ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEP PARKLARININ ÇEVRE VE KENT ESTETİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ANKARA, ÇANKAYA ÖRNEĞİ

Özge İNAK

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA
2017

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

Özge İNAK tarafından hazırlanan "**Cep Parkların Çevre ve Kent Estetiği Açısından Değerlendirilmesi, Ankara, Çankaya Örneği**" adlı tez çalışması 10/02/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN
Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Jüri Üyeleri:

Başkan : Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN
Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Üye : Prof. Dr. M. Emin BARIŞ
Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Üye : Yrd. Doç. Dr. Filiz ÇELİK
Selçuk Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Atila YETİŞEMİYEN
Enstitü Müdürü

ETİK

Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez içindeki bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, bilgilerin üretilmesi aşamasında bilimsel etiğe uygun davrandığımı, yararlandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi beyan ederim.

10/03/2017

Özge İNAK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

CEP PARKLARININ ÇEVRE VE KENT ESTETİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ANKARA, ÇANKAYA ÖRNEĞİ

Özge İNAK

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN

Cep parkı kavramı, kent merkezinde; ulaşım altyapısı, yerleşim alanları gibi yapısal öğelerin çevrelediği ve baskıladığı, yoğun araç ve insan sirkülâsyonunun etkisi altında kalan, belirgin bir işleve cevap veremeyen ya da mevcut işlevini süreç içinde kaybetmiş alanların değerlendirilmesiyle oluşan ve bu tarz alanlarda rekreasyon ihtiyacının yanında sosyalleşme gereksinimini de karşılayan alanlardır.

Türkiye'de karşılığını tam olarak bulamamış fakat uluslararası platformda küçük ölçekli açık-yeşil alanların plan ve proje üretimi sürecinde sıkça karşılaşılan cep parkları, üzerine büyük ölçekte yapısal öğe yapılamayacak kadar küçük ölçekli alanlar ile yapı adaları arasına sıkışmış veya etrafı yapısal öğeler ile sınırlanmış alanların, kamu erişimine uygun şekilde ve açık alanlar olarak kullanılmak üzere tasarlanması ile oluşan alanlardır.

Bu araştırmanın amacı; cep parklarının yapısal ve bitkisel bileşenlerini irdeleyerek kent içi kullanım ve kent estetiğine katkılarının vurgulanmasıdır. Bu çalışma ile kent içindeki küçük ölçekli yeşil alanlar veya etrafı yapısal öğelerle sınırlanmış, artık alan olarak tanımlanan cep parklarının, estetik anlamda değerlendirilmesine yönelik önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Araştırma kapsamında; Ankara ili Çankaya ilçesi ölçeğindeki cep parkı tanımına uygun alanlar belirlenerek kent estetiği ile olan ilişkileri değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Çankaya ilçe sınırları içerisinde bulunan cep parklarının kent estetiği yönünden olumlu ve olumsuz yönleri belirlenerek; olumlu yönlerin sürdürülebilirliğini sağlamak, olumsuz yönlerini ise ortadan kaldırmak amacı ile öneriler sunulmaktadır.

Mart 2017, 433 sayfa

Anahtar Kelimeler: Cep parklar, çevre ve kent estetiği, peyzaj tasarımı, Ankara, Çankaya

ABSTRACT

Master Thesis

THE EVALUATION OF POCKET PARKS IN THE FRAME OF ENVIRONMENTAL AND URBAN AESTHETICS, ANKARA, ÇANKAYA CASE

Özge İNAK

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN

The pocket park concept is the area that is formed with using of the fields that the structural components as transportation infrastructure, settlements sweep and oppress, are under the influence of busy traffic and people circulation, fail to meet any specific function or went to pieces in time and meet also socialising necessity in addition to recreation need at the center of city.

The pocket park concept that does not have its exact equivalent in Turkey however is seen often during the plan and project production process of small scaled open and green area at international platform; is the area that is stuck between small scaled areas on that a large scaled structural component can not be built and city blocks, in other words it is the area which is formed with designing of usage of the areas limited with structural components near them as eligible for public access and open areas.

The purpose of this study is to research about application of these kind of areas in city by examining the structural and herbal components of them. To improve the proposals for considering the small-scaled green areas and the pocketparks limited by structional components and described as residual area in city from the angle of esthetics is aimed with this study.

In Ankara city, Çankaya state by semtinizing of the areas that answer to the description of pocket park , the relation between them and esthetics of the city is studied within the scope of this research. In this context by detecting the pros and cons of the pocketparks in Çankaya state with respect to the esthetics of the city and the city ecology, the proposals are submitted to keep sustainability of pros and remove the cons.

March 2017, 433 pages

Key Words: Pocket parks, urban and environmental aesthetics, landscape design, Ankara, Çankaya

TEŞEKKÜR

Çalışmalarımı yönlendiren, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek akademik ortamda olduğu kadar beşeri ilişkilerde de engin fikirleriyle yetişme ve gelişmeme katkıda bulunan danışman hocam sayın Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN'a (Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi), çalışmalarım sırasında önemli katkılarda bulunan ve yönlendiren Araş. Gör. Emre İNAK'a (Ankara Üniversitesi Bitki Koruma Anabilim Dalı Öğretim Üyesi), benim bu günlere gelmemde emeği geçen başta annem Yasemin GÜLTEPE ve beni her zaman bir yerlerde izlediğine inandığı babam Armağan GÜLTEPE olmak üzere tüm aileme, çalışmalarım süresince birçok fedakarlıklar göstererek beni destekleyen eşim Arda İNAK'a en derin duygularla teşekkür ederim.

Özge İNAK
Ankara, Mart 2017

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI
ETİK ..... **i**
ÖZET ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
TEŞEKKÜR ..... **iv**
SİMGELER DİZİNİ ..... **vii**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **viii**
ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **xiv**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Amaç ve Kapsam **2**
2. KURAMSAL TEMELLER **4**
2.1 Estetik Kavramı **4**
2.1.1 Estetik ve sanat felsefesi **7**
2.1.2 Estetiğin temel kavramları **10**
2.1.2.1 Güzellik kavramı **10**
2.1.2.2 Güzelliğin hakikat, iyi, hoş, fayda ve yüce kavramları ile ilişkisi **13**
2.1.3 Estetiğin temel sorunları **16**
2.1.3.1 Estetik yargı **17**
2.2 Çevre ve Kent Estetiği Kavramı **21**
2.2.1 Mimarlık ve estetik **23**
2.2.2 Kent estetiği **28**
2.2.3 Çevre ve kent estetiğinin tarihsel gelişimi **36**
2.2.4 Kent parkları ve estetik **43**
2.3 Cep Park Kavramı **47**
2.3.1 Cep parkların işlevleri **54**
2.3.2 Cep parkların temel tasarım ilkeleri **57**
2.3.2.1 Su elemanları **64**
2.3.2.2 Sanatsal objeler **72**
2.3.2.3 Çocuk oyun alanları **76**
2.3.2.4 Kentsel donatılar **77**
2.3.2.5 Bitkisel materyal **79**
2.3.3 Dünya'da cep parklar **81**
2.3.3.1 ABD cep park örnekleri **81**
2.3.3.2 Japonya cep park örnekleri **100**
2.3.3.3 İngiltere cep park örnekleri **110**
2.3.3.4 Fransa cep park örnekleri **118**
2.3.3.5 Danimarka cep park örnekleri **122**
2.3.3.6 İspanya cep park örnekleri **129**
2.3.3.7 Nepal cep park örnekleri **138**
2.3.4 Türkiye'de cep parklar **143**
2.3.4.1 İstanbul cep park örnekleri **143**
2.3.4.2 İzmir cep park örnekleri **151**
2.3.4.3 Antalya cep park örnekleri **155**
3. MATERYAL VE YÖNTEM **160**
3.1 Materyal **160**

3.2 Yöntem 161
4. ARAŞTIRMA BULGULARI 163
4.1 Araştırma Alanının Tanımı 163
4.1.1 Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parkları 165
4.1.1.1 Kutlu gün parkı 166
4.1.1.2 Simon Bolivar parkı 175
4.1.1.3 Işık sokak parkı 185
4.1.1.4 Louis Brailla parkı 795
4.1.1.5 Ahmet Narlı parkı 204
4.1.1.6 Duygu parkı 212
4.1.1.7 HadiyeTuncer parkı 220
4.1.1.8 Eren Onur Demircan parkı 229
4.1.1.9 Kırkkonaklar parkı 239
4.1.1.10 Bahçe sokak çocuk parkı 247
4.1.1.11 Aşık Veysel parkı 256
4.1.1.12 Semra Ertem parkı 265
4.1.1.13 Beta parkı 273
4.1.1.14 Mini park 282
4.1.1.15 Anneannem parkı 291
4.1.1.16 Afet İnan parkı 299
4.1.1.17 Devrim Şehidi Kubilay parkı 307
4.1.1.18 Ali İlhan Türker parkı 317
4.1.1.19 Hanımeli parkı 326
4.1.1.20 Milli Piyango parkı 335
4.1.1.21 Kutuğun parkı 344
4.1.1.22 Afacan parkı 353
4.1.1.23 Şükrü Elçin parkı 364
4.1.1.24 Kıbrıs parkı 372
4.1.1.25. Neşe Alparslan parkı 380
4.1.1.26 AVM arkası alan 390
4.1.1.27 Oyun sokağı 397
4.2 Ankara İli, Çankaya İlçesi Cep Parkları Genel Değerlendirme 406
4.3 Ankara İli, Çankaya İlçesi Cep Parklarının Çevre ve Kent Estetiği Kapsamında Değerlendirilmesi 410
5. TARTIŞMA VE SONUÇ 420
KAYNAKLAR 428
ÖZGEÇMİŞ 433

SİMGELER DİZİNİ

cm	Santimetre
m	Metre
m^2	Metre kare

Kısaltmalar

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AVM	Alışveriş Merkezi
sp.	Species

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Museo Guggenheim, Bilbao, İspanya ve Buchanan Sokağı, Glasgow 30
Şekil 2.2 Bouleard Ring, Moskova, Rusya ve Rockefeller Merkezi, New York, ABD . 31
Şekil 2.3 Liege, Belçika ve Lombart Sokağı, San Francisco, ABD 33
Şekil 2.4 Zurichhorn Park, Zürih, İsviçre ve Monsanto Forest Park, Lizbon, Portekiz.. 44
Şekil 2.5 Volden Park, Amsterdam, Hollanda ve St James Park, Londra, İngiltere 45
Şekil 2.6 The Garden of Cosmic Speculation, İskoçya ve Kings Park, Avustralya 45
Şekil 2.7 Central Park, New York, ABD ve Chapultepec Park, Mexico City, Meksika 46
Şekil 2.8 Penang Yolu, Malezya ve Harwood & Elm Sokağı, ABD 48
Şekil 2.9 Çocuk oyun alanı şeklinde cep park örneği, Tokyo, Japonya 49
Şekil 2.10 Cep Park Oluşum Şeması 50
Şekil 2.11 Yol kenarında cep park örneği, New York, ABD 52
Şekil 2.12 Basit (ilkel) cep park örneği 54
Şekil 2.13 New York Şehir Planı 58
Şekil 2.14 Derbyshire Street, Londra, İngiltere ve Balfour Street, Sydney, Avustralya 59
Şekil 2.15 Mall Pocket Park, Tokyo 59
Şekil 2.16 Marcato Piazza, Italya 60
Şekil 2.17 IBM Binası, New York, ABD ve Hilton Yoshimoto Binası, Osaka 61
Şekil 2.18 Durgun su yüzeyleri 65
Şekil 2.19 Şelale şeklinde kullanılan su öğeleri 66
Şekil 2.20 Akıcı su yüzeyleri 67
Şekil 2.21 Fıskiye şeklinde kullanılan su öğeleri 68
Şekil 2.22 Plastik objelerle kullanılan su öğeleri 69
Şekil 2.23 Su Perileri, Ankara 70
Şekil 2.24 Bir kaynaktan çıkan su öğeleri 71
Şekil 2.25 Stonhenge, Zürih, İsviçre ve Would Trade Center, New York, ABD 72
Şekil 2.26 The Road of Friendship, Meksika 73
Şekil 2.27 Stadt Tiyatrosu, Basel, İsviçre 73
Şekil 2.28 Heykel örnekleri, Budapeşte, Macaristan 74
Şekil 2.29 The Broken Chain Sculpture, Berlin, Almanya 75
Şekil 2.30 Plaza of Rome, Tokyo, Japonya 75
Şekil 2.31 Çocuk oyun alanı şeklinde kullanılan cep park örneği 77
Şekil 2.32 Shibuya, Tokyo, Japonya ve Piccadilly Circus, Londra, İngiltere 78
Şekil 2.33 S.M. Court, Chicago, ABD ve Greenacre Park, New York, ABD 80
Şekil 2.34 Paley Park planı 82
Şekil 2.35 Paley Park, New York 83
Şekil 2.36 Paley Park, New York 83
Şekil 2.37 Madison Bulvarı cep park örneği, New York 84
Şekil 2.38 Madison Bulvarı, New York 85
Şekil 2.39 Greenacre Park planı 86
Şekil 2.40 Greenacre Park kesiti 86
Şekil 2.41 Greenacre Park, New York 87
Şekil 2.42 Citicorp Merkezi, New York 88
Şekil 2.43 Burlington Binası, New York 89
Şekil 2.44 Exxon Binası ile Mc Graw Binası arası, New York 90
Şekil 2.45 Ghirardelli Meydanı, San Francisco 91

Şekil 2.46 Ghirardelli Meydanı, San Francisco planı 92
Şekil 2.47 The Cannery, San Francisco 93
Şekil 2.48 The Cannery, San Francisco 94
Şekil 2.49 Lovejoy Plaza görünüş 95
Şekil 2.50 Lovejoy Plaza, Portland 95
Şekil 2.51 Kent Meydanı cep park konumları, Savannah 96
Şekil 2.52 Obelisk, Johnson Park, Savannah 97
Şekil 2.53 Johnson Park, Savannah 97
Şekil 2.54 Forsyth Park, Savannah 98
Şekil 2.55 John F. Collins Park planı 99
Şekil 2.56 John F. Collins Park, Philadelphia, ABD 100
Şekil 2.57 Sumida Nehri, Tokyo 101
Şekil 2.58 Nishiki Köprüsü, Tokyo 102
Şekil 2.59 Aoyama İkiz Kuleleri Cep Parkı, Tokyo 103
Şekil 2.60 Parkta bulunan süs havuzu 104
Şekil 2.61 Aoyama İkiz Kuleleri Cep Parkı gece görünüş, Tokyo 104
Şekil 2.62 Tokyo'da cep park örneği 105
Şekil 2.63 Kriake Cep Parkı plan, Kikuchi 106
Şekil 2.64 Kriake Cep Parkı, Kikuchi 107
Şekil 2.65 Kriake Cep Parkı oturma birimleri, Kikuchi 108
Şekil 2.66 Yokomachi Cep Parkı plan, Kikuchi 109
Şekil 2.67 Yokomachi Cep Parkı oturma birimleri 109
Şekil 2.68 Yokomachi Cep Parkı, Kikuchi 110
Şekil 2.69 İngiltere'de cep park uygulaması 111
Şekil 2.70 Derbyshire Sokağı Cep Parkı, Londra 112
Şekil 2.71 Derbyshire Sokağı Cep Parkı 113
Şekil 2.72 Derbyshire Sokağı 113
Şekil 2.73 St John the Baptist Kilisesi, Chipping Barnet, Londra 114
Şekil 2.74 Barking Town Cep Parkı plan 115
Şekil 2.75 Arboretum, Barking Town Cep Parkı, Londra 115
Şekil 2.76 Barking Town Meydanı oturma birimleri, Londra 116
Şekil 2.77 Hatcham Oyun Parkı plan, Londra 117
Şekil 2.78 Hatcham Oyun Parkı, New Cross 117
Şekil 2.79 Stravinsky Çeşmesi, Paris 118
Şekil 2.80 Stravinsky Çeşmesi Cep Parkı, Paris 119
Şekil 2.81 Dauphine, Paris, Fransa 120
Şekil 2.82 Armoniries Oteli, Grasse 121
Şekil 2.83 Yüksek yeşil yollar şeklinde nitelendirilen cep parkı örneği, Nice, Fransa. 122
Şekil 2.84 Basketbol ve paten sahası olarak kullanılan cep park örnekleri 123
Şekil 2.85 Banana Park planı 124
Şekil 2.86 Banana Park, Kopenhag, Danimarka 125
Şekil 2.87 Banana Park paten ve futbol sahası 125
Şekil 2.88 Banana Park tırmanma duvarı 126
Şekil 2.89 Odin's Park Planı 127
Şekil 2.90 Odin's Park 127
Şekil 2.91 Odin's Park çocuk oyun alanı 128
Şekil 2.92 Scandic Park Plan 128
Şekil 2.93 Scandic Park 129

Şekil 2.94 Madrid 131
Şekil 2.95 Pampaneira 131
Şekil 2.96 Ubeda 132
Şekil 2.97 Figueras 133
Şekil 2.98 Combarro 134
Şekil 2.99 Cadques'de bir cep park örneği 135
Şekil 2.100 Cadques 135
Şekil 2.101 Leon 137
Şekil 2.102 Granada 137
Şekil 2.103 Almagro 138
Şekil 2.104 Pashupatinath Tapınağı, Kathmandu 140
Şekil 2.105 Swayambhu Tapınağı, Kathmandu 141
Şekil 2.106 Avlu şeklinde cep park örneği 142
Şekil 2.107 Naga Bahal Avlusu, Patan 142
Şekil 2.108 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (1) 145
Şekil 2.109 Barış Mahallesi Cep Parkı Kütüphanesi, İstanbul 145
Şekil 2.110 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (2) 146
Şekil 2.111 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (3) 147
Şekil 2.112 Sıracevizler Parkı evcil hayvan barınağı, İstanbul 148
Şekil 2.113 Sıracevizler Parkı, İstanbul 149
Şekil 2.114 Gediz Sokak Parkı, İstanbul 150
Şekil 2.115 Gediz Sokak Parkı Çocuk Oyun Alanı, İstanbul 150
Şekil 2.116 191/8 Sokak Parkı, İzmir 152
Şekil 2.117 191/8 Sokak Parkı, İzmir 152
Şekil 2.118 Nazım Hikmet Parkı, İzmir 153
Şekil 2.119 Nazım Hikmet Parkı sanatsal çalışma örneği, İzmir 154
Şekil 2.120 Nazım Hikmet Parkı oturma birimleri, İzmir 154
Şekil 2.121 Konyaaltı Parkı, Antalya 156
Şekil 2.122 Gürsu Parkı, Antalya 157
Şekil 2.123 Kerkük - Türkmen Kültür Parkı süs havuzu ve çocuk oyun alanı 158
Şekil 2.124 Kerkük - Türkmen Kültür Parkı, Antalya 159
Şekil 4.1 Çankaya cep parklarının konumları 166
Şekil 4.2 Kutlu Gün Parkı'nın konumu 167
Şekil 4.3 Kutlu Gün Park planı 168
Şekil 4.4 Kutlu Gün Parkı pergola sistemi 171
Şekil 4.5 Kutlu Gün Parkı, Cebeci 173
Şekil 4.6 Kutlu Gün Parkı, Cebeci 175
Şekil 4.7 Simon Bolivar Parkı'nın konumu 176
Şekil 4.8 Simon Bolivar Park planı 177
Şekil 4.9 Simon Bolivar Parkı oturma birimleri ve çöp kutuları 179
Şekil 4.10 Simon Bolivar Parkı kentsel donatılar 180
Şekil 4.11 Simon Bolivar Parkı kırık aydınlatma birimi 182
Şekil 4.12 Simon Bolivar Parkı, Yıldızevler 185
Şekil 4.13 Işık Sokak Parkı konumu 186
Şekil 4.14 Işık Sokak Park planı 187
Şekil 4.15 Işık Sokak Parkı çocuk oyun alanı 191
Şekil 4.16 Işık Sokak Parkı genel görünüm 193
Şekil 4.17 Işık Sokak Parkı, Anıttepe 194

Şekil 4.18 Louis Brailla Parkı'nın konumu 195
Şekil 4.19 Louis Brailla Park planı 197
Şekil 4.20 Louis Brailla Parkı çocuk oyun alanı ve egzersiz alanı 199
Şekil 4.21 Louis Brailla Parkı, Seyranbağları 203
Şekil 4.22 Ahmet Narlı Parkı'nın konumu 204
Şekil 4.23 Ahmet Narlı Park planı 205
Şekil 4.24 Ahmet Narlı Parkı oturma birimleri 207
Şekil 4.25 Ahmet Narlı Parkı bitkisel materyal genel görünüm 210
Şekil 4.26 Ahmet Narlı Parkı, Esat 211
Şekil 4.27 Duygu Parkı'nın konumu 212
Şekil 4.28 Duygu Park planı 213
Şekil 4.29 Duygu Parkı yaya yolu ve aydınlatma birimi 215
Şekil 4.30 Duygu Parkı oturma birimi ve çöp kutusu elemanları 217
Şekil 4.31 Duygu Parkı, Ümitköy Mahallesi 220
Şekil 4.32 Hadiye Tuncer Parkı'nın konumu 221
Şekil 4.33 Hadiye Tuncer Park planı 222
Şekil 4.34 Hadiye Tuncer Parkı çocuk oyun alanı 226
Şekil 4.35 Hadiye Tuncer Parkı, Mebus Evleri Mahallesi 229
Şekil 4.36 Eren Onur Demircan Parkı'nın konumu 229
Şekil 4.37 Eren Onur Demircan Park planı 230
Şekil 4.38 Eren Onur Demircan Park girişi 234
Şekil 4.39 Eren Onur Demircan Parkı, R. Oğuz Arık Mahallesi 238
Şekil 4.40 Kırkkonaklar Parkı'nın konumu 239
Şekil 4.41 Kırkkonaklar Park Planı 240
Şekil 4.42 Kırkkonaklar Parkı yaya yolu döşeme malzemesi 244
Şekil 4.43 Kırkkonaklar Parkı, Kırkkonaklar 246
Şekil 4.44 Bahçe Sokak Çocuk Parkı'nın konumu 247
Şekil 4.45 Bahçe Sokak Çocuk Park planı 249
Şekil 4.46 Bahçe Sokak Çocuk Parkı çocuk oyun alanı 253
Şekil 4.47 Bahçe Sokak Çocuk Parkı, Emek 255
Şekil 4.48 Aşık Veysel Parkı'nın konumu 256
Şekil 4.49 Aşık Veysel Park planı 258
Şekil 4.50 Aşık Veysel Parkı oturma birimleri ve çocuk oyun alanı 260
Şekil 4.51 Aşık Veysel Parkı, Harbiye Mahallesi 264
Şekil 4.52 Semra Ertem Parkı'nın konumu 266
Şekil 4.53 Semra Ertem Park planı 267
Şekil 4.54 Semra Ertem Parkı, Ertuğrul Gazi Mahallesi 273
Şekil 4.55 Beta Parkı'nın konumu 274
Şekil 4.56 Beta Park planı 275
Şekil 4.57 Beta Park çocuk oyun alanı 277
Şekil 4.58 Beta Parkı, Ümitköy Mahallesi 281
Şekil 4.59 Mini Park'ın konumu 282
Şekil 4.60 Mini Park planı 283
Şekil 4.61 Mini Park çocuk oyun alanı 286
Şekil 4.62 Mini Park, Tınaztepe Mahallesi 290
Şekil 4.63 Anneannem Parkı'nın konumu 291
Şekil 4.64 Anneannem Park planı 292
Şekil 4.65 Anneannem Parkı, 100. Yıl 298

Şekil 4.66 Afet İnan Parkı'nın konumu 299
Şekil 4.67 Afet İnan Park planı 301
Şekil 4.68 Afet İnan Parkı pergola altı oturma birimleri 303
Şekil 4.69 Afet İnan Parkı çocuk oyun alanı 303
Şekil 4.70 Devrim Şehidi Kubilay Parkı'nın konumu 308
Şekil 4.71 Devrim Şehidi Kubilay Park planı 309
Şekil 4.72 Devrim Şehidi Kubilay Park oturma birimleri 311
Şekil 4.73 Devrim Şehidi Kubilay Parkı 314
Şekil 4.74 Devrim Şehidi Kubilay Parkı, Yücetepe 316
Şekil 4.75 Ali İlhan Türker Parkı'nın konumu 317
Şekil 4.76 Ali İlhan Türker Park planı 319
Şekil 4.77 Ali İlhan Türker Parkı oturma birimleri 321
Şekil 4.78 Ali İlhan Türker Parkı çocuk oyun alanı 322
Şekil 4.79 Ali İlhan Türker Parkı, M. Ertuğrul Mahallesi 326
Şekil 4.80 Hanımeli Parkı'nın konumu 327
Şekil 4.81 Hanımeli Park planı 328
Şekil 4.82 Hanımeli Parkı kentsel donatılar 330
Şekil 4.83 Hanımeli Parkı çocuk oyun alanı 331
Şekil 4.84 Milli Piyango Parkı'nın konumu 335
Şekil 4.85 Milli Piyango Park planı 336
Şekil 4.86 Milli Piyango Parkı egzersiz/spor alanı 340
Şekil 4.87 Milli Piyango Parkı'nda kullanılan Süs elması (Malus floribunda) 342
Şekil 4.88 Milli Piyango Parkı, Harbiye 344
Şekil 4.89 Kutuğun Parkı'nın konumu 345
Şekil 4.90 Kutuğun Park planı 346
Şekil 4.91 Kutuğun Parkı çocuk oyun alanı 350
Şekil 4.92 Kutuğun Parkı bitkisel materyal 352
Şekil 4.93 Kutuğun Parkı, Ümitköy 353
Şekil 4.94 Afacan Parkı'nın konumu 354
Şekil 4.95 Afacan Park planı 355
Şekil 4.96 Afacan Park çocuk oturma birimleri 357
Şekil 4.97 Afacan Park çocuk oyun alanı 358
Şekil 4.98 Afacan Park'ta kullanılan kentsel donatılar 360
Şekil 4.99 Afacan Parkı'nda kullanılan bitkisel materyal 362
Şekil 4.100 Afacan Parkı, Seyran Bağları 363
Şekil 4.101 Şükrü Elçin Parkı'nın konumu 364
Şekil 4.102 Şükrü Elçin Park planı 365
Şekil 4.103 Şükrü Elçin Parkı'nda kullanılan kentsel donatılar 368
Şekil 4.104 Şükrü Elçin Parkı, Bahçelievler 371
Şekil 4.105 Kıbrıs Parkı'nın konumu 372
Şekil 4.106 Kıbrıs Park planı 373
Şekil 4.107 Kıbrıs Parkı çocuk oyun alanı ve egzersiz alanı 375
Şekil 4.108 Kıbrıs Parkı'nda kullanılan çöp kutusu ve döşeme malzemesi 377
Şekil 4.109 Kıbrıs Parkı, A. Topraklık 379
Şekil 4.110 Neşe Alparslan Parkı'nın konumu 380
Şekil 4.111 Neşe Alparslan Park planı 382
Şekil 4.112 Neşe Alparslan Parkı pergola altı oturma birimleri 384
Şekil 4.113 Neşe Alparslan Parkı süs havuzu 385

Şekil 4.114 Neşe Alparslan Parkı çocuk oyun alanı 386
Şekil 4.115 Neşe Alparslan Parkı, İşçi Blokları 390
Şekil 4.116 AVM arkası alanın konumu 391
Şekil 4.117 AVM arkası alan planı 392
Şekil 4.118 AVM arkası alan, Söğütözü 396
Şekil 4.119 Balgat Mahallesi Oyun Sokağı'nın konumu 397
Şekil 4.120 Oyun Sokağı, Balgat Mahallesi 401
Şekil 4.121 Birlik Mahallesi Oyun Sokağı'nın konumu 402
Şekil 4.122 Oyun Sokağı, Birlik Mahallesi 406
Şekil 4.123 Kullanılan döşeme malzemeleri 414
Şekil 4.124 Kullanılan oturma birimleri 415
Şekil 4.125 Kullanılan çöp kutuları 416
Şekil 5.1 Oturma birimleri 425
Şekil 5.2 Çocuk oyun aletleri 426

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1 Kutlu Gün Parkı'nda kullanılan bitki türleri 172
Çizelge 4.2 Simon Bolivar Parkı'nda kullanılan bitki türleri 183
Çizelge 4.3 Işık Sokak Parkı'nda kullanılan bitki türleri 192
Çizelge 4.4 Louis Brailla Parkı'nda kullanılan bitki türleri 201
Çizelge 4.5 Ahmet Narlı Parkı'nda kullanılan bitki türleri 209
Çizelge 4.6 Duygu Parkı'nda kullanılan bitki türleri 218
Çizelge 4.7 Hadiye Tuncer Parkı'nda kullanılan bitki türleri 226
Çizelge 4.8 Eren Onur Demircan Parkı'nda kullanılan bitki türleri 236
Çizelge 4.9 Kırkkonaklar Parkı'nda kullanılan bitki türleri 244
Çizelge 4.10 Bahçe Sokak Çocuk Parkı'nda kullanılan bitki türleri 253
Çizelge 4.11 Aşık Veysel Parkı'nda kullanılan bitki türleri 262
Çizelge 4.12 Semra Ertem Parkı'nda kullanılan bitki türleri 271
Çizelge 4.13 Beta Parkı'nda kullanılan bitki türleri 279
Çizelge 4.14 Mini Park'ta kullanılan bitki türleri 288
Çizelge 4.15 Anneannem Parkı'nda kullanılan bitki türleri 296
Çizelge 4.16 Afet İnan Parkı'nda kullanılan bitki türleri 305
Çizelge 4.17 Devrim Şehidi Kubilay Parkı'nda kullanılan bitki türleri 313
Çizelge 4.18 Ali İlhan Türker Parkı'nda kullanılan bitki türleri 324
Çizelge 4.19 Hanımeli Parkı'nda kullanılan bitki türleri 333
Çizelge 4.20 Milli Piyango Parkı'nda kullanılan bitki türleri 341
Çizelge 4.21 Kutuğun Parkı'nda kullanılan bitki türleri 351
Çizelge 4.22 Afacan Parkı'nda kullanılan bitki türleri 361
Çizelge 4.23 Şükrü Elçin Parkı'nda kullanılan bitki türleri 361
Çizelge 4.24 Kıbrıs Parkı'nda kullanılan bitki türleri 378
Çizelge 4.25 Neşe Alparslan Parkı'nda kullanılan bitki türleri 388

1. GİRİŞ

Bugün beton yapıların ve yüzeylerin hâkim olduğu kentlerde yaşamak zorunda bırakılan toplumların doğa ve yeşil doku ile ilişkisi hızla yok olmaktadır. Bu durum kentlerde yaşayan insanların doğaya gereksiniminin artmasına yol açmaktadır. Artan bu gereksinime karşın yeni, açık-yeşil alan rekreasyon etkinliklerine yönelik yeterli alanların ayrılmaması insan sağlığını fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz biçimde etkilemektedir. Bu nedenle kent insanı ait olduğu ancak zaman zaman koptuğu doğal çevreye doğası gereği özlem duymaktadır.

Nüfus olarak büyüyen ve geniş alanlara yayılan kentler, özellikle Türkiye'de plansız kentleşmenin de bir sonucu olarak, bireylere giderek düşmekte olan bir yaşam standardı sunar hale gelmiştir. Hızlı kentleşme sonucunda oluşan estetik ve çevresel problemler, planlı kentsel yeşil alanların önemini artırmaktadır. Kent insanının doğaya olan özlemi bu planlı yeşil alanlar ile giderilmeye çalışılırken kentsel yaşamın olumsuz özellikleri de maskelenmektedir (Özdemir 2009).

Bu sorunun çözüm yollarından biri ve belki de en önemlisi, kentsel açık-yeşil alan ve rekreasyon olanaklarının geliştirilmesidir. Ayrıca zaman yetersizliği ve ekonomik nedenler ile her kesimden insan, kent dışı rekreasyon alan ve olanaklarından yararlanamamaktadır. Bu bakımdan da kent içi açık-yeşil alan rekreasyon olanaklarının geliştirilmesi ve arttırılması önem taşımaktadır.

Kentte yaşayan insanların rekreasyon gereksiniminin günlük yaşam içinde giderebileceği açık-yeşil mekanların başlıcaları; parklar (kent parkları, mahalle parkları, semt parkları, cep parklar vb.), spor ve oyun alanları, okul ve resmi kurum çevreleri; yollar, meydanlar ve yaya bölgeleri, kent koruları, mezarlıklar ve konut bahçeleridir. Bu tür alanların mevcutlarının geliştirilmelerinin yanı sıra yeni rekreasyon alan ve olanaklarının oluşturulması da gerekmektedir (Özkan vd. 1996).

Kent içi açık-yeşil alanlar kapsamında park tanım ve kavramları ölçek açısından

değerlendirildiğinde cep parklar en son sırada yer almaktadır. Türkiye'de karşılığını tam olarak bulamamış fakat uluslararası platformda küçük ölçekli açık ve yeşil alanların plan ve proje üretimi sürecinde sıkça karşılaşılan cep park kavramı üzerinde büyük ölçekli yapısal öğe barındıramayacak kadar küçük alanlar ile yapı adaları arasına sıkışmış, başka bir ifade ile etrafı yapısal öğeler ile sınırlanmış alanların kamu erişimine uygun şekilde ve açık alanlar olarak kullanılmak üzere tasarlanması ile oluşan alanlardır.

Cep parkı kavramı, kent merkezinde ulaşım altyapısı, yerleşim alanları gibi yapısal öğelerin çevrelediği ve baskıladığı, yoğun araç ve insan sirkülâsyonunun etkisi altında kalan, belirgin bir işleve cevap veremeyen ya da mevcut işlevini süreç içinde kaybetmiş alanların değerlendirilmesiyle oluşan ve yapılaşmanın yoğun olduğu mahalleler, iş merkezleri, kapalı spor alanlarına yakın alanlarda uygulanabilmekte ve bu tarz alanlarda rekreasyon gereksinimini yanında sosyalleşme ihtiyacını da karşılayan alanlar olmaktadır.

Cep parkları, park tanım ve kavramları açısından küçük ölçekli olmasına rağmen kent ekosistemine katkısı açısından değerlendirildiğinde büyük öneme sahip alanlardır. Tanımında da vurgulandığı gibi yapısal alanlar arasında bulunduğundan, barındırdığı yeşil doku varlık gösterdiği alan içinde ekolojik değer ve sosyal nitelik ile önem kazanmaktadır.

Cep parkları, kent insanı için açık-yeşil alan ve rekreasyon olanağı sunan alanlar olarak Türkiye'de örnekleri son dönemlerde görülen bir uygulamadır.

1.1 Amaç ve Kapsam

Bu araştırmanın amaçları;

- Kent içindeki küçük ölçekli yeşil alanlar olarak veya etrafı yapısal öğeler ile çevrilmiş, artık alan olarak tanımlanan cep park kavramının farklı ülkelerden örnekler ile irdelenmesi,

- Ankara İli, Çankaya İlçesi sınırları içinde kalan cep park kavramı kapsamındaki alanların analiz edilmesi ve bu alanların kent estetiği açısından değerlendirilmesi, bu bağlamda Ankara İli Çankaya İlçesi sınırları içinde bulunan cep parkların içinde kullanılan oturma birimleri, aydınlatma elemanları, çöp kutuları, işaret levhaları ve gölgelikler gibi kentsel donatılar ve bitkisel materyaller gibi peyzaj elemanlarının kullanımının değerlendirilmesi.

- Cep parklarının çevre ve kent estetiği yanı sıra ekolojik, fonksiyonel ve psikolojik açıdan da Ankara Kenti ölçeğinde değerlendirilmesi, yorumlanması ve önerilerin geliştirilmesidir.

Bu doğrultuda araştırmanın;

Birinci bölümünde, cep park kavramının tanımına ve önemine yer verilmiştir.

İkinci bölüm olan "Kuramsal Temeller"de; araştırmanın dayandırıldığı teorik alt yapı ve bu temellere ait tanımlamalara yer verilmiştir. Kent estetiği ve cep park kavramları irdelenerek konularla ilgili uluslararası örnek uygulamalara değinilmiştir.

Üçüncü bölüm olan "Materyal ve Yöntem"de; materyal seçimine, araştırma kapsamında kullanılan materyallere ve araştırmanın gerçekleştirilmesinde izlenen yol ve yönteme yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm olan "Araştırma Bulguları"nda; Ankara İli, Çankaya İlçesi'nde bulunan cep park örneklerine ve bu örneklerin işlevsel ve kent estetiği açısından değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Beşinci bölüm olan "Tartışma ve Sonuç"ta ise Ankara İli, Çankaya İlçesi kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda konu ile ilgili yorumlar ve önerilere yer verilmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde araştırmaya temel oluşturacak çevre ve kent estetiği kavramları ile cep park kavramının tanımına, tarihi süreç içinde gelişimine ve uluslararası ölçekte tanımlar ile örneklere yer verilmiştir.

2.1 Estetik Kavramı

Estetik Yunanca'da algı, duyu anlamına gelen "aisthesis", "aisthetikos" kelimelerinden gelmektedir ve duyum, duygu ve algı yolu ile insanın güzel olanı kavraması, güzellik ve güzelliğin insan zihin ve duygularındaki etkisi, güzelin algılanması ile ilgili şey olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan 2006). Bozkurt'a (2000) göre; estetik sadece sanattaki güzeli değil, yani sadece sanat felsefesini değil, doğadaki güzeli de kapsamaktadır. Dolayısı ile hem doğal hem yapay ögelerin değerlendirilmesinde yararlanılan bir algılar öğretisi, bir duyubilim olarak tanımlanmaktadır.

"Estetik", kavram olarak 2500 yıllık bir geçmişe sahip bulunmakta ve ilk kez antik Yunan filozofları Sokrates, Platon (Eflatun) ve Aristoteles tarafından varlığın özü, güzelliği, algılanması üzerine çeşitli fikirler ortaya atmasıyla ortaya çıkmıştır. "Güzel nedir?" sorusunu soran Platon, değişik eserlerinde güzelliğin, iyilik, fayda ve uyum gibi kavramlarla olan ilişkisini araştırmış; Aristoteles ise güzelliği, simetri ve sınırlılıktan ibaret, matematiksel orantı olarak anlamlandırmıştır (Coşkun 2008).

Estetik, bağımsız bir araştırma alanı olarak ilk defa Alman düşünürü Alexander Baumgarten (1714-1762) tarafından geliştirilmiştir. Baumgarten, anlam içeriklerinin duyusal bir biçimde iletildiği somut bilgi alanını belirtmek için estetik sözcüğüne başvurmuş ve güzelliğe ilişkin yargılarda duyuların belirleyici rol oynadığını belirtmiştir (Özer 2005).

Baumgarten (1758) "estetik" kavramını mantığa paralel bir kavram olarak değerlendirilmiştir. Hem düşünsel, hem de duyusal bilgi aynı zamanda estetiği anlamlandırmaktadır. Aynı kültür içinde bile estetik değer belirleyicilerin

değişkenliğine yol açan en büyük etken kuşkusuz eğitimdir. Bir binanın ya da sanat eserinin estetik olarak algılanması, herhangi başka bir maddi konu düşünmeden estetik tavır almakla ilgilidir. Kişi, sezgiye dayanan, estetik bilgi donanımıyla bu kararı vermektedir. Estetik yargısına varabilmek için söz konusu nesne, bazı özellikleri bünyesinde taşımalıdır (Göğebakan 2012). Bir başka deyişle "estetik" yargısı biçimin (tasarımın) orantı ve uyumuyla ilgilidir. Biçimi oluşturan parçalar ayrı ayrı uyumlu ise, bir araya geldiğinde de tasarlanan binanın dengeli bir bütünlüğe sahip olduğu söylenebilmektedir (Erşen 2014).

Duyum, duygu ve algı yoluyla insanın "güzel" olanı kavrama olayı antik çağdan beri felsefecilerin konusu olmuştur. Yunan felsefesi içinde estetik, politika, etik ve tragedya sorunlarıyla birlikte tartışılmıştır. Ünlü Yunan filozofu Platon (427- 348), çevresindeki sanat eserlerine karşı kayıtsız kalmamış; değişik eserlerinde, güzelliğin, iyilik, fayda ve uyum gibi kavramlarla olan ilişkisini tartışmıştır. Onun öğrencisi olan Aristo (384-322) güzelliğin kurallarını maddi yapıda yani bu dünyada aramıştır. Bu düşünüşe göre, güzellik, sanat nesnesi üzerinde incelendiğinde bazı belirtilere sahip olmaktadır. Güzel olan şey, parça ve bütün ilişkilerinin özelliğine bağlı olarak güzeldir. Bunun yanı sıra, çok büyük ya da çok küçük nesneler kendi aralarında oransal olarak uyum gösterseler bile; algılanması ve kavranması zor oldukları için güzel olarak nitelendirilmeleri de mümkün değildir. Aristo sanattaki düzeni toplum hayatında da bulmuştur. Ona göre düzensiz hiçbir şey yoktur. Bu kapsamda, Aristo taklit konusuna da değinmiştir. İnsan doğayı taklit etmekte; ancak, doğanın eksik bıraktığı yerleri, olmaları gerektiği gibi tamamlamaktadır (Mülayim 1994).

Yunan estetiğinde güzellik, var olan şeyin sıfatı olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak varlığın kendi iç düzeni ya da çeşitli varlıkların uyumlu birlikteliği güzelliği vermektedir. Eski Yunan felsefesinin büyük isimleri nesnelerdeki güzelliğin, duyumla elde edilen basit bilgilerin çok üstünde olduğunu hissetmişlerdir. Görülmektedir ki, sanatta güzelliğe olan bu yaklaşım metafiziktir. Yunan dünyasında hâkim olan bu estetik anlayışı etkilerini Rönesans'a kadar sürdürmüştür (Mülayim 1994).

Roma çağında, estetiği başlı başına konu alan çalışma bulunmamaktadır. Zaman zaman Yunan estetiğine dönüşlerle birlikte, sanat üzerine düşünceler geliştirmekten çok uygulamalı sanatlar ve teknoloji önem kazanmıştır. Bu anlamda sanatlar içinde mimari ön plana çıkmıştır (Mülayim 1994).

Ortaçağ Avrupa'sında sanat üzerine düşünme işi pek önemsenmemiş; asıl anlatılan şey sanatın ele aldığı konu olmuştur. Aurelius Augustinus (354-430) adlı düşünüre göre eksiksiz uyum; birliktir. Bütün sanatlarda hoşa giden şey, orantıdır. Orantı ve uyum ise birliği aramaktadır. Görülen şeyler, birliğe yöneldikleri için güzeldirler ve güzelliğin ölçüsü de bu birliğin ne derece gerçekleştirildiğine bağlıdır. Nerede kısımlar arasındaki düzeni bir bütün halinde birbirine bağlayan sayı varsa, orada düzen ve onun sonucu olan güzellik vardır (Mülayim 1994).

Skolastik felsefenin ünlü temsilcisi Aquinolu Thomaso (1224-1274), "Summa Theologia" adlı eserinde Yunan estetiğinin kuramsal sonuçlarını toplamış, biçim görüntü vb. kavramları tartışmıştır. Estetik olayına yaklaşımı "ilahi ilham" ın mistik etkisi altında olmuştur. 13. Yüzyıl, gotik katedrallerin yer yer yükseldiği, resim ve edebiyatın geliştiği bir dönemdir. Çok dağınık olan felsefe yazıları içinde en özgün görüşler Thomaso'ya aittir. O'na göre, doğada ve sanatta birlik ışıldamazsa, eğer kısımlar organik olarak birbirine bağlı ve uygun değilse güzellik yoktur. Güzelliği meydana getiren düzendir (Mülayim 1994).

Uzun düşünce ve felsefe tarihi içinde estetiğe değinen Kant, Schiller gibi daha pek çok düşünür vardır. Bu düşünürlerden en dikkat çekici olanlarından biri Friedrich Hegel (1770-1831)'dir. Hegel'e göre sanat, doğanın taklidi değildir, fakat bir idealdir (Ergün 2010).

19. Yüzyıl'ın estetiğine yeni görüşler getiren bir başka düşünür Hippolyte Taine (1828-1893)'dir. Onun çağında daha önceki yüzyılın "akıl" kavramı yerini "bilim" kavramına bırakmıştır. Taine' e göre, sanat eserini anlamak için onun meydana gelişini hazırlayan şartları bulup açığa çıkarmak gerekmektedir. Bu şartlar:

- Sanat eserinin, içinde doğduğu fiziksel ve sosyal çevre
- Onu yaratan ırk
- Onun yaratılışına tanık olan tarihsel andır (Mülayim 1994).

Bu maddeler, sanat eserlerinin de bir bilim düşüncesi ile anlaşılabileceği, güzelliğin nesnel bir çözümlemeyle incelenebileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Belirtilen isimlerden başka, N. Hartmann, B. Croce, G. Lucas, Çernişevski ve Pelehanov gibi düşünürler bu alana katkıda bulunan diğer önemli kişilerdir.

Felsefenin içinde üç temel normatif bilim vardır. Bunlar; doğruluk temeli üzerine kurulmuş **mantık**, iyilik temeli üzerine kurulmuş **ahlak** ve güzellik temeli üzerine kurulmuş **estetik**tir. Dolayısı ile estetik duyusal alanın bütün genişliğini değil, özellikle güzel olan kısmını incelemektedir (Ergün 2010).

Estetik içinde "güzel" ve "çirkin" terimlerinin kapsamları belirsiz, anlamları da öznel ve görecelidir. Bu nedenle estetik, hem güzelin yalnızca öznel olmayan, yani nesnel bir içerik de taşıyan bir tanımını yapmaya hem de değişik terimler (güzel, çirkin, hoş, yüce vb.) arasındaki bağıntıları belirlemeye çalışmaktadır. Bu nedenle estetik, güzelliğin ne olduğu, insanlar arasında ortak bir güzellik anlayışının olup olmadığı gibi sorulara yanıt vermeye çalışmaktadır. Estetiğin konusu ise sadece sanattaki güzellik değil aynı zamanda doğadaki güzelliktir. Bu nedenle estetik, sanat felsefesinden ayrılarak "güzellik felsefesi" olarak da tanımlanabilmektedir.

2.1.1 Estetik ve sanat felsefesi

Sanat; bir insan yaratması olarak, insanın kendini anlattığı bir alandır. Bir başka ifade ile insanın kendini ifade etme yollarından biridir. Sanat tarihi ve arkeoloji araştırmaları yazıdan önce sanat olgusunun ortaya çıktığını göstermektedir. Henüz yazıyı bilmezken insanoğlu kendini anlatma yollarından en evrensel olanını keşfetmiştir (Mülayim 1994).

Sanatın en belirgin özelliklerinden, onu bilimden ayıran niteliklerinden biri de aynı amaç için değişik, zaman zaman apayrı çözümler verebilmesi ve bu durumdan ötürü de çağları, toplumları, kişileri birbirinden ayıran değişik estetik tercihleri ortaya çıkarmasıdır (Özer 1993).

Eğer kültür ve sanat insanı insana anlatan ve temsil eden en önemli yorumlar ise, hem sanat hem de kültürün teknik ve şiirsel tüm boyutlarını içeren ve tarihsel bir insan ürünü olan kenti en başta ilgilendirmesi gereken unsurlardan biri estetiktir (Erzen 2010).

Bir kentte sanatın yoğun varlığı, sanatın sunduğu anlamlar ve simgeler vasıtası ile insana fantezi, yeni dünyalar açtığı gibi, hayal gücünü kullanmasına ve bir şekilde ruhen eğitilmesine yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda sanat eserleri bireyleri içinde bulundukları kültür ve çevre ile yakınlaştırmaktadır. Kendi kültürüne ait sanat eserlerinin olduğu bir yerde, insan kendini kendi muhitinde hisseder. İster dini ister laik olsun, bütün farklı kültürlerde kentlerin ortak alanları ve yapıları bu tür simge ve anlamların aktarılması ve insanlara pratik yaşamın ötesinde yeni boyutlar kazandırmak için kullanılmıştır. İstanbul'da Bizans zamanından kalma kent donanımları, ya da eski Yunan ya da Roma zamanından kalma kentlerdeki anıtlar, heykeller ve merkezi alanlardaki çeşmeler, tapınaklar zamanında insanı zenginleştiren, eğiten ve dünyasını genişleten boyutların kazandırılması için kullanılmışlardır. Yaşadığımız coğrafyada bu tür örneklerin çokluğu hiç değilse onlardan bir şeyler öğrenmemize yardımcı olmaktadır (Erzen 2010).

Estetik ile sanat felsefesi arasında bir ayırım bulunmaktadır. Estetiğin konusu doğadaki ve sanattaki güzelliktir. Estetik hem doğadaki güzel ile hem de sanattaki güzel ile ilgilendiğinden sanat felsefesinden daha geniş bir anlam içermektedir. İnsanda hoş duygular uyandıran, güneşin batışı, kıyıya vuran dalgalar estetiğin konusu olduğu halde sanat felsefesi bu konularla ilgilenmemektedir. Sanat değeri taşıyan bir tablo ise hem sanat felsefesinin hem de estetiğin konusuna girmektedir. Sanat felsefesinin temel kavram ve problemleri, estetiğin de temel kavram ve problemleridir. Sanat felsefesinde, "sanatçı", "sanat eseri", "sanat eserini ortaya koyma etkinliği" ve "beğeni" gibi kavramlar göz önünde bulundurulmaktadır. Bu anlamda estetik, güzelin

ne olduğunu sorgulayan ve bunun bilgisine ulaşmaya çalışan felsefe dalıdır.

Bu bağlamda estetik şu sorulara cevap bulmaya çalışmaktadır:

- Güzellik nedir?
- Güzel olarak nitelediğimiz şeyi güzel yapan faktörler nelerdir?
- Güzellik, onu algılayan özneden bağımsız bir değer midir?
- Güzelliğin bir standardı var mıdır?
- Sanat eserinin doğayla ilişkisi nedir?
- Güzellik onu algılayan özneden bağımsız bir estetik değer midir?
- Objektif güzellik mümkün müdür?

Sanat felsefesi ise şu sorulara cevap bulmaya çalışmaktadır:

- Sanat nedir?
- Sanatsal ifade nedir?
- Sanat eseri ne anlama gelmektedir?
- Genel olarak sanatın tanımı yapılabilir mi?
- Bir sanat eserini başarılı kılan özellikler nelerdir?
- Sanatlar nasıl sınıflandırılabilir?
- Sanat eserine duyulan estetik tepkiyle, doğadaki güzelliğe duyulan estetik tepki arasında ne fark vardır?
- Sanat eseri nasıl oluşmuştur?

2.1.2 Estetiğin temel kavramları

Kişisel olarak farklı şekillerde algılanan "estetik" konusu içine güzellik kavramı ve güzelliğin yanında, komik, yüce, zarif, trajik, ilginç ve çirkin değerleri de girmektedir. Aslında bu kavramların tamamı estetik değerin oluşumuna önemli katkılar sağlamaktadır.

2.1.2.1 Güzellik kavramı

Estetiğin en temel kavramı olan güzellik, çağdan çağa, toplumdan topluma ve insandan insana ve hatta insanın içinde bulunduğu sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik duruma göre değişen bir değerdir. Bilgilerimizi düzenleyen doğruluk değerleri, ahlâk kurallarını düzenleyen iyilik değerleri, ekonomiyi ve pratik yaşamı düzenleyen yararlılık değerleri ve estetik olgusunu düzenleyen güzellik değerleri bulunmaktadır. Bu değerleri ortaya koyan, bir şeyi iyi ve güzel yapan ise insandır.

Felsefede güzellik Platon (427-348) ile başlamıştır. Platon'a göre güzel (tokalon), mutlak ve öz olarak idealar özlemindedir ve Tanrı katındadır. Güzellik her zaman ve her yerde geçerli olan mutlak güzelliktir ve zaman ve mekân dışıdır. Bu değişmeyen güzellikler dünyada maddelere şekil verirler; ama madde zayıf ve kararsız olduğu için, her şeyin aslı olan o güzellik kavramı varlıklara tanrı olarak yansıyamazlar ve maddi güzellik bozulduğunda güzellik kalmamaktadır. Yani güzellik varlıklarda ve olaylarda değil, onlara yansıyan idealar âlemindedir (Ergün 2010).

Aristoteles'e göre güzellik âhenktir, uyumdur. Bir bütünü meydana getiren unsurlar birbiri ile uyumlu ise, o şey güzeldir. Burada simetri, orantı, tam uyum ve sınırlılık gibi faktörler geçerlidir ve Aristoteles güzelliği âdeta matematik olarak değerlendirmektedir (Ergün 2010).

Alman filozoflarından I. Kant, güzeli bir estetik değer olarak hoş, iyi doğru ve yararlıdan ayırarak, sanat güzelliği ile tabiat güzelliği farkını ortaya koymaktadır.

Tabiat güzelliği tabiatın bir maddede amacına ulaşmasıdır; bunun belli kuralları vardır. Sanat güzelliğinde ise çoğu kez amaç, kural yoktur; hoşa gitme ve ruhtaki estetik duygu esastır (Ergün 2010).

Shiller'e göre de güzelliğin duyusal ve akli yanı bulunmaktadır. Güzellik; aklın ve duyuların şekillenmesidir. İnsandaki oyun içgüdüsü, akıldaki biçim içgüdüsü ve duyulardaki yaşama içgüdüsünü güzellik şeklinde birleştirmektedir (Ergün 2010).

Varoluşçu (existansiyalist) filozoflardan Martin Heidegger'e göre ise, güzellik "varlığın aydınlanmasıdır, doğruluktur." Ancak bu doğruluk, mantıksal doğruluk değil, gerçek doğruluktur; varlıkların içindeki doğruluktur. Varlıkların gizli olan yapısını herkesin görebileceği şekilde açığa çıkarmak, güzeli ortaya koymaktır (Ergün 2010).

Güzeli bir "ide", bir ülkü olarak alan metafizik güzellik anlayışlarının yanında, güzeli psikolojik olarak alıp değerlendirenler de bulunmaktadır (Ergün 2010).

Th. Lipps, güzeli bir insanın haz duyduğu, kendisini özgür hissettiği biçim olarak algılamaktadır. Oysa fenomenciler bunu kabul etmemektedirler. Onlara göre güzellik, seyredene bağlı olmayan, güzel olan varlığın yapısında temellenen bir özelliktir. Güzel bir şey, onu güzel gören olmasa da güzeldir. Güzellik ide de değildir, gerçeklik de değildir; güzellik gerçeğe dayanan ama onun aşan bir kavramdır (Ergün 2010).

- **Doğa güzelliği ve sanat güzelliği**

Kant, Hegel, Croce, Lukacs gibi düşünürler doğa güzelliği ile sanat güzelliğini birbirlerinden ayırmışlardır. Hegel'e göre; sanat güzelliği doğa güzelliğinden üstündür. B.Croce konuyu estetik bakış açısından ele almaktadır. Genelde doğa güzelliği estetik dışı bir şeydir; ama onun hoşa giden, bize zevk veren yönlerini bir estetik obje olarak görüldüğünde, o doğa parçası güzel olmaktadır. Yani güzelliğin kaynağı doğa ve madde dünyası değil, insanın kendi iç dünyasıdır. Çünkü insan çevreye bakarken bir hayvan gözüyle bakmamakta; insanın psikolojik durumu, yaşı, mesleği, hayalleri v.s. bakışa etki etmekte, onun güzel veya çirkin görmesini etkilemektedir.

İdealist estetiğe göre, sanat güzelliği doğa güzelliğinden üstündür ve onu konu aldığında yüceltmektedir. Buna karşı olan natüralist ve materyalist estetik görüşüne göre ise, güzellik her şeyden önce organik hayatın içinde, doğadadır. Sanat eseri doğaya dayalı olmalıdır. Ancak güzellik üretim ilişkileri içinde oluşan toplumsal bir değerdir (Ergün 2010).

- **Güzelliğin nitelikleri**

Güzelliğin objektif ve subjektif nitelikleri bulunmaktadır. Subjektif nitelikler kişiden kişiye, toplumlara ve yüzyıllara göre değişebilmektedir. Objektif nitelikleri ise içsel ve dışsal olarak ikiye ayırmak mümkündür.

Güzelliğin içsel nitelikler şunlardır:

- Bir eserin güzel olması, onun temsil ettiği ideyi yansıttığı oranda artmaktadır. Güzel bir şey, idesine, özüne, kavramına uygun olan şeydir.

- Güzel eser, temsil ettiği şeyin tipine bir bütün olarak uygun olmalıdır. Uygun ve yeterli olmayan şeyler güzel değildir.

- Bir şeyin güzel olabilmesi için canlı ve anlatım gücü yüksek olmalıdır (Ergün 2010).

Güzelliğin dışsal biçimsel nitelikleri ise şunlardır:

- **Orantı ve simetri:** Özellikle güzelliğin matematik olarak belirlenmesi sırasında kullanılan ilk kavram orantıdır. Güzel, unsurların orantılı olarak birleşmesidir. Orantısız şey güzel olamaz. Platon'a göre güzellik, doğru orantıdan başka bir şey değildir. Aristo-teles'e göre ise güzel, düzene ve büyüklüğe dayanır. Eskiden beri sanatçılar ve filozoflar tüm güzellikleri açıklayacak büyülü bir matematik formül aramışlar ve bunun "altın kesit" orantısında bulmuşlardır. Orantıya bağlı

olan güzelliğin bir başka niteliği simetridir. Güzel olan bir bütünün parçaları arasında ölçüye dayalı bir düzen bulunmaktadır. Doğadaki güzellik büyük ölçüde simetriye bağlıdır. Canlıların bedeni sağ ve sol olarak simetriktir. Sanat eserlerinin de güzel olarak algılanmasında simetri çok önemlidir (Ergün 2010).

- **Uyum (harmoni):** Bütün güzellikler için, parçaların uyumlu birleşmesi önemli olmaktadır. Hem hareketli hem de hareketsiz bütünlerde uyum önemlidir. Uyum olmadığında güzellik ve bütün kalmamaktadır. Sanatçı, evrendeki ve varlıklardaki gizli uyumu yakalayıp onu eselerinde yansıtmak istemektedir. Güzellik, bir varlıkta karşıtların gerilimine dayanan bir uyumdur. Evrendeki bu uyum sanat eserlerine yansıdığında, onlar da güzel olmaktadır. Harmoninin, temelinde çoklukta birlik bulunmaktadır. Evrende her şey çok ve karmaşık gibi görünmektedir. Ama çoklukta birlik sağlandığında bir uyum, bir güç ve bir güzellik ortaya çıkmaktadır (Ergün 2010).

2.1.2.2 Güzelliğin hakikat, iyi, hoş, fayda ve yüce kavramları ile ilişkisi

Filozof ve estetikçiler güzeli tanımlarken, gerçek, faydalı, iyi, hoş, yetkin, latif, yüce gibi nitelikler kullanmaktadırlar. Güzellik, bazen bunlarla karıştırılmakta, bazen de bu kavramlar ile ilişkili olmaktadır.

- **Güzelliğin hakikat (doğruluk) kavramı ile ilişkisi**

Eserlerin fikirlere ve özlere uygun olması, onun doğruluğunu göstermektedir. Doğru ve güzel, bir bakıma özdeştir. Boilau "hiçbir şey doğrudan daha güzel değildir" fikrini ortaya koymaktadır. Mistik idealistler, güzelliği, Tanrısal doğrunun yansıması olarak görmektedirler. Platon ve Hegel "doğa ve sanat eserleri ideyi yansıttığı ölçüde güzeldir" görüşünü savunmaktadırlar. Realistler ise, sanat eserinin gerçeği doğru olarak yansıttığında güzel olduğunu belirtmektedirler.

Oysa doğru ve güzel aynı şeyler değildir. Doğru, akla hizmet eder, genel ve soyuttur. Oysa güzel, duygulara ve hayal gücüne hitap eden somut olgulardır. Bazı doğruluklar

güzeldir, ama bazıları hayranlık, heyecan ve coşku uyandırmadığı için güzel bulunmamaktadırlar. Bazen doğrulukla ilgisi olmayan, hayal gücü ile yapılan eserler güzel bulunmaktadırlar. Doğruluk bir mantık yargısı, güzellik ise bir değer yargısıdır. Bilimsel doğrulukları ve sanatsal güzellikleri anlamak için ayrı ayrı eğitim gerekmektedir (Ergün 2010).

- **Güzelliğin iyi kavramı ile ilişkisi**

Sokrates, Platon, Aristoteles, Descartes ve Kantçı filozoflar, ahlâkçı filozoflardır. Bu filozoflar güzel ve iyi arasında doğrudan bir bağlantı kurmaktadırlar. Güzellik; doğruluk, dürüstlük ve iyiliktir. Güzel iyidir ve iyi güzeldir (kalokagathia). H. Pierren "güzel, iyinin bir başka adıdır" demektedir. Ahlâkçı düşünürler sanatla ahlâkı birleştirip, güzelle iyinin özdeş olduğunu savunmaktadırlar. J. M. Guyau'ya göre, iyi daima faydalıdır, faydalı daima güzeldir; bu nedenle iyi de güzeldir. Shaftesbury'ye göre de orantı ve düzenin olduğu yerde güzellik, güzelliğin olduğu yerde erdem ve iyilik bulunmaktadır.

Daha detaylı incelendiğinde, güzel ve iyinin anlam olarak iç içe girmediği görülmektedir. Güzellik ve iyilik kişiden kişiye, toplumdan topluma değişen değerlerdir fakat iyilik daha değişkendir. Bir kişi için iyilik olan bir davranış, karşıt görüşte bir insan için kötülük olabilmektedir. Belli bir durumda iyilik gibi gözüken bir hareket başka bir durumda kötülük olabilmektedir.

İyi olan bir amaca sahiptir ve faydalıdır; güzel ise her zaman amacı olan ve faydalı olan bir olgu değildir. İyinin bağımlılıkları vardır; güzellik ise özgürlüktür. Ahlâksal iyi her zaman sempatik ve çekici değildir; güzel ise insanları kendine çekmekte ve heyecanlandırmaktadır. Bir sanat eserindeki çıplak bir poz ahlâk bakımından kötü olabilirken güzel olması mümkün olabilmektedir. Güzel, herkese aittir; herkes güzellikler üzerinde birleşebilmektedir ama iyilikler genellikle çıkarlara ve durumlara göre değişebilmektedir.

- **Güzelliğin hoş kavramı ile ilişkisi**

İnsanlar güzelin, hoşa gittiği için güzel olduğunu düşünmektedir. Hoşluk akıl ile değil, güzellik gibi, duygular ile ilgilidir. Hoşa giden şey, haz alınan şeydir. Haz ve hoşluk güzel üzerinde yoğunlaşmış gibi gözükmektedir. Ancak güzeli, haz veren ve hoşa giden eserlere indirgemek yeterli olmamaktadır.

Güzel eserler hoştur, kişiye haz ve keyif vermektedir ancak bu her zaman böyle değildir. Her zaman insana haz ve hoş duygular veren bir eser, bir durum güzel olmamaktadır. Belli bir durumda hoşumuza giden şey, durum değiştiğinde hoşluğunu kaybedebilmektedir. Hoşluk ve haz peşinde koşan, bazen alçaltıcı durumlara düşebilmektedir. Oysa güzel tutkusu insanı büyütmekte, yüceltmekte, asilleştirmektedir. Güzel, insanı sürekli kendine çeken bir güçtür. Haz ve hoşluğun çekim süresi ise güzellik kadar fazla olamamaktadır (Ergün 2010).

- **Güzelliğin fayda kavramı ile ilişkisi**

Antik Yunan filozofları güzel ve faydalı olma problemini tartışmışlar; güzeli faydalı ve kullanışlı olma ile tanımlamışlardır. Bu görüşlere göre faydalı olan güzel, güzel olan iyi ve aynı zamanda faydalıdır.

Kant ise güzel ve iyiyi birbirinden ayırdığında güzel ile faydalı arasındaki bağların koptuğunu düşünmüştür. Su faydalıdır fakat suyun güzel ve faydalı olduğu durumlar aynı değildir. Bir yerde gördüğümüz güzel bir çocuğun bize faydası olmamaktadır. İçi sebze ve meyvelerle dolu bir bahçe faydalı, ama içinde sebze ve meyve olmayan bir park daha güzeldir. Kant'a göre; güzel daima güzeldir ama faydalı geçicidir.

Bazı düşünürler güzel ve faydalı arasında bir bağlantı kurulamayacağını, bunları birbirine karıştırmamak gerektiğini, hatta fayda ve çıkarın sanatı bozacağını iddia etmişlerdir. Hatta Schiller ve Spencer gibi düşünürler güzel ile faydalının birbirine aykırı olduğunu savunmuşlardır.

Ancak insan giderek teknik bir çevrede yaşamak, doğal güzelliklerden uzak, teknoloji ürünleri ile ve teknolojinin hâkim olduğu ortamlarda yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle yaşanılan çevrenin hem yararlı hem de güzel olması gerekmektedir. Bu nedenle çağdaş hayatta çevre düzenleme, ergonomi gibi bilgi alanları teknik âletlerin ve ortamların hem faydalı hem de güzel olması amacına yönelik çalışmaktadırlar.

- **Güzelliğin yüce kavramı ile ilişkisi**

Estetikçiler tarafından yüce ve yücelik de, güzellik gibi bir estetik değer olarak incelenmektedir. Sanat eserlerinde güzel ve yüce ideleri her zaman bir arada bulunmamaktadır. Hem güzel hem yüce olan bazı sanat eserleri vardır; ama her zaman güzel olan yüce, yüce olan da güzel olamamaktadır.

Yüce genellikle büyük ve sınırsız, insanı ezen, kontrolü altına alan olaylar ve varlıklardır. İnsan ıssız bir çölde tek başına kaldığında, bir fırtınaya tutulduğunda, gece yıldızlı gökyüzünü seyrettiğinde, muhteşem bir mimari eserle karşılaştığında "yüce" duygusuna kapılabilmektedir. Bazı insanlar yüce olarak değerlendirilebilmektedir. İnsanı aşan, hayran bırakan büyüklük ve kuvvetlere yüce denmekte ve bunlar güzel kavramını aşmaktadırlar. Yüce, güzelden daha güçlü, korkutucu, ürkütücü olabilmektedir. Yüce olan her şey güzellik taşımayabilmektedir.

Bu benzerliklerin dışında güzel ve âhenk, güzel ve lüks, güzel ve latif gibi ikililerin de bazen birbirleriyle yanyana durduğu ve birlikte değerlendirildiği görülmektedir. Ancak bunlar da her zaman güzellik ile birlikte olan unsurlar değildir (Ergün 2010).

2.1.3 Estetiğin temel sorunları

Estetikte en çok tartışılan konuların başında, insanlar arasında ortak estetik yargıların olup olmadığı konusu gelmektedir.

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli unsur onun içinde yer aldığı kültürel yapıdır. Onu diğer canlılardan ayrıcalıklı kılan bu kültürel yapı, içinde estetiğin de yer aldığı

birçok bileşeni kendinde barındırmaktadır. Kişilerin yaşam biçimleri, değer yargıları, inanç sistemleri vs. onların kültürel yapılarının yanında estetiksel yargıları hakkında da bilgi vermektedir. Toplumlar kendi kültürel yapılarına göre bir estetik değerler bütünü oluştururken, diğer taraftan da oluşturdukları bu estetik değerler bütünü onların "estetik yargıları" hakkında belirleyici olmaktadır (Göğebakan 2012)

2.1.3.1 Estetik yargı

Estetiğin kaynağı konusunda değişik görüşler bulunmakla birlikte esas estetik olanın estetik obje (sanat eseri) değil, onu yapan ve ona bakan kişideki psikolojik duygular olduğunu savunan psikolojik estetikçiler (Th. Lipps) ve buna karşılık subjektif yaklaşımdan uzak, esas estetik olanın obje, sanat eseri olduğunu savunan fenomenolojik estetikçiler (L. Wittgenstein) bulunmaktadır. Aslında felsefi estetik bütün bunları birleştirmekte; psikolojik estetik (süje), fenomenolojik estetik (obje), sanat felsefesi ve estetik değerler mantığını (estetik yargı) bir bütün olarak işlemektedir (Ergün 2010).

Yargı, var olan ve olmayan doğru veya yanlış olan şeyler üzerinde ileri sürülen ifadelerdir. Felsefe tarihinde Aristotales ve Kant, yargının üzerinde en çok duran düşünürlerdir ve yargı kavramı bilgisel ve estetik yargılar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Bilgisel yargılar, doğru-yanlış mantığına göre incelenen objektif yargılardır. Oysa estetik yargılar subjektiftir ve doğru-yanlış mantığı ile değerlendirilemez. Felsefe tarihinde Kant ve Wittgenstein, estetik yargıların mantığını kurmaya çalışmışlardır. Estetik bilimini, estetik yargılar mantığı olarak geliştirmişlerdir.

Estetik yargılar bilgi gibi kavramlara değil insanların duygularına bağlıdır ve mantıksal kurallara bağlanamamaktadır. Estetik insanların duyarlılık, zihin ve hayal güçlerinin özgür ve uyumlu birleşimi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Estetik yargı, bir ahlâk veya bilgi yargısı olarak görülmemektedir ve çıkar elde etmeye yönelik değil, sadece

seyredip beğenmeye bağlı bir kavramdır. Estetik yargıları daha iyi anlayabilmek için, kısaca özelliklerine bakmak gerekmektedir.

- Estetik yargılar bireyseldir. Kişiler beğenilerini hür olarak değerlendirip ifade etme özgürlüğüne sahiptir. Bu beğeni, kişinin duygularına bağlıdır ve tamamen kişiye özeldir.

- Estetik yargılar subjektiftir. Renkler, şekiller, sesler kişiler tarafından farklı değerlendirilmektedir. Hoşa gitme ve güzel bulma olguları, mantıksal yargılar gibi değerlendirilemez.

- Estetik yargılar ortaktır. Ancak bu yargıların, sadece duyu hoşlanmasına dayanan, hiçbir prensibe dayanmayan, tamamen keyfi olan yargılardan da ayrılması gerekmektedir. Sanat eserlerini değerlendirmede pratik bir zorunluluk vardır. Özgür olarak hüküm veren insanlar; o toplumda, o çağda geçerli olan ortak estetik duyguya (sensus communis aestheticus) göre hareket etmektedirler. Bu duygu, subjektif olmakla beraber bütün insanlarda ortaktır.

- Estetik yargılar zorunludur. Bu zorunluluk ortak estetik duygudan gelmektedir. Hoşluktan dolayı duyulan haz tamamen keyfi ve kişinin kendisi için olduğu halde, güzelden dolayı duyulan haz başkalarında da bulunmakta ve zorunlu bir hoşlanma haline gelmektedir. Bu haz bütün insanlarda olması gereken toplumsal bir hazdır.

- Estetik yargılar geneldir. Genel olarak değerlendirildiğinde estetik yargının, bireyüstü ortak estetik duygu prensibine dayanan zorunlu ve genelliği olan yargı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu, ideal bir durumdur. Bir kişi güzel bulduğu bir şeyi, herkesin güzel bulmasını ve beğenmesini istemektedir. Ama farklı kültürlerden, farklı çağlardan, farklı eğitim düzeylerinden gelen insanlar değerlendirildiğinde, estetik yargıların daha çok bireysel olduğu görülmektedir. Estetik yargıların genelliği, subjektif bir genelliktir. Sanat tarihinde klasikleşmiş

resimler, heykeller ve yapıların bulunması; edebiyat, müzik gibi alanlarda bütün dünyada değerli bulunan eserlerin bulunması genel estetik yargıların var olduğunu göstermektedir.

- Estetik yargılar relatiftir. Bir taraftan estetik yargıları bireysel ve keyfi olarak kabul edip diğer taraftan da onu bireyüstü, zorunlu ve genel geçer yargılar olarak kabul etmek birbiri ile uzlaşmaz gibi görünen iki fikri ortaya koymaktadır. Ancak estetik yargıların göreceli olduğu düşünüldüğünde zıt fikirlerin kabul gördüğü durumlar bulunmaktadır. Bugün insanlık kültürü farklı merkezler etrafında gelişen tarihi kültüre dayandığı için, dünyanın farklı bölgelerinde farklı kültürler yaşamaktadır. Sanat eserleri kendi kültür yapıları içinde ortaya çıkmaktadırlar. Bu eserleri değerlendiren estetik beğeniler de kültürden kültüre değişmektedir. Ayrıca bir kültür içinde eğitimin insanların beğenilerini değiştirdiği düşünüldüğünde, farklı eğitim düzeylerindeki insanların estetik yargıları da birbirinden farklı olmaktadır. Aynı kültür içinde aynı eğitim düzeyine sahip insanlar arasında psikolojik yapı farklılıkları olduğu için bu da estetik yargıların relatifliğini güçlendirmektedir.

- Estetik yargılar düşünseldir. Estetik yargının daha önce sayılan özelliklerine zıt olan bu fikir, L. Wittgenstein tarafından sunulan bir fikir olarak ortaya çıkmaktadır. Wittgenstein'e göre; estetik yargının temelinde duygusallık bulunmamakta, bilgi ve düşünsellik bulunmaktadır. Estetik yargı konunun uzmanları tarafından verilmekte insanlarda bu yargılara uymaktadırlar (Ergün 2010).

Felsefe tarihinde birçok görüşe göre estetik yargıların ve hattâ ahlâksal ve mantıksal yargıların bile ortak olmadığı ve tartışılabileceği düşüncesi bulunmaktadır. Bu görüşlere göre, bilgilerimizin duyumlarımıza bağlı olduğu düşünüldüğünde herkesin kendi duyumlarıyla oluşturduğu bilgiler ve verdiği hükümler bireysel ve doğrudur. Bundan dolayı estetik yargıda kimse kendi duyumlarının daha doğru bilgiler vereceğini savunamamaktadır.

Kant bu konuyla ilgili görüşlerini "bazı kişisel hoşlanmalar, o kişilerin eğilimlerine ve kişisel özelliklerine bağlıdır ve tartışılamaz. Ama estetik yargıların temeli olan güzel, o kadar kişisel değildir. Herkeste bulunan ortak estetik zevklere göre verilen bu estetik hükümler tartışılabilir" şeklinde ifade etmektedir (Ergün 2010).

Ancak tarihin çeşitli dönemlerinde, çeşitli toplumlarda ve hatta aynı toplumdaki değişik gruplar arasında birbirine zıt estetik yargıların bulunduğu gözlenmektedir. Bunun nedeni, estetik yargının kültürel ve kişisel oluşudur. Kültürü ve kişiyi etkileyen bütün faktörler estetik yargıyı da etkilemektedir. Bir toplumun değişik tarihi dönemlerinde değişik estetik yargılar görülmektedir. Aynı zaman diliminde değişik dini, milli, mahalli ve sınıfsal topluluklar birbirinden farklı estetik değerlere sahip olabilmektedirler. Hatta insanların, karakter, mizaç gibi ana psikolojik özellikleri ve psikolojik durumlarını etkileyen her türlü faktörler de estetik yargılar üzerinde etkili olabilmektedir.

Estetik yargıların subjektif genelliği yani herkes tarafından kabul gören ve beğenilen, sanatın birçok dalında bulunan eserlerinin var oluşu ortak estetik yargıların var olduğuna kanıt olarak gösterilebilmektedir (Ergün 2010).

Kant, duyusal beğeniye dayanan bazı yargıların tamamen sınırlı ve kısa süreli kişisel yargılar olduğunu, ama gerçek estetik yargıların duyusal olmaktan çıkıp düşünsel düzeye çıktığını, kişisel olmaktan çıkıp zorunlu ve genel geçerli hale geldiğini söylemektedir. Ayrıca beğeni yargılarının insanların ortak estetik duygusuna dayandığını söyleyerek de, insanlar arasında ortak estetik yargıların bulunduğunu savunmaktadır (Ergün 2010).

Baumgarten (1714-1762) de güzelliği bir mantıksal kategori, "hakikatin ikiz kardeşi" kabul etmektedir. Hatta bazı estetik yargılar üzerine mantıksal yargılar kurup "bütün güller güzeldir", "Picasso'nun bütün eserleri güzeldir" gibi objektif genel geçerliği olan yargılara ulaşılmaktadır.

Wittgenstein (1889-1951), estetik yargıları kişilerin zevkleri, hoşlarına giden şey olmaktan çıkarıp tamamen uzmanlığa bağlayarak, onların ortak ve değişmez olduğu konusunu vurgulamaktadır. Yani estetik yargıların temelinden duygusallığı kaldırarak, düşünsellik ve bilgiyi koymaktadır. O zaman, bilgiye dayalı yargıların mantıksal doğruluğu gibi, kurallara uygunluk esasına dayanan estetik yargıların da mantıksal doğruluğu ve genel geçerliliği söz konusu olmaktadır.

İtalyan estetikçi B. Croce (1866-1952) estetik yargı açısından ortak estetik yargıların var olduğu fikrine katılmakla birlikte sanat eserinin mantıksal kurallara, metafizik güçlere göre yargılanamayacağı görüşünü de ortaya koymaktadır. B. Croce'ye göre bir estetik değer vardır ve bu değer yargıları, bilim ve ahlâk yargıları gibi genel geçerli ve mutlaktır ancak bu yargıların temelindeki beğeninin ölçüsü sezgidir.

Croce bu fikri savunanları;

- Estetik yargı zorunlu ve genel geçerlidir diyen mutlakçılar
- Haz ve acı gibi estetik yargılar subjektiftir, bunlar üzerinde tartışma yapılamaz diyen şüpheciler (septikler, relativistler ve psikologistler)
- Bilim ve ahlak yargıları genel geçerli ve mutlak, estetik yargılar değildir diyen relatif relativistler şeklinde sınıflandırmaktadır (Ergün 2010).

2.2 Çevre ve Kent Estetiği Kavramı

Kent estetiği, ortak yaşam kültürünün yani kamusal alanların estetik yoldan üretilmesi, biçimlendirilmesi, dönüştürülmesi ve estetik değer olarak geleceğe taşınmasıyla oluşmaktadır ve insanların sosyal ve ruhsal yaşamına direkt etki eden bir olgudur.

Kentler, planlı ya da plansız biçimde oluşan yapılı çevrelerdir. Kentin bütünü, kapalı ve açık mekânların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Söz konusu çevre oluşturulurken; örnek olarak araçların ve yayaların kullandığı yollar, yol döşemeleri, parklar, su ve bitki

materyalleri, çocuk parkları tasarlanırken ve çeşitli yapılar inşa edilirken, aslında bilinçli ya da bilinçsiz olarak bir güzellik ve estetik arayışı bulunmaktadır. Bu bağlamda kentsel estetiğin oluşumu iki ana etmen ile incelenebilmektedir.

- **Doğal Etmenler:** Topografya, iklim, bitki örtüsü, fauna, jeolojik ve jeomorfolojik durum ile su öğelerinden oluşmaktadır.

- **Yapay Etmenler:** Mimari özellikler ya da yapılı çevredir. Mekân anlamında bakıldığında, doluluk ve boşlukların oluşturduğu biçim, taşıyıcı sistem, kullanılan malzeme, renk, doku özellikleri, bina cepheleri, cephe oranları, binaların simgesel etkisi, genel görünüm ile birlikte; yollar, meydanlar, açık ve yeşil alanlar, bahçeler, bütün peyzaj elemanları, açık ve kapalı mekânlar, tek yapı ya da yapı grupları, yüksek yapılar ve kent mobilyalarından oluşmaktadır.

Kentin içinde bulunan bu doğal ya da yapay elemanlardan her biri aslında kentin görünümünü etkilemekte ve diğer kentlerden ayıran bir "kimlik" kazandırmaktadır. Dolayısı ile kentsel estetik kavramı kentin kimliğiyle, yapılı ve doğal çevre bağlamında ilgilidir. Bir kentin kimliği o yere ait ve özgün olan, uzun bir süreçte oluşan ve kenti diğer kentlerden ayıran her şeydir ve duyularla algılanan sosyokültürel temeli olan bir özellik taşımaktadır.

Kent yaşamı tarih boyunca giderek daha fazla önem kazanmış, kırsalda toprağa bağlı yaşam biçiminin yerini, giderek daha hızlı biçimde kent odaklı yaşam biçimi almıştır. Pek çok insanın yaşadığı kentlerde uygulanan mimari de buna bağlı olarak giderek önem kazanmıştır. Her yapı amacına, kullanıcısının gereksinimlerine uygun planlı ve yapı türüne göre estetik kaygı içeren niteliktedir.

Mimari öylesine bir güçtür ki, yüzlerce yıldır süregelen kentlere kimlik kazandırma, mekânları yaşanılır, kaliteli hale getirme ve insanları sosyokültürel yönden eğitme özelliklerini bünyesinde taşımaktadır. Kaliteli mimariden uzak, rant kaygısıyla üretilen

her yapı, her kentsel alan çözümü, kültürel ve estetik değerlerden yoksun, sağlıksız ve kimliksiz yaşam yerleri anlamına gelmektedir (Erşen 2014).

Bu nedenle, kentsel estetik ve estetik çevre kavramları incelenirken öncelikle kentleri oluşturan en temel kavram olan mimarinin ve mimarinin ayrılmaz bir parçası olan estetiğin ilişkisine ve mimari estetiğin kentsel estetiğe olan katkısına değinmek gerekmektedir.

2.2.1 Mimarlık ve estetik

Estetik; mimarlığı, plastik sanat, mekanik sanat, maddeyi kendine tabi kılan sanat, nesnel sanat, ilk sanat, işlevsel sanat, etik sanat, yaşam için sanat, soyutlama sanatı şeklinde adlandırarak her zaman için ona özgül bir alan açmanın yollarını aramıştır. Aslında sanatları duyguların görselleştirilmesi yoluyla tanımlayan mimarlık, mekânın sanatıdır (Şentürer 1990, Roth 2006).

İnsan, temel barınma gereksinimini karşılamak üzere içinde bulunduğu çevre içinde duygu ve düşünce kapasitesini kullanarak, bu çevrenin malzemeleri ile kendine bir barınak yapmış ve bu doğrultuda ilk yaratıcılık örneklerini vermiştir. Bu ilk oluşumlar aynı zamanda ilk bina örnekleridir. Zamanla gelişerek, doğanın kendi görünümlerinden de oldukça farklılaşan bu mekân görünümleri "mimari" olarak adlandırılan bina niteliğine ulaşmıştır. Her mimari yapının bir fonksiyonu ve fonksiyonel bir değeri bulunmaktadır. Bir ev, barınmak, içinde oturmak için inşa edilir. Bir cami içinde ibadet etmek, bir tiyatro, içinde oyun seyretmek için yapılır. Yapının inşasındaki amaç kompozisyonu yapının bu varlığı ile ilgilidir. Yapının iç mekân tasarımı bu amaç doğrultusunda yapının karakterini belirlemektedir. Her yapının pratik bir hedefi olmasına rağmen bu pratik hedef, mimari sanatını belirleyen tek etken değildir. Bu pratik hedefin dışında en az onun kadar önem taşıyan bir estetik amacı, sanat olma amacı bulunmalıdır (Turani 1998, Masiero 1999, Roth 2006).

Rönesans dönemi mimarı Alberti, mimarideki estetik yönü vazgeçilmez olarak görmüş ve hiçbir şeyin eklenemeyeceği, çıkarılamayacağı ya da daha iyiye doğru değiştirilemeyeceği biçimde tüm parçaları uyumlu olarak belirlemiştir. Güzelliği gerek doğada gerekse eserlerde, orantıya, armoniye ve parçaların uygun konumlandırılmasına bağlamıştır. Buradaki armoni yalnız biçimsel bir armoni değil; aynı zamanda parçaların içeriğe, çevreye ve zorunluluklara uyarlanması anlamına gelmektedir. Doğuştan güzele karşı bir eğilime sahip olan insan, bu eğilimle öfkeden, acımasızlıktan koruma, kabalığı ve aptallığı azaltma gücüne de sahip olmaktadır (Masiero 1999).

İnsanların içinde hareket etmesine olanak verecek ölçüde mekânları saran hemen her şey yapı olarak değerlendirilmektedir. Ancak uzmanlar mimarlık teriminin bütün yapılara değil yalnızca estetik bir çekiciliği olan yapılara uygulanması gerektiği görüşünde birleşmektedirler. O halde her insan bir yapıyı tanıyabilmekte, ancak her yapı bir mimarlık ürünü olamamaktadır. Yani bir yapının bu niteliği kazanabilmesi için estetik çekiciliğinin olması gerekmektedir (Masiero 1999, Kuruç 1999, Roth 2006). Buradaki estetik çekicilik mimari bağlamda iklim, coğrafya, kültür vs. unsurların bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Böyle bir etkileşim içerisine girerek inşa edilen bir yapı mimari eser özelliği kazanabilmektedir. Kültür denilen kavram birçok farklı unsurların bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Örneğin; Türkiye'de, Anadolu topraklarında çok farklı coğrafi yapı, iklim ve bunlarla direkt bağlantılı olarak kültürel yapı farklılıklarına göre şekillenmiş mimari yapılar görülebilmektedir. Ayrıca iklimsel ve coğrafi yapıdan kaynaklanan farklılıklar beraberinde kültürel yapıda da değişimin yaşanmasına kaynaklık etmektedir. Örneğin; yağışlı Karadeniz ikliminin şartlarına göre oluşan mimari ile daha sıcak ve kurak geçen Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde oluşan mimaride faklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Mimari aslında bir resim, afiş, heykel, seramik pano gibi bir sanat nesnesidir. Bu tür sanat nesnelerini oluşturan bazı temel tasarım elemanları (renk, doku, boşluk, çizgi, perspektif, leke) ve temel tasarım ilkeleri (ritim ve hareket, denge, vurgu, kontrast, birlik, çeşitlilik) aynı zamanda yapıların şekillenmesinde de en önemli rolü üstlenmektedirler. Bir yapının estetiksel açıdan taşıdığı değer, bu temel tasarım elemanları ve temel tasarım ilkelerinin kullanılmasındaki başarı ve yetkinlikle direk

bağlantılı olmaktadır. Yapıya güzellik veren bu kavramların tanınması eserler hakkında yürütülecek yargıların sağlamlığı açısından da önem taşımaktadır. Aslında her mimari yapı bu tasarım öğe ve ilkeleri doğrultusunda şekillenmektedir. Kullanılan bu unsurlar kültürler arasındaki kullanım oranları ve şekillerine göre farklılıklar gösterse de yapıyı oluşturan ana unsurlar olma özelliğini kaybetmemektedirler (Turgut 1990, Şentürer 1990, Ustaömeroğlu 1998).

Görsel değişkenler olarak renk, form ve doku gibi mimari estetiği oluşturan önemli unsurlar farklı sıfatlarla değerlendirilebilmektedir. Memnuniyet (pleasantness), güçlülük (potency), çeşitlilik (visual variety), ferahlık (spaciousness), bütünlük (uniqueness), özgün olma (originality), etkilenme (affection) ve kuşatılmışlık (enclosedness) gibi sekiz temel algısal yargı da yapılardaki estetik değerlendirmelerde önemli bir yere sahip olmaktadır. Bu yargıların kendilerini tanımlayan farklı terimler ile oluşturduğu kümeler şu şekildedir (Tekin 2009):

- Memnuniyet; çekici, ilginç, canlı, sıcak, rahat, uyumlu, düzenli, neşeli, sevimli
- Güçlülük; görkemli, dinamik, aktif, canlı, sert, etkili, uyarcı, kesin
- Çeşitlilik; farklı, uyarcı, değişken, uyumlu, sakin, karmaşık
- Ferahlık; itici, uzak, yüksek, düzenli, bütün, rahatlatıcı, sakin
- Bütünlük; etkili, birlik, değişken, kararlı, güçlü, uyarcı, uyumlu
- Özgün olma; görkemli, gizemli, belirsiz, değişken, gerilimli, şaşırtıcı, özgün
- Etkilenme; dinamik, hareketli, çarpıcı, karmaşık, özgün, yenilik, ilginç
- Kuşatılmışlık; yakın, aydınlık, havadar, kapalı, sınırlı gibi kavramlar ile tanımlanabilmektedir

Kuşkusuz kentlerin siluetlerini oluşturan yapı bütünlüğü aslında tek tek yapılardan oluşmaktadır ancak yapılar kentlerde bağımsız bir birim olarak var olurken aynı zamanda bir araya gelerek bir birlik oluşturmaktadırlar (Cansever 2009). Her kent aslında bağımsız birimler olan ayrı ayrı yapılardan oluşmaktadır. Bu yapılar özel mülke ya da kamuya ait olabilmektedir. O halde her kent içindeki bağımsız bir birim olan herhangi bir yapı, bütüne de büyük katkı sağlamaktadır. Bu durum konut mimarisinde tam anlamıyla bağımsız hareket edilemeyeceğini ve bütün bir kente karşı sorumluluk sahibi olunması gerektiğini ortaya koymaktadır (Bektaş 1997, Ustaömeroğlu 1998, Cansever 2009). Gelişmiş ülkelerde insanların kendi özel konutlarında kullanacakları renkler bile yerel yönetimler tarafından oluşturulan komisyonlar tarafından belirlenmektedir. Böylece kentsel siluetlerde estetik açıdan bir birlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Bugün mimarlık, estetik normlar sistemi ile yalnızca biçim konusu olan nesne ve onun niteliklerini değil biçimin ifadesine ve özneye bağlanan tepkileri ve bu tepkilere katılan sosyokültürel değerleri de içine almaktadır. İnsan, çevresini şekillendirirken toplum ve çevresinin tüm fiziksel, sosyal ve psikolojik durumlarını kapsayarak biçimlendirmektedir. Bu biçimlendirme ile insan zevk ve beğenisini yansıtan olgu, çeşitli dönemlerde farklılaşmaktadır. Özellikle yapının üslup niteliği kazanmasında insanın yaratıcılığı ve onu harekete geçiren güzellik arayışı temel itici güç olarak görülmektedir. Mimarlık da bir değerlendirme ölçütü olarak estetik, sağlamlılık, kullanışlılık ve güzellik kavramları üzerine temellenmektedir (Şentürer 1990). Tarihsel süreç içinde bu kavramlar teknolojik ve toplumsal değişimlerden kaynaklanan bazı değişikliklere uğramıştır.

Mimarlık içinde estetiği birinci dereceden ilgilendiren kategoriler mevcuttur. Yetenek, yaratıcılık, hayal gücü, icat, tasavvur, şekillendirme, proje, özgünlük, hakikat bunlardan bazılarıdır. Bu kavramlarla gösterge ve anlam arasında ilişki ya da tarz kavramı faydacı bir değer edinmektedir. Doğru ve özgün ontolojik sorunlara imkân sağlayan süsleme; zorunluluk ve lüzumsuzluk sorunu; madde ve form, doğal ve yapay, akıl ve duygu arasındaki ilişkiler mimarlık içinde sanatsal ve estetiksel açıdan hayati önem taşıyan unsurlardır (Turgut 1990, Şentürer 1990, Ustaömeroğlu 1998).

Ancak mimarlığın estetiksel yönünün de şekillenmesine katkı sağlayan bu kavramlar bugün artık çok da önem taşımamaktadır. Birçok bilim adamı ve beraberinde konu ile ilgilenen uzmanlar şunu ortaya açık bir şekilde koymaktadır ki; bilim ve teknikteki ilerlemeler beraberinde insanın ruhsal yönünü etkileyen bir takım aksaklıkları da beraberinde getirmektedir. İşte bu aksaklıları en aza indirebilmek için yaşadığı çevreye duyarlı, güzelliğin anlamını ve önemini bilen bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Yetenekten çok ustalığın, yaratıcılıktan çok monotonlaştırılmış tekrarın, hayal gücünün yerine hazır formüllerin, tasavvur ve özgünlük yerine ise biçimsizlik ve şekilsizlik abidesi olarak tanımlanacak birim tekrarlarının hâkim kılındığı bir süreç yaşanmaktadır (Buyurgan 1999).

Özellikle teknolojik açıdan yaşanan gelişmelerin ve endüstri alanında yaşanan değişimlerin bir sonucu olarak çok zorlu süreç içinde oluşan geleneksel yapılar ve bunların oluşturduğu kentsel mimari çok hoyrat bir şekilde yok edilmektedir. Yok olan bu yapıların taşımış oldukları estetik ve kültürel değerler, yöneticiler ve şartların gereklerinin bir sonucu olarak halk tarafından çok da fazla dikkate alınmamaktadır. Kültürel açıdan oldukça uzun bir zaman diliminde oluşturulan halkın kültürüne ait izleri taşıyan, onların estetiksel duyarlılıklarını ortaya koyan ve halkın şekillenmesine katkı sağladığı yapıların yerine ise estetik görünümden ziyade işlevselliğin tamamen ön plana çıkarıldığı, geçmişle bir ilişkisinin olmadığı gibi güne ve geleceğe de hitap etmeyen yapılar inşa edilmektedir. Yapılar için kullanılan güzellik tanımlaması ise itibarsızlaştırılmakta ve içerisi boşaltılmaktadır. Hızlı büyüyen çağdaş kentler sadece çevre kirliliği açısından değil, işlevsellik ve estetik açılardan da çirkin biçim ve düzenlerde gelişmektedir. Sanayileşen kentlerde ağır bir betonlaşmanın hâkim olduğu görülmekte ve yeşil doğanın orta yerine bölgelerin karakterlerine uygun olmayan binalar inşa edilmektedir (Buyurgan 1999).

Mimarlığın doğasında var olan "estetik değerler", aynı zamanda birçok yapıdan oluşan kentlerin birbirinden ayırt edilmesini sağlayan değerlerdir. Zaten yaratılan fiziksel çevreler kendiliğinden bir estetik değer de taşımaktadır (Erşen 2014). Tarihsel ve kültürel dinamikleri içinde barındıran kentler taşımış oldukları değerlerle güzel ve özgün nitelik taşımaktadırlar. Tarihsel ve kültürler değerlere sahip, estetik açıdan

zengin görünümleri olan kentlere sahip ülkelerin, doğal ve tarihi güzellikleri ile kültürel çekicilikleri insanlar tarafından tercih edilmelerinde ciddi rol oynamaktadır. Birçok insan başka bir yerde örneği olmayan, kendi çapında estetik görünümü ile bir imaj oluşturmuş ve içinde özgün eserleri barındıran kentleri görmek için dünyanın farklı yerlerindeki kentleri ziyaret etmektedirler. Bu kentlerin karakteristik açıdan oluşturdukları imaj her yönüyle tercih edilmelerindeki önemli unsurlardan biridir (Giritlioğlu ve Avcıkurt 2010). İşte bu imajı oluşturan unsurlar ise kenti oluşturan estetik dinamikler ile ilgilidir. Her kentin kendisine özgü olan estetik ve kültürel özellikleri saptanarak bu özelliklerini ön plana çıkarması kültürel devamlılık ve çeşitlilik açısından önem taşımaktadır (Göğebakan 2012).

2.2.2 Kent estetiği

Kentler, birey için doğada karşılaştığı diğer nesnelerden farklı olarak insan ürünü olan; ona hizmet eden veya edilen, bazen doğal şartların elverdiği ölçülerde bazen de planlama kararları ile şekillenen mimarlık ve tasarım ürünü mekânlar olarak tanımlanmaktadırlar. Kentler canlı varlıklar gibi olup yapılarında toplumsal yaşantılar ile doğal olayların izlerini barındırmaktadırlar; savaşlar, doğal afetler, kapsamlı organizasyonlar (olimpiyatlar, Dünya Futbol Şampiyonası vb.) bunlara örnek olarak verilebilecek etkinliklerdir. Bu ve buna benzer olgular kentlerin uzun vadelerde biçimlenmelerinde rol oynamaktadır. Kentler büyük ölçekli planlama çalışmaları sonucu oluşurken yapılarak oluşturulurken jeopolitik konumuna, doğal kaynaklarına, ekonomik getirisine ve toplumsal hedeflere hizmet etmelerine dikkat edilmektedir. Bu anlamda bazı kentler coğrafi özellikleri ile öne çıkarken bazıları finansal, bir kısmı ise sosyo-kültürel özellikleri ile ön plana çıkmakta ve kendilerine özgü yapılarıyla kimlik kazanmaktadırlar. Örneğin; İstanbul'un, içinden deniz geçen (boğaz) fiziki yapısı ile tarihi dokusu, Ankara'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olması, Roma'nın katoliklerin ruhani liderinin yaşadığı kent ile tarihi bir yer olması, Brüksel'in Avrupa Birliği'nin yönetim merkezi olması, onların bu özellikleriyle markalaşmalarını sağlamaktadır. Çünkü bir kentin kimliğinde o kentin öne çıkan baskın özellikleri belirleyici olmaktadır (Mercin 2013).

Kentler genel olarak toplumsal beklentilere cevap verecek şekilde tasarlanmaktadırlar. Kent içinde inşa edilen her yapı bağımsız bir mimari eser olmasının yanında o kentin bütünsel görünümüne de katkı sağlayan bir özelliğe sahiptir. Bu katkının sağlanması kente bir güzellik değeri katarken, estetikten yoksun bir görünüm ise kentin bütünsel görünümüne zarar vermektedir. Özellikle kent içinde yer alan abidevi yapılar kentin siluetini şekillendirirken diğer taraftan da kentin kültürel oluşumu üzerinde belirleyici olmaktadır. Bunun en güzel örneği Mimar Sinan tarafından inşa edilen ve İstanbul siluetinin vazgeçilmez elemanı olan Süleymaniye Camii'nde görülmektedir. Anıtsal yapıların inşa edildiği alanların tespitinde de yapılar kenti kavrayacak, kentin her yerinden görülebilecek bir alana inşa edilmelidirler.

Kentler karmaşık yapıda yarı dantel oluşumlar olup aslında bir dizi peyzajdırlar. Her özellik bir diğeri ile yer yer çakışan niteliktedir ve tasarımındaki karmaşıklık da bundan kaynaklanmaktadır. Kentlerde birçok kullanıma çözüm getiren dokular bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kentlerde bazı strüktürel, psikolojik, ekolojik, davranışsal, jeomorfolojik, görsel ve tasarımsal dokular da söz konusudur. Bu dokuların birbiri ile uyumlu birlikteliği ve doğru çözümlenmiş olması doğru çevre ve kentleri getirmektedir. Bunlardan mevcut peyzaj ekolojisinin oluşturduğu doğal dokular birincil dokular olarak ele alınmalı, insan davranış ve gereksinmeleri sonucu oluşan (korunak, barınma, ulaşım, vb.) insan dokuları ikincil dokular ve estetik dokular ise üçüncül dokular olarak değerlendirilmeli; bir bütünün parçaları olarak iyi entegre edilmelidirler (Erdoğan 2006).

Kentsel çevreler ele alınırken içinde barındırdığı ögelerin olduğu gibi korunması ve değişiminin sorgulanması önemli olup, çevre biçimlendirilirken mevcut doğal ve kültürel değerlerin korunması, değerlendirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması birincil koşul olmalıdır (Erdoğan 2006).

Kentler; müzeler, operalar, konser salonları, galeriler, kütüphaneler, anıtlar, devlet binaları gibi kamusal ve kültürel yapıları ve açık yeşil alanları ile kimlik kazanmaktadır (Şekil 2.1). Kentlerde yaşayan insanların bu mekânlar ile olan ilişkileri yoluyla bir kent insanın kendi yarattığı ve kendi kültürünü yansıtan rahat, açık ve kullanılabilir bir alan

haline gelebilmektedir. Bu bağlamda cep parkların, kentsel parkların, meydanların varlığı ve bunların gerek sosyal birliktelikler, gerekse sanat uygulamaları için kullanılmaları kentte yaşayanları birbirlerine yakınlaştırmakta, tanıştırmakta ve ortak kültür yaratmaktadır.

Şekil 2.1 Museo Guggenheim, Bilbao, İspanya ve Buchanan Sokağı, Glasgow, İskoçya (https://www.google.com.tr)

Kentlerin çekiciliği, kısmen, yapısal biçimin dış mekânlarla ilişkisine, bu mekânların hiyerarşisine, çeşitliliğine ve özelliklerine bağlı olmaktadır. Kentsel ortak mekânlar yerel kültürü ve yaşanan zamanı yansıtmakta, kentin doğal ve kültürel karakteristikleri ve peyzajlarıyla olan ilişkisine vurgu yaparak kent yaşayanlarının sosyal, kültürel ve ekonomik durumları hakkında ipuçları vermektedir. Aynı zamanda yerel kimliğin ve toplumsal gururun önemli bir bileşeni olup eğitici bir rol ve ekolojik bir anlam da yüklenmektedir (Şekil 2.2).

Gerek tek yapı ölçeğinde gerekse bunların bir araya gelerek oluşturdukları çevrenin, yalnızca insanların biyolojik gereksinimlerini karşılayan işlevsellik değil, aynı zamanda insanın psikolojik, entelektüel gereksinimlerini karşılayan estetik nitelikler de

göstermesi gerekmektedir. Nitekim tarih boyunca insanlar tek tek yapılarda olduğu kadar, yarattıkları çevrelerde de estetik nitelikler aramışlardır. Bugünün endüstri kentlerinin veremediği estetik değerleri, aydınlar ve çevre kuramcıları eski kent yapılarında aramaktadırlar (Şentürer, 1990, Turani 1998). Bunun sonucu olarak tarihsel dokuların korunması ve yaşatılması en yaygın ve geçerli sloganlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın gününü anlayabilmesi için, mutlaka tarihini incelemesi gerekmektedir. Çeşitli zaman kesitlerindeki toplum yapılarının yarattığı kültürel özellikler ve buna bağlı estetik duygular ile mekân kalitelerini anlamak, kuşkusuz bugünün çevrelerini oluşturmada rehber olmaktadır.

Şekil 2.2 Bouleard Ring, Moskova, Rusya ve Rockefeller Merkezi, New York, ABD (https://www.google.com.tr)

Günay ve Selman'a (1994) göre, kentsel estetiğin oluşmasında belirleyici olan etkenler şöyledir:

- Kentsel estetiğin en önemli ayağını kültür oluşturmaktadır. Nitekim kentsel estetik toplum yapısının ortaya çıkardığı kültürel birikime bağlı olmaktadır. O halde çağın üretim biçiminin ve teknolojisinin etkisi altındadır. Çağın üretim biçimi ve teknolojisi mimari yapılanmayı oluşturacak araç ve gereçleri sunmaktadır.

- İnsanların yaşamış oldukları doğal çevre kentsel estetiğin en önemli belirleyicilerinden biridir. Doğal çevreyi oluşturan öğeler; jeomorfoloji, bitki

örtüsü, iklim ve hidroloji hem kentlerin kurulduğu yerlerin seçiminde, hem de kentlerin biçimlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Kültür-doğa ilişkisi açısından bakıldığında bu öğelerle uyum içinde olan kentlerin, estetiği de nitelikli olmaktadır.

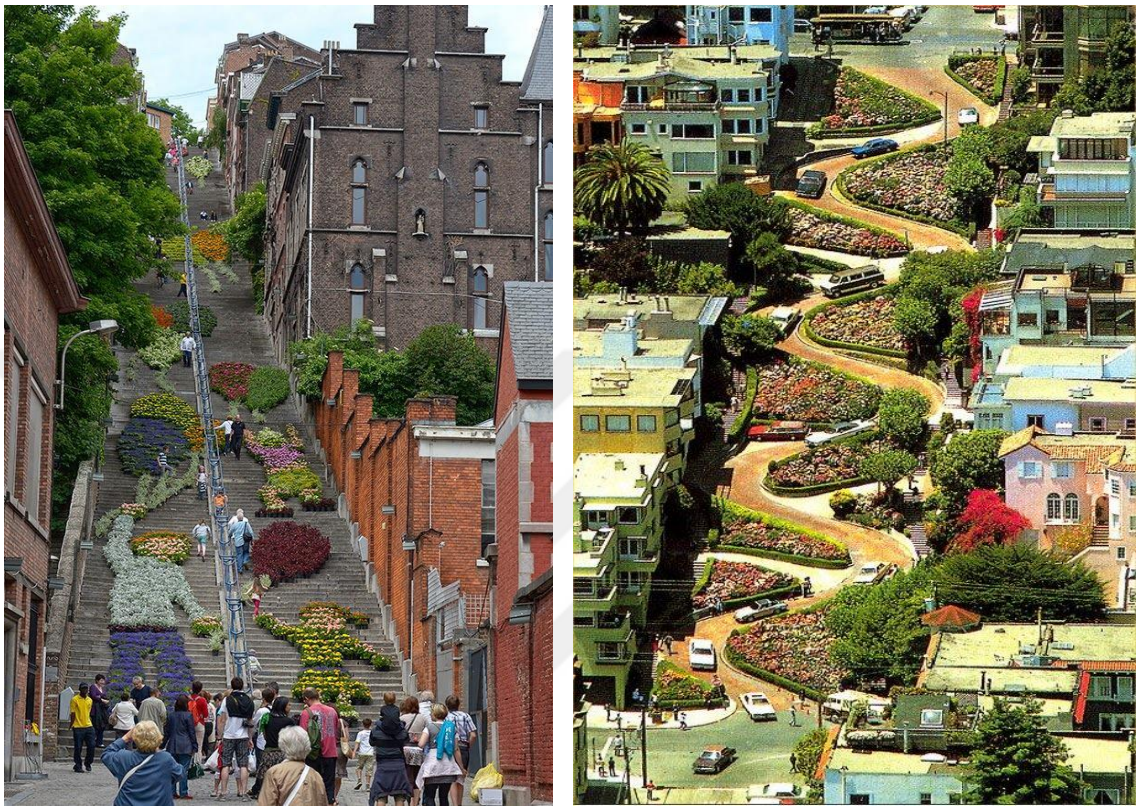
- Kentsel çevreyi oluşturan pozitif ve negatif öğelerdir. Yapılar pozitif öğeleri, bunların tanımladığı dış mekânlar negatif öğeleri ifade ederler. Bunlar arasındaki ilişkiler ve kurulan uyum, kentsel estetiğin de niteliğini belirlemektedir (Şekil 2.3). Pozitif öğeler bir araya gelerek negatif öğeleri oluşturur. Negatif öğeler dolaşım sistemleri ile açık alanlar olarak tanımlanır. Dolaşım sisteminin parçaları yollar ve meydanlardır. Açık alanların parçaları ise yapıların nefes alma alanları (avlu, yan bahçe, ön bahçe v.b.) ile yeşil alanlardır. Pozitif ve negatif öğelerin üçüncü boyuttaki ifadesi, yapı yükseklikleri ile tanımladıkları mekânlar arasındaki ilişkilerdir.

- Pozitif ve negatif öğelerin yüzeylerini oluşturan çizgiler; doku, malzeme, renk yani yapılarda cepheler ve dış mekânlarda kaplamalar, kentsel estetiğin önemli unsurlarıdır. Yapı cephelerini meydana getiren dış çizgiler, pencere ve kapıların oranları, yatay ve dikey çizgiler, yapı malzemesi, renk ve dekorasyon unsurlarıdır. Dış mekânlardaki estetik öğeler ise; yer kaplamaları, kentsel (sokak lambaları, panolar vb.) ve doğal (ağaçlar, çiçekler vb.) peyzaj malzemesi ile kentsel mobilyalardır.

- Bunların bir araya gelmesiyle kentin tümüne ilişkin siluet oluşur. Bütünün güzelliği, parçaların tek tek güzelliklerinin yanı sıra, birbirleriyle olan ilişkilerinin de güzelliğine bağlıdır.

Kent estetiği öncelikle insanın kentte yaşantısını, ruhsal ve sosyal durumunu ilgilendiren bir olgudur. Ancak, endüstrileşme ile birlikte kentlerin kültürel ve sosyal yapısına müdahale eden gelişmeler kentleri bireylere açık yaşam alanları olmaktan çıkarmıştır. Bugün kentlerin pek azı ve pek kısıtlı alanı insanın yaşantısına açık olarak korunabilmektedir. Kent estetiğini ilgilendiren ve kentteki yaşam kalitesini etkileyen

olgular 20. Yüzyıl başından bu yana giderek hızlanan, çoğalan ve kendine pervasızca yer açan trafik, nüfus artışı ve son yıllarda çoğalan göç ve neden olduğu düzensiz yerleşimdir (Erzen 2010).

Şekil 2.3 Liege, Belçika ve Lombart Sokağı, San Francisco, ABD (https://www.google.com.tr)

Kültür ve sanat, insanı insana anlatan ve temsil eden en önemli yorumlar olarak düşünüldüğünde hem sanat hem de kültürün teknik ve şiirsel tüm boyutlarını içeren ve tarihsel bir insan ürünü olan kentleri en başta ilgilendirmesi gereken unsurlardan biri estetiktir.

Kent estetiğini etkileyen olumsuz biçimlenmeler, kentin bir bütün olarak düşünülmemesinden veya bütünlüğün bilincine varılmadan sorunlara çözümler aranmasından kaynaklanmaktadır (Kumbaracıbaşı 1991). Kent görüntüsündeki estetik unsurların başında kent içindeki kavislerin önem taşıdığı bilinmektedir. Ancak günümüz kentlerinde, kente zıt kutupların kaynaşmasıyla zenginlik katan, bu kavisler tamamen

ortadan kaldırılmıştır. A. H. Tanpınar Ankara'nın değişiminin en büyük zaaflarından birisinin bu kavislerin yok olması olduğunu belirtmiştir. Bu da kent estetiğinin olumsuz anlamda etkilenmesine neden olmuştur (Özdenören 2009). Bu estetiğin bozulmasındaki en önemli hususlardan bir tanesi de artık kentlerin konumlanmasında kent içindeki biçimlenmenin hâkim mimari yapıya göre tasarlanmamasıdır. Bu tür bilinçsiz değişimlerin bir araya gelmesi ile de kendi tarihinden bağını koparmış, ruhsuz, kişiliksiz bir beton ve asfalt yığınının hâkim olduğu kentler ortaya çıkmaktadır.

İnsan fiziksel çevresini yaratırken onu güzelleştirmek istemektedir. Bunu yaparken de yaşadığı çevreye olumlu bir etki katmayı ve çevreyi yaşanabilir kılmayı amaçlamaktadır. Yaşamın içine bu olumlu etkinin katılması ise insanın "estetik çevre" bilincinin gelişmesini gerekli kılmaktadır. Bugün herkes kendi için belirlenen bir mekân içinde, belirlenen çerçeveler doğrultusunda yaşamaktadır. Ancak Batı ülkelerine ait kentlerde estetiğin kentsel görünüm üzerinde etkisini ortaya koyan birçok örnek bulunmaktadır. Nitekim İtalya kentlerinde, tarihsel ve kültürel dinamiklerin baskın olduğu, yapıların her birinin birer sanat eseri olarak inşa edildiği ve bunların sonucunda da güzelliğin belirleyici ölçüt olarak görüldüğü alanlarla karşılaşmak mümkündür. Kültürel unsurları içinde barındıran, estetiksel duyarlılığa sahip bu tür kentlerin oluşumu ve korunmasında en önemli rol kuşkusuz eğitim kurumlarına düşmektedir (Buyurgan 1999).

Kuşkusuz eğitime gösterilen hassasiyet kültürel yapının devamlılığını ve beraberinde herkesn hoşuna gidecek ve ilgisini çekecek estetiksel bir görünümü ortaya çıkarmıştır. Tarihsel ve kültürel dinamikleri içinde barındıran kentler taşımış oldukları değerlerle güzel ve özgün nitelik taşımaktadırlar. Dünyanın en çok ilgi gören ülkelerinin, tarihsel ve kültürler değerlere sahip, estetiksel açıdan zengin görünümleri olan kentlere sahip olmaları tesadüf değildir. Birçok insanın ziyaret ettiği kentlerin doğal ve tarihi güzellikleri ile kültürel çekicilikleri bu bölgelerin tercih edilmelerinde ciddi rol oynamaktadır. Birçok insan başka bir yerde örneği olmayan, kendi çapında estetik görünümü ile bir imaj oluşturmuş ve içinde özgün eserleri barındıran kentleri görmek için dünyanın farklı yerlerindeki kentleri ziyaret etmektedirler. Bu kentlerin karakteristik açıdan oluşturdukları imaj her yönüyle tercih edilmelerindeki en önemli

unsurdur (Giritlioğlu ve Avcıkurt 2010). İşte bu imajı oluşturan unsurlar ise kenti oluşturan estetiksel dinamiklerle ilgilidir. Her kentin kendisine özgü olan estetiksel ve kültürel özellikleri tespit edip bu özelliklerini ön plana çıkarması kültürel devamlılık ve çeşitlilik açısından önem taşımaktadır.

Kentin en önemli boyutlarından biri de sosyal olmasıdır. İnsan kentte bir köy ya da kasabadan farklı olarak kendi soyundan, kendi kültüründen olmayan farklı insanlarla bir arada yaşamakta ve onlardan bir şey almakta, öğrenmekte ve onlara bir şey katmaktadır.

Bu şekilde insan kendi kısıtlı çerçevesini açarak daha evrensel daha çok boyutlu ve anlayışlı, açık bir insan haline gelebilmektedir. Kentin bu sosyal boyutunun gerçekleşmesi kamu hizmetinin düzgün yapılması, kentin fiziksel unsurlarının buna imkân tanıması ile olabilmektedir (Erzen 2010). Bir kentte beraber yaşayan ve birçok hizmeti, fırsatı ve olanağı paylaşan insanlar beraber olmaktan rahatsız olmadan, mutlulukla ve kolay bir şekilde ortak yaşama katılmaktadırlar. Estetik yaşam bunu gerektirmektedir ve kullanıcıların eylemlerine cevap veren, görsel tercihlerine uygun düzenlemelerin yaşam niteliğini yükselten bir etkisi bulunmaktadır. Dolayısı ile bir mekânda çevre kalitesi ile birlikte ele alınması gereken estetik kalite, hem içeriksel hem de dışsal nitelikleri ile tanımlanmalıdır. Meydanın biçimsel niteliklerinin kullanıcılar açısından motivasyonu ve uyarımları bakımından nasıl bir estetik oluşuma neden olacağı araştırılmalıdır. Bu duyumlar güven içinde hoşlanma, zevk alma, daha uzun süre kalabilme, tercih etme vb. yargılar oluşturmaktadır.

Dünya'nın farklı yerlerinde güzelliği kabul görmüş ve birbirine hiç benzemeyen, insanı etkileyen kentlerin güzelliği, toplumda yaşanılan her döneme göre farklı koşullardan etkilenerek ve o dönemdeki ihtiyaçlarla belirlenmekte, fakat kentin bütünlüğü bozulmayarak devamlılığını sağlayan yeni bileşimlerle oluşmaya devam etmektedir. Fakat sadece biçimsel estetik arayışlarla yapılan düzenlemeler genellikle olumsuz olarak sonuçlanmaktadır. Yaşamın devamlılığından ve topluma özgü formlardan kaynaklanan düzenlemeler ihmal edilmemelidir. Güzel kent kavramı insanlarda iyi duygular uyandıran, ilgilerini çeken, bireylerin toplumsallığına katkıda bulunan,

kendilerini iyi hissetmelerini sağlayan, rehabilite eden çevrelerin yaratılmasına olanak tanımaktadır.

2.2.3 Çevre ve kent estetiğinin tarihsel gelişimi

İnsanlar kentleri henüz kurmadan önce, Neolitik Dönem'le birlikte, ilk kez yerleşik hayata geçmiştir. Bu Neolitik yerleşmeler, kentlerin ortaya çıkışının ilk öncülleri olmuştur. İlk kentler, MÖ. 4000'li yılların sonlarında Güney Mezopotamya'da ortaya çıkmaya başlamıştır. Sümerler tarafından kurulduğu kabul edilen, etrafı surlarla çevrili ve bir tapınak etrafında diğer yapıların yer alması ile şekillenen ilk kentler, aynı zamanda siyasal anlamda da birer kent devleti özelliği göstermektedir.

Mezopotamya'da ortaya çıkan ilk devletler, kısa bir süre sonra benzer bir şekilde Mısır'da da ortaya çıkmıştır. Bu iki bölgede, kentlerin benzer bir şekilde ortaya çıkmasında, coğrafi olarak Mısır'da Nil Nehri'nin; Mezopotamya'da ise, Fırat ve Dicle Nehirleri'nin varlığı etkili olmuştur.

Kentlerin oluşum süreci tarım alanlarının sulanmasının sonucu elde edilen artı ürün ve bu artı ürünü korumak için kentlerin etrafının surlarla çevrilmesi ile başlamaktadır. Daha sonra kentin etrafını surlarla çevrilme iradesini ortaya koyan bir örgütsel yapı oluşturularak din kurumu ile toplumu kutsal değerler etrafında birleştiren bu örgütsel yapının işleyişi sağlanmıştır. Artı ürünün, yıl boyunca tüketilememesi gerçeği karşısında, çevre kentlerle başlayan ticari ilişki ve bu ticari ilişkilerde daha etkili olan kentlerin, büyüyüp gelişerek siyaseten bölgesel güç haline gelmeleri kentlerin giderek büyüyen ve gelişen bir yapı haline gelmelerini sağlamıştır. Doğan ihtiyaçların sonucu olarak yazı, silindir mühür ve hukukun ortaya çıkması, giderek toplumda yönetici, din adamı, asker, tüccar, zanaatkâr ve çiftçi gibi toplumsal sınıfların oluşmasına neden olmuştur ve bu süreç, binlerce yıldır değişim ve dönüşüm geçirerek günümüze kadar gelmiştir. Bugün kentler, özellikleri itibariyle endüstri kentleri, metropol kentler ve küresel kentler gibi çeşitleriyle, bu değişim ve dönüşümü yaşamaya devam etmektedir.

Kentler mekân olarak insanların düşüncelerinden ve inançlarından yola çıkılarak oluşmaya başlamıştır. İlk kentlerde görülen mekân kullanımları, ilerleyen dönemlerde birtakım dış etkenlerinde etkisi ile farklılaşmaya başlamıştır. Ortaçağ kentlerinde; Ortadoğu'da inşa edilen camiler ya da Orta Avrupa'da görülen katedraller topluluk yaşamının merkezinde yer almaktadır. Bu merkezler aslında kentin de kalbini oluşturmaktadır.

Erdoğan'a (2006) göre; tarihi süreç içinde kentlerin gelişimi irdelendiğinde ilk büyük yerleşmelerin temel karakteristiğinin dini yapılar olduğu, bu tür yapıların kent siluetinde belirleyici olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra kent içinde oluşturulan bahçeler ve gerçekleştirilen bitkisel uygulamalar da çevre estetiğine gösterilen özenin yansımalarıdır.

Mısır Uygarlığı kentsel yerleşmeleri, köleler ve soylular için ayrı alanları, pazaryerleri ve tapınaklarıyla, belirli bir plana göre düzenlenmiştir. Değişmezlik ve ebediliği temel alan bir mimari tarza ve basit, düzgün, geometrik formlar ile dik açılı mekân organizasyonuna sahiptir. Nil Nehri boyunca nehre dik açılı akslar üzerinde, avlulu, kolonlu açık mekânlar, tapınaklar ile kayalara oyulmuş manastırlar, etrafı yüksek duvarlarla çevrili dini ve yönetsel yapı grupları kentsel imajın belirgin ögeleri olmuştur. Bahçeler esas itibari ile formal ve simetrik bir düzene sahiptir. Bahçelerin etrafı korunma ve iklim özellikleri nedeni ile yüksek duvarlarla çevrelenmiştir. Bahçelerde plantasyon formal bir düzen içindedir. İki tarafı ağaçlıklı yollar bahçelerde bulunan diğer bir özelliktir. Palmiye ağaçları ve kumul alanlar kentin belirgin özelliklerindendir. Dinsel semboller her türlü mimari yapının vazgeçilmez öğeleri olduğu için Mısır kentlerinde tapınaklar ve anıt mezarlar kent siluetindeki baskın yapılanmalar olmuştur.

Tarihte ilk kez doğuda ortaya çıkan kentler, batıya doğru yayıldıkça, batının kültür ve düşünce biçiminden etkilenerek, farklı bir yapıya dönüşmüştür. Doğu-Batı etkileşiminin ilk örneklerinin ortaya çıktığı bugünkü Ege, Batı Karadeniz, Güney İtalya ve Yunanistan kıyılarında kurulan kent devletleri, Batı'da ortaya çıkan ilk kentler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak buradaki kentler Doğu'daki kentlerden birçok yönden

farklı özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar hem kentsel mekânın kullanılış şeklinde, hem de sosyokültürel yapısında meydana gelmiştir (Mazı 2008).

Yunan Uygarlığı'nda kentler, akarsu ve dağların belirlediği doğal sınırlarıyla tarım ve hayvancılık yapılan geniş alanları kapsamaktadır. Bu kentlerin fiziki yapıları coğrafya ve arazinin durumuna göre ayrıntılarda farklılıklar gösterse de benzer kuruluşa sahiptir. Yunan kentlerinde en önemli yapının en yüksek tepesinde konumlandırılmış tapınaklar olduğu görülmektedir. Kentin merkez bölgesinde bulunan ticaret alanları, yönetim meclisi binası, tiyatro, stadyum, hamam ve gimnazyum, nimpheum (anıtsal çeşme), sütunlu cadde gibi kamusal yapılar belirgin mekânlar olarak görülmektedir. Tanrıların insanlaştırılarak yapıldığı heykeller, Doğu'dan etkilenerek kullanılan bitki ve hayvan motifleri de kentsel estetiğin oluşumunda katkı sağlayan önemli ögelerdir.

Yunan kentlerinde kent surlarının içinde kalanlar ve kalmayanlar arasında olan hiyerarşik yapı, toplumda işbölümünün gelişmesiyle artık kent içinde de ortaya çıkmış ve kentsel alanda ikili bir mekânsal yapı ortaya çıkmıştır. Kısaca insan-doğa ilişkisinin dönüşerek artık insan-insan ilişkisinin başlangıcını oluşturan bu kentler, aynı zamanda insan düşünce sisteminin de başlangıcını oluşturan mitolojik düşüncenin etkisiyle; kentin ve kent yöneticilerinin de kutsallaştığı bir mekân olmuştur (Mazı 2008).

Yunan dönemi kentleri estetik değerler açısından değerlendirildiğinde tepelerdeki düzlüklerde konumlandırılmış yerleşmelerde geometrik, yamaçlarda konumlandırılmış yerleşmelerde ise organik dokunun kullanıldığı ancak, yapıların tasarımında daima bakışımlı denge, hiyerarşi, değişken tekrar tasarım ilkelerinin kullanıldığı, yapıların çevreleri ile birlikte pozitif kentsel mekânlar yaratacak biçimde tasarlanmış oldukları görülmektedir. Yunan dönemi kentlerinde dış mekânları tarifleyen yapı cepheleri son derece önemli olmuş; cephelerdeki geometrik ve floral bezemeler ile doğrudan kentsel anlamda görsel zenginlik sağlanmış, kentsel mekânlar gerek bitkisel uygulamalar gerekse mozaik döşemeler, dekoratif yer kaplamaları ile özgün ve kimlikli kılınmıştır (Erdoğan 2006).

Roma Uygarlığı'nda, mekân önem kazanarak, anıtsal yapı düzenini bunun üzerine kuran bir üslûp görülmektedir. Roma kentlerinde soyut güzellik ve nispet arayan Yunan mimarisine karşılık, Roma mimarisi faydacılık ve anıtsallık gibi özellikleri ile dikkati çekmektedir. Yunan mimarisinin en önemli eseri tapınaklar iken Roma mimarisinin en gösterişli eserleri tiyatrolar ve hamamlar olmuştur. Ayrıca Roma Uygarlığı'nda önemli kentsel mekânlardan biri forumlar olmuştur. Malzeme olarak beton ve tuğlanın, strüktür olarak, kemer ve kubbenin kullanılması Roma kentlerinin başlıca özelliklerindendir. Bu özellikler kentlerde çok katlı ve büyük iç mekânlara sahip anıtsal yapılar inşa etme imkânını vermiştir. Kentlerde bulunan su kemerleri, kütüphaneler, hamamlar, tiyatrolar, hipodrom ve pavyonlar bitkisel materyallerle entegre edilerek hem yapısal hem doğal öğeler ile estetik çevreler yaratılmıştır.

Ortaçağ kentlerine bakıldığında tıpkı Antik Çağ kentleri gibi, Ortaçağ kentlerinin de savunma ve güvenlik amacıyla surlarla çevrili olduğu görülmektedir. Kentlerin merkezi noktalarında, Batı'da katedraller; Türk-İslam dünyasında ise, camiler yer almaktadır. Ortaçağ başlarında kentlerin dağınık ve önemsiz yerleşmeler olarak kaldığı görülmektedir. Ortaçağ kentlerinin en belirgin özellikleri gotik üslupla yapılmış yüksek ve sivri kuleli yapılar, insanların ticaret ve eğlence amacıyla bir araya geldikleri geniş alanlar, pazaryerleri, kıvrımlı ve dar sokaklardır. Orta Çağ'ın organik ve kendiliğinden gelişmiş kentleri, Rönesans döneminde bilinçli bir şekilde geometrik düzenlemelere tabi tutulmuştur. Bu durum Roma'nın yıkılışından sonra düzenli kent oluşturmak çabasının ilk uygulamasıdır. Bu gelişme Barok dönemde daha da gelişerek tam anlamıyla geometrik planlama ile sonuçlanmaktadır. Ağaçların yerleştirilmesi bile kentin belirli bir yerinden bakışa göre, perspektif yasalarınca düzenlenmektedir. Ağaçlar budanarak kentlerin süs öğesine dönüştürülmüştür. Şatolar genellikle korunma amacı ile yüksek tepelerin üzerine yapılmıştır. Bahçede su, havuzlar, su çanakları, kuyular ve duvarları dıştan kuşatan kanallarda kullanılmıştır. Romalılarda görülen topiary sanatı ortaçağ bahçelerinde de sıkça kullanılmıştır ve kentsel çevreye estetik anlamında katkıları olmuştur.

Ortaçağ kentlerinde konumları gereği ön plan ve arka plan kurgulanması söz konusudur. Ortaçağ'ın karanlık döneminde genellikle şato, manastır, kilise gibi yapılar ön plan

(foreground) yapıları iken yerleşimin konumlandığı çevrenin peyzaj özellikleri daima kentin arka planı/geri planı (background) olarak kullanılmıştır (Günay ve Salman,1994). Geri plan ve ön plan yapılarında malzeme olarak kent yakın çevresindeki doğal kaynaklardan yararlanılmış ve kentsel görüntüde bir doku estetiği ve bütüncül bir armoni yakalanmıştır. Bu doğal uyum da gerek kentsel alanda yer alan kitlelerin birbiri ile uyumunu gerekse kentin çevresindeki doğal yapıya uyumunu getirmiştir. Bu bağlamda, Ortaçağ kentlerinin estetik olmasının temel nedeni kentlerin gerek çevresi gerekse kendi içinde sahip olduğu doğal armoni olarak değerlendirilebilir (Erdoğan 2006). 11. ve 12. Yüzyıllardan sonra tarımda verimlilik ve ticaret artmıştır. Gelişen ticaret, sağlanan sermaye birikimi ve tüccarların kent surları dışında kurdukları yeni yerleşmeler, kentlerin büyük bir hızla büyüyüp gelişmesini sağlamıştır. Bu dönemde yeni yollar yapılmış, meydan kullanımları zenginleştirilmiş, tarım ve sanayi gelişmiştir.

Kent planlamasına ilişkin ilk kuramsal çalışmalar Rönesans döneminde görülmektedir. Özellikle İtalya'da varlıklı ve soyluların koruması altında çalışan ünlü mimarlar, geniş cadde ve alanlardan oluşan kent tasarımları ortaya koymuşturlar. Ancak Ortaçağın karmaşık ve plansız kentlerini yıkmadan bu tasarımları gerçekleştirmek olanaksız olduğundan bu tasarımları hayata geçirmekte zorlanılmıştır. Resim ve heykel sanatı, genellikle kentsel mekânın bir ögesi olarak kullanılmıştır. Rönesans yapılarının cephelerinde, sütun dizilerinin ve kemerlerin oluşturduğu bir hareketlilik görülmektedir. Ortaçağ'ın kendiliğinden oluşan organik bir biçimde ortaya çıkan kentsel formuna ve estetiğine karşın Rönesans'ta bilinçli bir düzen yaratma ve belli bir estetik anlayışa ulaşma çabası görülmektedir.

Rönesans döneminde, kentlere yeni bölümlerin eklenmesi ile kentler büyümüş, yönetici sınıfın gücünün formal bir anlatımla mekâna yansıması anıtsal yapılarda ifade bulmuştur (Günay ve Salman 1994). Rönesans'ın ilerleyen dönemlerinde açılan geniş yol ve bulvarlar, oluşturulan kentsel vistalar kent estetiğinin dönemsel yaklaşımları olmuştur. Böylece, erken Ortaçağ'ın yüksek yapılı, dolambaçlı yollarla belirginleşen kentsel doku estetiği yerini gösterişli yapı, bulvar ve vistalarla simgelenen estetik anlayışına bırakmıştır (Erdoğan 2006).

Barok döneme gelindiğinde geniş bulvar ve vistalar kentsel mekânın daha belirgin ögeleri haline gelmiştir. Baroğun merkezi vurgulayan niteliği radyal yol düzenleri ile kentsel dokuya yansımış, yol, döşeme, süsleme biçimindeki abartı altın dönemini yaşamıştır. İnsanda gerçekten estetik duygular uyandıran büyük, yoğun bezemeye sahip yapılar ile yolların oluşturdukları uyum kentsel estetiğin barok dönemdeki belirgin niteliklerinden biri olup dış mekân ve bahçe olgusunun daha da önem kazandığı kentsel çevreler biçimlenmiştir (Erdoğan 2006).

Barok döneminde mekânı çevreleyen yapıların cephelerindeki girinti ve çıkıntılar ile meydan-sokak ilişkisindeki hareket ve genişleme görülmektedir. Formlarda çeşitlilik ve her yapının, her mekânın farklı açılardan faklı görünümü olması kentlere çok yönlülük katmıştır. Meydanlar ve caddeler arasındaki organik ilişki mekânsal kullanımlar arası kesintisiz geçişi sağlamaktadır. Bu dönem kentlerinin işlemeli duvarlar ve görkemli bahçeler ile etkileyici bir üsluba sahip olduğu görülmektedir. Dönemin en karakteristik özelliklerinin başında doğadan esinlenme yerine onun biçimle kaynaşması baz alınmıştır. Süs havuzları, büyük avlu ve bahçeler, süslemeli duvarlar mitolojik kahramanların bulunduğu figürler karakterini yansıtan başlıca öğelerdendir.

Kentlerde birbirini dik kesen uzun ve geniş caddeler, kamusal yapıların görkemli bir şekilde yeniden yapılmaları Rönesans ve Barok kentlerin fiziki yapısını şekillendirmektedir (Bumin 1990).

18. Yüzyıl'da başlayan endüstrileşme hareketi beraberinde yoğun kentleşmeyi de getirmiştir. Daha önceleri tarım toplumlarında insanoğlunun doğa kaygısı yokken kentleşme, özellikle hızlı ve düzensiz kentleşme sonucunda insan, doğadan giderek koptuğunu fark etmiştir. Önceleri yalnızca estetik amaçlara yönelik kent yeşilleri, kentleşme sorunlarının yaşanmasıyla birlikte vazgeçilmez niteliğe kavuşmuştur (Aygen 1991). 19. Yüzyıl'da endüstrinin hızla gelişmeye başlaması, "endüstriyel kent" kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde, kent siluetlerindeki en baskın mekânlar fabrikalar olmuştur. 19. ve 20. Yüzyıllarda Kentler plansız bir biçimde hızla büyümüş, Avrupa ülkelerinde ve ABD'de Eski Yunan, Roma ve Rönesans kentlerinde olduğu gibi merkezden çevreye yayılan "örümcek ağı" planlı kentler kurulmuştur. Kentlerde geniş

caddeler, alanlar ve parklar kentsel mekânın daha belirgin öğeleri haline gelmiştir. Kentlere göç eden düşük gelirli insanların, kentlerin çevresinde yol, su, kanalizasyon, park ya da oyun alanlarının bulunmadığı bölgelerde, konut sorunlarını çözmek amacıyla kendileri tarafından yapılar inşa etmesi gecekondu denen derme çatma yapıların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Endüstrileşme ile kentlerde birçok şeyin bireysel inisiyatiflere bağlı olması, kentlerin görünümünü ve tasarlanmasındaki sanatsal süreci olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmelerin sonucu olarak; her sokak diğerine benzemekte, bunlara bakan sıra binalarda tekdüze ve can sıkıcı bir görünüş sergilemektedir. Ancak zaman içinde kentsel formlar ve mekânsal algılamaların değişmesiyle kentin yaşanabilirliği ve kentin görselliğine duyarlılığın artması düşünülmekte ve görsel değerlerle ilişkili olarak topografyaya gereken özenin gösterilmesi gerekmektedir.

Kent estetiğinin tarihi süreç içindeki gelişimi değerlendirildiğinde ortaya çıkan en önemli sonuç tarih boyunca kentsel estetiği oluşturan en önemli etmenin doğal çevre olduğudur. Görülmektedir ki doğal çevre bileşenleri olan jeomorfoloji, topografya, bitki örtüsü, iklim, su varlığı, gibi ögeler gerek kentlerin kurulduğu yerlerin seçiminde gerekse kent biçimlenmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Bu ögeler ile uyum içinde olan kentlerin taşıdıkları estetik değerler de daha üst düzeyde olmaktadır. Çevresi ile gerek malzeme gerekse yapılanma ve doğal ögeler açısından iyi bütünleşmiş kentler daha nitelikli çevrelere sahip olmaktadır. Kent estetiği de kentsel yapılanmada olduğu gibi üretildiği dönemin sosyal, kültürel, teknolojik ve ekonomik yapısı ile doğrudan ilişkili bir olgudur. Bunun yanında dönemsel olarak yapıların niteliği ve cephesel özelliklerinin kentsel kimlikte etkili olduğu görülmektedir (Erdoğan 2006).

Bugün kentleşmenin yeni bir evresine geçilmiştir. Dünyadaki küreselleşmeye bağlı olarak, bugün kentleşme alanında “uluslararası kent” ve “dünya kenti” tanımlamaları yapılmaktadır. Kentlerin düzeni ve yapısı önemli ölçüde değişmiştir. Antikçağ’ın mikro düzeydeki eşitsizlikleri, bugün dünyanın küreselleşmesiyle birlikte, makro düzeylere çıkmıştır. Bu dönemde mabetleşen yapılar küresel şirketlerin kurdukları çok amaçlı alışveriş merkezleri olarak kendini göstermektedir. Eskiden varlıklı kimselerin yaşadığı

kent merkezleri bugün artık insanların yalnızca çalışmak için günün belirli bir bölümünü geçirdiği iş merkezlerine dönüşmüştür. Avrupa'da ve ABD'de aşırı bir biçimde büyüyen bazı kentler iç içe geçerek büyük kent adı verilen birleşik kent toplulukları oluşturmaktadır. Bütün bunlar, uygarlığın temel gelişim mekânlarının, kentler olduğunu açıkça göstermektedir.

2.2.4 Kent parkları ve estetik

Kent parkları, insanların gündelik ihtiyaçlarının bir kısmını ve ritüel aktivitelerini sürdürdükleri, gerek günlük hayatın akışı içinde gerekse düzenlenen eğlence, festival ve toplantılarla toplumun bir araya geldiği ortamlardır. Kentlerin çekiciliği, kısmen, yapısal biçimin dış mekânlarla ilişkisine, bu mekânların hiyerarşisine, çeşitliliğine ve özelliklerine bağlı olmaktadır. Kentsel parklar yerel kültürü ve yaşanan zamanı yansıtmakta, kentin doğal ve kültürel karakteristikleri ve peyzajlarıyla olan ilişkisine vurgu yaparak kent yaşayanlarının sosyal, kültürel ve ekonomik durumları hakkında ipuçları vermektedir. Aynı zamanda yerel kimliğin ve toplumsal gururun önemli bir bileşeni olup eğitici bir rol ve ekolojik bir anlam da üstlenmektedirler (Oktay 2001). Dolayısıyla kentsel parklar, kentler çevresinde en çok kullanılan ve en çok bilinen açık mekânlardır. Çağdaş toplumlar için faklı kültürler, ırklar, cinsiyetler, yaşlar, inanışlar arasındaki sınırları kaldıran en önemli kentsel elemanlardır ve sosyal açıdan büyük öneme sahiplerdir. Kent parkları, öncelikli olarak bilinen rekreasyonel işlevlerinden arınarak yeni bir işleve bürünen ve toplumsal gelişimi arttıran kentleri zenginleştiren ve biçimlendiren önemli bileşenler olarak kentlerde işlev göstermektedirler.

İnsanların dinlenme, eğlenme gibi çeşitli sosyal etkinliklere katılma ihtiyacını karşılayan ve tüm kente hizmet veren en kapsamlı rekreasyon birimleri Kent Parkları olarak ifade edilmektedir (Onsekiz ve Emür 2008).

Kent parkları, kentler ve organik sistem arasında ilgi kuran alanlardır. Bir yandan kentlerin monoton, geometrik yapılarının kuruluğunu hafifletirken öte yandan da kentin yapı kitlelerinin yumuşak bir görünüm kazanmasında, bu kitlelerin birbirine organik düzen içinde bağlanmasında önemli görevler üstlenmektedirler (Uzun 2005). Parkların

tasarımı her ülkenin, kültürel, iklimsel koşullarına, toplumsal geleneklerine ve boş zaman değerlendirme alışkanlıklarına göre değişiklik göstermektedir. Parklar, bir anlamda kentlerden kaçış için tasarlanmış estetik alanlardır ve kentin fiziki, sosyal ve ekonomik yapısı ve yaşanabilirliği, ekolojik çevre korunması, kent estetiği, eğitimi, rekreasyonu ve çocukların eğitime katkıları gibi pek çok boyutta kent üzerinde etkileri bulunan açık ve yeşil alan sistemi bileşenleridir (Onsekiz ve Emür 2008) (Şekil 2.4).

Şekil 2.4 Zurichhorn Park, Zürih, İsviçre ve Monsanto Forest Park, Lizbon, Portekiz (http://listelist.com)

Bu parkların ilk örnekleri formal ve geometrik bir tasarım anlayışını yansıtmaktadır. Ancak tarihi süreç içinde informal ve pitoresk anlayışın hakim olduğu bir anlayış ortaya çıkarak parklar, romantik kır peyzajının model alındığı, kıvrımlı yollar ve su yüzeyleri, geniş çim alanlar ve akıcı bir topografya ile karakterize edilmeye başlamıştır (Şekil 2.5).

Kentsel alanlarda, yaşam kalitesinin artırılabilmesi için kentsel çevreler içinde insanlara kullanabilecekleri çeşitli rekreasyon olanaklarının sunulmasını sağlayan kent parkları, kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına ve kentsel görüntünün güzelleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Şekil 2.5 Volden Park, Amsterdam, Hollanda ve St James Park, Londra, İngiltere (http://listelist.com)

Kentsel açık ve yeşil alanların ölçü, form, doku ve renk özelliklerinden yararlanılarak oluşturulan uyum ve zıt görünümler, kent insanı üzerinde çekici bir etki yaratmakta ve mevsimden mevsime değişik renkleriyle kentsel peyzaja canlılık veren, hareketlilik kazandıran estetik bir varlık olarak kente hizmet etmektedir (Şekil 2.6).

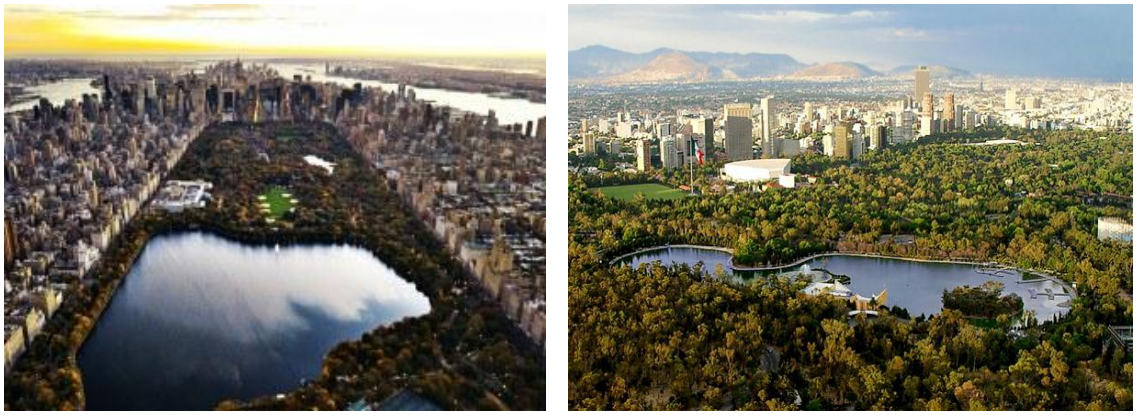

Şekil 2.6 The Garden of Cosmic Speculation, İskoçya ve Kings Park, Avustralya (http://listelist.com)

Kent parkları, kendi başlarına karmaşık sistemlerdir ve bünyesinde yer alan birçok faktör (bitkiler, toprak, su, hava, renk ve koku, mevsimler, görsel ve duyumsal deneyimler, ziyaretçiler), bu karmaşık sistemi biçimlendirmek için bir araya gelen unsurlardır. Parklar ve onu çevreleyen alanlar, insanlara doğayla baş başa kalma fırsatı sunmalarının yanı sıra, oyun oynama, yürüyüş yapma gibi fiziksel aktivitelere, sanat ve topluluk olayları gibi kültürel aktivitelere, arkadaşlar ile toplanmak gibi sosyal

aktivitelere katılma olanakları da vermektedir. Böylece bireylerin doğal ve sosyal çevre ile iletişimlerini sağlamaktadır.

Kent parkları, genelde izole edilmiş açık alanlar olarak doğal, yarı doğal veya yönetilen habitatlar olarak da çok önemlidir. Ayrıca, rekreasyonel ihtiyaçları karşılamak için peyzaj yöneticileri tarafından farklı zamanlarda ithal edilen çok sayıda yabancı ve yerli bitki türü ile tür çeşitliliği kentin estetik değerine katkı sağlamaktadır (Şekil 2.7). Park alanlarında doğru bitkilendirme yapılması kentin nitelik kazanmasını sağlarken kullanıcılara da çok yönlü imkânlar sunabilmekte ve kentlinin doğa ile bağlantısını kuran ilgi çekici mekânlar ortaya çıkarabilmektedir. Bitkilerin parklardaki önemli işlevlerinden biri estetik yani görsel algılama özellikleridir. Bitkilerin estetik ve dekoratif olarak algılanmalarında öncelikle sahip oldukları dendrolojik özellikler yani bitkinin bütün olarak ve çeşitli organlarının (gövde, gövde kabuğu, dallar, yaprak, çiçek, meyve) biçim, hacim, renk ve doku özellikleri önem taşımaktadır. Bu öğelerin çeşitli tasarım ilkeleri çerçevesindeki kombinasyonları sonucunda, kalıcı ya da yıl içinde mevsimlere göre değişen görsel etkiler elde edilmektedir. Bitkilendirme alanlarında bitkinin çiçekli veya meyveli olduğu dönem, özellikle çiçekler kokulu ise kısa süreli de olsa dikkat çeken faktörlerdir (Aslanboğa 2002).

Şekil 2.7 Central Park, New York, ABD ve Chapultepec Park, Mexico City, Meksika (http://listelist.com)

Kent parkları kent sakinlerine estetik doyumun yanı sıra ruhsal iyileştirme de sağlayan mekânlardır. Kent parkları, kentsel yaşam kalitesinin arttırılmasında önemli bir etkendir. Park genel anlamda, sınırlı bir kullanış biçimi, esnek bir form özelliği,

minimum konstrüksiyon ile maksimum doğal öğeleri kapsayan, dinlenme, eğlenme, meditasyon, serbest oyunlar vb. çeşitli pasif ve aktif rekreasyon gereksinmelerini karşılayan bir yeşil alan türüdür (Özkır 2007). Kent parkları yeşil alan, su yapıları, sportif faaliyetler, güzel manzaralar gibi bazı çevresel unsurlar ile kentsel açık yeşil alanın bir elemanıdır. İnsanlar kent parklarına dinlenmek, spor yapmak, oyun oynamak, gezinti ve kültürel etkinlikler gibi amaçlarla gelmektedir.

Bu amaçların karşılanabilmesi ise ancak park kullanıcılarının memnuniyeti ile sağlanabilmektedir. Bu anlamda, ziyaretçilerin parklara yönelik algıları ve tercihleri kent parklarının planlama ve tasarım süreçlerinde mutlaka göz önünde bulundurulması gereken olgular olarak gözükmektedir. Görsel kalite değerlendirmesi yöntemi ile yapılan birçok araştırma sonucu peyzajın görsel kalitesi ile doğallık derecesi arasında pozitif yönde ilişkiler olduğunu ortaya konmuştur. Dolayısıyla kaliteli ve estetik kent parkı çevrelerinin oluşumu planlamada, tasarımda ve uygulamada kalitenin ve doğallığın sağlanması ile gerçekleşmektedir.

2.3 Cep Parkı Kavramı

"Cep parkı" kelimesinin kökeni, 1960 yılında New York'ta yapılan Paley Park'ın bir diğer adı olan "Vest Pocket Park"tan gelmektedir. "Vest pocket" kelimesi ise kıyafetlerde bulunan küçük cepler için kullanılmaktadır. Soğuk havalarda ve üşünen mevsimlerde ısınmayı sağlayan ve para veya değerli eşyaların saklandığı yer olarak düşünüldüğünde cep kavramı; giysilerde bulunan küçük ama güvenli, sıcak ve gizli yer olarak tanımlanmaktadır (Iwashita 1988). Bu tanımlamaya paralel olarak cep park kavramı da küçük ölçekli, insanların kendini güvende hissettiği, eğlence ve dinlenme gibi aktivitelere olanak sağlayan mekânlar olarak karşılık bulmaktadır.

Mini park veya minyatür park olarak da bilinen cep parkları bulundukları çevreye göre küçük ölçekte, genellikle düzensiz boşluklar halinde bulunan, etrafı yapılarla çevrili olup binalar arasında bir 'cep' niteliği taşıyan kentsel açık alanlardır. Ayrıca büyük inşaat alanları ve kentleşmenin çok olduğu alanlarda kamusal alan ihtiyacının bir parçası olarak işlev görmektedirler (Şekil 2.8).

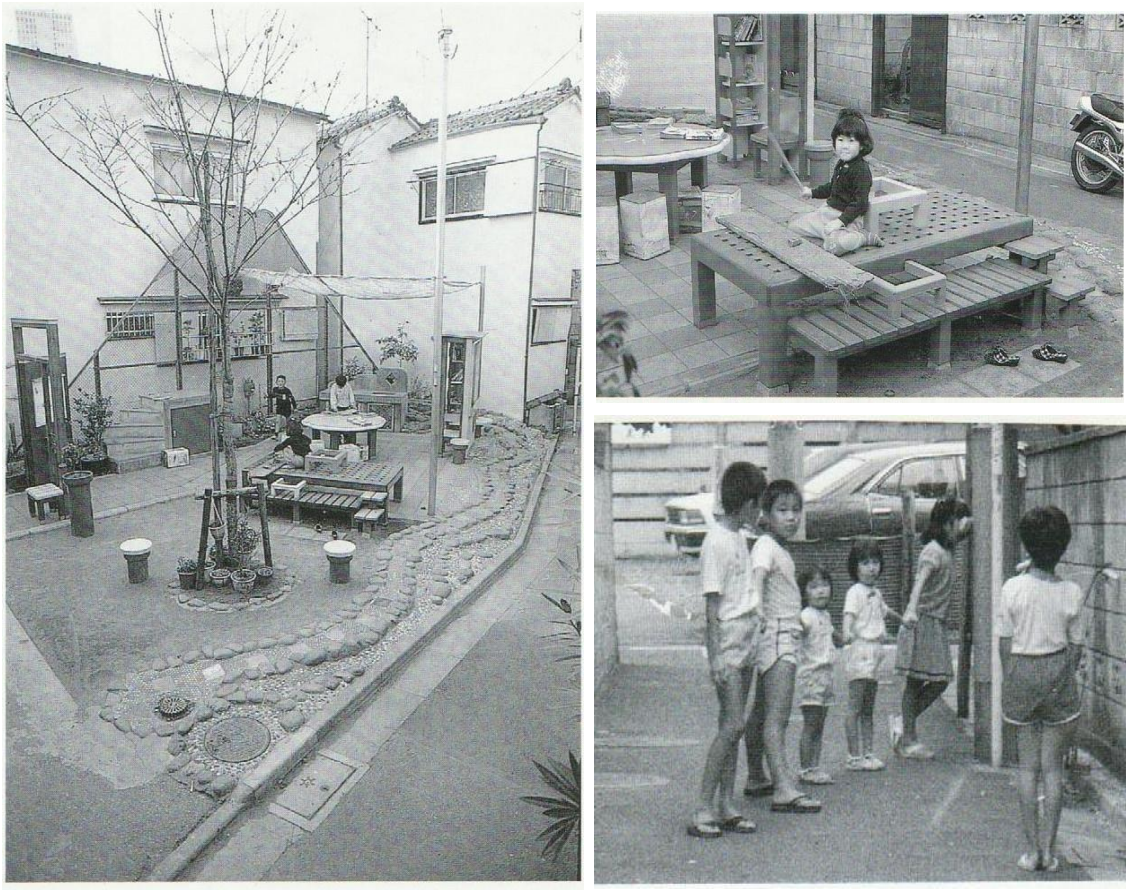

Şekil 2.8 Penang Yolu, Malezya ve Harwood & Elm Sokağı, ABD (https://www.google.com.tr)

Cep parkları; kentsel alanlar, banliyö veya kırsal alanlar, kamu veya özel araziler gibi her türlü alanda bulunabilmekte ve fiziksel aktiviteler için çok küçük alanlar olmalarına rağmen; açık-yeşil alanlar olarak dinlenme, eğlenme, sosyalleşme ve çocukların gelişimlerine katkı sağlama gibi işlevleri bulunmaktadır (Şekil 2.9). Çocukların aileleri ve arkadaşlarıyla vakit geçirdiği, alıştırma ve iletişim kurduğu, insanların 'rahatlamak', 'dinlenmek', 'meditasyon yapmak', 'hayal kurmak', 'sessizliğin keyfini çıkarmak', 'felsefe yapmak' ve 'çimlerin üzerinde uyumak' gibi aktivitelerde bulunduğu yerel alanlardır. Yani, cep parklar bu aktivitelerin tamamına veya bir kısmına olanak vererek insanların açık havada daha fazla vakit geçirmesini teşvik etmektedir.

Cep parkların, etkileyici ve erişilebilir alanlar olması, rahatlamak için fırsat oluşturması, sosyalleşmeye katkı sağlaması, habitatı koruması, ağaçlar ve bitki örtüsünü beslemesi, şehir iklimine katkı sağlaması gibi işlevleri bulunmaktadır ve bu işlevler genellikle insanlara daha iyi bir yaşam kalitesi sağlamakta ve insanın doğa ile daha fazla temas etme imkânını artırmaktadır. Ayrıca içinde bir anıt, tarihi sembol, plastik obje veya sanat projesi gibi kentsel simge barındıran, bu açıdan da bulundukları çevrede odak noktası niteliği taşıyabilen mekânlar olarak da tanımlanabilmektedir (Anonymus 2012).

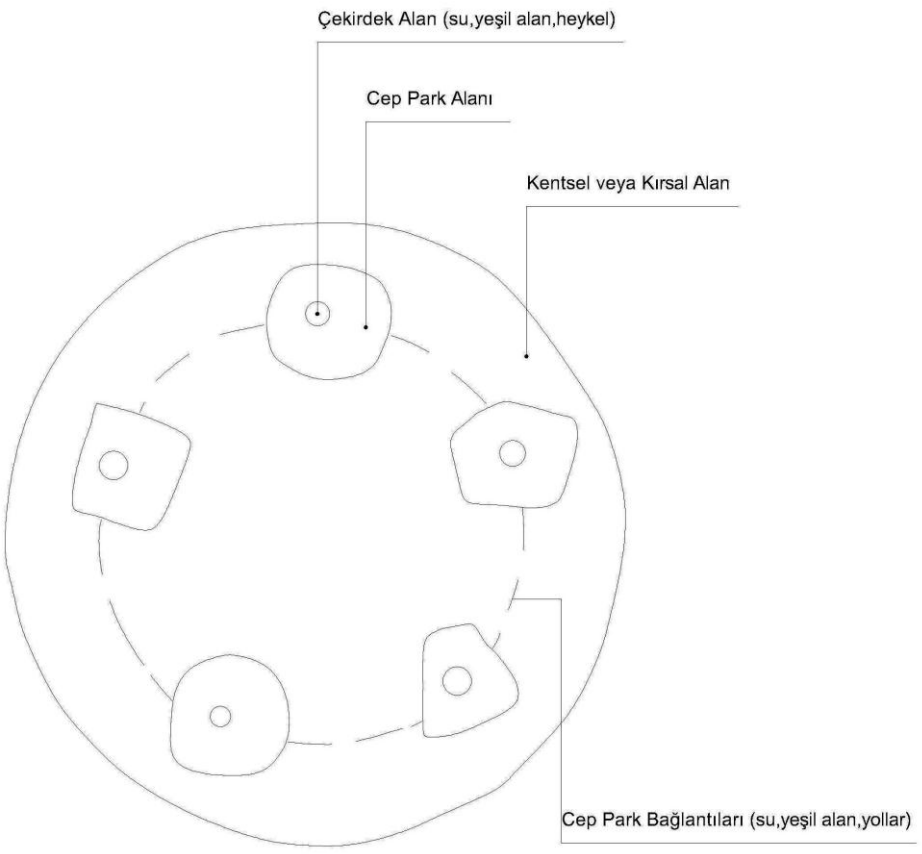
Cep parklar oluşum yerlerine göre incelendiğinde ise **kırsal cep parkları** ve **kentsel cep parkları** olmak üzere 2 tipte olabilmektedir.

Şekil 2.9 Çocuk oyun alanı şeklinde cep park örneği, Tokyo, Japonya (Iwashita 1988)

Kırsal cep parkları, genellikle su, toprak, iklim gibi doğal etmenlere bağlı olarak oluşturulan cep parklardır. Kırsal cep parkların oluşumunda; doğal arazi koşulları, yollar, su öğeleri ve yeşil alanlar gibi unsurların dağılımı ve birbiri ile ilişkileri belirleyici olmaktadır. Su öğeleri tarih boyunca tüm uygarlıklarda yaşam alanlarını ve yerleşmeyi belirleyici özellik olmuştur. Bitki örtüsü ise yaşam alanlarını zenginleştirmekte ve doğal çevrenin olumsuz etkilerinden insanları korumaktadır. Buna bağlı olarak da su kaynakları ve yeşil alanların olduğu çevreler insanların yerleşim ve aktivitelerini gerçekleştirecekleri alanlar olarak gelişim göstermektedir. Özellikle İspanya, İtalya, Nepal gibi ülkelerde görülen bu tür cep parklar, su öğeleri veya bitki örtüsü etrafında şekillenmiş olarak bulunmaktadır. Bu tip cep parklar, aynı zamanda bulundukları bölgenin kültürüne, inançlarına veya tarihi dokusuna göre farlılık gösterebilmektedir. Tarihi bir yapının içindeki avlu şeklinde; yerli halkın ürünlerini satışa çıkardığı, pazar işlevi gören alanlar şeklinde veya bir niş içinde dini simgelerin bulunduğu kutsal alanlar şeklinde görülebilmektedir.

Kentsel cep parklarda ise yapısal öğelerin daha baskın olduğu, bitkisel öğelerin mimariyi tamamlayıcı unsurlar olarak kullanıldığı, kentsel öğelerle oluşturulmuş alanlar olarak dikkat çekmektedir. Bir su öğesi, bitkisel öğe veya heykel gibi sanatsal objelerin etrafında oluşturulan cep parklar yollar ile birbirine bağlanarak kentsel alanlarda bir bütünlük sağlanmaktadır (Şekil 2.10). Bugün modern ve büyük kentlerin cep parklara ihtiyaç duymasının en önemli nedeni büyük parklar ve merkezdeki plazaların oluşturduğu alanların formal yapıda boşluklar olmasıdır. Çünkü standart alanlar kullanıcı tarafından sıkıcı olarak algılanmaya eğilimli alanlardır. Buna rağmen cep parkları informal, daha küçük, daha samimi ve sıcak ortamlar yaratma eğiliminde olan mekânlar olarak görülmektedir.

Şekil 2.10 Cep Park Oluşum Şeması (Iwashita 1988)

Kentlerdeki yeşil alanların azalması, doğanın erişilebilirliğini kısıtlamakta ve kent sınırlarının dışına çıkması anlamına gelmektedir. Bunun ise toplum sağlığına olumsuz etkisi olmaktadır (Nordh ve Ostby 2013).

Parkların ve doğanın, piskolojik yenileme deneyimi, fiziksel aktivite ve sosyal etkileşim gibi toplum sağlığına etki eden birtakım olgulara sahip olması parkların ve doğanın önemli ortamlar olduğunu göstermektedir. Bu gereksinimleri karşılamak için ilgi gören alanlar ise genellikle ormanlar ve büyük parklardır. Ancak yeşil alanların teksifinden ve yokluğundan dolayı bugün kentlerde ilgi daha küçük şehir parklarına yönelmiştir. Bu küçük parklar kent dokusunda yeşil taşlar olarak görülmektedir. Büyük ölçekli kentsel parklara oranla insanların her gün doğa ile iç içe olma ihtiyaçlarını karşılama işlevini görmektedirler. Dolayısıyla cep parkların çoğunluğu yoğun yapılaşmanın bulunduğu bu kentsel alanlarda ortaya çıkmaktadır. Kentte yaşayan insanlar bu alanlara açık havanın tadını çıkarmak, dinlenmek, rahatlamak, gezmek vb. aktiviteler için gitmekte ve bu alanlar insanlar için küçük etkinlik alanları, çocuk oyun alanları, sohbet ve dinlenme alanları, öğle yemeği alanları, toplanma alanları gibi fonksiyonlara sahip olabilmektedir. Diğer bir deyişle cep parkları; erişilebilir olan, içindeki aktivitelerle insanları meşgul eden, konforlu alanlara ve estetik bir görüntüye sahip olan ve insanların birbirleriyle tanışmak veya birbirlerini ziyaret etmek amacıyla kullandıkları sosyal alanlardır.

Cep parklar, kentlerin gürültü ve karmaşasından uzak mesafede rahatlama ve eğlence alanı sağlayan kamusal alanlardır ve kentlerde yaşayan insanlar için kaliteli park ve rekreasyon alanları sağlamaktadırlar. Bu sayede kentlerde park alanları ve açık alanlara ulaşımın azalması nedeniyle oluşan fiziksel ihtiyaçlar ve eğlence ihtiyaçları karşılanmaktadır. Bu artan ihtiyaçlar sonucunda, kullanılmayan ve terk edilmiş alanların cep ve mini park olarak değerlendirilmeleri, kentlerde park ve rekreasyon alanlarını karşılamak amacı ile önemli rol oynamaktadır (Anonymus 2013).

Cep parkların ölçek ve işlevi sadece fiziksel öğeler ile değil aynı zamanda kullanıcının günlük yaşamındaki parkla olan ilişkisine bağlı olarak düşünsel öğeler ile de belirlenmektedir (Iwashita 1988). Bundan dolayı cep parkların büyüklük açısından nasıl olması gerektiğine dair kesin bir tanımlama bulunmamaktadır. Büyüklükten çok

ferahlık, temel kullanım alanlarına yakınlık gibi nitelikler cep parkların karakterini belirlemede daha ön planda bulunmaktadır. Özellikle ‘cep park’ olarak adlandırılmasa da dinlenme, rahatlama, eğlenme ve sosyalleşme amaçlı oluşturulan tüm küçük alanlar cep park kapsamına girmektedir. Bu nedenle bu tarz örneklere sadece büyük şehirlerde değil küçük kasaba ve hatta köylerde de rastlanabilmektedir (Iwashita 1988).

Bu parklar küçük ölçekli mahalle parkları ile benzer nitelikte olmalarına karşın çok çeşitli ve farklı ihtiyaçları karşılayabilmektedirler. Genellikle mahalle parklarından daha küçük ölçekte olan bu tür parklar; dinlenmek veya toplanmak gibi sosyalleşme amacıyla küçük hobi alanları, çocuklar için oyun alanları veya çalışanlar için öğle tatilinde mola alanları gibi birçok işlev içerebilmektedir. Kentsel yaşamın hızlı temposundan ve gürültüsünden kaçmak isteyenler için dinlenme ve rahatlama sığınağı olabilmektedir (Blake 2012). Aynı zamanda bu alanlar yol kenarında bulunan çocuk oyun alanları veya çiçek ve ağaçlarla çevrelenmiş oturma birimleri gibi mahalle parklarına oranla daha küçük işlevlerde bulunmaktadır (Şekil 2.11).

Şekil 2.11 Yol kenarında cep park örneği, New York, ABD (http://www.pocketparksnyc.com)

Cep parklar belirli amaç ve bulunduğu yerlere göre değişiklik gösterse de çoğunlukla çok sayıda ortak özellikleri vardır. Bunlar:

- Cep parklar, kullanıcıları yürüyüşe teşvik etmektedir
- Cep parklar, araba kullanımını gerektirmez, yürüyerek ya da bisiklet ile ulaşım imkânları sağlamaktadır
- Cep parklar, genellikle 500-1000 kişilik yerleşik nüfusa hizmet etmektedir
- Cep parkları çevreleyen mahallelerin ihtiyaçları öncelikli olup, mümkün olduğu kadar farklı kullanıcıların ihtiyaçlarına da cevap vermektedir (Anonymus 2013).

Cep parklarının önemli özelliklerinden biri de; unutulmuş, atıl ya da artık alan olarak nitelendirilen alanların değerlendirilmesi ile oluşmasıdır. Cep park örneklerinin birçoğu mahalle arası, sokak arası gibi yerel ölçeklerde, bulunduğu çevreye yarar sağlamak amacı ile belediyeler, topluluklar, özel kişiler veya vakıflar aracılığı ile kurulmaktadır. Genel olarak cep parkları, içinde yer aldıkları mahallelere bağlı bulunmaktadır ve konutlar arasında kalan artık alanlar üzerinde planlanmalarından dolayı dağınık ve bağımsız olma eğilimindedirler.

Cep parklar mekânsal açıdan değerlendirildiğinde genellikle yapıların düzensiz planları ile form kazanan boşluklar şeklindedir. Bu düzensiz boşlukların yanı sıra en basit haliyle bitkisel materyal ve kentsel donatıların birleşimi ile oluşan ve dinlenme, seyretme gibi pasif aktivitelere olanak sağlayan birimler de cep park kavramı kapsamında değerlendirilmektedir. Bu birimler basit veya ilkel cep park olarak da tanımlanabilmektedir (Şekil 2.12). Bu tip örnekler küçük alanlar olmasına rağmen seri halindeki bulunduklarında çizgisel bir hat oluşturmakta ve alanlara konforlu bir süreklilik kazandırılmaktadır (Fujimoto 1988). Bundan dolayı cep parklar, kentsel parklar oluşturulamayacak kadar küçük fakat yoğun nüfusa ve kentleşmeye sahip alanlarda daha fazla dinlenme ve rahatlama alanı sağlayarak, özellikle şehir

merkezlerinde büyük ölçekli yapılanmalar olmadan yeni kamusal alanlar yaratmak için kimi durumlarda tek seçenek olabilmektedir.

Şekil 2.12 Basit (ilkel) cep park örneği (http://www.pocketparksnyc.com)

2.3.1 Cep parklarının işlevleri

Cep parkları işlevsel açıdan değerlendirildiğinde "aktivite" ve "dinlenme" olanaklarını bir arada sunması nedeni ile kentsel açıdan cep parklara kalite anlamında değer katmaktadır. İşlevsel anlamda bu tip fonksiyonel alanlar kentlerde çeşitlilik sağlamaktadır. Bu alanlar uygun kentsel materyaller, diğer mekânsal öğeler ve doğru bitkilendirme ile birleştiğinde aynı zamanda kentlerde estetik bir bütünlük de sağlamaktadır. Bu iki kavrama ek olarak "rahatlama" ve "eğlence" alanlarının da oluşturulması ve bu kavramların geliştirilmesi ile kentlerin açık yeşil alan ihtiyacını ve kent insanının sosyal ihtiyaçlarını karşılamak mümkün olmaktadır (Fujimoto 1988).

Aktiviteler cep parkları insanlar için cazip kılan önemli bir etkendir. Bu alanlarda kullanıcılara sunulan çeşitli aktif ve pasif aktivite olanakları, alanların kullanımını pozitif yönde etkilemekte ve parkın kalitesini artırmaktadır. Park içindeki aktivite çeşitliliği kullanıcılarda da çeşitliliğin sağlanması açısından önem teşkil etmektedir. Park içinde çeşitli aktiviteler için yer alan değişik insan grupları arasındaki iletişim, park alanlarını sosyal mekânlar haline getirmektedir.

Cep parkların toplumda ortak alanlar yaratarak aynı kültürde yaşayan insanlar arasında iletişim ve sosyalleşmeyi sağlayarak toplumsallaşmaya katkı sağlamak amacıyla ve insanların ortak paydada buluşmalarını sağlamak amacıyla oluşturulduğu görülmektedir. Aynı zamanda mahalle araları veya yol kenarlarında bulunan boş alanları çocuklar için oyun alanı haline getirmek bu tip alanların işlevlerinden biri olmaktadır (Iwashita 1988). Dinlenme ve rahatlama, öğle molası, oyun ve toplantı, mahalle toplantıları, bitki yetiştiriciliği gibi küçük aktivitelere olanak sağlamak cep parkların başlıca işlevlerindendir.

Cep park alanları farklı insanların karşılaşması, tanışması, sohbet etmesi, kentsel yaşamı paylaşması gibi sosyal ihtiyaçların karşılanması ve sosyo-kültürel süreklilik ve gelişmenin sağlanması açısından, toplumsal iletişimin gerçekleştiği kültürel odak noktaları olarak da nitelendirilen alanlardır (Boyacı 2010).

Rekreasyonel etkinlikler gençleri sokaklardaki tehlikeden uzak tutmakta, onları grup etkileşimleri sağlayacak emniyetli çevreler sağlamakta ve onların sorunlara girmeden zamanı etkin kullanmalarını sağlamaktadır (Sherer, 2006). Dolayısıyla cep park alanları çocuk gelişimine katkı sağlamakta, enerjilerini değerlendirme, hayal güçlerini geliştirmede ve oyunlarla bireysel ve toplumsal davranışlarını pozitif olarak etkilemektedir.

Tipik olarak yoğun kentsel alanlarda bulunması nedeni ile cep parklarının ekolojik fonksiyonları sınırlı bulunmaktadır. Ekolojik açıdan bakıldığında cep parkları, kentsel alanlarda bulunan “küçük yeşil yamalar” olarak tarif edilmektedir. Yoğun yaya trafiğinin olduğu alanlara yerleştirilerek yayaların duraklama, bekleme, dinlenme gibi

ihtiyaçlarına cevap verebilmektedirler. Aynı zamanda kentlerde yaşayan hayvan türleri için potansiyel habitat olarak düşünülebilecek alanlardır. Buna rağmen cep parkların içindeki yeşil alanlar, atmosferdeki filtrasyonu yükselterek, kentteki mikroklimayı da düzenlemekte ve kentin hava kalitesini arttırmaktadır. Böylece kentlerde yaşayan insanlara daha fazla oksijen ve temiz hava olanağı sağlamaktadırlar. Aynı zamanda kullanıcılar doğa ile iç içe bulunan ve nefes alan bu noktalarda doğaya olan ihtiyaçlarını tatmin etmektedir. Böylece cep parklar, betonlaşmış kentlerde insan ile yeşili buluşturan değerli alanlar olarak önem kazanmaktadır.

Kentsel alanlarda cep park uygulamaları ile ekolojik anlamda fayda sağlanması; insanların yürüme mesafesinde olan ihtiyaçlarının karşılanmasıyla petrol gibi kaynakların tüketimi ve trafik ve kirlilik gibi faktörlerin azalması ile sağlanmaktadır. Ayrıca cep parklar, lokal ihtiyaçlara cevap vererek daha büyük ve daha uzak alanlarda bulunan kentsel parklar üzerindeki baskıyı azaltmaya yardımcı olmaktadır. Büyük park alanlarında bulunan oyun alanları gibi fonksiyonların kullanımı cep parklardaki kullanıma oranla daha az talep görmektedir. Aynı zamanda cep parkları, bu sayede büyük parkların ekolojik işlev ve habitat açısından daha esnek olmasına olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda büyük parklar daha farklı işlevlere sahip olabilmekte, daha fazla habitata ve daha büyük aktivitelere ev sahipliği yapabilmektedir.

Cep parklar, çevresinde iş merkezi bulunan alanlarda çalışanlar için öğle molasında vakit geçirdikleri bir alan işlevi de görebilmektedir. Bazı cep parkları, bisiklet kullanıcıları için özel alanlara sahipken bazıları ise kullanıcıların evcil hayvanlarını gezdirme işlevini üstlenen ve aynı zamanda yürüyüş, koşu gibi büyük donanım istemeyen küçük aktiviteler için kullanım sağlamaktadır. Oturma birimleri, banklar, park güvenliği, temizliği, iyi aydınlatılmış olması, doğal atmosferi, bitkiler ve ağaçlar, mevsim geçişlerine uygun olarak açık kapalı alanların bulunması, şık tasarım, cep parklarını özel ve farklı kılan önemli unsurlardandır.

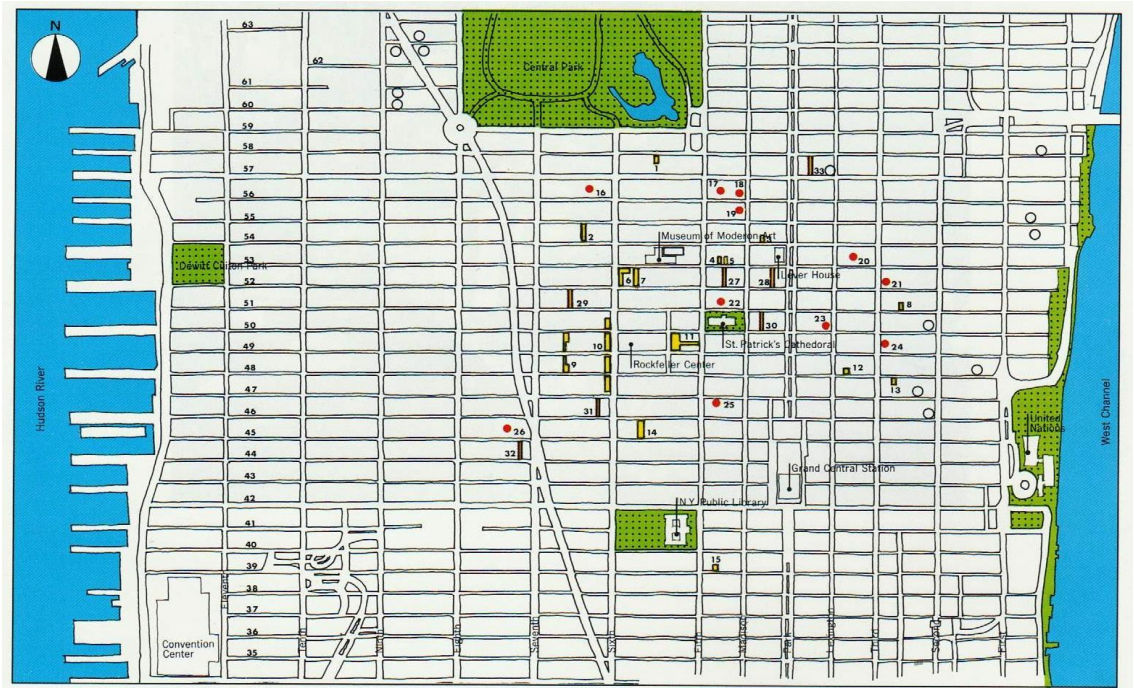
2.3.2 Cep parklarının temel tasarım ilkeleri

Cep park alanları planlanırken seçilen alan üzerinde çakışan kentsel öğelerin sayısı ne kadar fazla ise o nokta etrafındaki boşluklar da o kadar canlı ve önemli olmaktadır. Cep park biçimsel özellikleri birçok şekilde sınıflandırılabilen bu noktalar ve çizgilerle form kazanmaktadır. Bu nedenle cep parklarını oluşturan nokta ve çizgiler arasındaki bağlar büyük önem taşımaktadır (Iwashita 1988).

Kullanım tipi olarak cep parkları;

- Izgara tipi (Grid/Mesh type) cep parkları
- Çizgisel tipte (Linear type) cep parkları
- Dairesel tipte (Necklace/Ring type) cep parkları
- Işınsal tipte (Radial type) cep parkları olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

Izgara tipi (Grid/Mesh type) cep parkları, daha çok eski yapılaşmaların bulunduğu bölgelerde görülmektedir. Izgara şeklinde oluşturulmuş şehir planlarında gridlerin her bir köşesine birer park yerleştirilmektedir. Kyoto ve New York'un merkezi alanları buna örnek olarak gösterilebilir (Şekil 2.13). Bu cep parkların bir kısmı yüksek katlı binaların, göletlerin, çeşme veya su kaynaklarının, heykellerin veya bitkilendirilmiş alanların olduğu yerlerde konumlandırılmıştır (Iwashita 1988).

Şekil 2.13 New York Şehir Planı (Watanabe 1988)

Çizgisel tipte (Linear type) cep parkları, öğelerin bir hat üzerinde uzanması ile oluşmaktadır (Şekil 2.14). Bu tipteki cep parklar en yaygın bulunan ve kullanıcılara en kolay biçimde doğa ile iç içe olmayı sağlayan parklardır. Bu park alanları hem gezi hem de yaşam alanlarının tasarlandığı planlardır ve bu tip parklarda bitkisel öğeler sınırlayıcı ve belirleyici elemanlar olarak bulunmaktadır.

Dairesel tipte (Necklace/Ring type) cep parkları, birbirinden bağımsız olarak bulunan bir su kaynağı veya bir bitki örtüsünün etrafında dairesel olarak oturma alanları bulunan parklardır (Şekil 2.15). Geniş yürüyüş alanları bu tip parkları tasarlamak için en uygun alanlardır. Bu planlara göre parkların bulunduğu yürüyüş yolları ve alanlar dış bağlantı yollarıyla bağlanarak kentsel doku üzerinde estetik alanlar yaratmaktadır (Iwashita 1988).

Şekil 2.14 Derbyshire Street, Londra, İngiltere ve Balfour Street, Sydney, Avustralya (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.15 Mall Pocket Park, Tokyo (https://www.google.com.tr)

Işınsal tipte (Radial type) cep parklarının birçok örneği İtalya'da görülmektedir (Şekil 2.16). Şehrin merkezinde dairesel biçimde yol boyunca rastgele konumlandırılmış şekilde cep park örnekleri bulunmaktadır. Bu örneklerin bir kısmı küçük ölçekte bir kısmı ise büyük ölçekte tasarlanmıştır. Bu şekilde kent estetiği açısından şehirde güçlü-zayıf bir ritim oluşturmaktadır (Iwashita 1988).

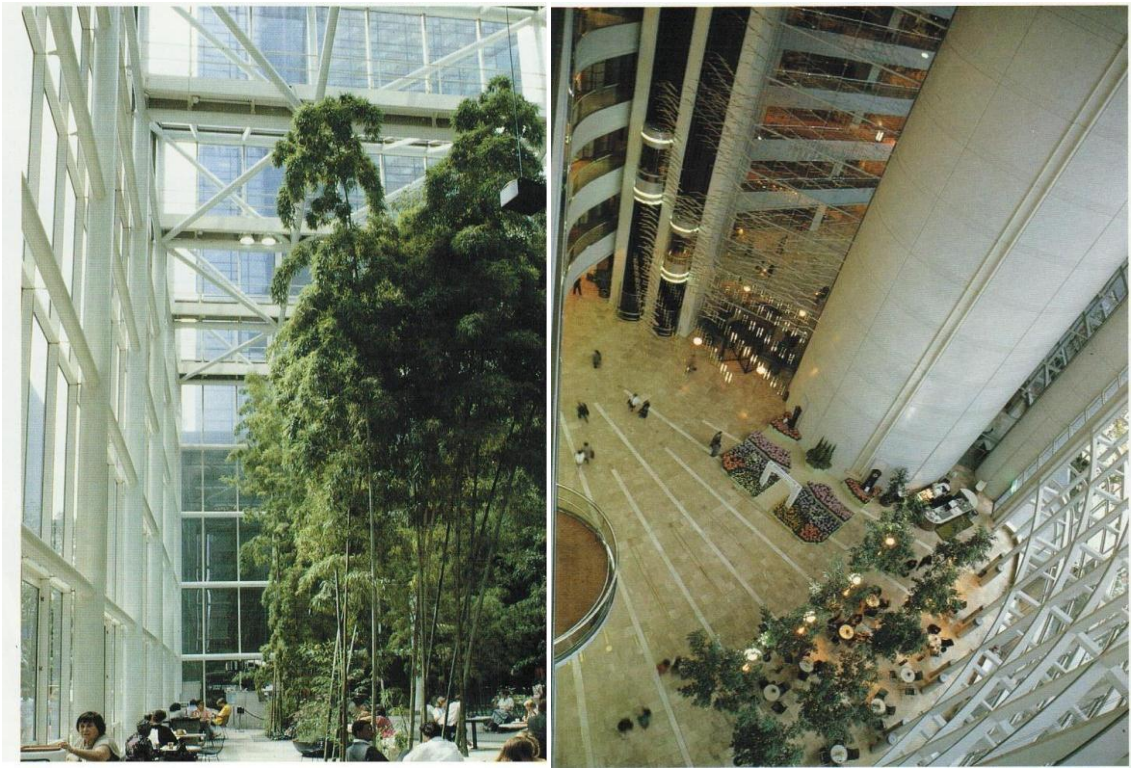
Şekil 2.16 Marcato Piazza, Italya (https://www.google.com.tr)

Mekânsal açıdan değerlendirildiğinde cep parkları genellikle açık veya yarı açık mekânlar olarak görülmektedir. İnsanların serbestçe kullanabileceği, konforlu ve güvenli noktalarda bulunan, dinlenme, rahatlama veya eğlenme alanları olarak kullanılan kamusal alanlar olarak işlev görmektedir. Ancak cep parkları kullanım açısından genellikle açık ve yarı açık mekânlar olarak kullanılmasına rağmen iç mekân cep park tasarımları da bulunmaktadır (Şekil 2.17). Kamusal yapıların avlu ve lobileri gibi alanlar iç mekân cep parklarına örnek olarak verilebilmektedir. Kamusal yapıların yanı sıra özel tesislerde de iç mekan cep park uygulamalarına rastlanmaktadır (Fujimoto 1988).

Cep parkların doğru ve erişilebilir lokasyonda bulunması önem taşımaktadır. Çünkü bu tip parkların genellikle insanları stresten uzaklaştırmak için kullanılan alanlar olması beklenmektedir. Örneğin; yoğun trafik bulunan alanlarda cep parkları yayalar için bir geçiş bölgesi işlevi görmektedir. Bu nedenle bu alanların yaya ve araç trafiğini kolayca karşılayabilen yerlerde, yayaları kullanıma teşvik edecek şekilde ve kolayca erişilebilen mevkilerde bulunması gerekmektedir. Bu nedenle de tasarım aşamasında yaya ve bisiklet yolları ile birlikte düşünülerek, yeterli sayıdaki yaya potansiyelinin karşılanması sağlanmaktadır. Bu yollar çoğu zaman ulaşım amaçlı kullanılmasının yanında insanlar için eğlence ve sosyalleşme alanları olarak da kullanılmakta ve içinde hoşça vakit geçirilen kentsel alanlar olarak ortaya çıkmaktadır (Iwashita 1988).

Cep parkların doğru ve erişilebilir lokasyonda bulunması aynı zamanda parkın kullanılabilirliğini de etkilemektedir. Bir cep parkın planlanmasında, insanları parka çekmek ve kullanıcıların parkta hoşça vakit geçirmesini sağlamak için genellikle yolların kesiştiği, kullanıcılar için buluşma, toplanma, oyun oynama, etkinlik düzenleme gibi işlevlere hizmet edebilecek noktalar seçilerek kullanım açısından çeşitlilik sağlanmaktadır.

Ulaşılabilirlik, cep park alanlarının yoğun ve etkin kullanılmasını sağlayabilen önemli faktörlerden bir tanesidir. Cep park alanının çevresinden parka olan ulaşım ve park içindeki yolların kullanım biçimi önem teşkil etmektedir. Aktif ve görülebilir bir park sınırı, değişik kullanıcı grupları için parkın ulaşılabilirliğini artırmaktadır. Park etrafındaki yollar, park içi ve yakın çevresi arasında bağlantıların oluşmasını sağlamaktadır.

Şekil 2.17 IBM Binası, New York, ABD ve Hilton Yoshimoto Binası, Osaka, Japonya (Watanabe 1988)

Cep park alanlarında güvenlik, parkın konforunun ve imajının kullanıcılar tarafından algılanmasında önemli bir etkendir. Güvenlik, bir park çevresinde denetimin sağlandığını hissetmek, alanı görebilmek, tehlike anında kolayca kaçabilmek ve çevreden destek alabilmek, o yerin daha güvenli hissedilmesini sağlamaktadır. Doğru bitkilendirme ve yeterli aydınlatma ile açık görüş sahalarının oluşturulmasına katkıda bulunularak kullanıcılar için daha güvenli ortamlar oluşturulabilmektedir.

Cep park alanlarının bakımı, konfor ve imajının kullanıcılar tarafından algılanmasında ve kent estetiğine sağladığı katkı açısından önemli bir etken olmaktadır. Park alanlarında daha konforlu ortamlar oluşturulmasında, alanının yapısal ve bitkisel tasarımı önem taşımaktadır. Cep park alanlarındaki yapısal ve bitkisel elemanların doğru planlanması, doğru yer seçimi ve düzenli bakım, konfor ve imajın şekillenmesini etkilemektedir. Bu tip alanların bakımında, park yapı ve donanımlarının tamiri veya yenilenmesi, çöplerin ortamdan uzaklaştırılması, bitkisel peyzajın periyodik bakımları önem taşımaktadır.

Bu alanlar bir yandan estetik yönü ile yakın çevrelerinin değerini yükseltirken diğer yandan da ağaç vejetasyonları ile havadaki toz partiküllerini kaldırmakta, oksijen vererek atmosferdeki karbondioksiti temizleyerek kent ikliminin dengesine katkıda bulunan başlıca unsurlardan biri olmaktadır (Rabare *vd.* 2009). Park alanlarında doğru bitkilendirme yapılması kentin nitelik kazanmasını sağlarken kullanıcılara da çok yönlü imkânlar sunabilmekte ve kentlinin doğa ile bağlantısını kuran ilgi çekici mekanlar ortaya çıkarabilmektedir.

Bitkisel materyal cep park oluşumunda etkili bir role sahiptir. Öyle ki; sadece bir ağaç ve gölgesinde bulunan oturma alanı ile oluşturulan bir alan bile cep park niteliği taşıyabilmektedir. Bir cep park planlamasında, alanın ihtiyaçları belirlenerek bitkisel materyalin bu ihtiyaçlara göre seçilmesi gerekmektedir. Yeşil alan bileşenlerini özelliklerine göre seçme, yerleştirme ve koruma bir cep parkın kullanılabilirliği ve kent yaşamına kattığı estetik ve ekolojik değer açısından büyük önem taşımaktadır. Ağaçlar, mevsim değişikliği sırasında renk geçişleri ile kentsel alanlara estetik değer katmaktadır.

Bitkisel tasarımda; bitkinin fonksiyonu yanı sıra estetik özelliklerinin de göz önünde bulundurulması ve tasarım ilkeleri doğrultusunda kullanılmaları önemlidir. Bu ilke ve öğeler mekânın büyüklüğüne, çevrenin fiziksel özelliğine vb. koşullara göre farklı şekillerde uygulanabilmektedir. Bitkilerin kullanımında istenilen amaçlara ulaşılabilmesi için bitkilerin görsel algılama özelliklerinin tanımlanması ve kullanımlarındaki etkilerinin tartışılması gerekmektedir (Gültekin 1994).

Cep parkları tasarlanırken kullanılan ve parkların işlevinde belirleyici alan birtakım öğeler bulunmaktadır. Bu öğeler; su elemanları, sanatsal objeler, çocuk oyun alanları, kentsel donatılar, medya ekipmanları ve bitkisel elemanlar olarak sınıflandırılabilmektedir.

2.3.2.1 Su elemanları

Su elemanları, cep parklarda ana öğe olarak sıkça kullanılmaktadır. Kentlerde su elemanları, kentsel öğelerin arasında doğal bir eleman olarak bulunmakta ve bu öğeler ile uyum içinde olan kentlerin taşıdıkları estetik değerler de daha üst düzeyde olmaktadır. Su kaynakları düzensiz şekilde bulunmasına rağmen su taşınabilir bir öğe olduğundan kaynakların yakın çevresine aktarılabilmekte ve bu sayede kullanıldığı mekânlara estetik katmaktadır. Suyun büyüleyici ve arındırıcı özelliği sayesinde sınırlı alanlar içinde bile benzersiz güzellikler yaratılabilmektedir. Suyun bu özelliklerini ön planda bulundurarak oluşturulan alanlar -ki bunlar genellikle meydanlar ve yaygın olarak kullanılan alanlardır- cep parkları olarak adlandırılmaktadır (Watabe 1988).

Su öğeleri cep parklarda birkaç farklı şekilde kullanılabilmektedir. Bunlar;

- Durgun su yüzeyleri
- Şelale şeklinde kullanılan su öğeleri
- Akıcı su yüzeyleri

- Fıskiye şeklinde kullanılan su öğeleri

- Plastik objelerle kullanılan su öğeleri

- Bir kaynaktan çıkan su öğeleri şeklindedir.

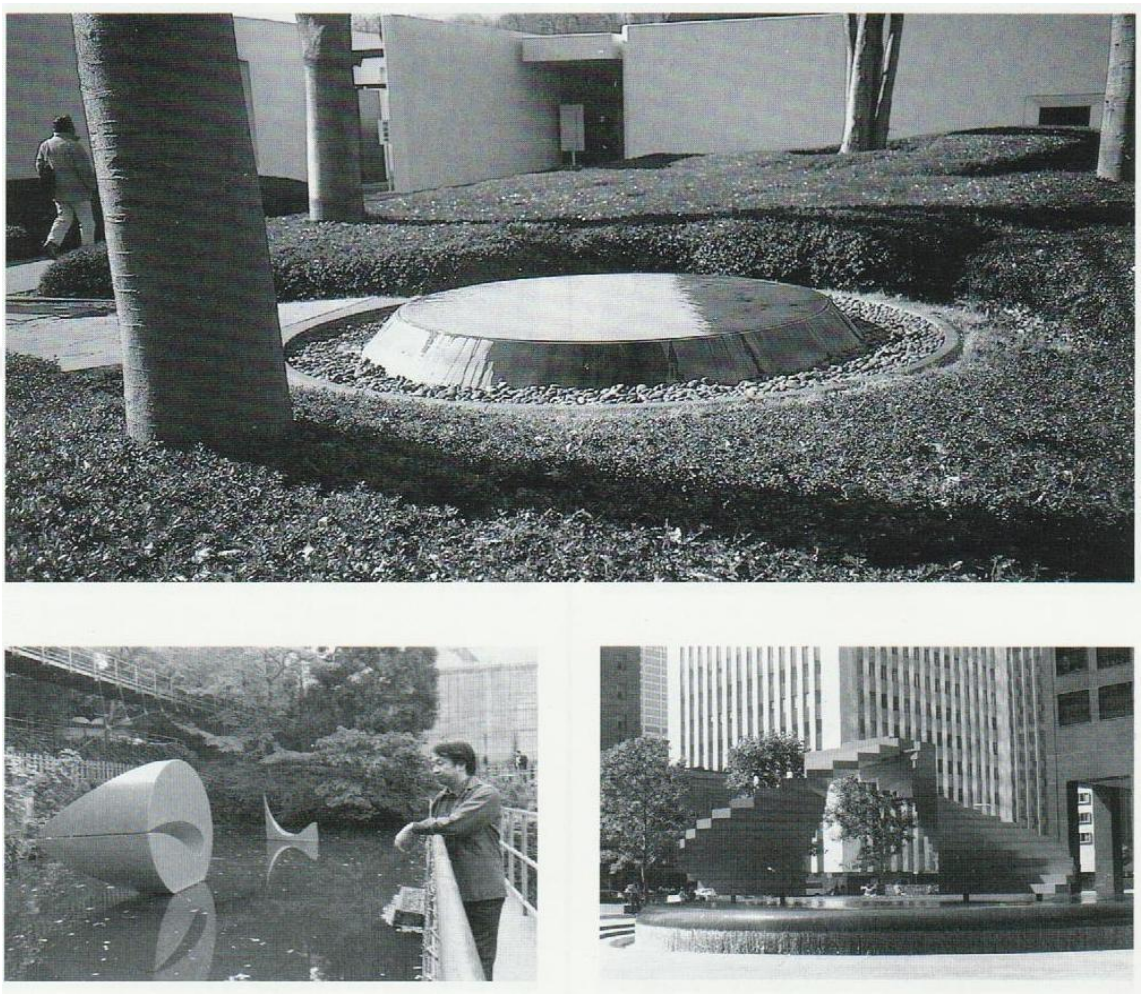
Durgun su yüzeyleri, (havuzlar, suni göller) bulundukları mekânda su aynası etkisi yapmaktadırlar. Bitkiler, bulutlar, ay ışığı gibi doğal etmenler bu türlü yüzeylerde daha çok anlam kazanmaktadır (Öztan 1970) (Şekil 2.18).

Tarih boyunca havuzlar insanları serinletmiş, memnun etmiş, manevi olarak desteklemiş, sakinleştirmiş, ilham kaynağı olmuş, etkilemiş, eğlendirmiş ve alanları güzelleştirirken aynı zamanda havayı temizlemiştir. Havuzlarda kullanılan semboller, insanların doğa üzerindeki hayal gücü, tutku ve zaferleriyle ilgili fikir ve mesajları açığa çıkarmaktadır. Bu nedenlerle havuzlar, insanlar tarafından anılmaya değer önemli günlerde gidilecek yerler olarak görülmektedirler. Düğünler, aile toplantıları, festivaller veya kentsel olaylar gibi önemli insan olaylarında havuzlar çekici mekânlar olarak görev yapmaktadırlar (Gençtürk 2006).

Durgun su yüzeyleri, sakinleştirici ve huzur verici bir ruh durumu sağlamaktadır. Tasarımlarda yansıtıcı ve sakin bir su aynası oluşturan durgun sular, estetik bir değer ifade etmelerinin yanı sıra, etrafa yaydıkları nem ve serinlik ile insanları cezbetme özelliklerine, çevresinde bireyleri bir araya getirme gibi fonksiyonlara sahip olmaktadır (Cendere 1998).

Durgun su, hiç karıştırılmadan durgun halde bırakıldığı gibi, karıştırılarak da çok hafif dalgalandırılabilmektedir. Havuzun dibi koyu renge boyandığında, durgun su yüzeyinin yansıtma özelliği artmakta ve havuz doğal bir ayna olmaktadır. Karıştırılan yüzey ise, bir doku kazanmakta ve tekstür halini almaktadır. Havuzun dibi parlak bir renge boyandığında ise yüzey yansıtmaları yok olmaktadır. Havuz dibine bir tasarım ya da desen uygulanabilmektedir. Bu şekillerde su karıştırılmayarak durgun halde bırakılırsa

dipteki uygulama net bir şekilde algılanabilmektedir; yani yüzey vitrin görevini görmektedir. Su yüzeyi karıştırılarak çok hafif hareketlendirilirse, ortaya dinamiklik kazandıran kırık desenli canlandırıcı bir tablo çıkmaktadır (Cendere 1998).

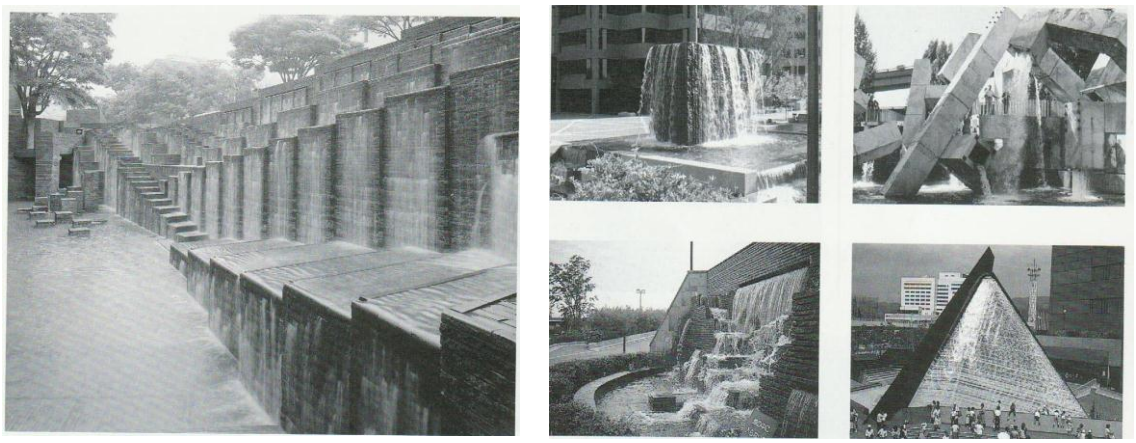
Şekil 2.18 Durgun su yüzeyleri (Watabe 1988)

Havuzlarda yansımayı başarabilmenin yöntemi, suyu çevre elemanlarından daha karanlık bir hale getirmektir. Bunu başarmak için ya havuzun içi ve kenarları koyulaştırılmakta ya da suyun hareket etmesi engellenmektedir (Bekiroglu 1992).

Şelale şeklinde kullanılan su öğeleri, gerek görüntüsü gerekse sesiyle mekâna daima hoşluk katmaktadır. Ağır akan dereler bunu sağlasa da hızlı akan ve düşen su öğeleri daha çok heyecan yaratmaktadır. Şelaleler ve kaskatlar geniş bahçelerde kendilerini

bulmakta, ayrıca geniş ölçekli olarak tesis edilirlerse küçük bahçelerde mükemmel odak noktaları oluşturmaktadırlar (Cendere 1998).

Çağlayanlar ise suyun düşük kotlar boyunca, herhangi bir nesne üstünden çeşitli yüzeylere ve formlara doğru hareketiyle ortaya çıkmaktadırlar. Akan su genellikle, yüzeyleri kaplamakta ve aşağıya doğru hareket etmaktadir. Damlayla başlayan bu hareket aşağı doğru kot farkı ile hızlanmakta ve ani kot farkına ulaşırsa bu düsen su, çağlayan olmaktadır (Bekiroğlu 1992) (Şekil 2.19).

Şekil 2.19 Şelale şeklinde kullanılan su öğeleri (Watabe 1988)

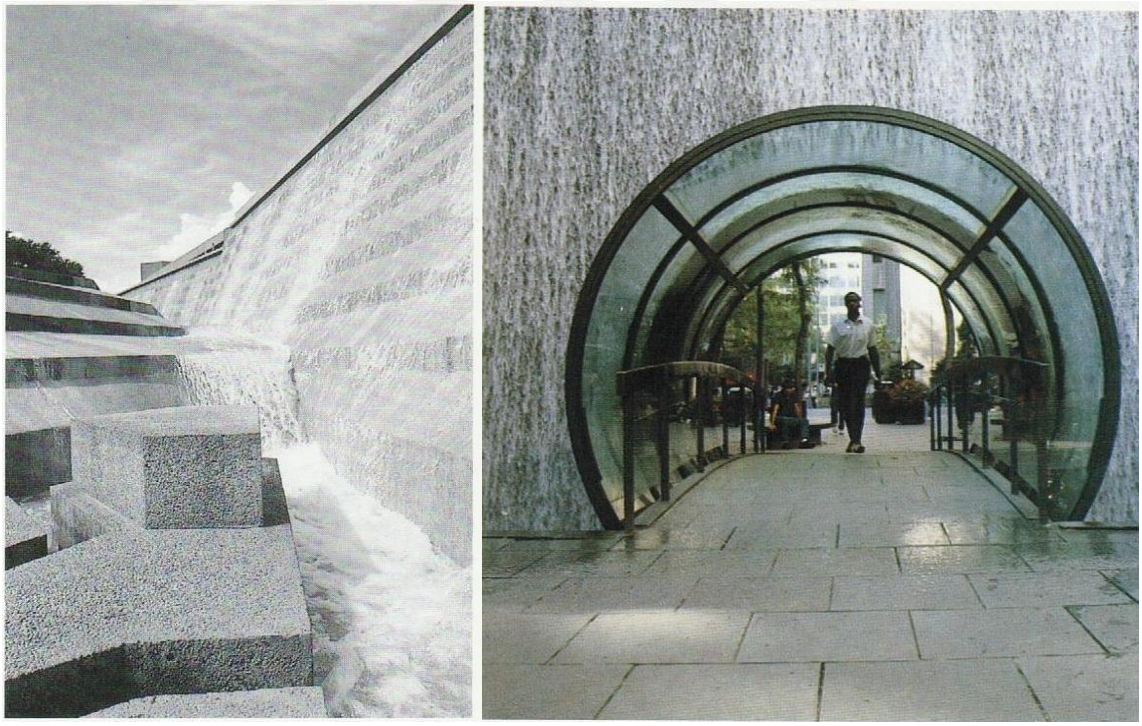
Akıcı su yüzeyleri, serbest düsen cisim veya şeritler tarafından kontrol edilen perdeler ile oluşturulabilmektedir. Serbest olabildiği gibi, temelinde sıçramayan bir ağ bulunmaktadır. Aksi rüzgâr veya çekiş, serbest akan perde için bozucu olmaktadır. Şeritler, suyun seklini sınırlamak ve alt havuz için gerekli boyutu azaltmak amacıyla kesin bir yol takip etmektedirler. Hava yüklü su perdeleri yüksek seviyede dolu ve köpüklü bir etki yaratıp, ışığı yansıtacak tekstürlü yüzeyler oluşturmaktadırlar (Cendere 1998) (Şekil 2.20).

Su perdeleri ağırlıklı olarak iç mekânlarda, özel önlemler ve işletme koşulları ile sınırlı olarak ise dış mekânlarda uygulanabilen dekoratif su yapılarıdır. Dekorasyonda perdeleme, ayırma amacı ile de kullanılabilmektedir. Ortamın nemini yükseltmesi

kullanıldığı alanda önem teşkil etmektedir. Havuzdaki su ise devir daim yaptırılarak kullanılmaktadır (Zaloğlu 2006).

Fıskiye şeklinde kullanılan su öğeleri, havuzların ortasına dikilen bir ayak üstünde, üst üste konulmuş çeşitli teknelerden ibaret olup en yukarıdaki bir lüleden suları fışkıran ve bir tekneden öbürüne dökülerek havuza akan yüksekçe su abideleridir (Erdal 2003) (Şekil 2.21).

Fıskiyeler değişik şekiller alarak farklı etkiler yaratmaktadır. Bütün bu etkiler sanatsal ve tekniğe uygun bir şekilde kullanıldığında güzel su gösterileri oluşturulmaktadır. Ayrıca suya uygulanan basınç farklılığı fıskiyelerde durgunluk ve hareketlilik, hareketlerde değişkenlik ve çeşitlilik sağlamaktadır. Bu da kullanıldıkları alanda çekici bir atmosfer sunmaktadır (Cendere 1998). Fıskiyenin etrafının çakıl taşları ile bezenmesi ise toplu hareketi ve etkiyi çoğaltmaktadır (Kavaklı 1994).

Şekil 2.20 Akıcı su yüzeyleri (Watabe 1988)

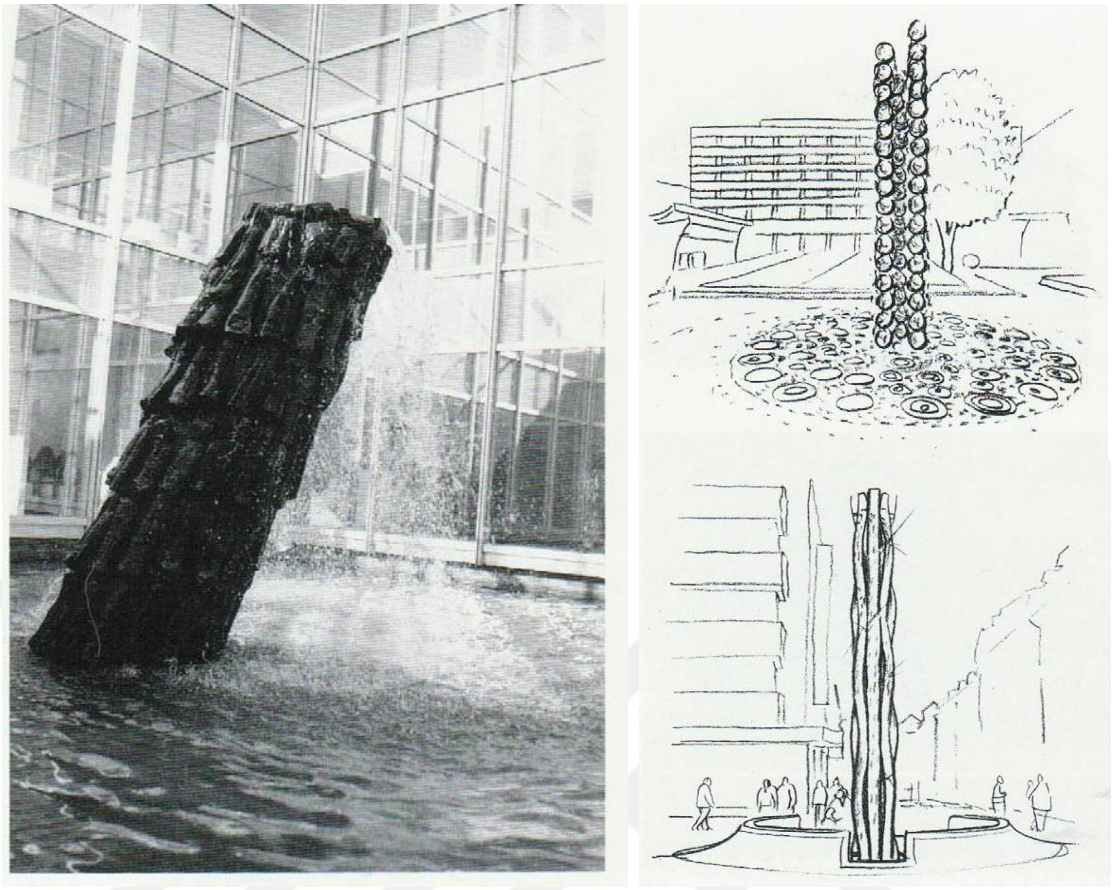

Şekil 2.21 Fıskiye şeklinde kullanılan su öğeleri (Watabe 1988)

Plastik objelerle kullanılan su öğeleri, mekân düzenlemelerinde tek basına olağanüstü ortamlar yaratmaktadır. Heykeller ve plastik öğeler peyzaj tasarımının estetik ve işlevsel yönden niteliklerini arttıran, taşıdığı sembolle mekâna anlam kazandıran elemanlardır. Mekânlarda kültürler arası iletişimin desteklenmesinde, tarihi referansların çıkarılmasında, görsel kalitenin yükseltilmesinde su ve plastik öğeler birbirini destekleyen iki güçlü tasarım öğesi olmaktadır (Cendere 1998) (Şekil 2.22).

Malzemesi ne olursa olsun, heykeller tek baslarına pasif nesnelerdir. Kontrast yaratmak için, suyun yanında veya suyla ilişkili olarak kullanılmaktadırlar. Bu sebeple, heykellerin suya yansımaları ya da yansıtılmaları önemli rol oynamaktadır. Heykele vuran su fışkırmaları ya da serpmeleri, heykelin kütlesinden sektikten sonra yeni sesler ve görüntüler yaratmaktadırlar. Suyla ilişkili olarak ise, suyun hareket ve akısının kontrolünde kullanılabilmektedirler (Cendere 1998).

Birçok heykel, çeşme dekorasyonu olarak ya da suyu donatmak amacıyla kullanılmaktadır. Suyla birlikte kullanılan figürler, suyun doğal kaplardan, sürahilerden ya da dereler seklinde kayalardan akması veya çeşitli insan ve hayvan ağızlarından boşalması gibi şekillerde kullanılmaktadır (Cendere 1998).

Şekil 2.22 Plastik objelerle kullanılan su öğeleri (Watabe 1988)

Su öğelerinin bulunduğu yapılar genellikle çağdaş tasarımlardır fakat eski Avrupa şehirlerinde çeşitli boyutlarda sayısız meydan bulunmaktadır ve bunların her biri su öğeleri ile şekillenmiş yapılardır. Genellikle su öğeleri heykeller ile birlikte kullanılarak kullanıcılara hoş ve güzel duygular uyandıran sanatsal görüntüler vermektedir (Şekil 2.23). Bu heykel-su karışımı öğeler; bazen Venüs tarafından tutulan bir testiden düşen su damlaları şeklinde, bazen erkeksi bir figür olan Neptün'ün ayağından fışkıran su şeklinde bazen de bir balık veya bir hayvan figürünün ağzından fışkıran sular şeklinde dekoratif havuzlar da görülmektedir (Watabe 1988).

Şekil 2.23 Su Perileri, Ankara (https://www.google.com.tr)

Bir kaynaktan çıkan su öğeleri ise, özel yapılmış uçlarından (fiskiye) cebri olarak elde edilmiş dikey su kolonlarıdır. Bu öğelerde basınç yardımıyla üç ana formda su verebilen aparatlar olarak tarif edilebilmektedir. Bunlar konik, kolon ve küresel olarak sıralanabilmektedir (Uzun 1999) (Şekil 2.24).

Jetler tasarıma düşey bir boyut ve ses kazandırmaktadırlar. Tek olabildiği gibi gurup olarak da kullanılabilmektedir. Başarı ile tasarlanmış bir jet kompozisyonu dinamik ve heykelsi bir görünüm sağlamaktadır. Aynı zamanda süs havuzları, göletler gibi durgun su elemanlarında, suyun görsel etkilerinin arttırılmasında kullanılabilmektedir (Erdal 2003).

Su jeti öncelikle sadece insan yapısı olan su hareketleri sınıfında görülebilmekte, fakat doğa bunu hava delikleri ve gayzer formlu örneklerinin ikisinde de sunmaktadır. Yalnız bu türde su, yerçekimine ondan daha büyük bir güçle karşı koymaktadır. Hava deliği

durumunda rüzgâr, suyun kayadaki delikten ya da yarıktan yukarıya hareketle su jetini oluşturmasını sağlayan dalga hareketlerine sebep olmaktadır (Kurum 1987).

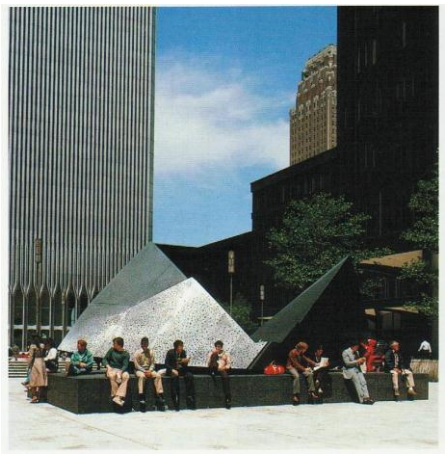

Şekil 2.24 Bir kaynaktan çıkan su öğeleri (Watabe 1988)

2.3.2.2 Sanatsal objeler

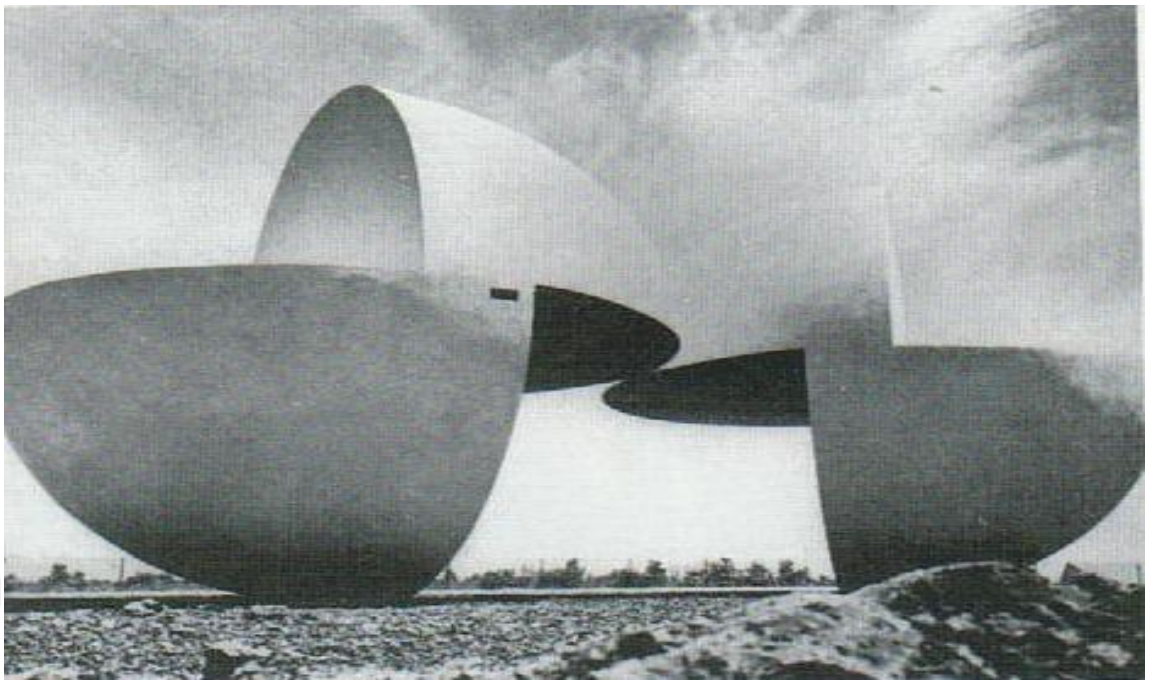
Cep parkların heykeller ile yakın ilişkisi bulunmaktadır. Parklarda kullanılan her bir heykel kendine özgü bir mesaj, bir felsefe barındırmakta ve insanlara bir şeyler anlatmaya çalışmaktadır. Bir cep parkta kullanılan heykel veya müzik gibi etkili sanat objeleri kullanıcıları mutlu etmektedir ve ilgi çekici, estetik ve güzel bir heykel veya bir obje kullanıcıların hayal gücünü tetikleyerek kullanıcıların hoşça vakit geçirmesini sağlamaktadır (Şekil 2.25). Ayrıca bazı cep parkların bulundukları kentlerde kent simgesi veya odak noktası rolü olduğu düşünüldüğünde içinde barındığı birtakım sanatsal objeler de önem kazanmaktadır (Tanaka 1988).

Şekil 2.25 Stonhenge, Zürih, İsviçre ve Would Trade Center, New York, ABD (Tanaka 1988)

Tarih boyunca heykeller cep parkları ile ilişki içinde olmuşlardır ve olmaya da devam etmektedirler. İş merkezleri, idari binalar, kültürel, ticari tesisler ve endüstriyel komplekslerin etrafında heykeller ile bütünleşen birçok örnek bulunmaktadır. Meksika'da, Olimpiyatların gerçekleştiği yıl olan 1968'te, "The Road of Friendship" (Şekil 2.26) isimli yol boyunca konumlandırılmış 19 adet heykel örnekleri ve İsviçre'nin Basel Şehri'nde, Stadt Tiyatrosu'nda bulunan, Jean Tinguely tarafından yapılmış süs havuzu içinde bulunan heykeller bunlara örnek olarak verilmektedir (Şekil 2.27). Ayrıca Budapeşte Şehri'nde park ve meydanlar boyunca yerleştirilmiş şehre estetik ve kendine özgü değerler katan birçok heykel örneği bulunmaktadır (Şekil 2.28). Bunlardan bazıları köprülerde bulunan yolu korumak amacıyla yerleştirilmiş aslan heykelleridir. Bu örneklerin yanı sıra meydanlarda din veya doğa içerikli heykeller bulunması da şehrin sanatsal açıdan ilgi çekmesine neden olmaktadır (Tanaka 1988).

Şekil 2.26 The Road of Friendship, Meksika (Tanaka 1988)

Şekil 2.27 Stadt Tiyatrosu, Basel, İsviçre (Tanaka 1988)

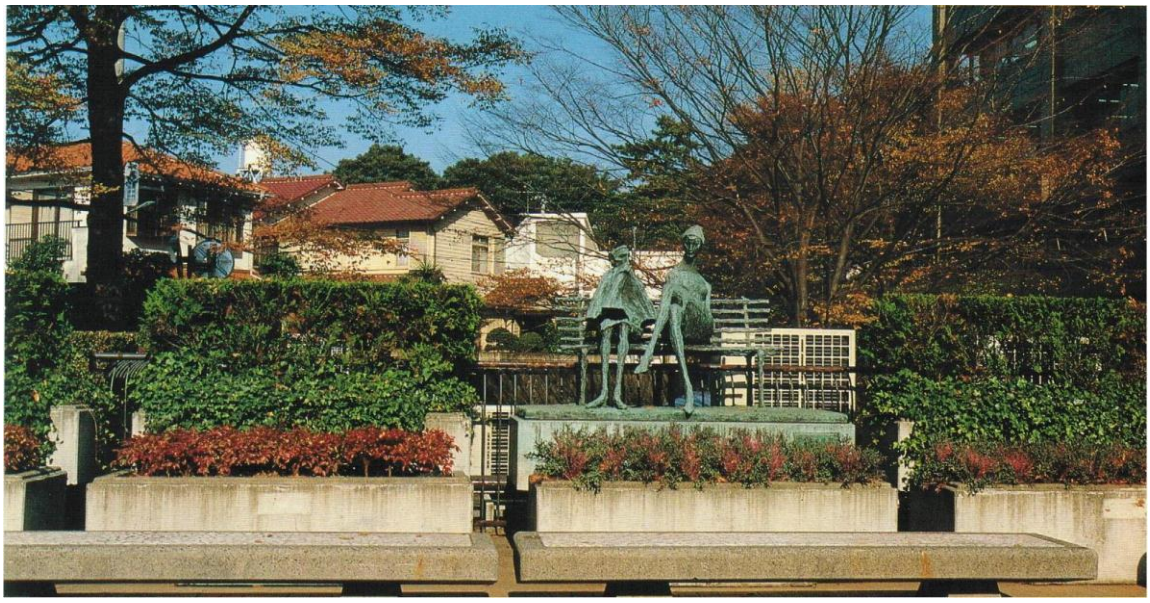
Şekil 2.28 Heykel örnekleri, Budapeşte, Macaristan (Tanaka 1988)

Berlin'de ise caddeler boyunca ve istasyonların bulunduğu alanlarda heykeller genellikle cep parkları ile birlikte kullanılmaktadır. Bu heykellerin her biri eşsiz, kendine özgü ve cesur karakterlere sahip olup bu nedenle kente özgün bir kimlik kazandırma açısından önemli bir yere sahiptirler (Şekil 2.29).

Japonya'da ise manevi ve felsefi anlamlar içeren heykeller özellikle şehrin merkezinde bulunmaktadır. Heykeller genellikle binaların arasında, bina girişlerinde ve duvarların üzerinde konumlandırılarak yapay mekânlara doğal dokunuşlar katmayı hedeflemektedir. Bu nedenle yerel yönetimler, kentte kullanılan heykellerin olduğu cep parkları geliştirmeye çalışmaktadır (Şekil 2.30).

Şekil 2.29 The Broken Chain Sculpture, Berlin, Almanya (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.30 Plaza of Rome, Tokyo, Japonya (Tanaka 1988)

2.3.2.3 Çocuk oyun alanları

İnsan gelişim sürecinin en önemli evresi olan çocukluk döneminde ’hareket’ bir çocuk için en büyük ihtiyaçtır ve bu evrede oyun ve spor gibi faaliyetler hareketi desteklemektedir. Ancak bugün büyük kentlerde aşırı betonlaşma ve yoğun kentleşme sonucu çocuklar için yer azlığı nedeniyle oyun ortamları oluşturulamamaktadır.

Mekân bilincinin oluşması, algı ve motor gelişiminin uyarılması için çocukların çeşitli mekânları deneyimlemesi gerekmektedir. Gerçekte her mekân ve her ortam eğitim için bir potansiyele sahip bulunmaktadır. Bir oyun alanı çocuğa biçim, boyut, sayı, parçalar arası ilişki vb. gibi kavramları geliştirmesi için yardımcı olmaktadır (Anonymus 2013).

Kent merkezlerinde özellikle çocuklar beton yapılar arasındaki yaşantılarından az da olsa uzaklaştıracak, rahatlatacak mekânlara ve mekânsal organizasyonlara ihtiyaç duymaktadır. Çocuk oyun alanları, yapılarla şekillenen şehir ortamında, çocukların doğayla buluştuğu, çeşitli elemanlarla onların fiziksel ve ruhsal ve fizyolojik yapısını geliştiren egzersizler yaptığı alanlardır. Çocuk oyun alanları sosyalleşmeye başlayan çocuğun, evinin dışında, kendini ait hissedebileceği, sahipleneceği ilk alanlardan biri olmaktadır. Bu açıdan sokaklar çocukların sosyalleşmeleri için en önemli alanlardan olmaktadır ve sokak köşeleri çocukların oyun oynamaktan en çok hoşlandıkları alanları oluşturmaktadır. Bu nedenle cep parkları kentleşmenin yoğun olduğu alanlarda çocuklar için oyun alanları yaratarak onların bu ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmaktadır. (Şekil 2.31).

Bu tarz cep park ve rekreasyon projeleri, park muhitinde ikamet eden ve yaşayan mahalle sakinlerinin de görüşü alınarak yapıldığında fikir çeşitliliği sayesinde daha yaratıcı ve güvenli alanlar yaratılabilmektedir. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan insanlar, komşuları ile daha çok iletişime geçebilmek, sosyalleşebilmek adına fikirlere ve projelere daha çok ihtiyaç duymaktadır. Aynı semtte yaşayan insanların birbirini tanıması çocukların sokakta daha güvenle, tanıdıkları insanlar arasında oyun oynamasına olanak sağlamaktadır.

Şekil 2.31 Çocuk oyun alanı şeklinde kullanılan cep park örneği (https://www.google.com.tr)

Oyun alanlarında yeşil alan, bitkilendirme ve ağaçlandırma bir tasarım bileşeni olarak ön plana çıkmaktadır. Bitkisel materyal çocukların doğayla tanışmaları açısından önem taşımakta ve sokak köşelerinde veya parkların içinde bulunan ağaç gövdeleri çocuklar için yaratıcı ve korunaklı birer oyun alanı oluşturabilmektedir (Kinoshita 1988).

2.3.2.4 Kentsel donatılar

Kentsel çevreler; yapılar ve bunların tariflediği dış mekânlar olmak üzere pozitif ve negatif ögelerden oluşmaktadır. Kentsel çevrelerde yapı ve yapı gruplarının oluşturduğu pozitif ögeler açık ve yeşil alanlar, avlular, bahçeler, yollar, meydanlar gibi negatif ögeleri tanımlayacak ve tarifleyecek biçimde bir araya gelmeli; bütünün ayrılmaz parçalarını oluşturmalıdırlar (Erdoğan 2006).

Cep parklarda kullanılan kentsel donatılar rahatlık, güvenlik, estetik gibi fonksiyonel açıdan bir sıraya konmaktadır. Kentsel donatılar, dış mekân koşullarına (şehir merkezi veya yerleşim bölgesi), kullanılacak alanın karakterine (kamusal veya özel) ve bulunduğu mekânın fonksiyonlarına (yayalar için vb.) göre seçilmelidir. Çünkü kent mobilyası, aydınlatma elemanları, zemin kaplamaları, durak, pano, çöp kutusu, telefon kulübesi gibi kentsel donatı ve elemanlar ile bitkisel materyal ve kullanım biçimi

kentsel estetiğin sağlanmasında doğrudan katkı sağlayan öğeler olmaktadır. Bu materyaller, kentin kimliğini simgeleyen, kentin tarihini ve kültürünü yansıtan yapı elemanlarıdır. Donatılar, grup şeklinde planlanmalı ve birbirinden bağımsız parçalar şeklinde değil bir bütünlük içinde olmalıdır. Bu donatıların seçimi kullanıcıların taleplerine göre olmalıdır. Böylece her bir park kendine özgü karaktere sahip olmaktadır (Şekil 2.32) (Saito 1988).

Şekil 2.32 Shibuya, Tokyo, Japonya ve Piccadilly Circus, Londra, İngiltere (Yosida 1988)

Modern çağda, insanlar genellikle bilgi almak ve yaymak için medyayı yoğun şekilde kullanmaktadır. Ayrıca yalnız kaldığında rahatlamak ve oyalanmak için medyaya ilgi duymaktadır. Medya, görüntü ve ses ile bağlantılıdır. Kentsel cep parklar medya sağlama açısından yüksek potansiyele sahip alanlardır. Bugünün kentlerde yaşayan insanları yüksek tempolu yaşam şartlarından ve yoğun iş temposundan dolayı boş zamanlarını rahatlama ve iletişim amaçlı geçirmeyi tercih etmektedir. Bu nedenle kentsel park alanlarında kullanılan medya donatıları talepler doğrultusunda ve dikkatle

seçilmelidir. Medya, bugün iletişimin sembolü olarak cep parkları canlandıran kaynaklardır (Yosida 1988).

2.3.2.5 Bitkisel materyal

Bitkiler gerek kentsel ve gerekse de kırsal alan planlama ve tasarımlarında önemli yer tutmaktadırlar (Eroğlu *vd.* 2005). Bir peyzaj elemanı olarak bitkiler statik olmayıp dinamik özellikler gösteren ve sürekli gelişen canlı varlıklardır. Fonksiyonel ve estetik yararları olan bitkiler yaşantımızda ayrı bir yere sahiptirler (Güçlü 1994). Bunun yanı sıra bitkilerin kent ekolojisine görsel ve işlevsel etkileri vardır. Kentlerin betonlaşmış yapı kitleleri arasında ortaya çıkan açık ve yeşil alanlar ve onların baskın elemanı olan ağaçlar; görsel ve işlevsel etkileri ile insan ve çevre sistemi arasında süregelen karşılıklı etkileşimin dengede kalmasına yardımcı olmaktadır (Booth 1990). Özellikle kent ortamlarında bu dengenin kurulması daha da önem kazanmaktadır.

Bitkilerin diğer önemli işlevi estetik yani görsel algılama özellikleridir. Odunsu bitkilerin estetik dekoratif olarak algılanmalarında öncelikle sahip oldukları dendrolojik özellikler yani bitkinin bütün olarak ve çeşitli organlarının (gövde, gövde kabuğu, dallar, yaprak, çiçek, meyve) biçim, hacim, renk ve doku özellikleri önem taşımaktadır. Bu öğelerin çeşitli tasarım ilkeleri çerçevesindeki kombinasyonları sonucunda, kalıcı ya da yıl içinde mevsimlere göre değişen görsel etkiler elde edilmektedir. Bitkinin genel formunun anlatımı olan habitus, düzenlemede önemli etkiye sahip olmaktadır. Bitkilendirme alanlarında bitkinin çiçekli veya meyveli olduğu dönem, özellikle çiçekler kokulu ise kısa süreli de olsa dikkat çeken faktörlerdir (Aslanboğa 2002).

Bitkisel materyal cep parklarda kullanıcının doğaya olan gereksinimini karşılaması açısından büyük öneme sahiptir ve bitkisel materyal ağaç, ağaççık, çalı, yer örtücü bitkiler ve çiçek bahçeleri şeklinde kullanım açısından farklı formlara sahip olmaktadır (Şekil 2.33). Ayrıca bitki materyalinin çeşitli görevleri ve manzara içindeki kullanılışları mimari açıdan değerlendirilmektedir. Görsel olarak bitki materyalinin estetik kullanımı, bitki karakterlerinin miktarına bağlı bulunmaktadır.

Şekil 2.33 S.M. Court, Chicago, ABD ve Greenacre Park, New York, ABD (Takagi 1988)

Estetik görüş açısına göre bitki materyali dış mekânlarda; bina çevrelerinin anlatımında, bir bütünlüğe sahip olmayan mekânları birleştirmede, manzara noktalarının vurgulanmasında, mimari öğelerin yumuşatılmasında kullanılmaktadır. Bu nedenle bitkisel materyaller kullanıldıkları yere göre farklı fonksiyonlara sahip olabilmektedir

- **Tamamlayıcılar;** Bitki materyalleri bir deseni tamamlayabilmekte, bir binanın çizgilerini genişletmekte, tekrar yaparak binayı kümeleştirmekte veya düzenlemede birleştirme duygusunu verebilmektedir. Örneğin bir çatının şekil ve uzunluğunun, çatı ile aynı boydaki bitkileri kullanarak tekrarı sağlanabilmektedir. Bütün bu teknikler, mimari yapıları ve dış mekanları bir bütün içinde birleştirerek düzenlemektedir.

- **Birleştiriciler;** Bitki materyalleri, değişik çevreleri bir iplik görevi görürmüş gibi birbirine bağlamaktadır. Bitki materyalleri herhangi bir öğeyi, çevresindeki öğeler çeşitlilik gösterirken bile sürekli aynı şekilde görünmesini sağlayabilmektedir ve bu alandaki yoğunluktan dolayı bitkilendirme karışık görüntüyü birleştirmektedir.

- **Vurgulayıcılar;** Bitki materyallerinin diğer bir estetik görevi ise, dış mekânlardaki belirli noktaları vurgulamaktır. Bitkilendirme bunu; boyut form, renk veya bitkinin bulunduğu ortama göre değişen tekstür sayesinde

yapmaktadır. Sonuçta birlik hissedilir derecede belirgin olmakta ve dikkati o bölgeye odaklamaktadır. Bunu bir mekânın girişinde, bir birleşme alanında veya bir bina girişine yakın bir alanda kullanmak alana görsel bir değer katmaktadır.

- **Doğrulayıcılar;** Bitki materyaline ait bir diğer benzer estetik fonksiyon doğrulayıcılardır. Bitki materyali, hacmi kolayca farkedilir hale getirerek bir objenin yerini ve önemini vurgulamakta ya da doğrulamaktadır. Doğrulama için yine bitkinin boyutu, form, renk ve tekstüründen faydalanılmaktadır.

- **Yumuşatıcılar;** Bitki materyalleri dış mekândaki bazı nesneleri yumuşatmak için veya şekillerindeki sertliği azaltmak için kullanılabilmektedir. Bütün formların ve dokuların kullanıldığı bitkilendirmeler, özellikle çirkin görünüşlü binalarda ve kentsel bölgelerde görülmektedir. Bitki materyalleri ile yumuşatılmış bir hacim, daha insancıl ve daha davetkâr görünmektedir.

2.3.3 Dünya'da cep parkları

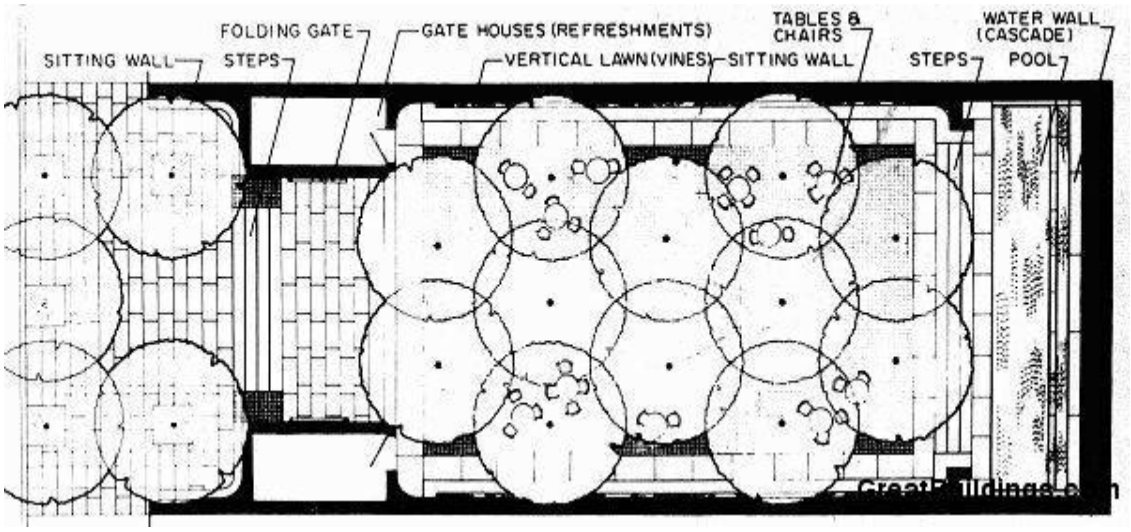
Bu bölümde; cep park kavramı, literatür taramalarından elde edilen dünyadan örnekler ile incelenmektedir. Araştırmadan elde edilen verilere göre; cep parkı kavramını açıklayıcı örnek uygulamaların bulunduğu ülkeler irdelenmiştir.

2.3.3.1 ABD cep parkı örnekleri

New York'ta 1966 yılında kurulmuş ve ünlü bir tasarım şirketi olan Urban Design Group, şehrin çeşitli tasarım projelerinin denetiminde rol almıştır ve bu projelerin bir örneği de açık boş alanları değerlendiren cep parklardır. 1960'larda New York'ta ilk defa cep parklarla ilgili çeşitli tasarımlar kentsel politikalarla uygulanmaya başlanmıştır. Oluşturulan politikalarla cep parklar ilk zamanlarda açık mekânlar yaratmak amacıyla oluşturulmuştur (Iwashita 1988). Zamanla kentsel gelişime bağlı olarak cep parklar içinde bitkisel ve kentsel birçok bileşeni barındıran mekânlar haline dönüşmeye başlamıştır. New York'ta yüksek katlı ve modern binaların giderek form kazanması ile

cep parklar tasarım ve planlamada yapılar ile birlikte yer alır hale gelmiştir. New York'ta bulunan Paley Park ve Greenacre Park ilk kentsel cep park örnekleri olarak bilinmektedir.

Manhattan'da 53. sokak üzerinde bulunan ve CBS (Columbia Broadcasting System) kanalının eski başkanı William Paley tarafından finanse edilmiş Paley Park, Dünya'da kentsel cep park örneklerinin ilk örneğidir (Anonymus 2012a). İçinde yer alan şelale parkın odak noktasını oluşturmaktadır ve caddede var olan gürültüyü absorbe ederek su sesiyle insanlara doğayla iç içe olma hissi vermektedir. Bu özelliğe ek olarak alanda bulunan uzun boylu ve geniş yapraklı ağaçlar, sarmaşık kaplı duvarlar ve saksılarda bulunan mevsimlik çiçekler de bu duruma katkı sağlamaktadır. Parkın cadde üzerinde bulunması insanlar tarafından rahat bir görüş açısında olmasına ve ilgi çekmesine sebep olmaktadır (Şekil 2.34-2.36). Alanda dinlenme amaçlı bulunan bağımsız masa ve sandalyeler insanlara istedikleri yerde oturma özgürlüğü sağlamaktadır. Yüksek katlı binaların arasında kalan bu park kent insanının doğaya olan ihtiyacını karşılamada iyi bir örnek olmaktadır.

Şekil 2.34 Paley Park planı (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.35 Paley Park, New York (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.36 Paley Park, New York (https://www.google.com.tr)

1990 yılında bu parka ek olarak Madison Caddesi üzerinde Berlin Duvarı kalıntılarının bir kısmı ile yeni bir alan daha oluşturulmuştur (Şekil 2.37). Madison Caddesi'nde

bulunan bu parkta Paley Park'a benzer şekilde uzun boylu ve geniş yapraklı ağaçlar, sarmaşık kaplı duvarlar ve saksılarda bulunan mevsimlik çiçekler bulunmaktadır. Yüksek katlı binaların arasında kalan bu park, çevredeki iş merkezi çalışanları için öğle yemeği veya mola alanı olarak ya da alışveriş eden kullanıcılar için gezinme esnasında ara verildiğinde rahatlama alanı olarak kullanılabilmektedir. Alanın odak noktasını oluşturan Berlin Duvarı kalıntıları ve kalıntılara fon oluşturan hareketli su yüzeyi alanda farklılık yaratmaktadır (Şekil 2.38).

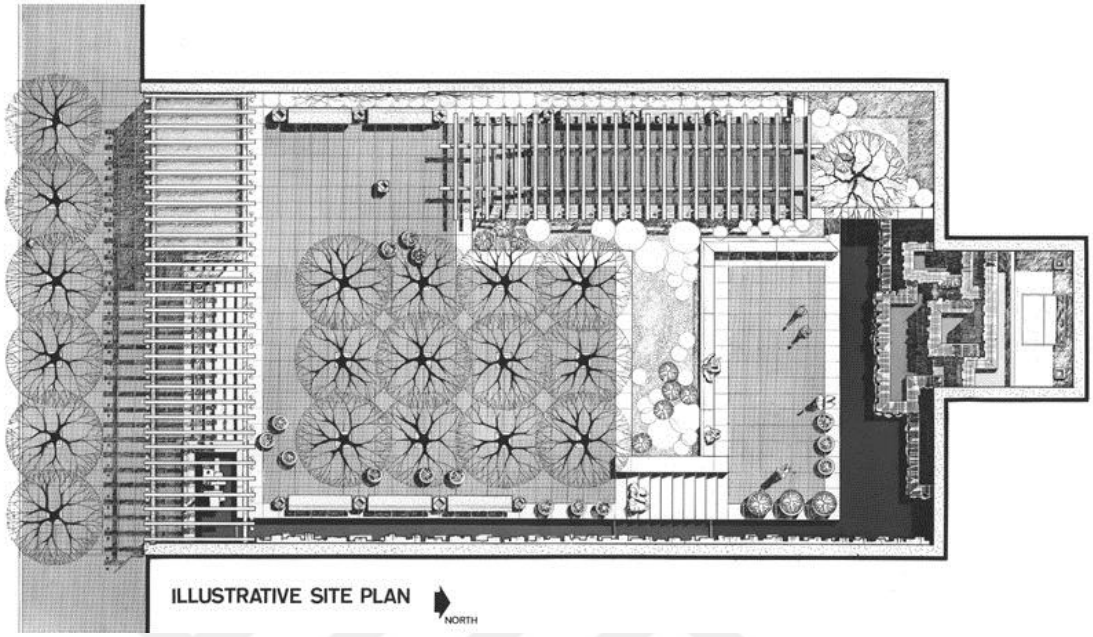

Şekil 2.37 Madison Bulvarı cep park örneği, New York (https://www.google.com.tr)

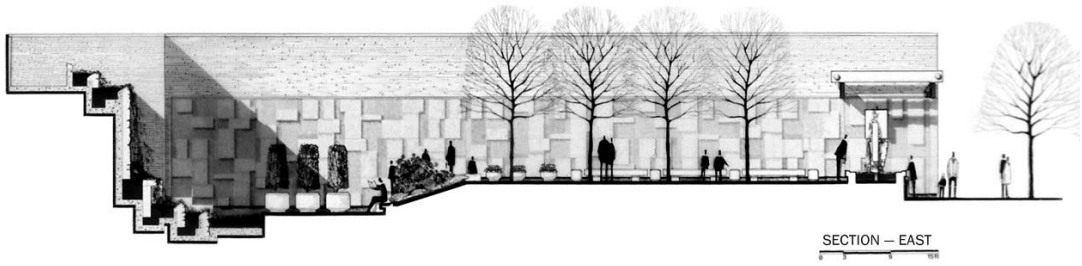

Şekil 2.38 Madison Bulvarı, New York (https://www.google.com.tr)

Paley Park ile benzer özelliklere sahip bir diğer park olan Greenacre Park, birkaç masa ve sandalyenin bulunduğu, şehrin içinde ağaçların gölgesinde, şelale şeklinde su öğesi barındıran bir park olma özelliğindedir. Kentlerde yaşayan insanların rahatlaması ve dinlenmesi gibi amaçlara hizmet etmektedir. Alanda bulunan uzun boylu, ince gövdeli ve geniş yapraklı ağaçlar çizgisel formları ile alanda genişlik hissi yaratmaktadır. Manzara formlu bu ağaçlara ek olarak kullanılan çok yıllık otsu bitkiler, sarmaşıklar ve mevsimlik çiçeklerin bulunduğu saksılar alanda bitkisel çeşitlilik sağlamaktadır. Alan; doğal görüntüsüne uyumlu olarak taş duvarlar ile çevrilmiştir. Kentsel donatılar ise kent dokusu ile uyumlu olacak şekilde ahşap ve demir malzemelerden tasarlanmıştır. Oldukça yoğun kullanılan bir alan olan bu parkın içindeki su öğesi ve yeşil görüntüsü kent içinde ferahlatıcı bir özellik sergilemektedir. Bu da hem insanların ilgisini çekmekte hem de ekolojik ve estetik anlamda kent dokusuna katkı sağlamaktadır (Şekil 2.39-2.41).

Şekil 2.39 Greenacre Park planı (https://www.google.com.tr)

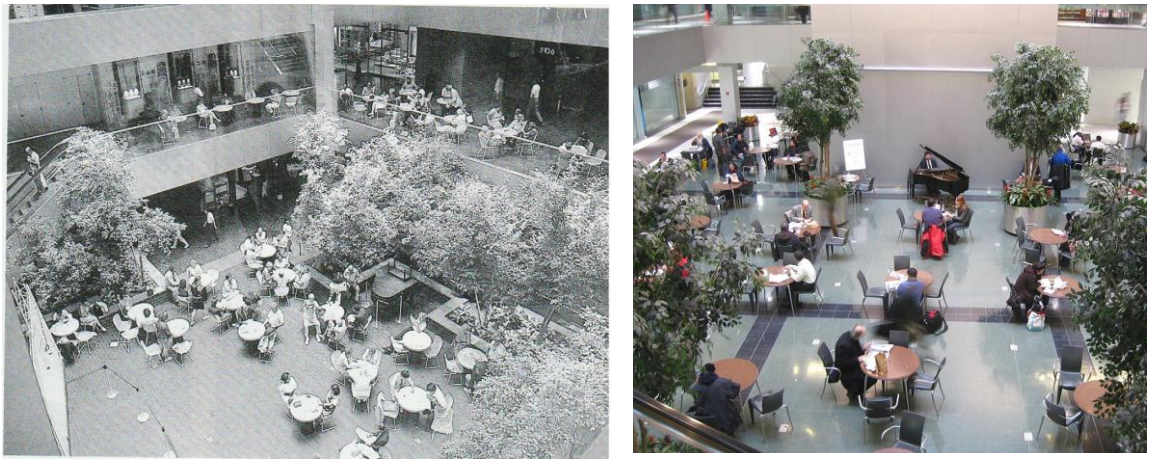
Şekil 2.40 Greenacre Park kesiti (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.41 Greenacre Park, New York (https://www.google.com.tr)

Urban Design Group tarafından geliştirilen çeşitli projeler kapsamında; IBM binası, Trump binası, Park Plaza, Equitable binası ve Citicorp Center binaları gibi kamusal hizmet veren binalar ve meydanlar da bulunmaktadır. (Watanabe 1988). Bu kamusal yapıların avlu ve lobileri iç mekân veya yarı-açık mekan cep parklarına örnek olarak verilebilmektedir. Bu tip alanlar dış mekân cep parklar ile aynı işlevlere sahiptir ve genel olarak yapısal öğelerin baskın olduğu alanlar olarak dikkat çekmektedir. Daha formal yapıya sahip bu alanlar, kullanılan iç mekân süs bitkileri ve yüksek boylu pencereler sayesinde dış mekân ile ilişkilendirilmektedir. Böylece alandaki formal yapı yumuşatılarak maksimum aydınlatma ve doğal görüntü sağlanmaktadır.

Citicorp Center binasında bulunan bu cep park örneği, firma çalışanlarının mola verme ve dinlenme alanı olarak tasarlanmış yarı-açık mekân olarak kullanılan bir alandır. Kare formlu alanın köşe noktalarında iç mekan bitkileri kullanılarak alanın keskin formu yumuşatılmıştır. Ayrıca ince dokulu ağaçlar ile alanın daha ferah bir görüntüye sahip olması ve izlenebilirliği sağlanmıştır. Yapısal bileşenler olarak masa, sandalyeler haricinde köşelerde oturma birimleri de kullanılmıştır. Alanda bulunan piyano sayesinde kullanıcılar müzik eşliğinde vakit geçirmekte bu da alana sanatsal bir estetik katmaktadır (Şekil 2.42).

Şekil 2.42 Citicorp Merkezi, New York (Watanabe 1988)

Bu örneklere ek olarak; iş merkezleri ve ticari alanlar gibi kamusal mekânlara bağlı bulunan dış mekân cep park örneklerine de şehirde sıkça rastlanmaktadır. Bu tip alanlar kentte çalışan nüfus için doğayla iç içe bulunarak yaratıcılıklarını arttırmaları açısından önem taşımaktadır. Çalışan insan rahatlamaya, dinlenmeye ve tüm gün bina içinde kaldığından dışarıya en çok ihtiyaç duyan insan olmaktadır. Bu nedenle bu tip alanların iş merkezi yakınlarında bulunması çalışan psikolojisi açısından önem teşkil etmektedir. Özellikle su öğelerinin dinlendirici özelliğinden bu alanda faydalanılması önemli bir özelliktir.

Burlington Binasının yakınlarında bulunan cep park örneği, dikdörtgen formlu bir alanda tasarlanmış bir alandır ve içinde uzun boylu, çizgisel formlu ağaçlar kullanılmıştır. Ağaç diplerinde ve alanın kenarlarında oturma birimleri ve çiçek parterleri kullanılarak kent dokusuna uyumlu dinlenme alanları yaratılmıştır. Alanda bulunan süs havuzu kullanıcılara şehrin gürültüsünden uzak dinlendirici bir alan sağlamaktadır (Şekil 2.43).

Şekil 2.43 Burlington Binası, New York (Watanabe 1988)

Exxon Binası ile Mc Graw Binası arasında bulunan bu alan, şelale şeklinde akıcı su yüzeyleri ile dikkat çekmektedir. Doğrusal (lineer) formlu alanda alana uyumlu olarak çizgisel formlu ağaçlar ve bunlara zıt olarak da büyük saksılarda mevsimlik çiçekler kullanılmıştır. Uzun boylu ağaçlar alana ferahlık hissi vermektedir ve iki bina arası geçişi sağlayan yarım daire formlu geçitin üzerinden akan su yüzeyi, bu duvarı yalnızca bir duvar olmaktan çıkartarak alana farklılık ve estetik bir görüntü katmaktadır. Ahşap malzeme ağırlıklı oturma birimleri ise alana sıcak bir görüntü sağlamaktadır (Şekil 2.44).

Şekil 2.44 Exxon Binası ile Mc Graw Binası arası, New York (https://www.google.com.tr)

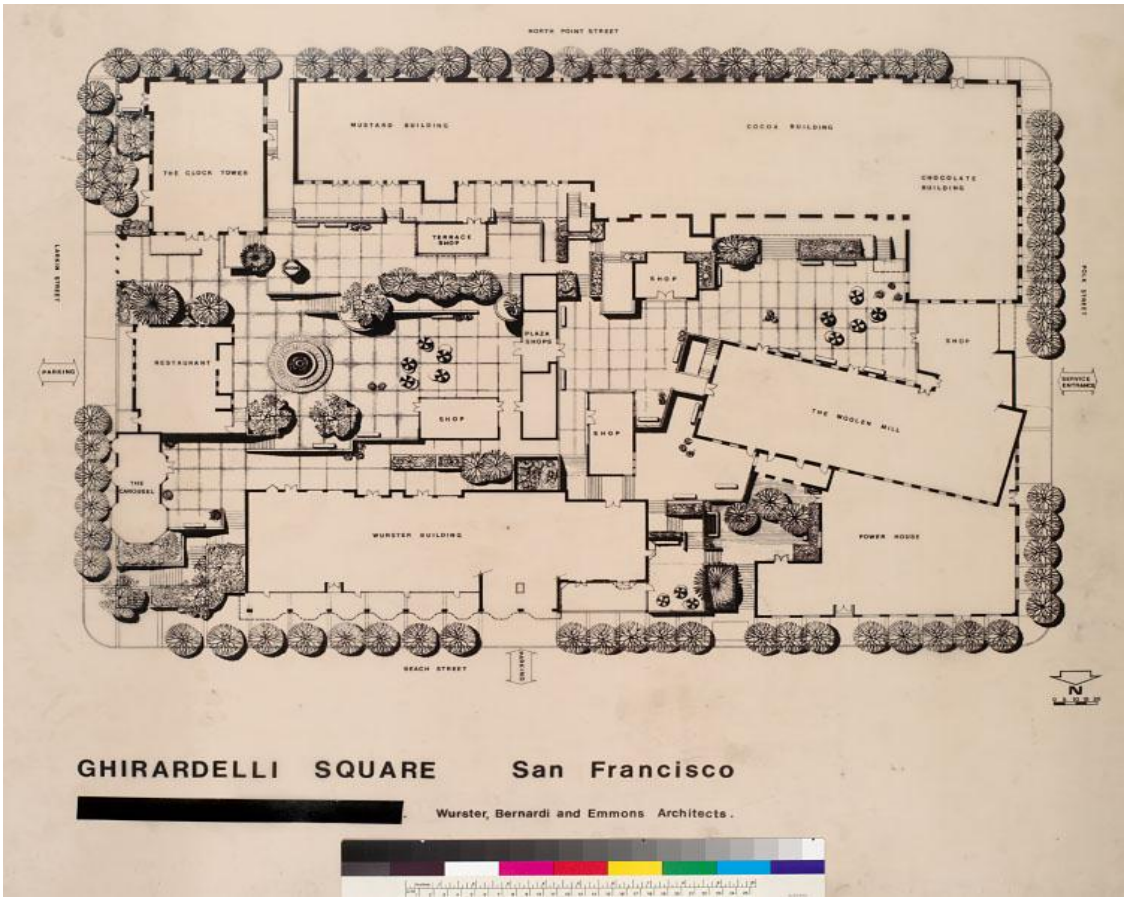
San Francisco kentinde ise parklar ve diğer açık alanlar, zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bu alanlar yaklaşık olarak Golden Gate Park gibi çok sayıda kullanıcıya hizmet veren büyük ölçekli parklar, kullanıcıların mahalleler ile sınırlı kaldığı orta ve küçük ölçekli parklar, kent merkezinde iş merkezlerinin olduğu bölgelerde bulunan park alanları ve turistlerin de ziyaret amaçlı kullandığı açık alanlar olarak sınıflandırılmaktadır. Bu mekânsal ve fonksiyonel çeşitlilik, kentte farklı kültürlerin ve farklı milletten insanların yaşamış olmasından, şehrin tarihi geçmişinden ve topografyasından gelmektedir. Aynı zamanda bu çeşitlilik, kentin kozmopolit bir yapıya sahip olmasından, ziyaret çeşitliliğinin fazla olmasından ve ABD'nin en çok ziyaret edilen, en ilgi çekici şehirlerinden biri olmasından kaynaklanmaktadır (Takashina 1988)

Kentte bulunan parkların doğal yapısı kullanıcıların sayısını arttırmaktadır. Bu doğal yapı, kültürel ve ekonomik değişimlere uyum sağlayarak farklılık gösterebilmektedir. Son yıllarda ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişim ile iletişimdeki artış küresel anlamda etkili olmaktadır. Buna bağlı olarak da kentlerdeki açık alan ve parkların doğal yapısı da değişikliklere maruz kalmaktadır.

Bu şekilde oluşturulan alanlara verilecek örneklerden biri kentteki eski çikolata fabrikasının yenilenmesi ile alışveriş merkezi olarak faaliyet gösteren Ghirardelli Meydanıdır. Meydan, San Francisco Körfezi'nin karşısında, balıkçı rıhtımında bulunmaktadır ve meydanın doğal yapısında bulunan eğim ustalıkla esnek ve ilgi çekici bir alan haline getirilmiştir. Dikdörtgen formlu meydan teraslandırılarak alandaki eğim çözümlendirilmiş, küçük mağaza gibi ticari yapılar ile çevrilmiştir. Meydanın çevresindeki az yüksekliğe sahip yapıların önünde yuvarlak formlu, yapraklı ve orta boylu ağaçların kullanılması ile oransal olarak uyum sağlanmıştır. Ağaç diplerinde kare formlu oturma birimleri ve meydanın sonunda bulunan dairesel formlu süs havuzu kullanıcılar için dinlenme alanı olarak işlev görmektedir (Şekil 2.45-2.46).

Şekil 2.45 Ghirardelli Meydanı, San Francisco (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.46 Ghirardelli Meydanı, San Francisco planı (https://www.google.com.tr)

The Cannery (Konserve Fabrikası), San Francisco körfezinin karşısında Ghirardelli Meydanı'nın yakınlarında bulunmaktadır. Fabrikanın iç kısmı yenilenerek ve dış mekânda tuğla kemerler, balkonlar, basamaklar, açık eğlence alanları, yürüyen merdiven ve açık cam asansör kullanılarak oluşturulan diğer bir örnek olarak dikkat çekmektedir (Şekil 2.47). Doğrusal formlu bu alanın iki yanında kafe ve restoranlar mevcuttur ve fabrikanın önündeki alan kafe, restoran gibi ticari mekânlara hizmet vermektedir. Dolayısı ile alanda oturma ve yemek için ayrılmış alanlar bulunmaktadır. Bu alanlarda masa ve sandalyeler ile düzenlemeler yapılmış kalan boşluklar mevsimlik çiçekler ile bitkilendirilmiştir.

Şekil 2.47 The Cannery, San Francisco (https://www.google.com.tr)

Alandaki konserve fabrikası tuğla malzeme ile inşa edildiğinden renkli yapısı alana canlılık katmaktadır. Bu alanların ortasındaki kısımlara beton ayaklar üzerine ahşap oturma birimleri ve ağaç altı oturma birimleri konularak alana cep park özelliği verilmiştir. Alanda baskın olarak ince dokulu yapraklı ağaçlar ile dağınık formlu ibreli türler dikkat çekmektedir. Bu şekilde alan daha ferah ve şeffaf gözükmektedir. Yapraklı ağaçlar ile oturma birimlerine gölgelik alanlar sağlanmaktadır. Ayrıca alandaki aydınlatma elemanları alanın rustik yapısı ile uyum göstermektedir (Şekil 2.48).

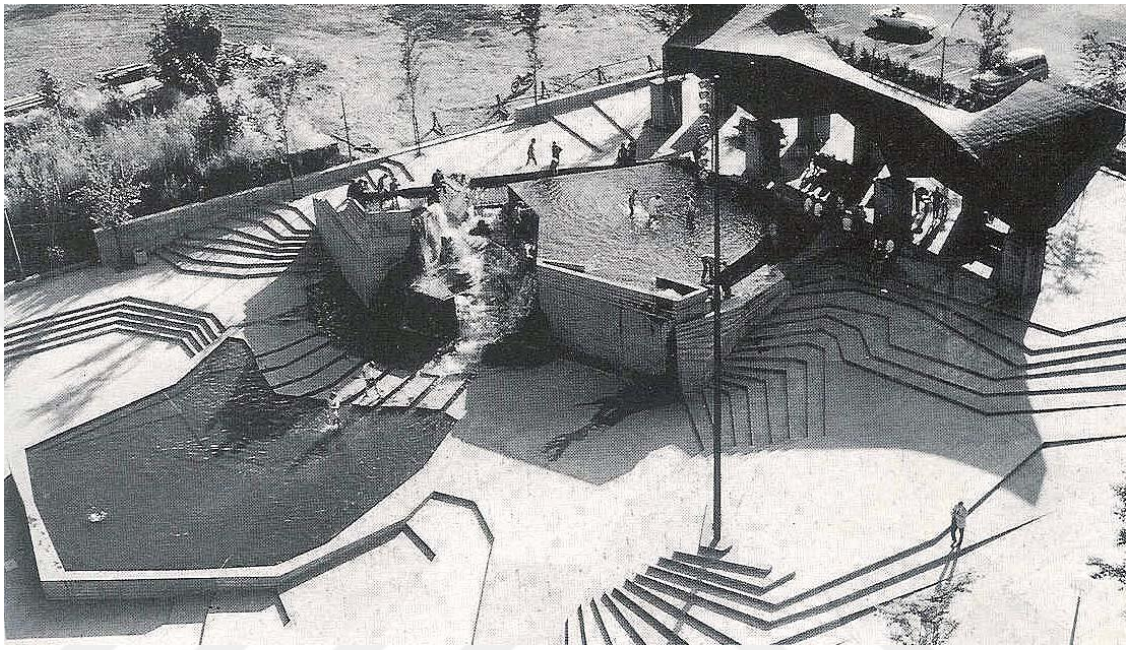

Şekil 2.48 The Cannery, San Francisco (https://www.google.com.tr)

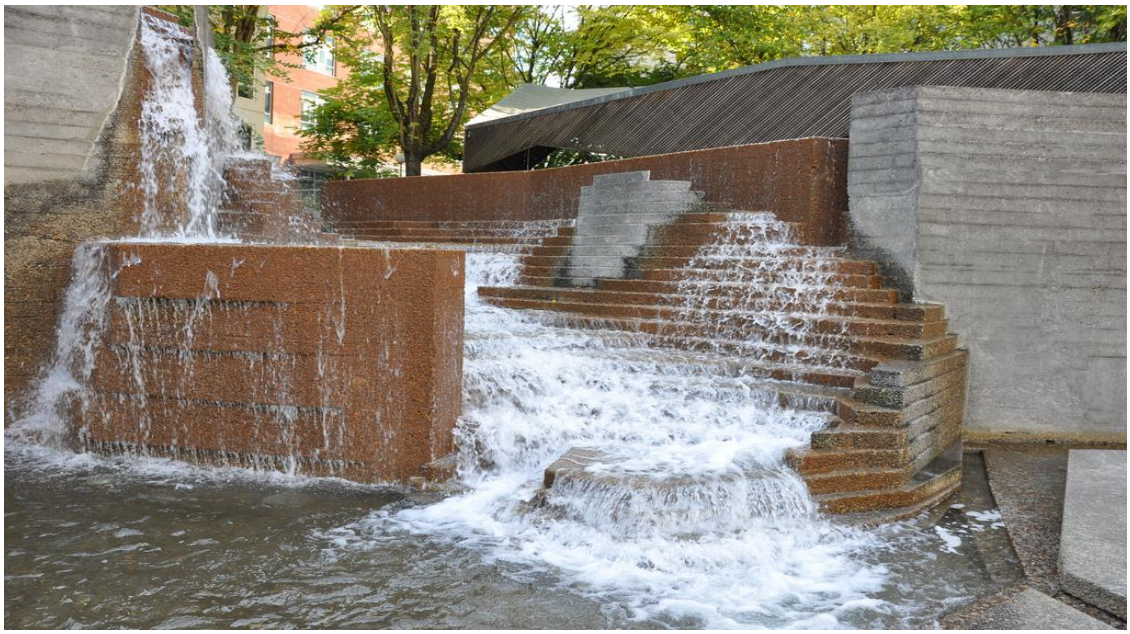
Portland şehri, çok sayıda büyük ölçekli parklara sahip bulunmamaktadır. Bu bölgede cep parklar genellikle su öğelerinin kullanıldığı, suyun çeşitli materyal ve metotlarla sergilendiği alanlar olarak dikkat çekmektedir. Şehirde su öğeleri oldukça etkili yaratıcıklar ile eşsiz özelliklere sahip alanlar yaratmaktadır. Bu tip alanlar şehrin görüntüsüne hareketlilik katmakta, kullanılan hareketli su öğeleri ve su duvarları kullanıcıya su ile temas etme imkânı vermektedir (Watabe 1988).

Lovejoy Plaza, Portland şehrinde Harrison ve Lincoln Caddesi arasında kalan parselde çok katlı konut blokları arasında kalan bir park olarak dikkat çekmektedir. Dikdörtgen formlu bir alan üzerinde informal basamaklar ile hareketlendirilmiş bir alandır. Alanın baskın bileşeni olan kaskatlı süs havuzu, basamaklar üzerinden akan suyun alt kotta bir haznede toplanarak oluşturduğu bir forma sahiptir (Şekil 2.49). Yaya yolları ile çevrelenmiş park yapısal bileşenlerin baskın olduğu bir park özelliği göstermektedir. Bitkisel olarak alanda soliter olarak kullanılan yapraklı ağaç türleri ve süs bitkilerinin

kullanıldığı saksılar mevcuttur. Yayalar için rahatlama ve geçiş alanı olarak kullanılan alan, su öğelerinin kullanım şekli ve yapısal öğeleri ile kent dokusuna uyumlu özellik göstermektedir. Renkli taş malzeme kullanımı ve alanın kendine özgü kırıklı formu bulunduğu çevreye benzersiz bir görüntü sağlamaktadır (Şekil 2.50).

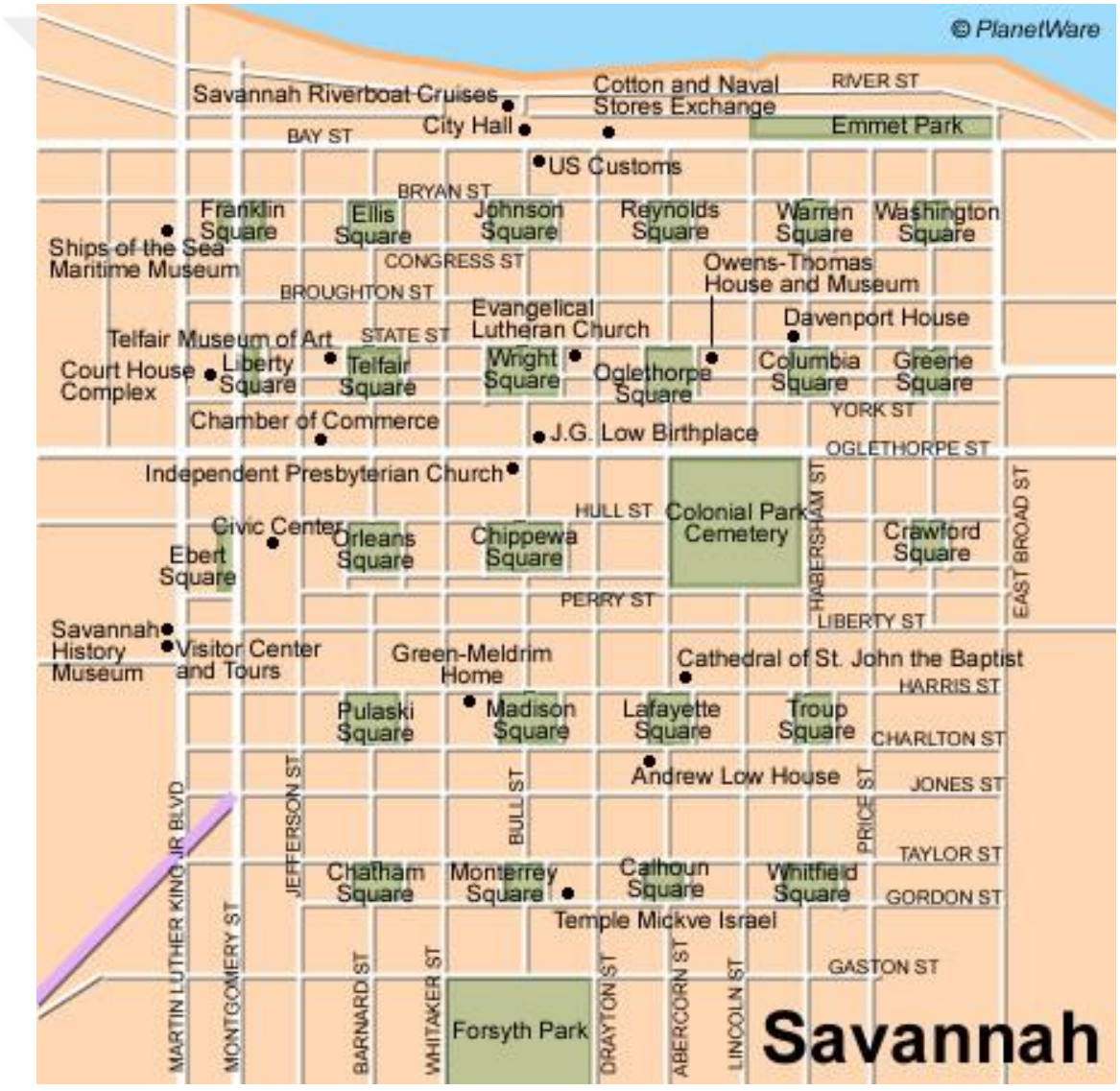

Şekil 2.49 Lovejoy Plaza görünüş (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.50 Lovejoy Plaza, Portland (https://www.google.com.tr)

Savannah kentinde, Savannah Nehri kıyısında ızgara şeklinde bulunan meydana yerleştirilmiş 22 adet cep parkın oluşturduğu alan, küçük kapsamlı parklar olarak dikkate çekmekte ve birçok işleve hizmet etmektedir. Bu parkın merkezi konumu, ziyaretçiler ve sakinler tarafından yoğun kullanım ve keşfini sağlamaktadır. Meydanda bulunan parkların her biri içinde barındırdığı çeşmeler, heykeller, doğal ağaçlar, gölgelikler, anıtlar, çardaklar, rekreasyon alanları, bahçeler vb. özellikleri ile şehrin görüntüsünü şekillendirmesine hizmet etmektedir (Şekil 2.51). Tarihi dokusu, kentsel simgeleri ve zengin bitkisel dokusu ile alan şehir merkezine tarihi ve kültürel bir kimlik kazandırmaktadır.

Şekil 2.51 Kent Meydanı cep park konumları, Savannah (https://www.google.com.tr)

Çoğunluğu kare formlu parkların ortak özellikleri orta noktalarında anıt veya çeşme gibi kentsel bir simge bulunması ve bu simge etrafında kullanım alanlarının yerleştirilmesi ile oluşmuş alanlar olmalarıdır. Bu alanların en büyüğü olan Johnson Park'ta bulunan Amerikan Bağısızlık Savaşı kahramanı Nathanael Greene adına dikilmiş obelisk (taş anıt) ve çevresinde bulunan iki adet çeşme bunlara örnek olarak gösterilebilmektedir (Şekil 2.52-2.53).

Şekil 2.52 Obelisk, Johnson Park, Savannah (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.53 Johnson Park, Savannah (https://www.google.com.tr)

Parklarda kullanım alanları etrafında genellikle manzara formlu ve gölge alanlar sağlayan ağaçlar kullanılmıştır. Ayrıca alanda anıtsal ağaç niteliğinde birçok bitkisel materyal bulunmaktadır. Bitkisel materyal açısından zengin niteliğe sahip bu parklara Forsyth Park'ta bulunan arboretum örnek olarak verilebilir (Şekil 2.54).

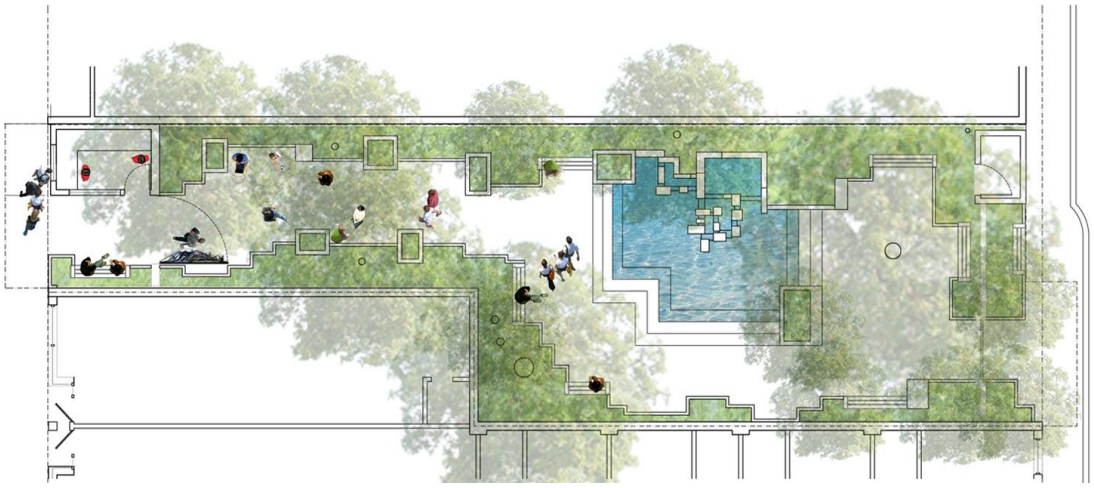

Şekil 2.54 Forsyth Park**,** Savannah (https://www.google.com.tr)

Philadelphia mahallelerinde cep parkları, terk edilmiş ve boş alanlara inşa edilerek düşük gelirli alanlarda yaşayan insanlara açık alan imkânı sunmaktadır. Bu parklar içinde tırmanma yapıları, keşif alanları, parlak renkler, sohbet alanları, basketbol kortları, çiçek ve sebze bahçeleri, vb. özellikleri bulunan parklardır.

John F. Collins Park (Chestnut Park), Philadelphia'da Chestnut Caddesi ile Ranstead Caddesi arasında, ticari alanların yoğun olduğu bir bölgede dinlenme alanı olarak işlev göstermektedir. Yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir alanda zengin bitkisel dokusu ile alana ekolojik ve görsel anlamda katkı sağlamaktadır. Dikdörtgen şeklindeki alanda yan cepheler, taş malzemeden bitkisel tarhlar ile çıkmalar oluşturularak alana hareketlilik kazandırılmıştır. Bitkisel tarhlar arasında kalan yerlere ahşap oturma birimleri yerleştirilerek yeşil alan içinde dinlenme alanları oluşturulmuştur. Alanda, içinde dikey formlu taşlar bulunan taş havuz ile hareketli su yüzeyi oluşturularak suyun dinlendirici özelliğinden faydalanılmaktadır. Bu su öğesi alanın odak noktasını oluşturmakta ve heykele benzer yapısı ile alana görsel bir değer katmaktadır (Şekil 2.55).

Alanda kullanılan yapraklı ağaçlar oturma birimleri ve parkın dış çeperinde kullanılarak gölgelik alanlar ve yapı ile ilişkili cephelerde perdeleme özelliği göstermektedir. Parkın iç kısımları ise bitkisel anlamda boş bırakılarak doğrusal formlu bir yaya sirkülasyon alanı yaratılmıştır. Alanda çok sayıda bulunan ve parka ismini veren kestane ağaçları parka kendine özgü bir kimlik kazandırmaktadır. Park, bağlayıcılık özelliği ile her ölçekteki peyzaj yapısıyla ilişki kurarak kenti kıra ve insanları doğaya bağlamaktadır (Şekil 2.56).

Şekil 2.55 John F. Collins Park planı (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.56 John F. Collins Park, Philadelphia, ABD (https://www.google.com.tr)

2.3.3.2 Japonya cep park örnekleri

Japonya'da, insanların günlük hayatta toplanmak ve sohbet etmek gibi aktiviteleri gerçekleştirdiği birçok doğal nitelikli açık-yeşil alanlar bulunmaktadır. Bu tip alanlara ek olarak 1970'lerde Japonya'da, yüksek katlı binalar arasında idari kurallara uygun şekilde açık mekân örneği olarak cep park örnekleri görülmeye başlanmıştır. Bu anlamda, Japonya'da bulunan cep parklar, her zamanki işlevlerinin yanında ayrıca çay seremonilerinin düzenlendiği bahçelerde çay evlerinin yakınında bulunan örnekleri ile Japon kültürünü yansıtmaktadır. Aynı zamanda bu tip alanlar insanların maneviyatını yükselten olgular da içermekte ve kente bir kimlik kazandırmaktadır (Iwashita 1988).

Tokyo; kent merkezi, merkez çevresinde yer alan kesimleri, çiftlikleri, Tokyo Körfezi ve Sumida Nehri kıyısındaki rıhtımları ile mekansal açıdan çok boyutlu bir kenttir. Kentin bir kısmının gelişimi, rıhtımlarda ekonomik hareketliliğin bulunduğu, ticari bölgelerle sağlanmaktadır. Kentin diğer kesimi ise yerleşim ve okul bölgeleri ile zengin yeşil alanlar barındıran Musashino Platosu üzerinde gelişmiştir.

Tokyo'da, 1969'da başlayan hızlı büyüme periyodu boyunca büyük boyutlardaki kentsel boşluklar yolların gelişmesi ile azalmaya başlamıştır. Şehir merkezi birçok kanal ve akarsuya sahiptir ve rıhtım alanları ticaretle ilişkili olarak gelişmiştir. Rıhtım boyunca bulunan köprüler, köprü yaklaşımları, kıyı şeridinde bulunan tesisler gibi alanlar şehir insanı için faaliyet göstermektedir.

1969'dan sonra kıyı şeridi tesisleri kentsel gelişim nedeniyle daha az faaliyet göstermeye başlamıştır fakat zamanla bu alanlar eski haline getirilerek kullanıcılar için faaliyet göstermiştir. Nehir kıyısı bölgelerinin gelişimi ile oluşan alanlar aynı zamanda cep park alanları olarak gelişmekte ve eğlence alanları, festival alanları, oyun alanları gibi aktiviteler içermektedir.

Sumida Nehri kıyısındaki teraslar üzerinde oluşturulan bu alanlar insanlar için suyun dinlendirici özelliğinden faydalanmak açısından olumlu özellikler bulundurmaktadır. Alanın çizgisel formu ile uyumlu minimal tarzda oturma birimleri, doğal taş döşemeleri ve tuğla duvarları ile sade ve çağdaş bir görüntü sergilemektedir. Yürüyüş alanı olarak kullanılan nehir kenarında bulunan bu cep parklar dinlenme alanları olarak kullanıldığı gibi genç nüfus için eğlence ve küçük aktivitelerin yapıldığı alanlar olarak da işlev görmektedir (Şekil 2.57).

Şekil 2.57 Sumida Nehri, Tokyo (https://www.google.com.tr)

Nishiki Nehri üzerinde bulunan bu köprü, ortası bitkisel alan olarak değerlendirilmiş mermer kaplı oturma birimlerinden oluşmaktadır. Nehir kenarında oluşturulmuş cep park örneklerinden olan bu doğrusal formlu alan iş merkezleri ve ticari faaliyet gösteren alanların yoğun olduğu bir bölgede mola verme alanı olarak işlev görmektedir. Nehrin çizgisel formu ile uyumlu olan alan yoğun yapılaşmanın bulunduğu bölgede yeşil alan olarak ekolojik ve estetik açıdan kente katkı sağlamaktadır (Şekil 2.58).

Şekil 2.58 Nishiki Köprüsü, Tokyo (https://www.google.com.tr)

Şehrin yukarı kısmı ise Musashino Platosu'nun topoğrafyasına bağlı olarak bir hat üzerinde gelişmiştir. Buna bağlı olarak da bu bölgelerde tarım ve ticaret gelişim göstermiştir. Tapınaklar ve lahitler platonun ana caddeleri boyunca inşa edilmiştir ve eğim yeşil kemerler şeklinde devam etmektedir. Tapınaklar ve türbeler vadiler boyunca yayılmış kentsel öğeler olarak fonksiyon göstermektedir

Kent, Japonya'nın politik ve ekonomik değişikliklerine bağlı olarak değişim ve gelişim göstermiştir. Kentin bazı kısımları (Shinjuku) 1960'larda gelişirken bazı kısımları ise (Marunouchi ve Kasumigaseki) 21. Yüzyıl'da gelişim göstererek bugün kentin merkezini oluşturmaktadır. Ofis binaları, oteller, dükkanlar ve mağazalar gibi yerler barındıran ve "akıllı yapılar" olarak adlandırılan kompleks tesisler ile yerleşim bölgeleri

yeniden gelişmeye başlamıştır. Son yıllarda kentsel alanlarda gökdelenlerin çevresinde su ve yeşil alanlar gibi doğal öğeler barındıran açık alanlar gelişmeye başlamıştır.

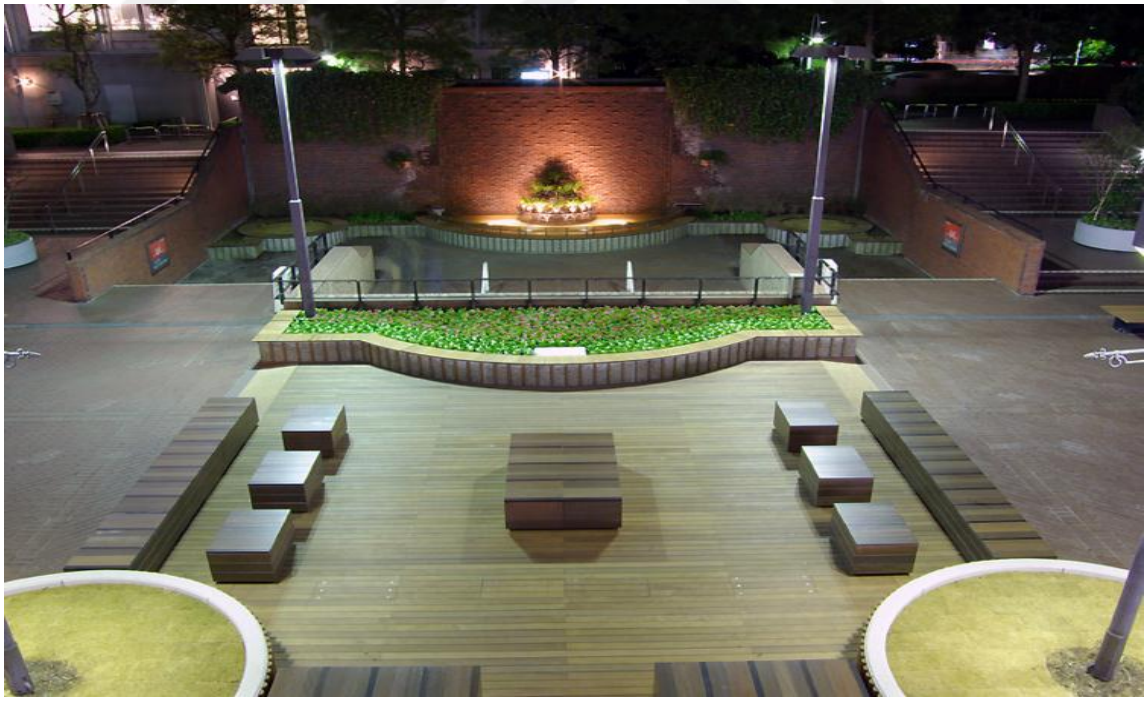
Tokyo'da bulunan Aoyama İkiz Kuleleri önünde bulunan, iş merkezi çalışanları için mola verme ve dinlenme amaçlı kullanılan bu alan bu tip cep parklara bir örnektir. Kare formlu alanın köşeleri dairesel formlu bitkisel tarhlar ile yumuşatılmış ve parkın arka kısmında yarım daire formlu çiçek parteri kullanılmıştır (Şekil 2.59). Aksın sonunda bulunan yarım daire formlu süs havuzu ve çiçek parteri ile bu öğelere fon oluşturan tuğla duvar alanın form ve dokusuna katkı sağlamaktadır. Alanın köşelerinde kullanılan aydınlatma elemanlarının güçlü formu gece kullanımını kolaylaştırırken süs havuzunda kullanılan yerden aydınlatma elemanları duvarda estetik bir görüntü de sergilemektedir (Şekil 2.60). Geometrik bir form ve modern, sade çizgilere sahip alan, ahşap malzeme ağırlıklı görüntüsü ve bitkisel materyalleri ile kent ile doğa arasında bağlayıcı bir özellik göstermektedir (Şekil 2.61).

Şekil 2.59 Aoyama İkiz Kuleleri Cep Parkı, Tokyo (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.60 Parkta bulunan süs havuzu (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.61 Aoyama İkiz Kuleleri Cep Parkı gece görünüş, Tokyo (https://www.google.com.tr)

Tokyo’daki cep park alanlarının özellikleri; genellikle kentsel alanların doğaya yakın alanlar ile bir arada var olmasından kaynaklanmaktadır. Tokyo’nun kent merkezinin dışında kalan cep parklar aşırı nüfus artışından kaynaklanan olumsuz etkilere çare olarak görülmektedir. Aynı zamanda bu alanlarda zengin doğayı, tarihi ve toplumun eşsiz kültürünü muhafaza etmek amacıyla gezinti yerleri planlanmakta ve gelişmektedir. Cep parklar doğada daha fazla keyif almayı sağlamak amacıyla bu öğelerin kesişim noktalarında yer almaktadır. Bu alanlar, Tokyo’yu çevreleyen doğal koridorlar olarak ekolojik olarak da önemli rol oynamaktadır (Iwashita 1988).

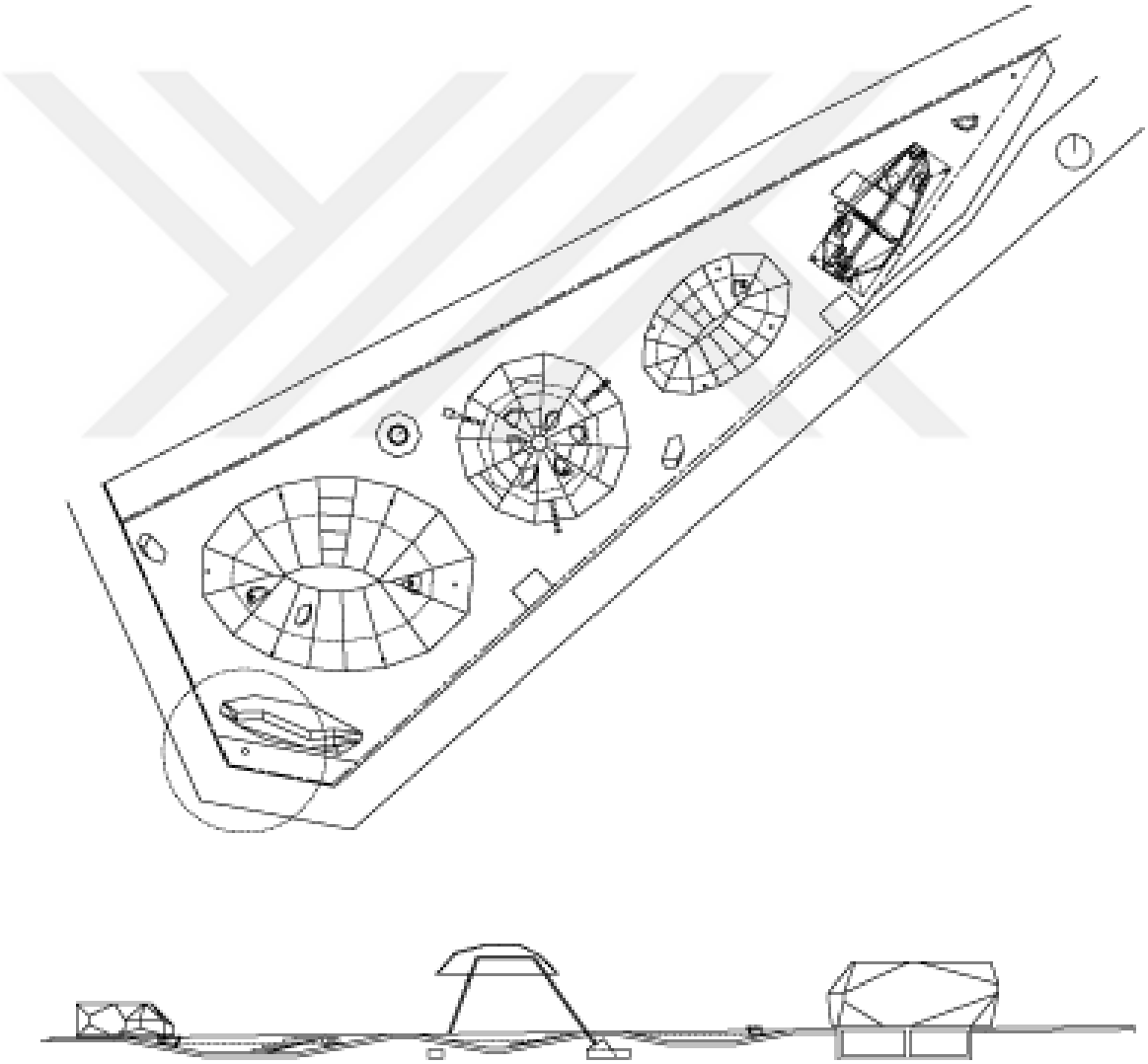
Tokyo'da, cep parkları aynı zamanda çok daha cazip bir hizmet sunmak için yeraltı su tankları ile tasarlanan mini parklar, yangınlar ya da deprem gibi acil durumlarda topluluk toplantı noktalar olarak hareket etmektedirler (Şekil 2.62).

Şekil 2.62 Tokyo’da cep park örneği (https://www.google.com.tr)

Japonya’da bulunan cep parklara bir diğer örnek; Japon bir mimar (Takao Shiotsuka) tarafından tasarlanan, Kikuchi kentinde bulunan ve alanlar arasında benzer özellikleri ile bağlantı kurulmuş 3 ayrı park planını kapsayan ‘kikuchi cep parkları’ olarak adlandırılan alanlardır.

Bu alanların ilk örneği olan ‘Kriake’, su öğelerinin yoğun kullanıldığı bir parktır. Su, alan üzerinde 3 büyük su birikintisi şeklinde bulunmaktadır (Şekil 2.63). Üç adet havzanın içi toprakta doğal olarak toplanan su birikintileri şeklinde gözükmektedir. Ortada bulunan havzanın üzerindeki gölgelik ile kullanıcılar için rahatlama alanı olarak işlev görmektedir (Şekil 2.64). Alanda bulunan su havzalarının kenarlarında kaya formlu oturma birimleri bulunmaktadır (Şekil 2.65). Beyaz taş zemin ve taş malzemeden yapılmış kaya formlu yapısal bileşenler, beyaz kum ve Japon kaya bahçesi arasındaki ilişkiye benzerlik göstermektedir.

Şekil 2.63 Kriake Cep Parkı plan, Kikuchi (https://www.google.com.tr)

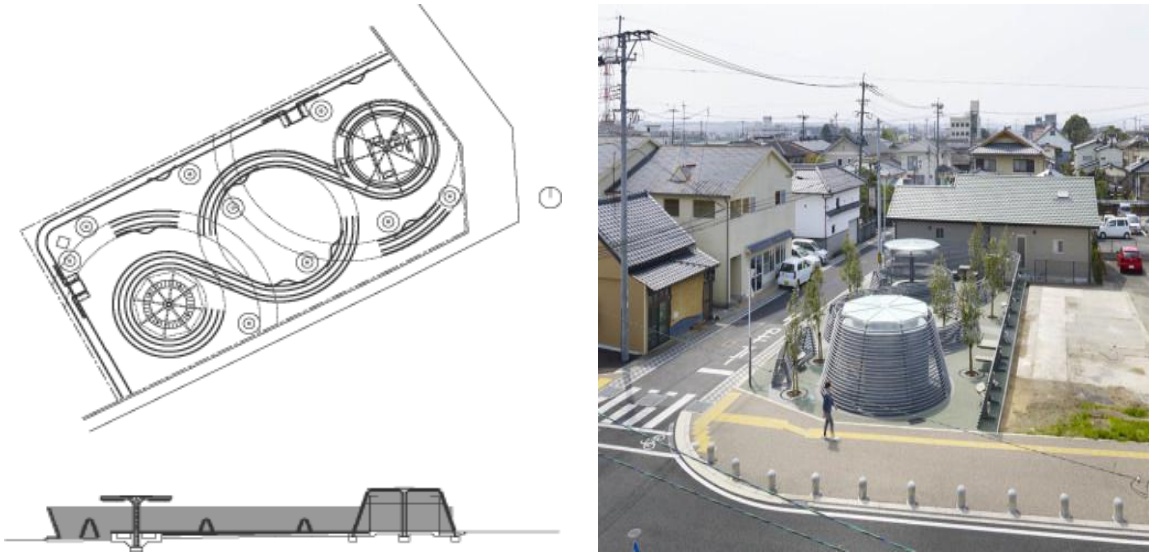

Şekil 2.64 Kriake Cep Parkı, Kikuchi (https://www.google.com.tr)

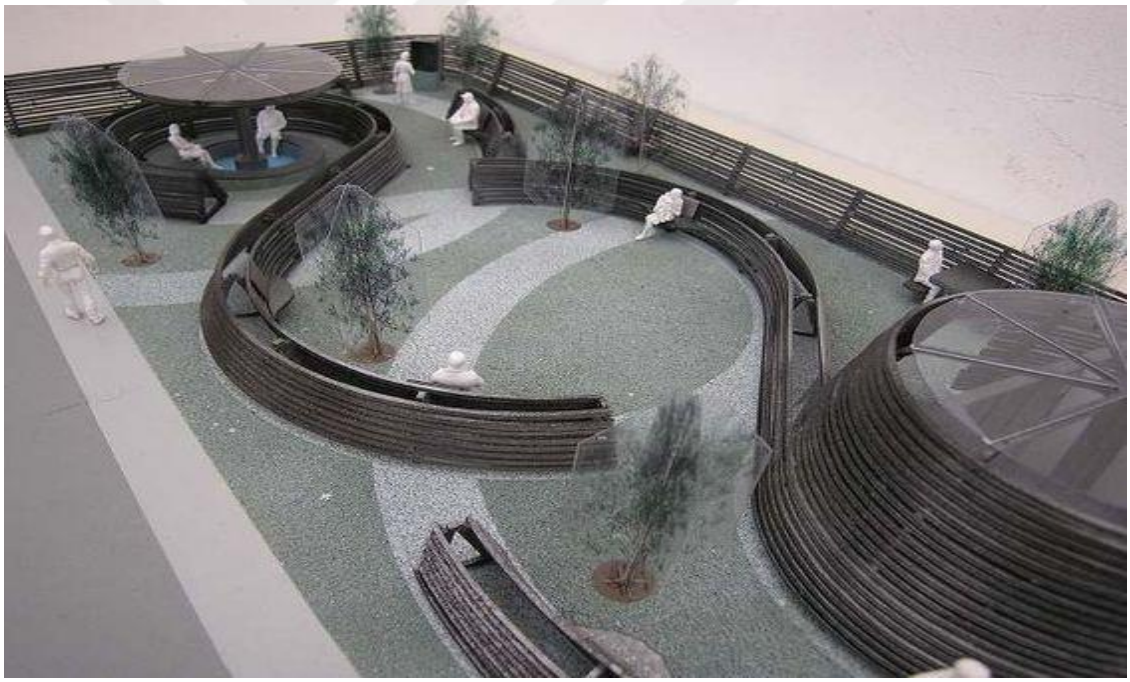

Şekil 2.65 Kriake Cep Parkı oturma birimleri, Kikuchi (https://www.google.com.tr)

Bu alanların ikinci örneği olan ‘Yokomachi’ bir köşe parselde bulunmaktadır. Konut bölgesinde ve kavşak noktasında bulunan bu parkın teması, kişinin günlük yaşam akışı ve alışverişidir (Şekil 2.66). Park, birbirine bağlantılı dairesel formlu alanların birleşiminden oluşmaktadır. Dairesel formlu alanlar oturma birimleri ile çevrelenmiş olup ilk alanda üzerinde gölgelik bulunan ortasında su öğesinin bulunduğu bir mekan yaratılmıştır (Şekil 2.67). Ortada bulunan alanın üzeri açık ve etrafı dinlenme alanı olarak kullanılmaktadır. En sonuncu dairesel alanda ise bir adet tuvalet bulunmaktadır. Bu dairesel formlar arası geçiş alanları oluşturularak yaya sirkülâsyonu sağlanmıştır. Bitkisel bileşen olarak kullanılan soliter ağaçlar alanın formuna uyumlu olarak daire şeklindeki tarhlar içinde bulunmaktadır. Park yapısal bileşenleri ile kentin modern ve teknolojik görüntüsünü tamamlayıcı nitelik taşımaktadır (Şekil 2.68).

Şekil 2.66 Yokomachi Cep Parkı plan, Kikuchi (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.67 Yokomachi Cep Parkı oturma birimleri (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.68 Yokomachi Cep Parkı, Kikuchi (https://www.google.com.tr)

2.3.3.3 İngiltere cep park örnekleri

İngiltere'de cep parklar genellikle birkaç araçlık park yerinden daha büyük olmamasına rağmen herhangi bir bir şekil veya boyutu karşılamak üzere tasarlanabilmektedir ve park veya bahçe özellikleri ile geniş bir yelpazede hizmet vermektedir. İngiltere'de cep parklar yeşil alan ve açık oturma alanları eksikliği bulunan yerlerde giderek daha sık kullanılır hale gelmektedir.

İngiltere cep parkları, modern görüntüsü ile sokak tasarımında yeni bir yaklaşım oluşturmakta ve estetik bir sokak görünümü sunan oturma, yeşil alan ve bisiklet park yerleri sağlamaktadır. Etrafında yoğun yaya sirkülasyonunun bulunduğu alanlarda bisiklet park yeri, çöp kutuları, banklar ve her yaşta kullanıcıya uygun ve modern tarzda kentsel mobilyalar bulunmaktadır (Şekil 2.69).

Şekil 2.69 İngiltere'de cep park uygulaması (https://www.google.com.tr)

Londra'da bulunan Derbyshire Sokağı'nın araç trafiğine kapalı olan küçük bir kısmında bulunan alan yenilenerek cep park olarak tasarlanmıştır (Şekil 2.70). Yan cepheleri çok katlı apartmanlar ile çevrili olan alan yayalar ve bisiklet kullanıcıları için işlev görmektedir. Buna bağlı olarak alanda bisiklet park alanı, oturma birimleri, çiçek parterleri ve saksıları bulunmaktadır. Alan aynı zamanda kullanıcılar için çiçek ve süs bitkileri dikimi yapılabilen bir alan işlevi görmektedir (Şekil 2.71). Ahşap oturma birimleri ve granit taş döşeme malzemeleri alanda bakımlı ve çağdaş bir görüntü sergilemektedir. Sokak, toplantı ve eğlence gibi küçük aktivitelere de imkân sağlamaktadır (Şekil 2.72).

Şekil 2.70 Derbyshire Sokağı Cep Parkı, Londra (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.71 Derbyshire Sokağı Cep Parkı (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.72 Derbyshire Sokağı (https://www.google.com.tr)

İyi tasarlanmış cep parklar, bulunduğu alana daha fazla kullanıcı çekmeye ve alanı canlandırmaya yardımcı olmaktadır. Örnek olarak, Londra ilçeleri yerleşim yerlerinden biri olan Chipping Barnet bölgesinde bulunan St John the Baptist Kilisesi, önünde bulunan cep park ile ana caddede bulunan Southgate Koleji'ne katkı sağlamaktadır. Alan kiliseye gelen insanlar ve öğrenciler tarafından kullanılan bir alandır. Yol boyunca bitkilerin kaldırılarak girişlerin açılması ve yeni oturma ve aydınlatma elemanlarının yaratılması, çok daha güvenli ve daha davetkâr boşlukların yaratılmasını sağlamıştır. Böylece bu alanlar insanların hem hareket ettiği hem vakit geçirdiği park alanları olmaktadır. Alanda bitkisel materyal olarak uzun boylu, yapraklı ve taç yapan ağaçların

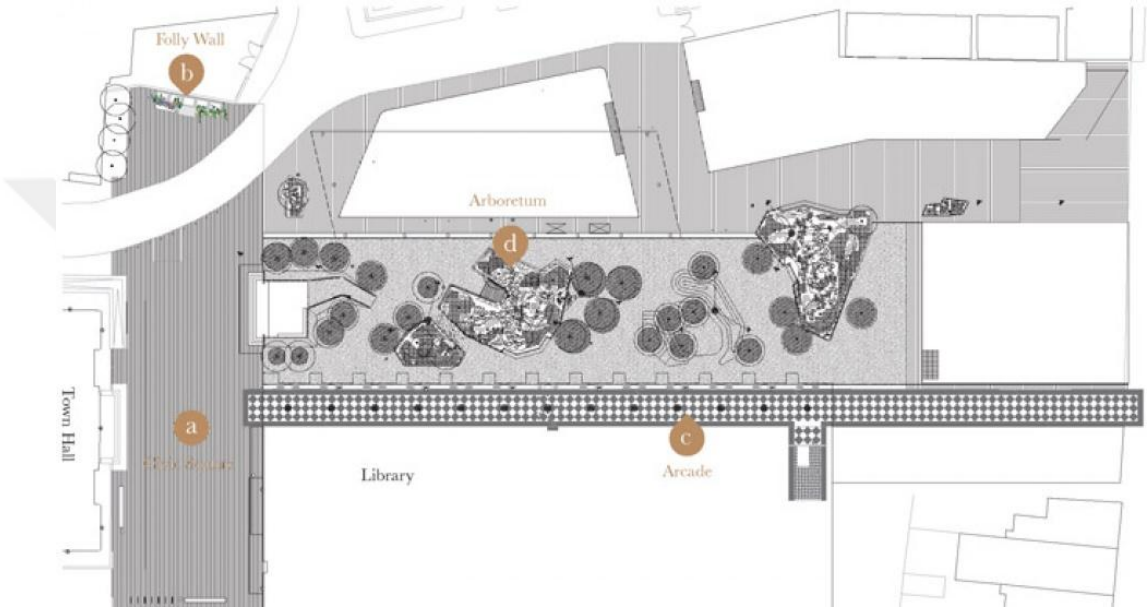
kullanımı gölge alanlar yaratarak işlevsel anlamda alana katkı sağlamaktadır. Belli aralıklar ile soliter kullanılan ağaçlar ve bunların etrafında kullanılan yer örtücüler de görsel anlamda çeşitlilik sağlamaktadır (Şekil 2.73).

Şekil 2.73 St John the Baptist Kilisesi, Chipping Barnet, Londra (https://www.google.com.tr)

Londra'nın yeşil alanlarına katkı sağlayan cep parklara verilecek bir diğer örnek ise Barking Town Meydanı'nda bulunan "Arboretum"dur (Şekil 2.74). Doğrusal formlu alanda 40 adet olgun ağaç, ağaç gövdesinden yapılan oturma birimleri ile birlikte sıra

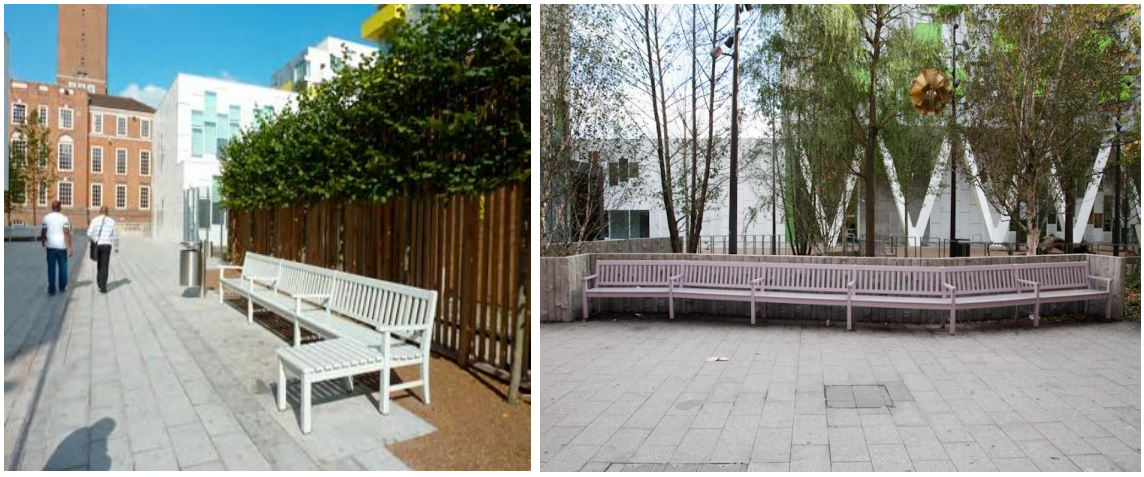
dışı ve farklı şekillerde kullanılmaktadır (Şekil 2.75). Hem geleneksel hem de esnek tasarıma sahip oturma birimleri ile bu alan, yumuşak ve sert peyzajı kombine eden, günlük rahatlamanın yanı sıra özel topluluklar ve kentle ilgili aktiviteler için kullanılan bir alandır. Alanda kullanılan kentsel mobilyalar mimari ile renk ve form açısından uyumlu bir özellik göstermektedir (Şekil 2.76). Bu sayede "Arboretum" olarak kullanılan bu cep park örneği kent peyzajına farklılık ve çeşitlilik sağlamaktadır.

Şekil 2.74 Barking Town Cep Parkı plan (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.75 Arboretum**,** Barking Town Cep Parkı, Londra (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.76 Barking Town Meydanı oturma birimleri, Londra (https://www.google.com.tr)

İngiltere'de bulunan cep parkları aynı zamanda oyun yerleri olarak kullanılan, çocukların aileleri ve arkadaşlarıyla vakit geçirdiği, alıştırma ve iletişim kurduğunu hissettiği yerel alanlar olarak da işlev görmektedir. New Cross'taki Hatcham Gardens; basketbol sahası, oyun ekipmanları, masa tenisi, piknik masaları ve köpek gezdirme alanı ile bu tip alanlara örnek gösterilebilir (Şekil 2.77).

Oyun alanı olarak tasarlanmış bu park, çakıl ve kum zemin üzerine kurulmuş bir alan olarak dikkat çekmektedir. Alanda yetişen yabani çilek ve yerli türlerin oluşturduğu bitki örtüsü alanda kırsal bir görüntü sağlamaktadır. Ayrıca banklar, satranç masaları, tenis masası ve köpek gezdirme alanı ve her yaş için oyun ekipmanları ahşap malzemeden yapılmış olup parkın kırsal görüntüsü ile uyum içinde bulunmaktadır. Alanda Gülibrişim (*Albizzia julibrissin*) ağaçlarının grid (ızgara) sistemde dizilimi alana basit, ritmik ve düzenli bir görüntü sağlamaktadır bu sayede alan gölgelendirilerek korunaklı hale getirilmiştir (Şekil 2.78).

Şekil 2.77 Hatcham Oyun Parkı plan, Londra (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.78 Hatcham Oyun Parkı, New Cross (https://www.google.com.tr)

2.3.3.4 Fransa cep park örnekleri

Fransa, tarihi ve sanatsal mekanları ile zengin ve çok çeşitli bir kültüre sahip olduğundan birçok şehirde kilise, hükümet binası, kültür merkezleri, kütüphaneler ve okullar gibi kamusal yapılar ile bu alanlar arasında kalan süs havuzları, çeşmeler gibi donatı elemanları bulunmaktadır. Bu tip alanlar Fransa genelinde insanlara buluşma ve dinlenme alanı sağlamaktadır.

Bu alanlardan biri olan Stravinsky Çeşmesi, Paris'in en önemli sanat merkezlerinden biri olan Pompidou Kültür Merkezi'nin önünde yer almaktadır. Pompidou Kültür Merkezi gibi sıra dışı bir mimarinin yanında yer alan havuzun görünüm ve işleyişi de dikkat çekmektedir. 16 adet mekanik heykelden oluşan bu çeşmenin fikri Igor Stravinsky'nin Ateş Kuşu (1910) balesinden gelmektedir. Baleden esinlenerek yapılan havuzda kuşlar dönerek su fışkırtmaktadır (Şekil 2.79). Bu nedenle çeşmenin adı Stravinsky Çeşmesi olarak geçmektedir. Etrafında bulunan oturma alanları ile kullanıcılara hoşça vakit geçirmelerini sağlayan bu alan sanatsal açıdan estetik sağlayan bir cep park olma özelliğindedir (Şekil 2.80).

Şekil 2.79 Stravinsky Çeşmesi, Paris (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.80 Stravinsky Çeşmesi Cep Parkı, Paris (Fujimoto 1988)

Paris'te, Sen Nehri'nin kolları arasında kalan 'İle de la Cite' olarak adlandırılan ada üzerinde bulunan alan, 400 yıl önce IV. Henri tarafından oğlu XIII. Louis için yaptırılmıştır. Alan, adanın Neuf Köprüsü'ne yakın olan kısmında iki sokak arasında yer alan üçgen şeklinde bir parktır. Çevresinde çok katlı eski apartmanlar bulunan alan bugün daha çok bisiklet kullanım alanı olarak işlev görmekte ve bisiklet park alanı olarak kullanılmaktadır. Sessiz, sakin bir konumda bulunması nedeniyle tercih edilen alanın üzerinde bir adet IV. Henri heykeli, aydınlatma elemanları ve az sayıda banklar bulunmaktadır. Alanda bitkisel materyal olarak kullanılan ağaçlar, üçgen formuna uygun şekilde sıralı bir şekilde dizilmiş ve sıralı şekilde alanda gölge alanlar yaratmaktadır. Kent dokusuna yeşil alan olarak katkı sağlayan bu alan tarihi doku içinde sade görüntüsü ile kent estetiğine de katkı sağlamaktadır (Şekil 2.81).

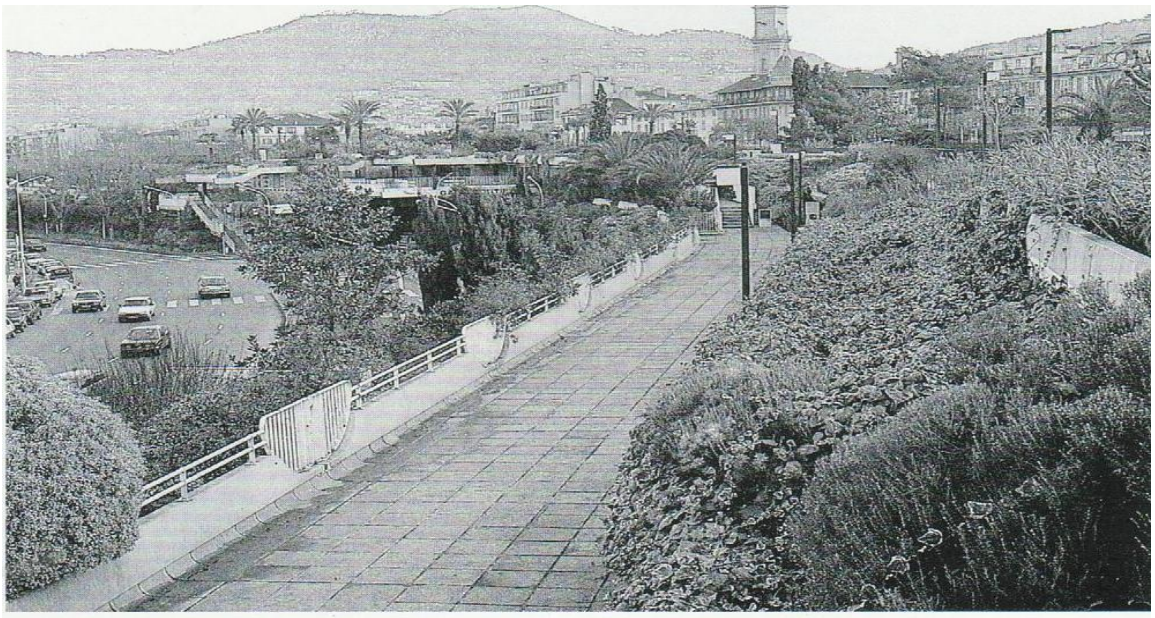
Şekil 2.81 Dauphine, Paris, Fransa (https://www.google.com.tr)

Güney Fransa'da ise merkeze uzak köylerde, olumsuz iklim şartlarından ötürü az kullanıcının ziyaret ettiği cep park örnekleri görülmektedir. Grasse'de butik otellerin bulunduğu turistik bölgede bulunan bu örnek; turistler ve diğer kullanıcılar için ayrılan kare formlu bir alanda bulunmaktadır. Serbest formlu ve yapısal bileşenlerin baskın olduğu bu alanlar bulunduğu bölgeye dokusal anlamda bir estetik katmaktadır. Doğal taş malzemenin kullanıldığı yapısal bileşenler kırsal doku ile uyum sağlamaktadır (Şekil 2.82).

Şekil 2.82 Armoniries Oteli, Grasse (https://www.google.com.tr)

Fransa'da bulunan bir diğer cep park örneği ise, 'yüksek yeşil yollar' (aerial greenway) olarak nitelendirilen, bir yolun üst kotunda konumlandırılan ve bitkisel ağırlıklı olarak tasarlanan alanlardır. Nice'de örneği bulunan bu park, Nice terminaline giden otoyolun üzerinde, üst geçit şeklinde bulunmakta ve yayaların geçişini kolaylaştırırken aynı zamanda yeşil alan görevi üstlenerek kente ekolojik ve estetik olarak katkı sağlamaktadır. Park yol seviyesinden yüksekte oluşturularak aynı zamanda trafikten izole edilmektedir (Şekil 2. 83)(Fujimoto 1988).

Şekil 2.83 Yüksek yeşil yollar şeklinde nitelendirilen cep parkı örneği, Nice, Fransa (Fujimoto 1988)

2.3.3.5 Danimarka cep park örnekleri

Danimarka'da, 1969 yılında cep parkların sadece bir güzellik unsuru olarak değil aynı zamanda ihtiyaç haline geldiği görülmüş ve şehir hayatına aktif katkı yapabilmesi için yaygın olmaları gerektiği düşünülmüştür. Aynı zamanda cep parkların şehir yaşamında etkili olması için sadece bir aktivite alanı olarak görülmemesi gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır. İhtiyaç olarak görülen bu kavramı yaygınlaştırmak için ise öncelikle kolayca erişilebilir duruma getirilmiştir. Bu nedenle bu alanlar kullanıcıların işe giderken; eve giderken; hatta öğle yemeği saatinde kullandığı alanlar olarak kentte yaygınlaşmıştır. Bu nedenle eğer bu sistemin başarılı olması gerekiyorsa her mahallede bu tür parkların olması gerektiği düşünülmektedir.

2013 yılında hemen hemen tüm Avrupa ülkeleri tarafından onaylanan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, peyzajın kırsal ve kentsel alanlarda insan hayatının önemli bir parçası olarak teşviğini vurgulamaktadır (Avrupa Konseyi, 2000). Konseye göre peyzaj, bireysel ve toplumsal refah icin çok önemli bir unsurdur (Avrupa Konseyi, 2000). Fakat yerel bazda karar alınırken politikacılar ve planlamacıların bireysel ilgileri de büyük

önem taşımaktadır. Yeşil büyüme vizyonu çerçevesinde, Kopenhag Belediyesi ve yerel yönetimler yeşil alanların insan sağlığı, iklim ve biyolojik çeşitlilik için öneminin arttığı vurgulamaktadır. Kopenhag Belediyesine göre; "yerel parklar" ve "cep parkları", eğlence ve dinlenme alanlarına olan mesafeyi azaltmakta, spor ve sosyal aktiviteler için gerekli alanı sağlamaktadır.

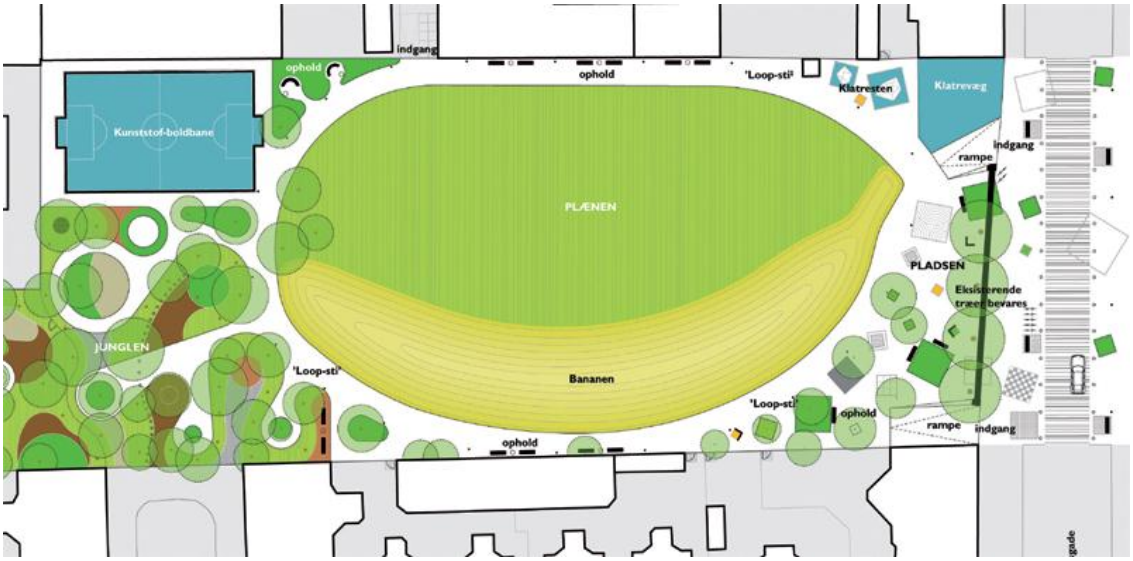
Kentte artan nüfus, kişi başına düşen yeşil alan miktarını azalttığı için ve aynı zamanda büyük parklara erişim mesafesini arttırdığı için, şehir içlerindeki endüstriyel ve ticari alanlar gibi potansiyel alanlarını geliştirmeye olan ilgi azalmaya başlamıştır. Kısıtlı ölçeklerine rağmen cep parklarının psikolojik yenilenmeye olası katkıları büyük önem taşımaktadır. Daha da önemlisi, doğal yapı, yerleşim ve sınırlı çevresel bozulmalar yenilenme ihtiyacını desteklemekte ve sosyal etkileşimi zenginleştirmektedir.

Fiziksel aktiviteler daha büyük alanlar gerektirdiği için genellikle cep parkları, yapılabilecek aktiviteleri sınırlamaktadır. De Vries (2010)'e göre yeşil alanlara yakınlık, ruhsal ve toplumsal sağlık yerine fiziksel sağlık icin daha uygun olmaktadır. Ancak Kopenhag'da bir kaç cep park, diğer aktiviteleri sınırlama pahasına, paten ve top oyunları için (örneğin, basketbol) özel olarak tasarlanmıştır (Şekil 2.84).

Şekil 2.84 Basketbol ve paten sahası olarak kullanılan cep park örnekleri (Peschart 2014)

Diğer cep parklar ise daha geniş bir kullanıcı gurubunu desteklemek üzere tasarlanmıştır. Bunun bir örneği olan Banana Park, içinde bulunan 14 metre yüksekliğinde tırmanma duvarı, top oynama, bisiklet ve paten sahaları ile birçok kullanıcı için fiziksel aktiviteye olanak vermektedir (Şekil 2.85). Muz şeklindeki büyük sarı alan paten kayma pisti olarak kullanılmaktadır. ön kısmında bulunan yeşil alan ise futbol sahası olarak işlev görmektedir. Yoğun yapılaşmanın olduğu bir bölgede bulunan park, ilgi çekici ve sıradan olmayan konsepti ile kente hareketlilik ve renk katmaktadır (Şekil 2.86). Parkta bulunan geniş yapraklı ağaçlar, kiraz ağaçları ve bambu çalıların kompozisyonu, alana bitkisel anlamda estetik ve ekolojik açıdan katkı sağlamaktadır (Şekil 2.87-2.88).

Şekil 2.85 Banana Park planı (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.86 Banana Park, Kopenhag, Danimarka (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.87 Banana Park paten ve futbol sahası (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.88 Banana Park tırmanma duvarı (https://www.google.com.tr)

Odin’s Park, araç trafiğinin yoğun olduğu Odinsgade Caddesi üzerinde konumlandırılmış doğrusal formlu cep park örneği olarak dikkat çekmektedir. Dikdörtgen formlu parkın bir kısmı dinlenme alanı olarak kullanılırken diğer kısmı ise çocuk oyun alanı olarak işlev görmektedir (Şekil 2.89). Dinlenme alanında, bitkilerin beton zemin üzerinde bulunan yarık veya çatlakların arasında yetişmesinden esinlenilerek bitkisel tarhlar oluşturulmuştur. Bu alanın en ilgi çekici özelliği çatlaklar şeklinde oluşturulmuş bitkisel tarhlar ve bu çatlakların üzerine yerleştirilmiş yama gibi duran ahşap geçiş noktalarıdır (Şekil 2.90). Tarhlar içinde süs bitkileri kullanılarak bitkisel kompozisyonlar oluşturulmuş ve yama gibi duran noktalarda ahşap malzemeden geçiş alanları oluşturulmuştur. Ayrıca bu kısımda tarhların arasında konumlandırılmış oturma birimleri bulunmaktadır. Araç ve yayalar açısından işlek konumda bulunan parkın bu kısmı aynı zamanda yayalar için bir geçiş noktası özelliği göstermektedir. Parkın diğer kısmı ise ahşap malzemelerden tasarlanmış çocuk oyun elemanlarından oluşmaktadır. Parkın önemli bir diğer özelliği, üstünde renkli grafik tasarım çizimlerinin bulunduğu ve böylece alana sanatsal bir boyut kazandıran duvarlardır. ‘Sokak tasarımı’ olarak da adlandırılan bu çizimler boş ve renksiz duvarları renklendirerek kente sanatsal bir boyut kazandırmaktadır (Şekil 2.91).

Şekil 2.89 Odin’s Park planı (Lomme 2011)

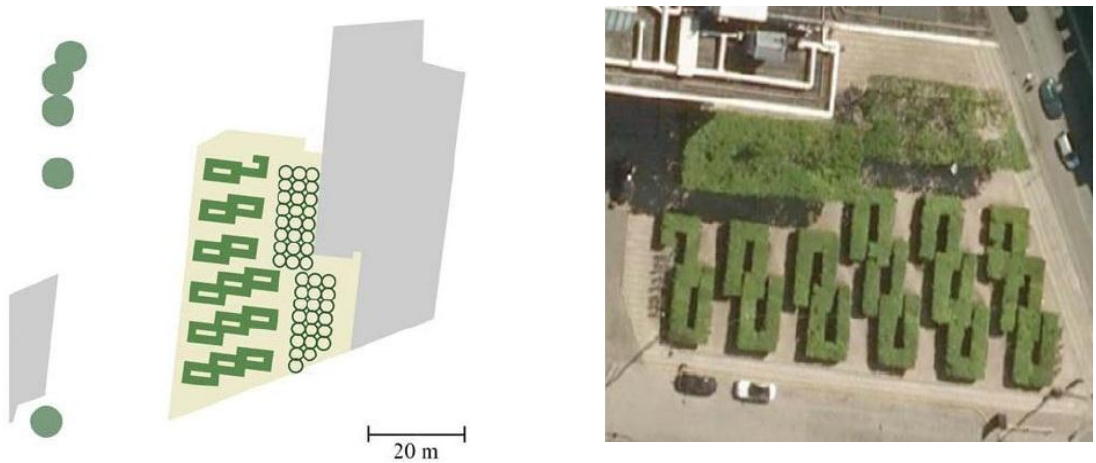

Şekil 2.90 Odin’s Park (Lomme 2011)

Şekil 2.91 Odin’s Park çocuk oyun alanı (Lomme 2011)

Scandic Park, yalnızca bitkisel materyal ile tasarlanmış bir cep park olma özelliğindedir. Topiari sanatı ile şekillendirilmiş çalı formlu bitkiler ve bunların arasında bulunan oturma birimlerinden oluşmaktadır. Scandic Otel’in önünde bulunan park, iki araç yolunun kesişiminde bulunmakta, yeşil dokusu ve şekillendirilmiş bitki formu ile yoğun yapılaşma arasında alana ekolojik ve estetik katkı sağlamaktadır (Şekil 2.92-2.93).

Şekil 2.92 Scandic Park planı (Peschart 2014)

Şekil 2.93 Scandic Park (Peschart 2014)

2.3.3.6 İspanya cep park örnekleri

İspanya'da birçok sokak köşesinde, insanların dua edip ibadetlerini gerçekleştirdikleri küçük alanlar olarak ilk cep parkı örnekleri bulunmaktadır. Bundan dolayı, zaman zaman cep park alanlarının işlevleri değişkenlik göstermektedir. Fakat bu alanların çoğunda işlevler ülkenin kendine özgü kültürüne, iklimine ve orada yaşayan insanların gelenek göreneklerine bağlı olarak gelişmiştir (Iwashita 1988).

New York'ta bulunan Paley Park, Dünya'daki ilk cep park modeli olarak değerlendirildiğinde İspanya'da Paley Park'a nicelik ve nitelik olarak benzer çok az örnek bulunmaktadır. Şehir, park veya meydan olarak adlandırılan yerlere benzerlik göstermeyen ve bu alanlar kadar gelişmemiş olmasına rağmen basit ve zengin alanlara sahiptir ve bu alanlar çoğunlukla içerdikleri doğal undurlar sayesinde cep park özelliği göstermektedir. İspanya'da ki cep parkları özelliklerine göre birkaç modele ayrılmaktadır. Bunlar;

- Su öğeleri ile tasarlanan cep parklar,
- Dini simgeler (çarmıh, ıstavroz vb.) içeren cep parklar,
- Basit veya ilkel yapıda cep parklar şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Su öğeleri ile tasarlanan cep parklar

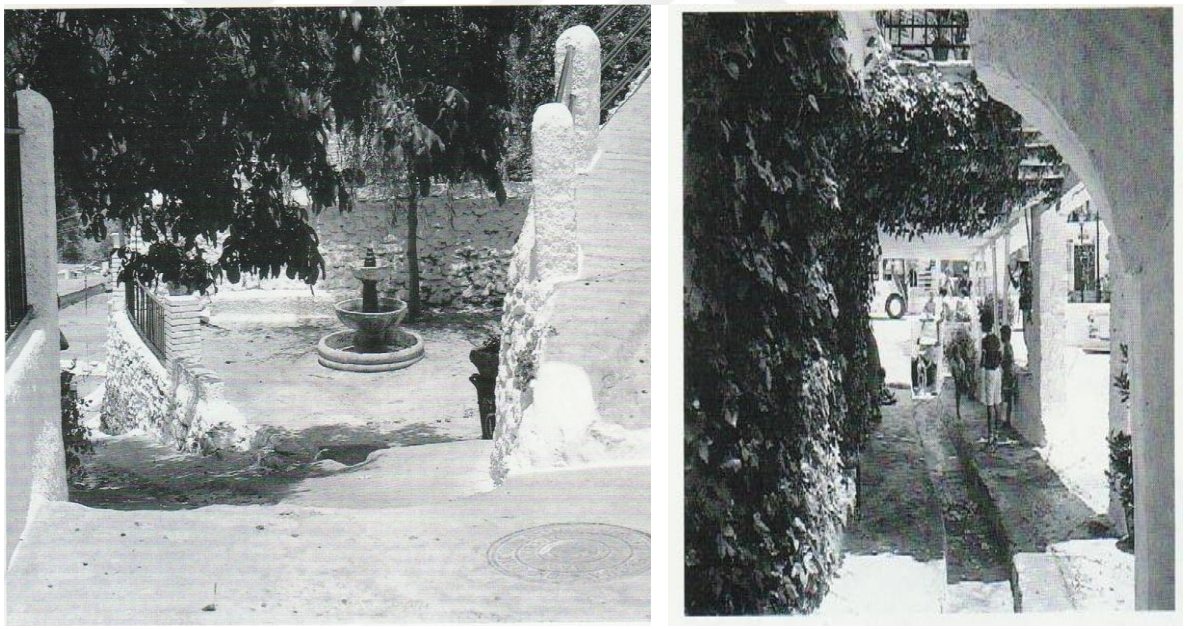
İspanya, tarih boyunca İslam kültüründen etkilenmiş ve 'su' öğeleri saray bahçelerinde önemli bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Cep parklar da bu etkilenme sonucunda su öğeleri ile ilişkilendirilmiş ve süs havuzları, çeşmeler, fıskiyeler, su çanakları şeklinde birçok su elemanı bu alanlarda kullanılmıştır.

Madrid'de bulunan Mayor Meydanı'ndan Atocha Caddesi'ne uzanan alanda 1986 yılında oluşturulmuş küçük bir meydan buna örnek olarak gösterilebilmektedir. Bu küçük meydanda bir çeşme dairesel şekilde oturma alanları ile çevrelenmiş ve bir kenarında taş bir yazıt bulunmaktadır. Araç yollarının kesişim noktasında bulunan bu alan yayalar için oluşturulmuş bir dinlenme veya bekleme noktası olarak işlev görmektedir. Madrid'in merkezinde şehrin geniş meydanları arasında bulunan bu cep park kullanıcıda sıcak ve samimi duygular uyandıran bir örnektir (Şekil 2.94).

Bir diğer örnek olan Alpujarra Bölgesi'nde bulunan ve küçük bir köy olan Pampaneira, dağ eğimi boyunca bulunan teraslar halinde evlerden ve dar, dik patikalardan oluşmaktadır. Dar patikaların bir bölümünde cep park olarak değerlendirilen üçgen şeklinde bu alan, ortasında küçük bir süs havuzu bulundurmakta ve yanında bulunan Söğüt ağacı dinlenmek isteyen kullanıcılar için gölge sağlamaktadır. Bölgede yaşayan insanlar için dar patikaların olduğu bu alanlarda bulunan cep parklar bir nevi soluklanma alanı olarak işlev görmektedir. Kırsal cep parklara örnek olarak verilen bu örnek bulunduğu bölgenin yapısal dokusu ile uyumlu doğal taş malzemeden oluşan bir alandır (Şekil 2.95).

Şekil 2.94 Madrid (https://www.google.com.tr)

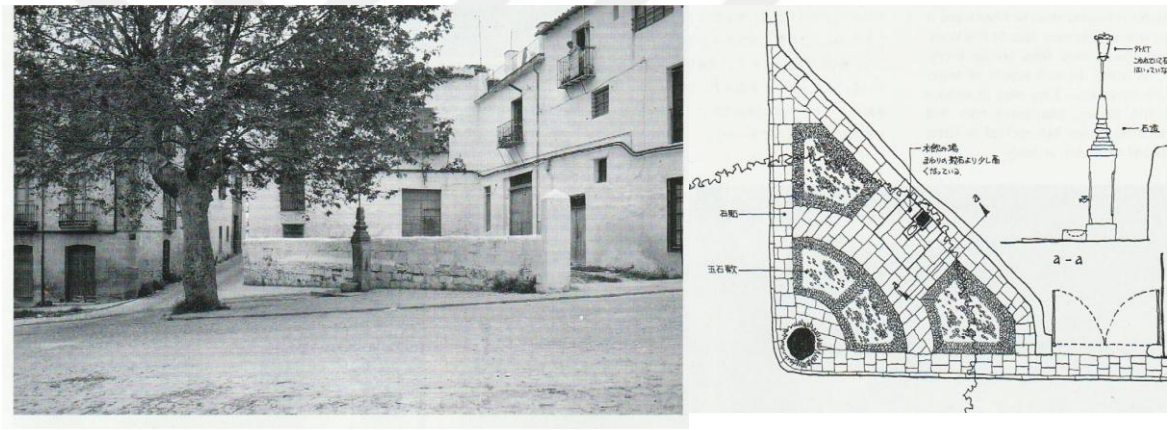

Şekil 2.95 Pampaneira (Iwashita 1988)

Bunlara ek olarak İspanya genelinde yollar üzerinde çukur şeklinde su yolları gözlenmektedir. Bu su yollarının kenarları kasabada yaşayan çocuklar için oyun alanı olarak kullanılmaktadır ve doğrusal formlu cep parklara örnek olarak gösterilebilir. Bu alanlarda çizgisellik, yürüyüş, bisiklet kullanımı gibi rekreatif eylemleri desteklerken,

diğer yandan da, su yolları sayesinde habitat alanı yaratarak ekolojik katkı oluşturmaktadır.

İspanya'nın bir diğer şehri Jean eyaletine bağlı Ubeda'da; anayolun kenarında, içinde çeşme bulunan üçgen şeklinde bir alan diğer bir cep park örneği olarak kendini göstermektedir. Bu alanda yüzey kaldırım taşları ile döşenmiş ve anıt izlenimi sağlayan taş çeşme ile bütünlük sağlanmıştır. Çeşmenin yanında bulunan uzun boylu ağaç alanda gölge sağlayarak şehrin sıcak ikliminde bir rahatlama alanı yaratmaktadır. Park sessiz, sakin bir çevrede bulunmaktadır ve bölgede yaşayan insanlar için mola verme alanı olarak işlev görmektedir. Bu cep parklar kırsal yapıya uygun dokuları ile bulundukları bölgeye kendine özgü bir kimlik kazandırmaktadır (Şekil 2.96).

Şekil 2.96 Ubeda (Iwashita 1988)

Bir diğer örnek ise Barselona yakınlarındaki Figueras Şehri'nde bulunmaktadır. Meydan şeklinde tasarlanan alan zeminden yüksekte konumlandırılmış ve arka kısmında bulunan kemer formlu oyuğun içine bir çeşme yerleştirilmiştir. Merdivenler ile çözümlenmiş alanın en üst kotunda pergola altı oturma birimleri bulunmaktadır. İki tarafı çevreleyen duvarlar taş banklar ile donatılmış ve köşelerde ağaçlar ile köşeler yumuşatılarak oturma birimlerine gölge alan yaratılmıştır. Alanın yüksek konumlandırılmış olması ve taş öğelerle donatılması alanda etkili bir izlenim yaratmaktadır. Konut ve alışveriş mekanlarının yakınında bulunan alan kullanıcılar açısından kolay erişilebilir niteliktedir (Şekil 2.97).

Şekil 2.97 Figueras (Iwashita 1988)

Dini simgeler içeren cep parkları

İspanya'da yaşayan halkın %90'ından fazlasının Katolik olduğu bilinmektedir. Genç nüfusun kiliselere ve dine ilgisinde azalma olmasına rağmen özellikle kırsal kesimde yaşayan halkta dini etkiler güncel yaşamı yönlendirmektedir. Buna bağlı olarak İspanya'da, özellikle kırsal alanlarda meydanlara ve yol kenarlarına yerleştirilmiş haç gibi dini simgeler içeren birçok dinsel anıt görülmektedir.

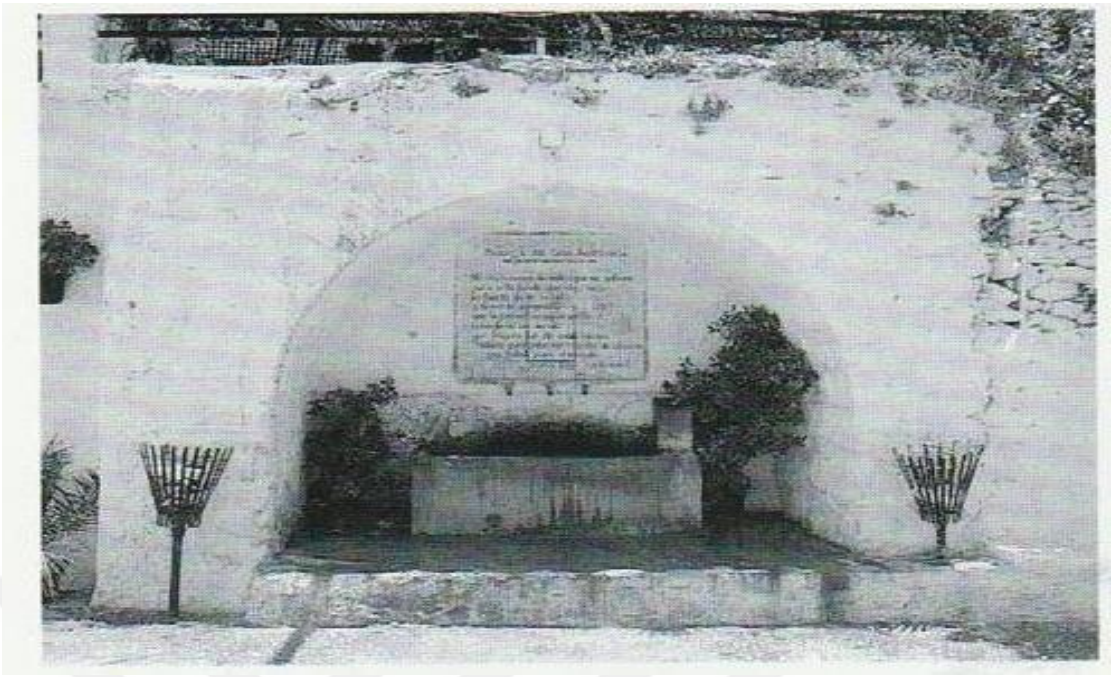
Özellikle Madrid yakınlarında Combarro Bölgesi'nde haç şeklindeki simgeler meydanların merkezinde veya çeşmeler ile birlikte sokak köşelerinde kullanılmıştır. Bu çeşme ve haç şeklindeki öğeler aynı zamanda etrafında ticari amaçlı kullanılan alanlar yaratmaktadır. Bu alanlarda el sanatları, deniz kabuğu, midye kabuğu çeşitleri veya hediyelik eşya gibi ürünlerin satışa sunulduğu görülmektedir. Bu da İspanya'daki kırsal cep park anlayışına değişik açıdan bir örnek teşkil etmektedir (Şekil 2.98).

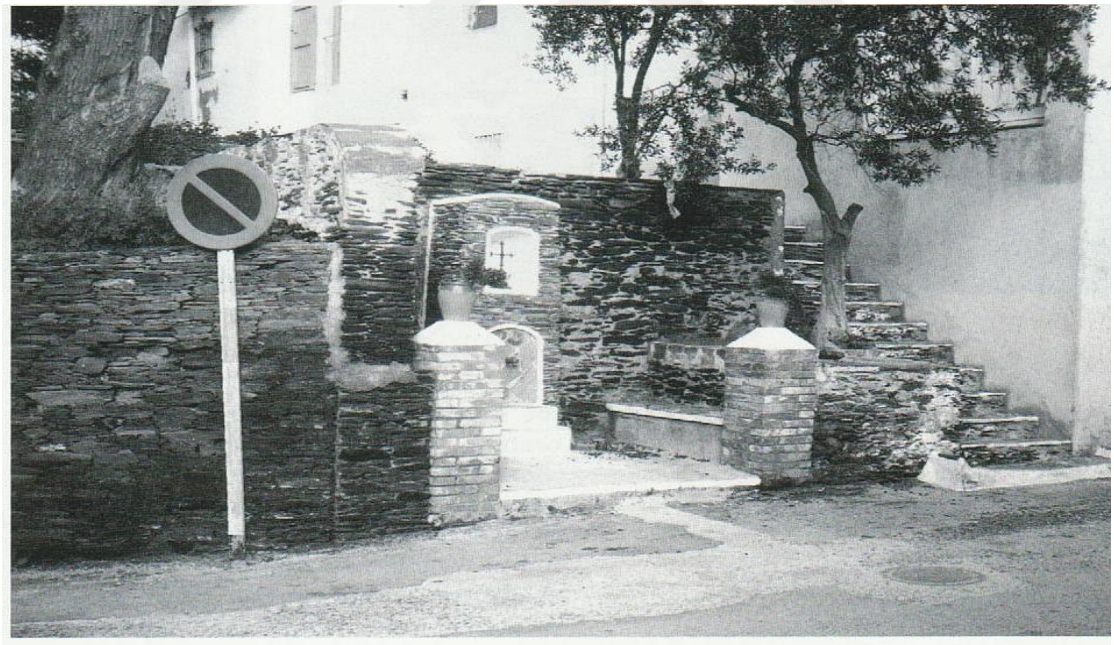
Şekil 2.98 Combarro (Iwashita 1988)

Alcala la Real, İspanya'nın haç şeklinde simgeler ve çeşmelerden oluşan cep parkları ile dikkat çeken bir diğer şehirlerindendir. Yol üzerinde ada şeklinde sadece haç simgesi ve çiçek parteri ile oluşturulmuş örneklere rastlanmaktadır. Bunun yanı sıra yol kenarlarında nişler içinde bulunan haçlar ve nişin iki yanında oturma yerleri bulunan alanlar da cep park olarak nitelendirilmektedir. Cadques'de ise benzer şekilde yol üstünde bir niş içinde İsa heykelinin bulunduğu örneklere rastlanmaktadır. Bu alanda niş içinde heykelin alt kısmında kenarlarda oturma birimleri konarak park alanı yaratılmıştır (Şekil 2.99).

Yol kenarlarında bulunan duvarlardaki kemer şeklinde oyuklar ve bu oyukların içindeki çeşmeler ise dini simgeler ile su öğelerinin birlikte kullanımına örnek teşkil etmektedir. Niş içindeki çeşme insanlar için duraklama ve rahatlama alanı olarak işlev görmektedir. Bu tip alanlar, kırsal doku ile kent arasında bir bağ kurmakta ve kentlerde sıcak bir görüntü sergilemektedir (Şekil 2.100).

Şekil 2.99 Cadques'de bir cep park örneği (Iwashita 1988)

Şekil 2.100 Cadques (Iwashita 1988)

Basit yapıda cep parkları

Sadece bitkisel materyal (ağaç, çalı vb.) ve oturma alanları (banklar, pergoleler vb.) içeren ve bunların dışında hiçbir öğe içermeyen cep parkları şeklinde oluşturulmuş alanlardır.

İspanya'da bu şekilde sadece ağaçlar ve oturma alanları ile çevrili çok sıradan fakat sıcak ve samimi görüntüler sağlayan küçük ölçekteki alanlar, genellikle cep park niteliğinde değerlendirilmektedir. Bu sade alanlar ülkenin birçok yerinde bulunmaktadır ve genellikle yaşlı nüfusun vakit geçirdiği alanlar olarak dikkat çekmektedir. Sadece İspanya'da değil aynı zamanda diğer Avrupa ülkelerinde de cadde kenarlarında banklarda oturan, sohbet eden veya hayvanlar ile vakit geçiren yaşlı nüfusa bu tip alanlarda sıklıkla rastlanmaktadır. Bu tip özel unsurlar barındırmayan basit ve ilkel cep parkları, İspanya'nın tümünde yaygın olarak görülmektedir.

Madrid'in kuzeyinde yer alan ve 10. Yüzyıl'da Leon Krallığı'nın başkenti olan Leon Kenti, tarihi konumu sayesinde zengin bir kültüre sahiptir. Kentte bulunan katedralin Gotik tarzdaki en özgün kilise olduğu düşünülmektedir. Leon'da, caddelerin ortasında veya kavşaklarda adalar şeklinde çok sayıda basit cep park örnekleri bulunmaktadır. Bu cep parkların etrafı gölge veren ağaçlar ile sınırlandırılmış ve cep parklar bölgede yaşayan insanlar için kentsel alanda az da olsa yeşil doku sağlamaktadır (Şekil 2.101).

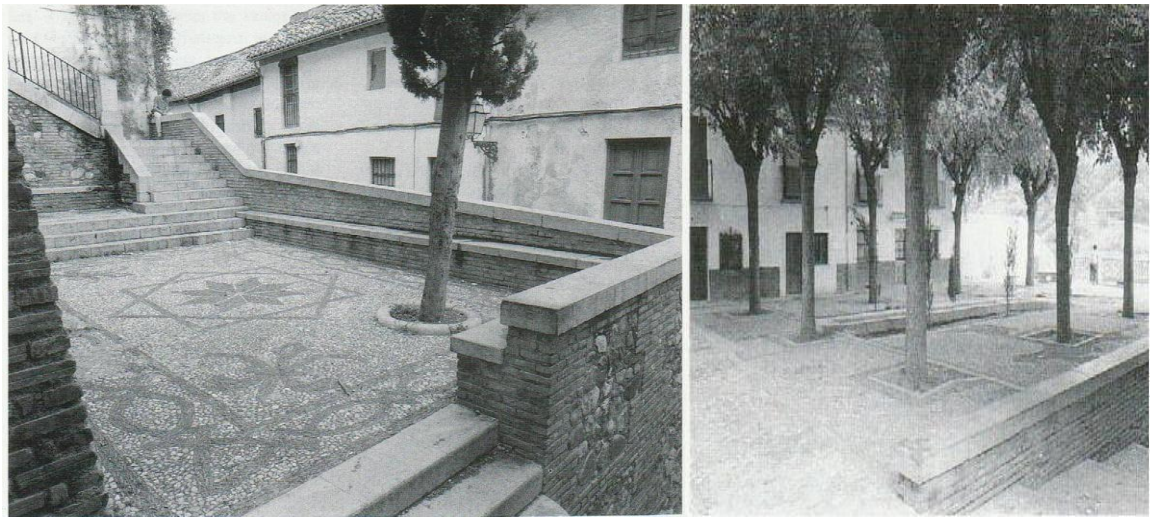
Granada Kenti'nde, Darro Nehri'nin kuzey kıyısında, El Hamra Sarayı'nın yakınlarında, turuncu renkli çatıları ve tepe sıralarının üzerindeki beyaz duvarları ile tanınan Albayzin Kasabası yer almaktadır. Albayzin, Arap kültürünün etkisi altında kalmış ve ismini Araplardan alan Granada'nın en önemli bölgelerinden biri olarak bilinmektedir.

Albayzin'de, Arap mimarisinin etkisi dar ve labirent şeklindeki caddeler halinde kendini göstermektedir ve bu caddeler üzerinde köşelerde yada merdiven sahanlıklarında bulunan genellikle geometrik formdaki cep parklar ziyaretçiler tarafından ilgi çekici bulunmakta ve alana gizem katmaktadır. Bu alanlar, ağaçlarla veya çakıl taşları ile

yapılan mozaik desenlerle de ilgi çekici bir hal almaktadır. Alanda sıra ile dizilmiş ağaçlar alana formal bir yapı katarken mozaik desenleri de bu formal yapıya uygun olarak geometrik şekiller oluşturmaktadır. Alanın tümüne hakim olan simetrik yapı kentin labirent şeklindeki formu ile uyum sağlamakta ve gölge alanlar yaratarak kullanıcılar için ferah ortamlar sunmaktadır (Şekil 2.102).

Şekil 2.101 Leon (Iwashita 1988)

Şekil 2.102 Granada (Iwashita 1988)

Madrid'in yakınlarında bulunan Cuenca Şehri'nde ise tepe üzerindeki eski yerleşim alanlarına uzanan merdivenler boyunca birçok yerde basit yapıda cep park örnekleri görülmektedir. Cervantes'in Don Kişot adlı eseri ile ün kazanmış, Kastilya Özerk Bölgesi'nde bulunan Almagro Köyü ise yel değirmenleri ile ünlü olmasına rağmen bu tip basit yapıda cep park örneklerine de sıkça rastlanmaktadır. Köyde bulunan meydanın merkezinde 4 adet taş sütundan oluşan, taş banklar ve ağaçlar ile çevrelenmiş bu alan buna örnek gösterilebilmektedir. Alanda bölgenin tarihi dokusu ile uyumlu olarak sütun formlu taş kullanılmış ve köy meydanında bir odak noktası oluşturmaktadır (Şekil 2.103).

Şekil 2.103 Almagro (Iwashita 1988)

2.3.3.7 Nepal cep park örnekleri

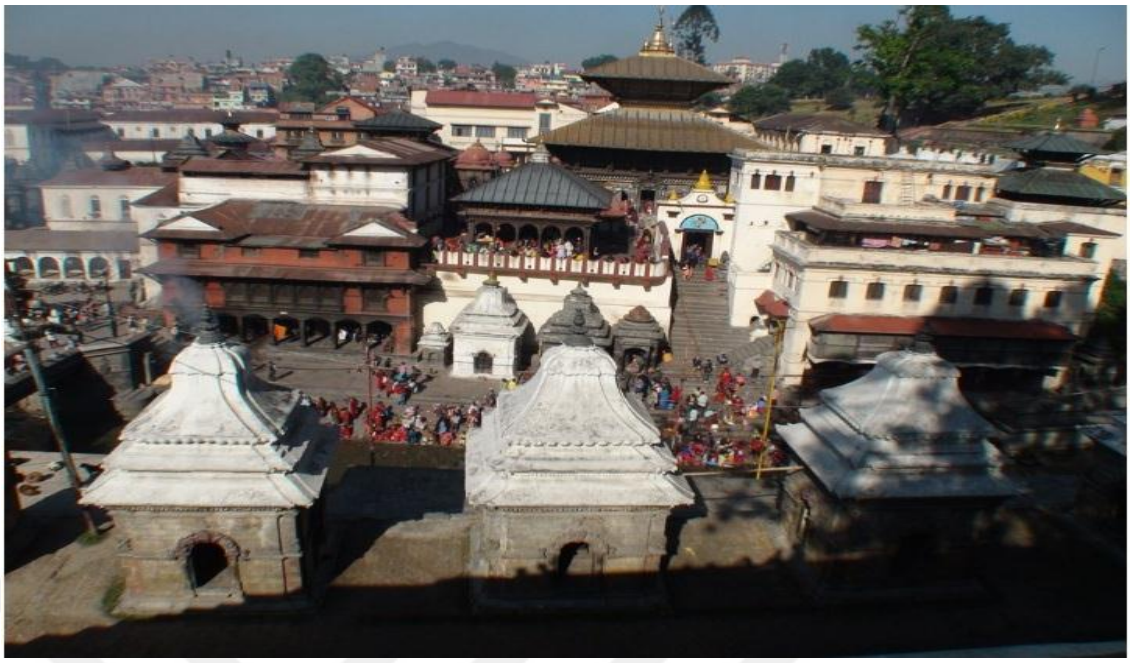
Nepal' in tarihi dokusu ve dağınık sokakları şehirde yaşayan insanların yaşam tarzını yansıtmaktadır. Şehirde bulunan kentsel tesisler genellikle su öğeleri ve dinlenme alanlarından oluşmaktadır ve kentte veya daha küçük kasabalarda yaşayan toplumlar için bu alanlar cep park görevi görmektedir (Sasano 1988).

Nepal'de kadınlar nadiren görülen yağışlı havalarda nehir kenarlarında bir araya gelerek çamaşır yıkama gibi faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Bu nedenle günlük yaşamda su öğelerinin bulunduğu alanlar kadınlar için sosyalleşme alanı olarak fonksiyon göstermektedir.

Su öğelerinin en bilinen örneği olan tarihi çeşmeler, oyma ve kutsal sayılan Hindu tanrıları ile dekore edilmiştir. Bazı yer altında bulunan su kaynakları, dikdörtgen şeklinde kazılmış ve tuğlalarla çevrilmiş havuzlarla yer üstüne çıkarılmıştır. Şehrin su kaynaklarının bölgeye ulaştırılması 5. ve 9. Yüzyıl'a dayanmaktadır ve oymacılık sanatı su alanlarında sıklıkla bulunmaktadır. Bu alanlar tarih boyunca daha çok kadınların kullandıkları alanlar olurken bugün herkesin kullandığı alanlar olarak faaliyet göstermektedir. Bu nedenle bugün bu alanlar kentte yaşayan insanlar için park işlevi görmektedir.

Katmandu dini yapıların muazzam sayıda var olduğu bir şehir olduğundan 'tapınaklar kenti' olarak bilinmektedir. Katmandu'da dini yapılar ile bazı konaklama alanları manzara fonksiyonu sayesinde burada yaşayanlar için park olarak muhafaza edilmektedir.

Bu şekilde kullanılan tapınaklara örnek olarak görülen Pashupatinath Tapınağı, Ganj Nehri'nin önemli bir kolu olan Bagmati Nehri üzerinde yer almakta ve Hinduizm tanrısı Şiva'nın tapınağı olarak kabul edilmektedir. Tapınak, kare bir zemin üzerine kurulmuş olup dört farklı yöne bakan kapısı bulunmaktadır. Dört yöne bakan kapı, Tanrı'nın her yeri gördüğünü sembolize etmektedir. Aynı zamanda kullanıcılar açısından tapınak girişlerinde kolaylık sağlamaktadır. Tapınağın tam ortasında ise insanların tanrılaştırdıkları bir heykel bulunmaktadır. Tapınağın önünde bulunan merdivenler ise burada yaşayan insanlar için dua etme alanı ve müzikli aletlerin çalındığı eğlence alanı olarak işlev görmektedir (Şekil 2.104).

Şekil 2.104 Pashupatinath Tapınağı, Kathmandu (https://www.google.com.tr)

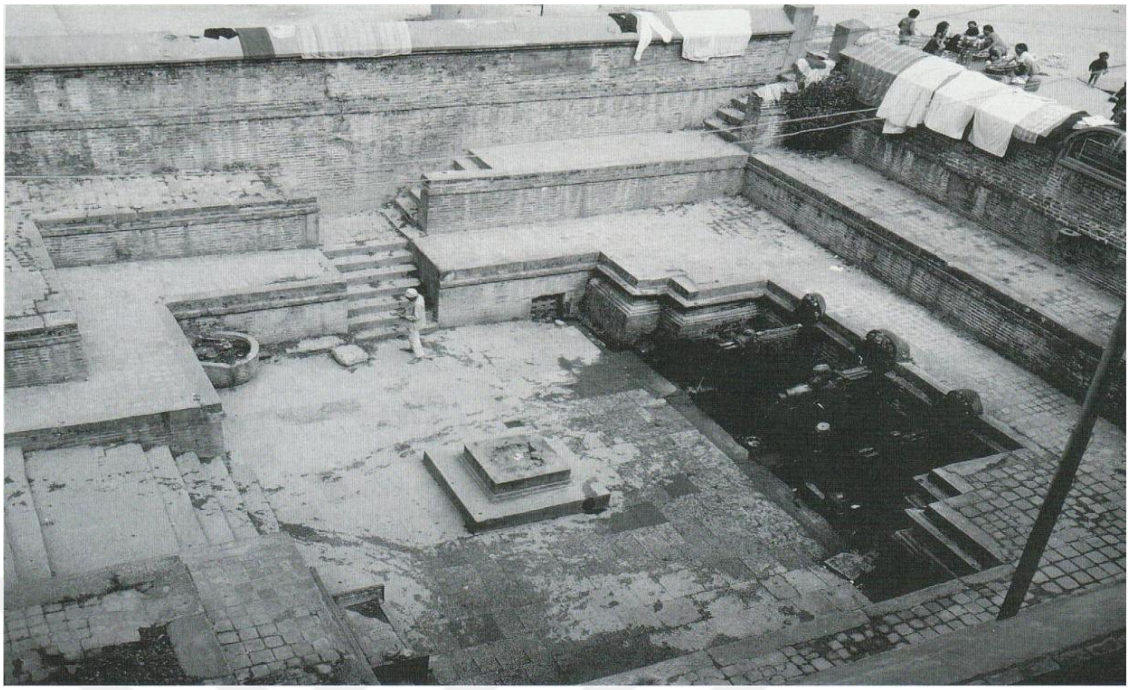
Nepal'de tanrı, tanrıça ve dini inançları adına, dini siteler etrafında orman alanlarını korumanın bir geleneği bulunmaktadır. Bu nedenle, vadilerde dini sitelerin çoğu ve bu sitelerin etrafında bulunan ağaçlar, çiçekli bitkiler, yeşil alanlar ve ormanlar korunarak bugüne aktarılmış, bugün ise insanlar için park alanları olarak işlev görmektedir. Kültürel, geleneksel ve dini mekânların etrafında bulunan korunmuş alanlar, vadinin giderek kentleşmiş manzarası arasında kalan hem kırsal hem de kamusal alanlar olarak işlev görmektedir. Bu dini siteler, vadi içinde doğa ve yeşil alanlar çerçevesinde önemli miktarda korunarak rekreasyon ve sosyal toplantılar için kullanılan yerler olmuştur (Devkota, 2013).

Kathmandu'nun batısında yer alan Swayambhu Tapınağı, Kathmandu Vadisi'nin manzarasına hâkim çok çeşitli ağaç türlerinin bulunduğu bir tepe üzerine kurulu Asya'nın en eski budist tapınaklarından biridir. Kathmandu nehrinin hemen karşısında, tepenin üzerine inşa edilmiş bu tapınak tarih içinde yalnızca tapınak olmaktan çıkarak aynı zamanda park olarak kullanılan bir rekreasyon alanına dönüşmüştür (Şekil 2.105).

Şekil 2.105 Swayambhu Tapınağı, Kathmandu (https://www.google.com.tr)

Tapınaklar içinde oluşturulan cep parklara bir diğer örnek ise Patan şehrinde bulunan Golden Tapınağı'nın arkasında bulunan avlu şeklindeki alan gösterilebilir. Alan, tarihte dini ibadetlerin gerçekleştirildiği bir alan olarak kullanılırken bugün kadınlar için çamaşır yıkama yeri, çocuklar için oyun alanı ve diğer kullanıcılar için çeşme işlevi görmeye başlamıştır. İçinde bulunan çeşmeler hem ziyaretçilere Nepal'in sıcak ikliminde ferahlık sağlamakta hem de kentte yaşayanlar günlük su ihtiyaçlarını buradan karşılamaktadır. Avlu şeklinde tasarlanmış alan, kullanıcıların kentin tarihi ve kültürel dokusu ile temasını sağlamaktadır (Şekil 2.106-2.107).

Şekil 2.106 Avlu şeklinde cep park örneği (Sasano 1988)

Şekil 2.107 Naga Bahal Avlusu, Patan (https://www.google.com.tr)

2.3.4 Türkiye'de cep parkları

Başlıca Amerika ve Avrupa ülkeleri olmak üzere uluslararası ölçekte cep park örnekleri incelendiğinde kentsel cep parkların genellikle şehir merkezlerinde bulunan yüksek katlı alışveriş ve iş merkezleri arasında konumlandığı görülmektedir. Ancak konut bölgelerinde kullanılan cep parkı örneklerine de rastlanmaktadır. Türkiye'de yüksek katlı bina ve gökdelenlerin daha az sayıda bulunmasından cep parkları genellikle konut bölgelerinde bulunan cep parkları olarak işlev görmektedir. Bu nedenle Türkiye'de cep parkı işlevine sahip örnekler daha çok mahalle parkları ile benzerlik göstermektedir. Son yıllarda artış gösteren konut ve alışveriş merkezleri ile cep parkı kavramı da uluslararası anlayışta yavaş yavaş güncel yaşama girmektedir. Bugün yurtdışı örneklerine en yakın şekilde tasarlanmış örnekler, İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerde yapılan rezidans ve alışveriş merkezi projelerinde görülmektedir.

Türkiye'de planlı cep parkı uygulamaları adına İstanbul, Ankara gibi büyük kentler başta olmak üzere diğer birçok kentte girişimler söz konusudur. Aslında uygulama örnekleri olmasına karşın kavram, ülke genelinde hemen hemen hiç bilinmemektedir. Daha çok küçük mahalle parkları ile benzerlik gösteren bu açık-yeşil alanların hemen hemen tüm şehirlerde bulunma olasılığı fazladır. Bu bağlamda Türkiye'de bulunan cep parkı örnekleri; İstanbul, İzmir ve Antalya olmak üzere yoğun nüfusa sahip şehirler ölçeğinde incelenmiştir.

2.3.4.1 İstanbul cep parkı örnekleri

İstanbul'da Beylikdüzü ve Şişli Belediyesi tarafından yapılan çalışmalar ile son yıllarda tamamlanmış birçok cep parkı ve mahalle parkı özelliği taşıyan yeşil alanlar oluşturulmuştur. Bu parkların ortak işlevleri mahalle aralarında kurulmuş olmasıdır. Bu parklar kafe, restaurant, AVM gibi ticari alanlardan uzakta bölge halkının ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla yapılmıştır. Parklar, çocuk oyun alanı, dinlenme alanı, hayvan bakım alanı veya egzersiz alanı gibi farklı farklı işlevlere sahip olacak şekilde planlanmıştır. Bu parklara örnek olarak; Beylikdüzü Barış Mahallesi Parkı, Şişli Sıracevizler Parkı, Çiftecevizler Parkı ve Gediz Sokak Parkı verilebilir.

- **Barış mahallesi parkları**

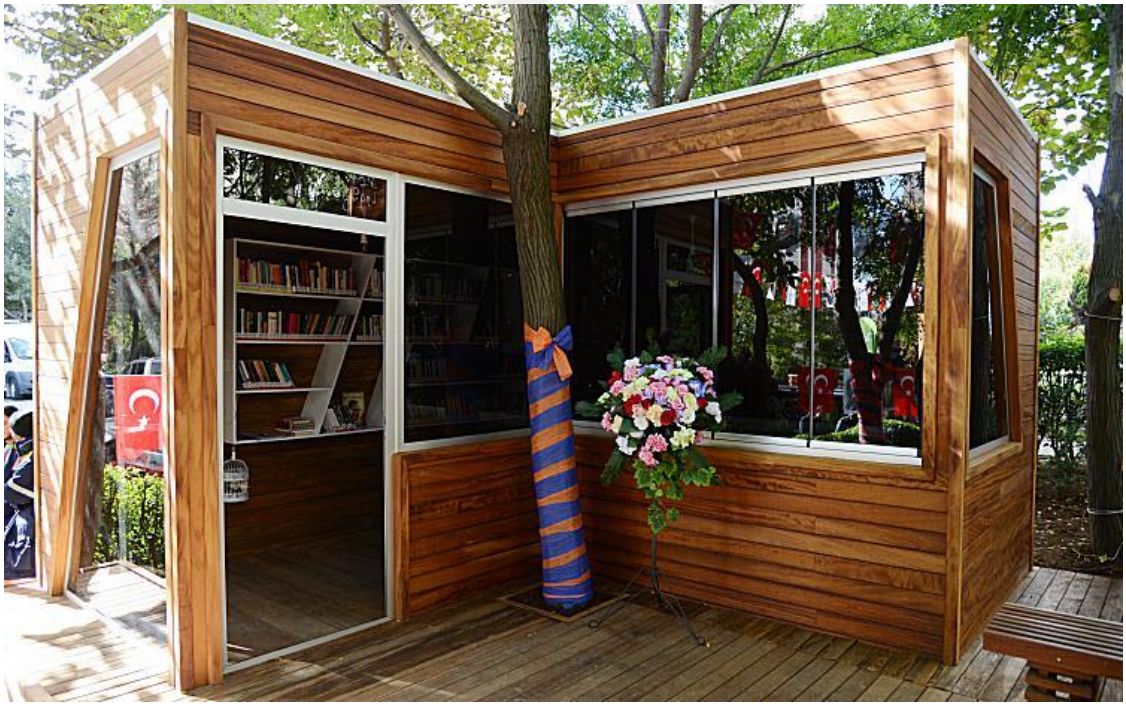
İstanbul'da son yıllarda cep parkı kavramı özellikle belediyeler tarafından uygulanmaya başlanmış ve çağdaş örneklere benzer nitelikte örnekler tasarlanarak kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Bunlara örnek olarak; mahallenin yeşil alanlarını daha fonksiyonel hale getirmeyi amaçlayan Beylikdüzü Belediyesi tarafından gerçekleştirilen, Beylikdüzü Barış Mahallesi'nde hizmete girmiş 3 ayrı cep parkı mevcuttur. Burada ki cep parklar modern bir şekilde tasarlanarak çağdaş cep parklarına yakın örnekler elde edilmek istenmiştir.

Barış Mahallesi, Adnan Kahveci Caddesi üzerinde açılan parkta ahşap ağırlıklı park mobilyaları kullanılmıştır ve her türlü hava koşulunda bölge insanının kullanabileceği şekilde tasarlanmıştır (Şekil 2.108). Ayrıca bu cep parkların içine kullanıcıların yararlanabileceği küçük kütüphaneler ve okuma alanları bulunmaktadır (Şekil 2.109). Cep parklarda kullanılan renkli duvar resimleri ise alana görsel katkı sağlamaktadır Bitkisel materyal olarak ise genellikle küçük ağaççık ve çalı formlu bitkiler kullanılmıştır. Döşeme olarak kullanılan Arnavut taşları ve yapısal bileşenlerde kullanılan ahşap gibi doğal malzemelerin tercih edilmesi alanda sıcak ve modern görüntüler sergilemektedir. Aynı zamanda bu yapısal bileşenler bir ölçüde kent ve doğa arasında bağlantı sağlamaktadır.

Akdeniz Caddesi ile Sakarya Caddesinin kesiştiği kavşakta bulunan cep park örneği ise konutların yoğun olduğu bölgede, atıl durumda bulunan 50 m^2'lik alanın dinlenme alanı olarak tasarlanması ile oluşturulmuş bir parktır. Terra blok taşlarının kullanıldığı cep parkında taşların yapısına uygun olarak süs bitkileri ve topiari ile şekillendirilmiş bitkiler kullanılarak alanda kaya bahçesine benzer bir örnek yaratılmıştır. Ayrıca parkta, ahşap, üstü kapalı oturma birimleri yer almaktadır. Bu sayede alan sadece görsel olarak değil işlevsel olarak da alana katkı sağlamaktadır (Şekil 2.110).

Şekil 2.108 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (1) (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.109 Barış Mahallesi Cep Parkı Kütüphanesi, İstanbul (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.110 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (2) (https://www.google.com.tr)

Barış Mahallesi'nde bulunan diğer bir cep park örneği, 650 m² alan üzerinde oluşturulan, içinde ahşap tasarımlı park mobilyaları ve İstanbul iklimine uygun bitkiler ile tasarlanmış bir örnektir. Geometrik formlu ahşap zeminlerin köşe kısımlarında gölgeleme elemanı olarak kullanılan yapraklı ağaçlar ve ahşap malzemeler ile doğal bir görünüm sergileyen çiçek parterleri bulunmaktadır. Ayrıca parkın etrafı çit formlu

çalılar ile çevrelenerek korunaklı bir alan haline getirilmiştir. Mahalle parkı özelliğinde olan bu park kullanıcılar için dinlenme alanı olarak işlev görmektedir (Şekil 2.111).

Şekil 2.111 Barış Mahallesi Cep Parkı, İstanbul (3) (https://www.google.com.tr)

- **Sıracevizler parkı**

Şişli ilçesinde bulunan Sıracevizler Parkı, çocuk oyun alanı ile evcil ve sokak hayvanları için bekleme, ihtiyaçlarını karşılama ve evcil hayvanları gezdirme alanı olarak tasarlanmıştır (Şekil 2.112). Mahalle arasında bulunan parkta ahşap banklar ile oluşturulan oturma düzeni doğrusal şekilde tasarlanmıştır. Parktaki çocuk oyun alanında kullanılan renkli kauçuk zeminler parka renkli ve çağdaş bir görünüm katmaktadır. Aralıklı şekilde sıralanmış yapraklı ağaçlar gölgeleme elemanı olarak, bordür bitkisi olarak kullanılan mevsimlik çiçekler ise alanda sınırlayıcı ve yönlendirici elemanlar olarak işlev görmektedir. Yapısal bileşenler olarak doğal taş malzeme ve ahşap kullanımı ile bitkisel kompozisyon alana görsel anlamda bir değer katmaktadır. Parkın sınırlandırılmasında kullanılan tuğla duvar güvenliğini arttırıcı özellik gösterirken renk ve doku açısından doğal bir görünüm sergilemektedir. Ayrıca parkta çok sayıda aydınlatma elemanının varlığı gece kullanım açısından alanı daha güvenilir hale getirmektedir (Şekil 2.113).

Şekil 2.112 Sıracevizler Parkı evcil hayvan barınağı, İstanbul (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.113 Sıracevizler Parkı, İstanbul (https://www.google.com.tr)

- **Gediz sokak parkı**

Şişli İlçesi Feriköy Mahallesi'nde bulunan Gediz Sokak Parkı, bir mahalle parkı olma özelliğindedir (Şekil 2.114). Çevresinde beton yapılaşmanın bulunduğu parkın tamamı çocuk oyun alanı olarak tasarlanmıştır. Alanda kullanılan yapısal bileşenler çağdaş ve bakımlı görünümleri ile bulunduğu bölgeye görsel anlamda katkı sağlamaktadır. Çocuk oyun alanlarında renkli kauçuk zemin ve ahşap çocuk oyun aletleri kullanılmıştır (Şekil 2.115). Bu da alana renk açısından çeşitlilik sağlamaktadır. Parkın içinden geçen yaya yollarında ise parke taş döşeme kullanılmıştır. Parkın çevresinde bulunan yayılıcı

ardıçlar sınırlayıcı ve perdeleme elemanı olarak kullanılmaktadır. Parkın sokak ile ilişkili kısmı tel örgü ile çevrilidir ve güvenlik açısından önem teşkil etmektedir.

Şekil 2.114 Gediz Sokak Parkı, İstanbul (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.115 Gediz Sokak Parkı Çocuk Oyun Alanı, İstanbul (https://www.google.com.tr)

2.3.4.2 İzmir cep park örnekleri

İzmir'de, Buca Belediyesi tarafından yapılan çalışmalar ile oluşturulmuş cep park ve mahalle parkı özelliği taşıyan alanlar bulunmaktadır. Bu parkların ortak işlevleri mahalle aralarında kurulmuş olmasıdır. Bu parklar kafe, restaurant, AVM gibi ticari alanlardan uzakta bölge halkının ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla yapılmıştır. Parkların çoğunluğunda tasarım olarak çocuk oyun alanı olacak şekilde planlanmıştır. Bu parklara örnek olarak; Yaylacık Mahallesi 191/8 Sokak Parkı ve Yenigün mahallesi Nazım Hikmet Parkı verilebilir.

- **Yaylacık mahallesi 191/8 sokak parkı**

İzmir'in Buca İlçesi'nde Yaylacık Mahallesi'nde, 1210 m² zemin üzerine, istinat duvarı ile teraslanarak oluşturulmuş "191/8 Sokak Parkı"nda, dinlenme alanı, spor alanı ve çocuk oyun alanları oluşturulmuştur. Eğimli bir arazi üzerine kurulan park, yapısal öğelerin baskın olarak kullanıldığı parklardandır. Parkta bulunan teraslar farklı işlevler görmektedir. En alt kotta bulunan çocuk oyun alanı kauçuk zemin üzerine kurulmuş olup, oyun elemanı olarak plastik ve ahşap ağırlıklı malzemeler kullanılmıştır. Ayrıca kotlar arası geçişi sağlayan çim basamaklar ile alanda çim amfiye benzer bir alan oluşturulmuştur. Parkın dinlenme alanı olarak kullanılan üst kotları ise çim derzli kayrak taşı ile döşenmiştir ve ahşap banklar ile alt kısmı seyir imkânı vermektedir. Konutlar ile çevrili bir alanda bulunan park, teras şeklinde tasarlanmış olması nedeniyle alana hareketlilik ve canlılık katarken çocuk oyun alanı sayesinde beton yapılaşmanın içinde kalan alana renklilik sağlamaktadır (Şekil 2.116-2.117).

Şekil 2.116 191/8 Sokak Parkı, İzmir (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.117 191/8 Sokak Parkı, İzmir (https://www.google.com.tr)

- **Nazım Hikmet parkı**

İzmir'in Buca İlçesi'nde Yenigün Mahallesi'nde bulunan Nazım Hikmet Parkı'nda, dinlenme alanı, yürüyüş yolu, spor alanı, basketbol alanı ve çocuk oyun alanı oluşturulmuştur. Fonksiyonel alanların arasında ise çim ve çiçeklik alanlar ile oluşturulan tarhlar bulunmaktadır (Şekil 2.118). Parkın giriş kısmında ahşap banklar ile dinlenme alanları oluşturulmuştur. Parkta bulunan çocuk oyun alanı kauçuk zemin üzerine kurulmuş olup, oyun elemanı olarak plastik ve ahşap ağırlıklı malzemeler kullanılmıştır. Yürüyüş yollarında ise renkli döşeme malzemesi kullanılmıştır. Parkın çevresinde ibreli çalılar ve yapraklı ağaçlar kullanılarak bitkisel materyallerin işlevsel anlamda sınırlayıcı ve gölgeleyici elemanlar olarak kullanımı hedeflenmiştir. Alanda kullanılan renkli döşeme malzemeleri ve alanda bulunan yapının üzerindeki resim sokak sanatının bir örneğini oluşturmakta ve parkın estetik değerini yükseltmektedir (Şekil 2.119). Konutlar ile çevrili bir alanda bulunan parkta bulunan bu tür sanatsal çalışmalar alana hareketlilik ve canlılık katarken ahşap oturma birimleri ve bitkisel düzenlemeler, beton yapılaşmanın içinde kalan alana doğal bir görünüm sağlamaktadır (Şekil 2.120).

Şekil 2.118 Nazım Hikmet Parkı, İzmir (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.119 Nazım Hikmet Parkı sanatsal çalışma örneği, İzmir (https://www.google.com.tr)

Şekil 2.120 Nazım Hikmet Parkı oturma birimleri, İzmir (https://www.google.com.tr)

2.3.4.3 Antalya cep park örnekleri

Antalya'de, Konyaaltı ve Muratpaşa Belediyesi tarafından yapılan çalışmalar ile oluşturulmuş cep park ve mahalle parkı özelliği taşıyan alanlar bulunmaktadır. Bu parklar, mahalle aralarında veya ticari bölgelerde kurulmuş alanlardır. Bu parklar, ticari alanlarda mola verme amaçlı konut bölgelerinde ise daha çok çocuk oyun alanı işlevi gören alanlar olarak dikkat çekmektedir. Bu parklara örnek olarak; Konyaaltı Parkı, Gürsu Çocuk Parkı ve Kerkük – Türkmen Kültür Parkı verilebilir.

- **Konyaaltı parkı**

Konyaaltı İlçesi'nde bulunan park, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı üzerinde ve Sporland spor merkezinin yanında bulunmaktadır. Park, hem mahalle parkı olma özelliğinde hem de ticari alanlara hizmet veren bir park niteliğindedir. Çevresinde beton yapılaşmanın bulunduğu park, çocuk oyun alanı olarak tasarlanmıştır. Parkın spor merkezi yanında bulunması nedeniyle aynı zamanda dinlenme ve bekleme işlevi de görmektedir. Alanda kullanılan yapısal bileşenler çağdaş ve bakımlı görünümleri ile bulunduğu bölgeye görsel anlamda katkı sağlamaktadır. Çocuk oyun alanında kauçuk zemin üzerinde ahşap çocuk oyun aletleri ile fiziksel yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri modern çizgilere sahip renkli ve ahşap çocuk oyun elemanları kullanılmıştır. Bu da alana renk açısından çeşitlilik sağlamaktadır. Parkın içinden geçen yaya yollarında ise parke taş döşeme kullanılmıştır. Parkın çevresinde bulunan yayılıcı ardıçlar sınırlayıcı ve perdeleme elemanı olarak kullanılmaktadır. Parkta bulunan süs eriği gibi türler ve topiari ile şekillendirilmiş ibreli türler ile renkli plastik objeler görsel anlamda parka değer katmaktadır (Şekil 2.121).

Şekil 2.121 Konyaaltı Parkı, Antalya (Orijinal 2016)

- **Gürsu parkı**

Konyaaltı İlçesi Gürsu Mahallesi'nde bulunan Gürsu Parkı, bir mahalle parkı olma özelliğindedir. Çevresinde beton yapılaşmanın bulunduğu parkın tamamı spor ve egzersiz alanı olarak tasarlanmıştır. Alanda kullanılan yapısal bileşenler ahşap oturma birimleri ile demir egzersiz aletlerinden oluşmaktadır. Egzersiz alanlarında renkli kauçuk zemin ve farklı renklerde demir spor aletleri kullanılmıştır. Parkın zemininde ise renkli parke taş döşeme kullanılmıştır. Bu da alana renk açısından çeşitlilik sağlamaktadır. Bitkisel materyal olarak ise parkın çevresinde sınırlayıcı olarak ibreli ağaççık ve çalı türleri kullanılmıştır ancak egzersiz alanı çevresinde gölgeleme elemanı olarak bitkisel materyal kullanılmaması alanda fonksiyonel anlamda bitkisel kompozisyonun yeterli olmadığını göstermektedir (Şekil 2.122).

Şekil 2.122 Gürsu Parkı, Antalya (Orijinal 2016)

- **Kerkük – Türkmen kültür parkı**

Muratpaşa İlçesi'nde bulunan Kerkük – Türkmen Kültür Parkı, iş merkezleri, devlet daireleri ve ticari alanların yoğun olduğu bir bölgede bulunmaktadır. Çevresinde yoğun araç trafiği bulunan park, otobüs durağı arkasında konumlandırılmıştır. Çevresinde beton yapılaşmanın bulunduğu parkta süs havuzu ve çocuk oyun alanı gibi fonksiyonel alanlar bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında kum zemin üzerinde farklı renklerde demir ve plastik çocuk oyun elemanları kullanılmıştır. Parkın zemininde kullanılan kayrak taşı ve süs havuzu çevresinde kullanılan taş malzemeler ile yapısal bileşenler olarak kullanılan ahşap banklar ve çöp kutuları alana doğal bir görünüm ve dolayısı ile görsel anlamda estetik bir değer katmaktadır (Şekil 2.123).

Şekil 2.123 Kerkük - Türkmen Kültür Parkı süs havuzu ve çocuk oyun alanı, Antalya (Orijinal 2016)

Ayrıca süs havuzunda kullanılan renkli mozaikler alana renk açısından çeşitlilik sağlamaktadır. Durgun su yüzeyinin yansıtıcı ve dinlendirici özelliğinden faydalanılan alanda bitkisel materyal olarak olarak süs havuzu etrafında kullanılan süs bitkileri ile ağaçların altında kullanılan mevsimlik çiçekler alana renk ve doku açısından hareketlilik

ve çeşitlilik sağlamaktadır. Bitkisel materyallerin bakımlı olması estetik açıdan parka değer katan bir diğer özelliklerdenir (Şekil 2.124).

Şekil 2.124 Kerkük - Türkmen Kültür Parkı, Antalya (Orijinal 2016)

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, Ankara İli Çankaya İlçesinin cep park alanlarının saptanması ve çevre ve kent estetiği açısından değerlendirilmesine yönelik olarak yararlanılan materyal ile veri toplama, analiz, yerinde yapılan gözlem ve incelemeler sonucu oluşturulan sentez ve değerlendirme işlemlerinin uygulandığı yönteme yer verilmiştir.

3.1 Materyal

Bu araştırmanın materyalini, Ankara İli Çankaya İlçesi'nde bulunan, mevcut ve olası açık-yeşil alanları tasarlamada en küçük birim olan cep parklar oluşturmaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde;

- Alanda yapılan gözlem ve etüd çalışmalarından,
- Ankara Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile yapılan sözlü görüşmelerden ve elde edinilen kaynaklardan,
- Cep parkları kapsamında yapılan ulusal ve uluslararası her türlü yazılı, görsel kaynak ve veriden,
- Araştırma konusu ile ilgili olarak yapılmış tez çalışmaları, makaleler, kitaplar ve bilimsel araştırmalardan,
- İnternet verilerinden,
- Alana ilişkin plan, harita ve fotoğraflardan yararlanılmıştır.

3.2 Yöntem

Araştırma kapsamında izlenen yöntem temelde üç aşamadan oluşmaktadır.

Araştırmanın ilk aşamasında; araştırmaya kuramsal anlamda temel oluşturacak estetik kavramı, çevre ve kent estetiği kavramı, cep park kavramı ve bu kavramlara ilişkin alt başlıklar irdelenmiştir. Konu ile ilgili literatür taramaları yapılmış ve uluslararası kaynaklardan elde edilen örnekler değerlendirilmiştir. Bu aşamada konu ile ilgili yapılmış araştırmalardan, literatür verilerinden, kurum ve kuruluşların bu konu ile ilgili olarak yapmış oldukları çalışmalardan yararlanılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında, çalışma alanı olarak seçilen Çankaya İlçesi'ne ilişkin veriler toplanmış, cep park olarak değerlendirilebilecek örnekler işlevsel ve kent estetiği anlamında irdelenmiş ve görsel materyallerle desteklenmiştir.

Buna göre;

- Çankaya İlçesi idari sınırları araştırma alanı olarak seçilmiş,

- Bu sınırlar içinde kalan cep parkı ölçeğindeki (toplam alanı 1000 m^2'den küçük) ve işlevsel açıdan dünya örneklerine paralellik gösteren alanlar tespit edilmiş,

- Çankaya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonucunda araştırma kapsamında irdelenecek parklar belirlenmiştir.

Araştırmanın son aşaması ise; tüm literatür verileri ile alan çalışmaları sonucu elde edilen bulguların sentezlenmesinden oluşmaktadır. Bu aşamada Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parkları ile ilgili elde edilen bulgular ortaya konmuş, genel anlamda ve çevre ve kent estetiği anlamında bir değerlendirme yapılmıştır. Bu bağlamda; Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarının tasarım özellikleri ve tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi, tasarım elemanlarının tür, çeşitlilik, konumlanma, sayı ve yeterlilik

koşulları, yapısal elemanlar için kullanılan malzemelerin kalitesi ve uyumu, bitkisel elemanlar için tasarımda görsel ve estetik amaçlı kullanım düzeyleri ile tasarım elemanlarının yeterlilik, kullanılabilirlik, erişilebilirlik, algılanabilirlik, temizlik ve bakım gibi kullanım koşullarına yönelik özelliklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi yöntemi ile tasarım kalitesini belirleyen ölçütler ortaya konulmuştur. Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında; doğal koşullara karşı (rüzgar, yağmur, güneş, yağış vb.) korunaklı mekan varlığı, uzun süreli oturmaya elverişli gölgelik oturma ve dinlenme alanları varlığı, gece kullanımına uygunluk sağlayacak ve güvenliği arttıracak düzeyde aydınlatma donanımı, park içi dolaşım rahatlığı, oturma gruplarının sayı yeterliliği, bakımı ve erişim kolaylığı ile fonksiyonel alan çeşitliliği tasarım kalitesini ve estetik düzeyini ortaya koyan tasarım ölçütleri olarak belirlenmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda da Ankara İli, Çankaya İlçesi geneli için çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, Ankara İli, Çankaya İlçesi idari sınırları içinde yer alan, ilgili kriter ve standartlara uygun cep parkları yapılan inceleme, etüd ve analiz çalışmaları doğrultusunda genel ve kent estetiği açısından değerlendirilmiştir.

4.1 Araştırma Alanının Tanımı

Çankaya, Cumhuriyet Dönemi başkenti Ankara'nın odağı olması sebebiyle büyük önem taşımaktadır. Çankaya İlçesi'nin tarihi Ankara'nın genel tarihinden ayrılmasa da gerçek tarihi Cumhuriyet ile başlamaktadır. Milli Mücadele'nin ilk günlerinde bağ ve bahçeleri ve bağ evleri ile yayla görüntüsüne sahip olan Çankaya, Cumhuriyet Dönemi ile birlikte yapılaşmaya başlamıştır. TBMM'nin yeni binasına taşınmasıyla Kızılay-Çankaya kentin prestij bölgesi olmuş, Ankara'nın sosyal, kültürel, siyasi ve ticari hayatına yön veren kuruluşların önemli bir bölümü Çankaya sınırları içinde yer almıştır. Engebeli bir araziye yerleşmiş olan ilçenin denizden yüksekliği yaklaşık 870 metredir. İlçenin önemli dağları doğu yönünde yer almaktadır. Ankara'nın Elmadağ ilçesine adını veren Elmadağ'ın Çaldağ Tepesi bu alanlardan biri olarak bilinmektedir. İlçenin doğu yönünü, zirvesi 1800 metreyi bulan dağlar oluştururken kuzey ve batısını ise Ankara Ovası'nın düzlükleri oluşturmaktadır.

İlçenin kuzeydoğusunda, içinde Hatip Çayı'nın yer aldığı Kayaş Vadisi kent merkezine kadar uzanmaktadır. Dikmen Vadisi ve Portakal Çiçeği Vadisi gibi alanlarda yapılan düzenlemeler ile ilçenin bir ticaret, turizm ve kültür merkezi haline getirilmesi amaçlanmıştır. Ova özelliği taşıyan düzlükler içinde önceden akarsu yatağı olan dereler bulunmaktadır. Suları kurutulmuş çukur alanlar durumunda olan bu dereler, ıslah edilmiş ve üzerleri kapatılmıştır. Bugün üzerinden önemli bulvar ve yolların geçtiği bu dereler arasında İncesu Deresi, Bülbül Deresi, Araplar Deresi, Kavaklıdere ve Cevizlidere yer almaktadır. İlçenin en önemli akarsuyu olan İmrahor Deresi; Kavaklıdere, Küçükesat, Seyranbağları, Topraklı ve Cebeci semtlerinden sonra Altındağ İlçesi'ne geçmekte ve İncesu Çayı ile birleşerek Ankara Çayı'na karışmaktadır. İlçede yer alan tek göl olan Eymir Gölü kent merkezine 15 kilometre uzaklıkta olup Gölbaşı

İlçesi'nde yer alan Mogan Gölü'nün kuzeydoğusunda konumlanmaktadır. İlçenin orman varlığı, Elmadağ, Eymir Gölü ve Çal Dağı arasında yer alan meşelikler ve Oran bölgesindeki ormanlık alandan oluşmaktadır (http://www.ankara.bel.tr).

İmar planlama sürecine bakıldığında Çankaya bölgesinde yeterli park ve yeşil alan ayrılmış olduğuna ilişkin yargının düşük düzeyde kabul gördüğü, park ve yeşil alanlara ilişkin mülkiyet sorunlarının da önemli bir sorun alanı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Kent parkları, diğer kamusal alanlar gibi, erken Cumhuriyet döneminde başkent Ankara'nın Cumhuriyet ideolojisini ve ulusal ideallerini yansıtan prestijli kent mekânları olmuşlardır. Çağdaş görüntüleri ile kent halkının rekreatif ihtiyaçlarına olanak tanırken sosyalleşmelerini ve kent yaşamına katılımını sağlamışlardır. Yeni oluşturulan bu kentsel dış mekânlar, Ankara'nın kırsal bir görüntü çizen bozkır Anadolu kasabası imajından kopuşunu yansıtacak şekilde kurgulanmış ve geleceğe aktarılmak kaygısı ile inşa edilmiştir. Bu amaçla yeni bir kentsel kimlik, kentli olma bilinci ve yeni bir toplumsallık hedefiyle kent mekânı şekillendirilmiştir. Kızılay'da Güvenpark, Ulus'ta Millet Bahçesi ve Gençlik Parkı, Tunalı'da Kuğulu Park gibi kamusal yeşillikler, bu ideallerin fiziksel olarak kentsel mekâna yansıtıldığı bazı örneklerdendir (http://www.alasayvan.com).

Çankaya İlçesi sınırlarına giren bölgeler, Çankaya Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından;

- Emek-Bahçelievler-Maltepe Bölgesi
- Cebeci-Esat-Kızılay Bölgesi
- Ayrancı-G.O. P-Yıldız Bölgesi
- Kırkkonaklar-Birlik - Sancak-A.Dikmen Bölgesi
- Dikmen-Sokullu Bölgesi

- Y. Öveçler-Huzur-Cevizlidere Bölgesi
- Balgat-İşçi Blokları-100.Yıl Bölgesi
- Karakusunlar-Çiğdem-M.Kemal Bölgesi
- Y. Dikmen-Oran-İncek Bölgesi
- Beysukent-Ümitköy Bölgesi
- Ahmet Taner Kışlalı-Koru Mah. Bölgesi
- Yaşamkent-Dodurga-Konutkent Bölgesi olmak üzere 12 bölge olarak sınıflandırılmıştır.

4.1.1 Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parkları

Bu bölümde; yukarıda belirtilen Çankaya İlçe sınırları kapsamında sınıflandırılan bölgelere göre belirlenen 1000 m^2'den küçük olan cep park örnekleri incelenmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Çankaya cep parklarının konumları (https://www.google.com.tr)

4.1.1.1 Kutlu Gün Parkı

- **Konumu**

Kutlu Gün Parkı, Cebeci Mahallesi'nde, Kutlu Gün Sokak, Süngübayırı Sokak ve Sevil Sokak arasında kalan; çevresinde ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Kutlu Gün Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Kutlu Gün Parkı, toplam 237 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 107 m^2'lik kısmı sert zemin, 130 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 3 farklı sokağın sınırlandırdığı üçgen formlu, düz bir alanda, Kutlu Gün Sokak (ana yol) ve Süngübayırı Sokak ile ilişkili olan cephesi geniş, Sevil Sokak ile ilişkili cephesi dar olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Tamamı sert zemin olarak tasarlanan parkın ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiştir ve bu cephede tekrar eden üçgen formlu çiçek parterleri bulunmaktadır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 Kutlu Gün Park planı (Çankaya Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü 2016)

Arka cepheye yerleştirilen pergola ise doğrusal formu ve düşey bileşen olma özelliği ile alanda yatay bir düzlem oluşturan çiçek parterlerine zıtlık oluşturmaktadır. Parterler arasındaki boşluklar yaya yolu olarak kullanılmakta ve pergola önündeki doğrusal formlu yaya aksına bağlanmaktadır. Bu yaya yolları üzerine yerleştirilen banklar ve çöp kutularının tekrarı ile pergola altında bulunan oturma birimleri ve çöp kutularının doğrusal formun düzenli yapısına uyumlu olarak tam tekrar eden bir şekilde yerleştirilmesi alanda ritim ve bütünlük oluşturmaktadır. Parkın ön cephesinde bulunan

çiçek parterlerinden biri form ve ölçü bakımından farklılık göstermektedir ve diğer parterlerden farklı bir forma ve daha yüksek bir kaideye sahiptir. Parktaki yapısal bileşenlerin oluşturduğu formlar ve ölçüler arasındaki farklılıklar bulunmasına rağmen bu bileşenlerin orantılı dağılımı nedeniyle alanda asimetrik denge bulunmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın ticari mekanlar, konut alanları ve Cebeci Cami yakınlarında bulunması, taksi durağının olduğu araç ve yaya trafiği açısından işlek bir noktada bulunması ve küçük ölçekli bir alan olması "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı, toplanma alanı ve taksi durağı varlığı nedeniyle bekleme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Kutlu Gün Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Park çevresinde yayalara yönelik kaldırım, kentsel donatılar, rampalar ve yol ağaçlandırması bulunmaktadır. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Yaya yolları- Parkta, yaya kaldırımı ile pergola önündeki aksı bağlayan ve çiçek parterleri arasında geçişi sağlayan akslar bulunmaktadır. Bu akslar haricinde parkın diğer kısımlarının da sert zemin olması alanda serbest dolaşım sağlamaktadır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak traverten parke taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (17 adet) yaya aksları üzerinde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimlerine yakın konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (5 adet), oturma birimleri ve kaldırıma yakın mesafelerde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, siyah çelik gövdeden oluşmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Pergola- Parkın arka cephesinde yer alan oturma birimleri üzerinde yer alan pergola, ahşap ve demir malzemeden oluşmakta ve 2,5 m uzunluğundadır.

Çiçek parterleri- Alandaki çiçek parterleri traverten bordür ve granit küp taş döşeme ile sınırlandırılmıştır ve içinde mevsimlik çiçek türleri kullanılmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları üzerinde konumlanması, çiçek parterlerini izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından (turuncu-siyah) uyumsuz görünümleri ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel; sayıca az olmaları ve pergola altındaki oturma birimleri yakınında kullanılmamaları ise işlevsel açıdan olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları ve malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ise olumlu niteliktedir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, çevresinde ticari alanların da parkın aydınlatmasına katkı sağlaması nedeni ile küçük ölçekli bir park alanı için yeterli düzeydedir. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Pergolanın çiçek parterlerini seyir amaçlı konumlandırıldığı ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 Kutlu Gün Parkı pergola sistemi (Orijinal 2016)

Çiçek parterlerinde kullanılan yapısal malzemenin renk ve doku yönünden parkın geneli ile uyumlu olduğu, traverten döşemenin bu birimlerde de devam ettirilerek parkta bir birlik oluşturduğu, renk yönünden ise küp taş döşemenin kaldırım ile bir bütünlük sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca asimetrik kullanılan çiçek parterleri alana çeşitlilik ve dinamizm katmakta ve yayaları alana yönlendirmede katkı sağlamaktadır.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 130 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır ve parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç ve mevsimlik çiçek olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 Kutlu Gün Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç ve mevsimlik çiçek türleri
Yapraklı ağaçlar	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, park alanında kaldırım kısımlarında gölge elemanı özelliği bulunan geniş yapraklı ağaçların kullanıldıkları, ibreli türlerin ise kullanılmadığı gözlenmiştir. Kutlu Gün Parkı özellikle dinlenme ve bekleme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) ve Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) gibi türlerin kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Ancak gölgeleme etkisi bulunan bu türlerin pergola yakını ve yaya akslarında kullanımı zayıftır. Ayrıca pergola üst örtüsünü oluşturacak sarılıcı türlerin bulunmayışı sıcak mevsimlerde kullanıcılar açısından sorun teşkil edecektir.

Alanda kullanılan mevsimlik çiçeklerin bulunduğu parterlerin yönlendirme amaçlı kullanımı ve dekoratif görünümleri fonksiyonel ve estetik açıdan olumlu özelliklerdendir. Mevsimlik çiçeklerin kullanımı, yapısal bileşenlerin baskın olduğu alanda sert görüntünün kırılarak doğaya uyumlu, daha yumuşak bir görüntü sergilenmesini sağlamaktadır. Ayrıca mevsimlik çiçek türleri alana renk açısından canlılık katmaktadır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, bitkisel materyalin park alanının tanımlanmasında, kent dokusundan ayrıştırılmasında ve gürültü, görüntü kirliliği, rüzgar vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir (Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Kutlu Gün Parkı, Cebeci (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut ve ticari alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan yokluğu, monoton

ve iç içe yapılaşma, görüş alanı darlığı, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, düzensiz trafik, vandalizm vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların azlığı, yapısal elemanların baskın olması parkın algılanabilirliğini azaltmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (ahşap, traverten vb. doğal malzeme) ve renk (sarı, pembe ve kahverengi) yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Ancak alanda renk ve doku açısından çeşitliliği mevsimlik çiçek türleri sağlamaktadır. Mevsimlik çiçek parterlerinin arasında yaya yolları ve oturma birimlerinin bulunması parterlerin algılanabilirliğini arttırmaktadır. Ayrıca alanın yapısal bileşenleri ile çiçek türleri arasında renk açısından (pembe ve sarı tonları) bir uyum görülmektedir.

Yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitliliğin ve miktarın az olması nedeniyle parkın kent yeşil alan gelişimine katkısı az bulunmaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 Kutlu Gün Parkı, Cebeci (Orijinal 2016)

4.1.1.2 Simon Bolivar Parkı

- **Konumu**

Simon Bolivar Parkı, Yıldızevler Mahallesi'nde, Simon Bolivar Bulvarı üzerinde, Cumhurbaşkanlığı köşkü ana girişi karşısında yer almaktadır. Park, biri bölgede bulunan semt pazarına diğeri ise çok katlı bloklara ulaşan iki sokak arasında bulunmaktadır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7 Simon Bolivar Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

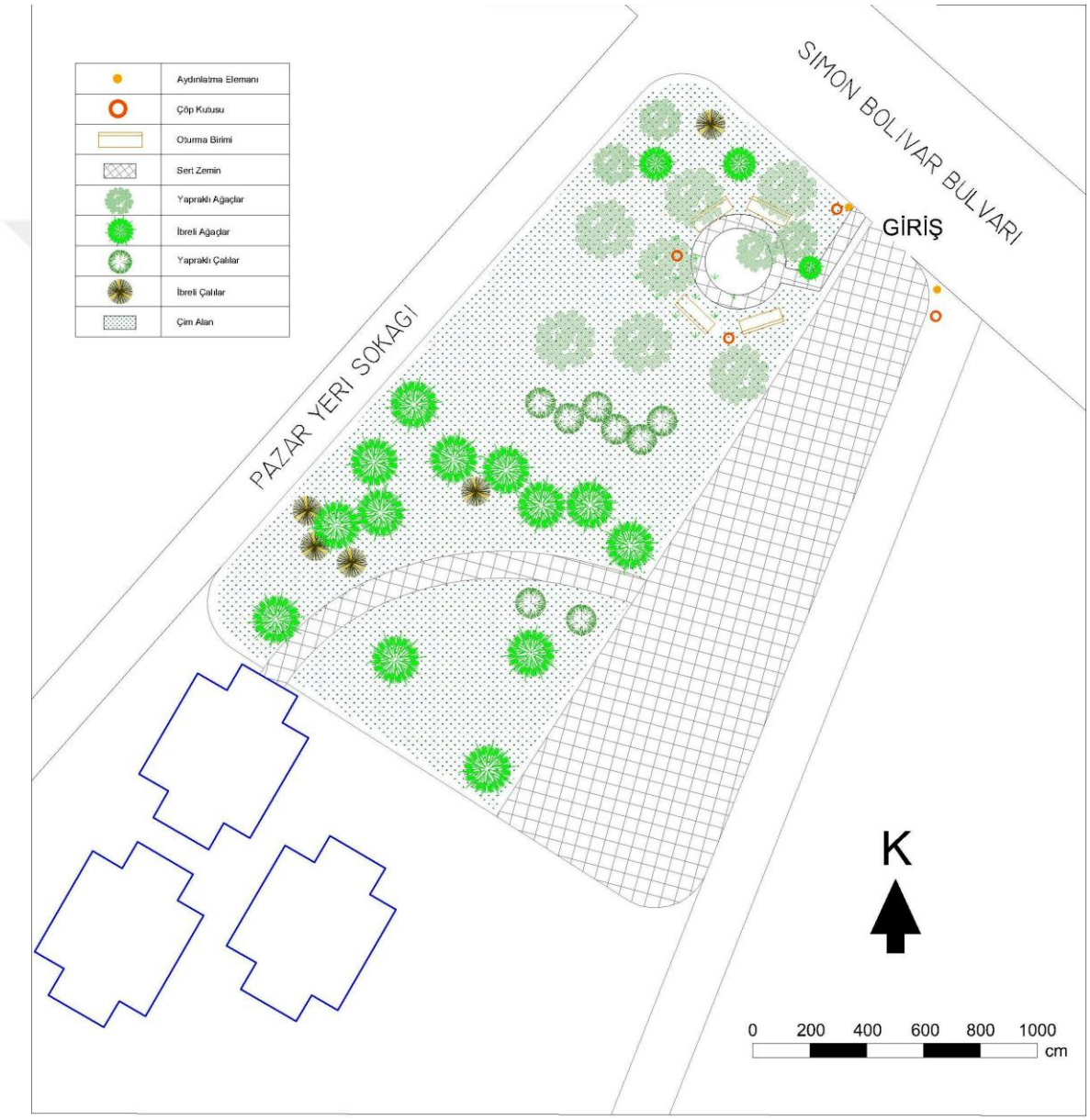
- **Alan Büyüklüğü**

Park, toplam 320 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 40 $m^{2'}$lik kısmı sert zemin, 280 m^{2}'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 3 farklı sokak ve çok katlı yapıların sınırlandırdığı dörtgen formlu, düz bir alanda tasarlanmıştır. Parkın Simon Bolivar Bulvarı ve yapı ile ilişkili cepheleri dar, biri semt pazarına diğeri ise çok katlı bloklara ulaşan yollar ile ilişkili cepheleri ise geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın arka cephesinde bulunan yapılar çok katlı bloklar halinde oluşturulmuş yapılardır. Parkın ön cephesi ise kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve bu cephe üzerinde parka ait tek giriş noktası bulunmaktadır. Bu giriş noktası aynı zamanda çok katlı bloklara ulaşan asfalt yolun da giriş noktasıdır. Konut alanına ulaşan doğrusal formlu bu yol ile park sınırı bordür taşları ile birbirinden ayrılmıştır. Ayrıca parkın içinde arka kısımda bulunan çok katlı konutun girişine bağlanan bir yaya yolu daha bulunmaktadır. Parkın giriş noktasındaki dikdörtgen formlu alana bağlanan yaya yolu

kısa mesafede dairesel formlu bir alan oluşturmaktadır. Bu alan çevresindeki oturma birimleri ile dinlenme alanını oluşturmaktadır. Dairesel formlu bu dinlenme alanının etrafında bulunan oturma birimleri ve çöp kutularının tekrar etmeleri nedeni ile dinlenme alanı simetrik bir yapıya sahiptir. Alandaki tek kullanım alanında toplanan yapısal bileşenler parkta doku yoğunluğu ile odak noktası oluşturmaktadır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 Simon Bolivar Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve semt pazarı yakınında bulunması, bu alan kullanıcılarına hizmet veren bir işlev göstermesi ve küçük ölçekli bir alanda bulunması "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; konut alanlarında yaşayan insanlar ve semt pazarı kullanıcıları için dinlenme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir.

Alan büyüklüğü cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde yeterli büyüklükte bulunmaktadır ancak kullanılabilir alan büyüklüğü, işlevine ve kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde bulunmamaktadır.

Simon Bolivar Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Ancak alan girişindeki bordür yüksekliğinin (30 cm) engelli kullanıcılar için olan yükseklik sınırını (3-15 cm) geçmesi nedeniyle engelli erişimi kısıtlanmıştır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınır Elemanları- Parkın semt pazarına çıkan sokak ve bulvar ile ilişkili kısmı andezit kaplama duvar ve demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, çok katlı bloklara ulaşan yol ile ilişkili kısmı ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır. Parkın yapı ile ilişkili olan kısmı ise tel örgü ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde iki adet yaya yolu bulunmaktadır. Biri dairesel form oluşturarak girişe bağlanan yoldur. Bu yaya yolu 100 cm genişliğinde çift sıra renkli parke taş döşeme malzemesinden oluşmaktadır. Dairesel formu oluşturan kısımda ise genişlik 50 cm'ye düşmektedir. Ayrıca girişteki dörtgen formlu andezit döşeme

malzemesi ile oluşturulmuş alana bağlanmaktadır. İkinci yol ise konut girişine bağlanan 1,5 m genişliğindeki beton zemin yaya yoludur (Şekil 4.9).

Oturma birimleri- Oturma birimleri (4 adet) dairesel formlu dinlenme alanı çevresinde yerleştirilmiştir. Bu oturma birimleri ahşap ve demir malzemeden oluşmaktadır.

Şekil 4.9 Simon Bolivar Parkı oturma birimleri ve çöp kutuları (Orijinal 2016)

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimlerine yakın mesafede konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (2 adet) park girişinde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, siyah çelik gövdeden oluşmaktadır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 Simon Bolivar Parkı kentsel donatılar (Orijinal 2016)

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Yapısal bileşenler incelendiğinde;

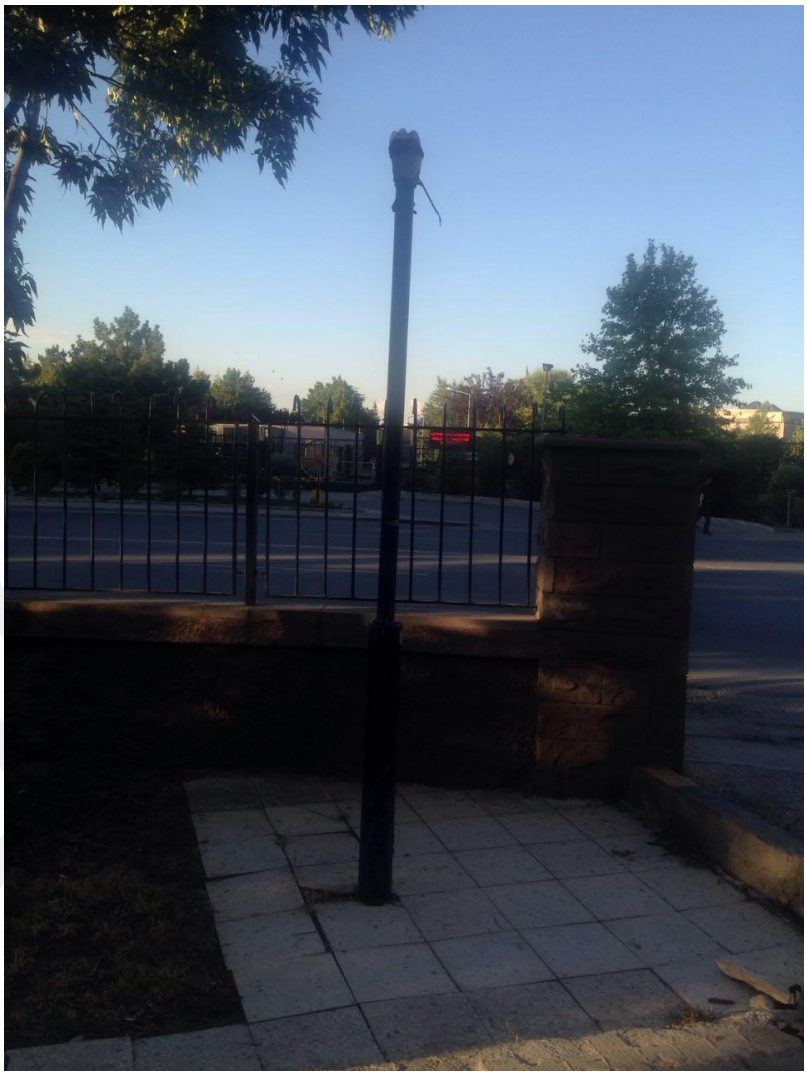
Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, yollar ile işkili kısımlarında ise parmaklık ve duvarlar ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Park girişindeki yolun dinlenme alanı ile bağlantılı nitelikte olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu ancak yolların birbiri ile bağlantılı olmadığını bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak oturma birimleri park içindeki dağılımı, sayıca az bulunmaları, topluca tek bir yerde ve araç trafiğinin yoğun olduğu Simon Bolivar Bulvarı'na yakın kısımda konumlandırılmaları olumsuz özellik göstermektedir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından (turuncu-siyah) uyumsuz görünümleri ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özellik göstermektedir. Kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ise olumlu özeliklerindendir. Çöp kutusu elemanlarının oturma birimlerine yakın olması kullanım kolaylığı sağlarken açık olarak kullanılmaları nedeniyle hem görsel açıdan hem de sağlık açısından sorun yaratacak niteliktedir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Aydınlatma elemanlarının bakımsız (kırık) olması ve sayıca az olması görsel ve işlevsel açıdan olumsuz niteliklerindendir. Ancak kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir. Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 Simon Bolivar Parkı kırık aydınlatma birimi (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 280 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2 Simon Bolivar Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Mazı (*Thuja orientalis*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*) Gül türleri (*Rosa sp.*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Simon Bolivar Parkı'nın dış kesimlerinde özellikle yoğun araç trafiğinin bulunduğu bulvar ile ilişkili kısmında perdeleme özelliği bulunan ibreli ağaç ve çalıların yoğun kullanıldıkları, iç kesimlerde ise özellikle oturma birimleri etrafında seyrek dokulu ve dağınık taç yapısına sahip yapraklı türlerin kullanıldığı görülmektedir. Parkın bir kısmı dinlenme alanı olarak değerlendirilmiş olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin bu kısımlarda kullanılması ve parkın dış kısımlarına doğru gidildikçe perdeleme özelliği olan ibreli türlerin artması fonksiyonel açıdan olumludur.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, park alanının tanımlanmasında ibreli çalıların sınırlayıcı eleman olarak kullanımı, alan sınırlarının belirlenmesini, yayaların alana yönlendirilmesini; ibreli ağaç ve ağaççıkların alanın dış çeperinde kullanımı ise gürültü, rüzgâr vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca ibreli türlerin

sık dokuları sayesinde yapılan bu kuşatma alanda görsel perdeleme ve mahremiyet sağlamaktadır. Ancak ibreli türlerin sık kullanımı sık dokuları nedeni ile alanı daraltmakta ve parkın gün ışığından faydalanmasını engellemektedir. Gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkilerin parkın iç kesimlerinde ve oturma birimleri çevresinde kullanımı olumlu özellik gösterirken, geri kalan kısımlarda bitkilerin ölçü, form ve doku özelliklerine dikkat edilmeksizin konumlandırıldığı saptanmıştır.

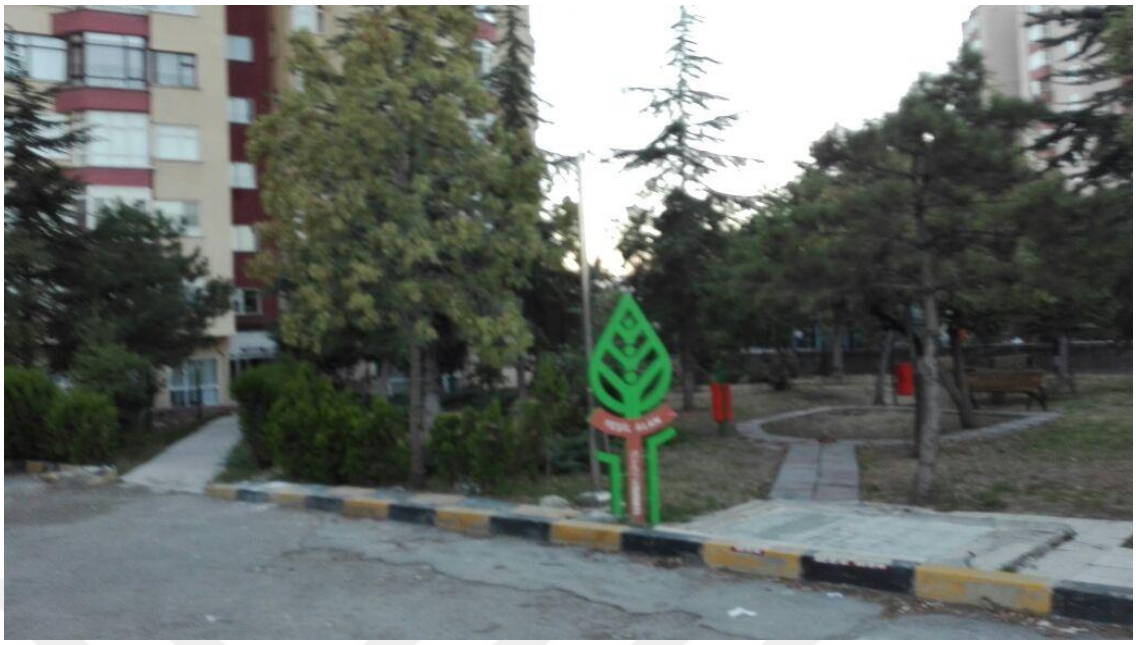
- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, yoğun araç trafiği alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit, renkli parke taş, asfalt vb.) ve renk (turuncu-yeşil çöp kutusu, siyah-sarı bordür taşları, pembe renkli parke taş, ahşap oturma birimleri, siyah aydınlatma direği vb.) yönünden çok çeşitlilik bulunması parkta doku ve renk açısından bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Ancak yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Alanda ibreli türlerin yaygın olarak kullanılması ve dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmaması renk açısından monokrom bir etki yaratmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.12).

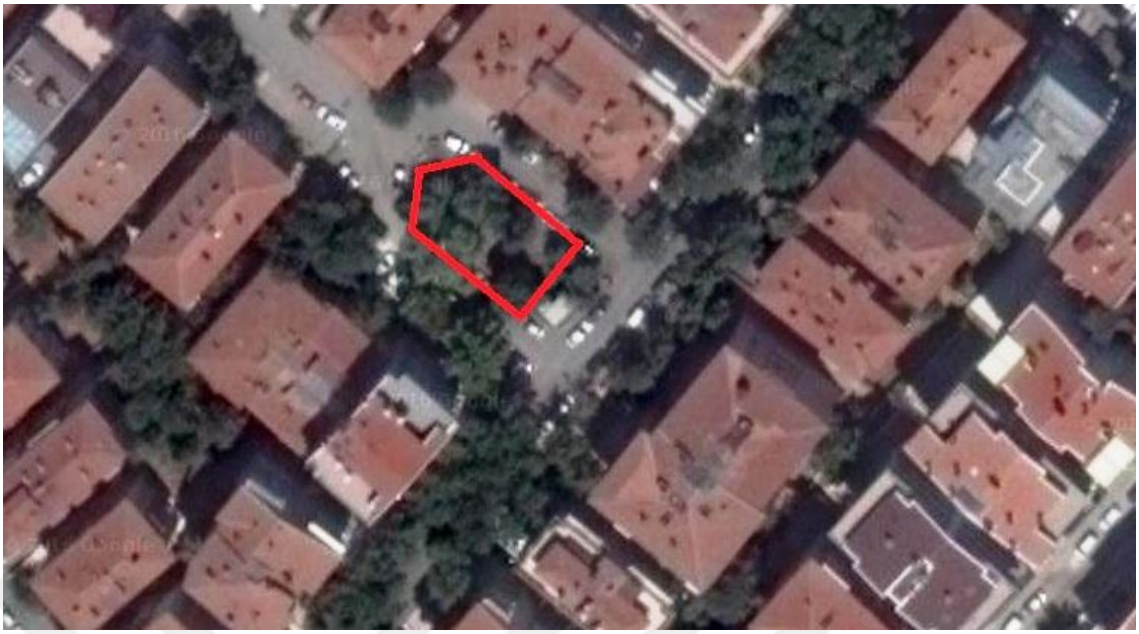

Şekil 4.12 Simon Bolivar Parkı, Yıldızevler (Orijinal 2016)

4.1.1.3 Işık Sokak Parkı

- **Konumu**

Işık Sokak Parkı, Anıttepe Mahallesi'nde Işık Sokak ile Tuncer Sokak kesişiminde, ada parsel şeklinde, çevresinde konut ve sağlık yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.13).

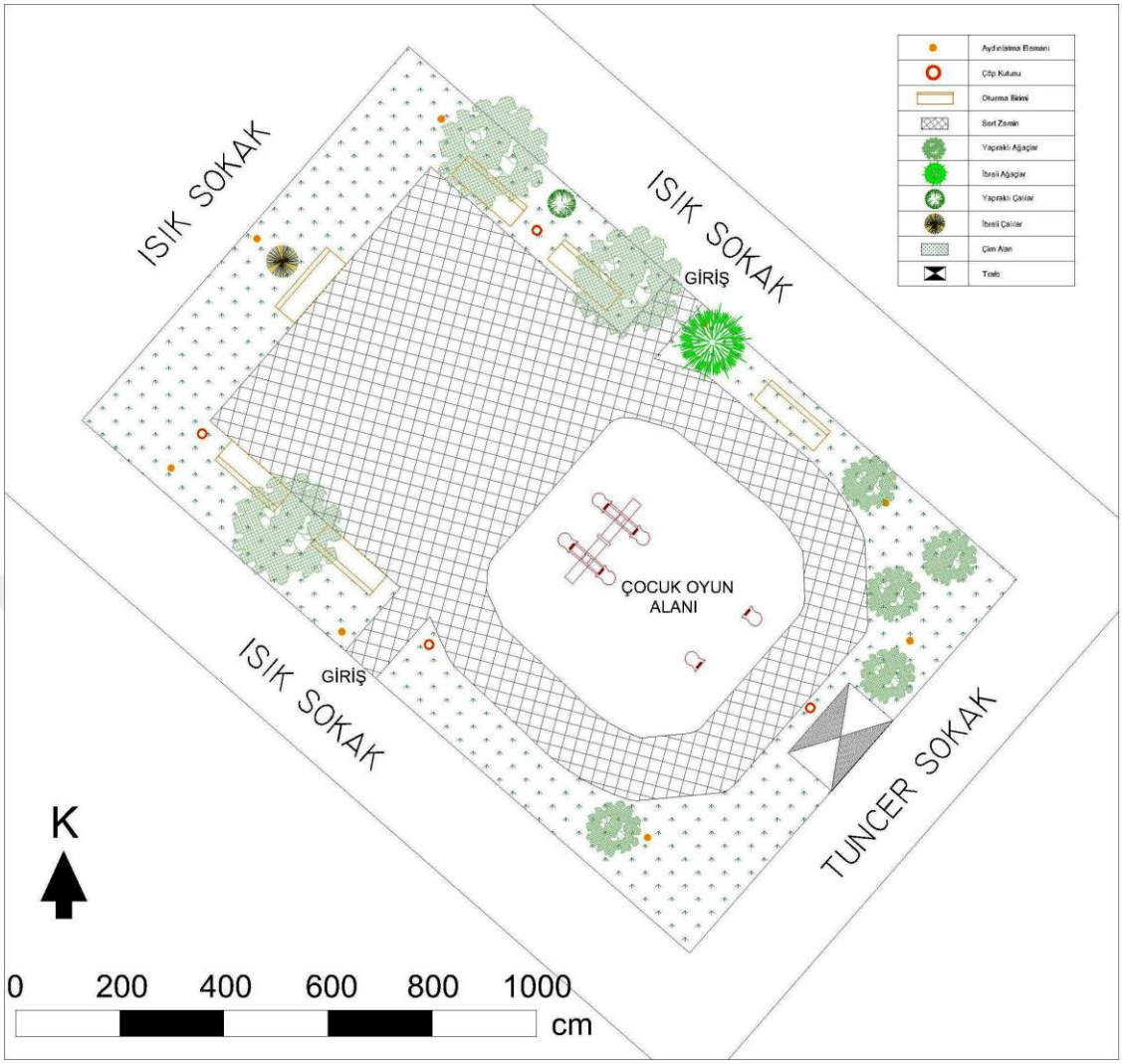
Şekil 4.13 Işık Sokak Parkı konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Işık Sokak Parkı toplam 330 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 34 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 90 m^2'lik kısmı sert zemin, 206 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı dikdörtgen formlu, düz bir alanda tasarlanmıştır. Parkın Tuncer Sokak ve Işık Sokak ile ilişkili cepheleri dar, Işık Sokağın iki kola ayrılarak oluşturduğu ara yollar ile ilişkili cepheleri ise geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiştir ve demir parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 Işık Sokak Park planı (Orijinal 2016)

Parkın yan cephelerinden karşılıklı iki adet giriş noktası bulunmaktadır. Bu giriş noktalarından çıkan doğrusal formlu yaya yolları; parkın ön kısmında bulunan kare formlu dinlenme alanı ile arka kısmında bulunan geometrik formlu çocuk oyun alanını birbirine bağlamaktadır. Bu iki fonksiyonel alan, benzer dokuları ve formları ile bir bütünlük sağlamakta ve parkın merkezini oluşturmaktadır. Alanın ön kısmında bulunan dinlenme alanı kare formu ile formal ve kesin çizgilere sahipken alanın arka kısmındaki çocuk oyun alanı ise hem bu alanı çevreleyen yaya aksından daha alt kotta konumlandırılması hem de geometrik bir forma sahip olması nedeni ile daha dinamik bir yapıya sahiptir. Bu durum alanların formlarının işlevlerine uygun olduğunu göstermektedir. Dinlenme alanın etrafına karşılıklı olarak yerleştirilen banklar alanda

simetrik bir düzen sağlamaktadır. Bu simetrik düzen ve formal yapı alana dinginlik katmaktadır. Her iki alanın da form ve ölçüler açısından benzerlik göstermesi ve yapısal bileşenlerin alandaki dağılımı alanın genelinde asimetrik bir denge sağlamaktadır. Parkın dış çeperinin ise yeşil doku ile çevrelenmesi alanın orta kısmındaki yoğun sert dokuyu kırmakta ve parkın genel tasarımını yumuşatmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve sağlık kuruluşları yakınlarında bulunması, araç trafiğini yönlendiren bir ada şeklinde konumlanması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar ve çevredeki sağlık kuruluşlarını ziyaret eden kullanıcılar için dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Işık Sokak Parkı'nın erişilebilirliği; parkın şehir merkezinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Park çevresinde yayalara yönelik kaldırım, kentsel donatılar, rampalar ve yol ağaçlandırması bulunmaktadır. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri kırmızı-beyaz ve mavi-beyaz renkte demir korkuluklar ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta giriş noktalarından başlayan ve ortada birleşerek bir tarafta 5x7 m genişliğinde dinlenme alanını oluşturan diğer tarafta çocuk oyun alanını çevreleyen 1 m genişliğinde yaya yolu bulunmaktadır. Yaya yolları gri kilit parke taş döşeme malzemesi ile döşenmiştir.

Oturma birimleri- Oturma birimleri çocuk oyun alanı çevresinde (1 adet) ve dinlenme alanında (5 adet) konumlanmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimleri yakınında, çocuk oyun alanı yakınında ve girişte konumlandırılmış, turuncu-yeşil renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (8 adet), oturma birimleri ve kaldırıma yakın mesafelerde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, siyah çelik gövdeden oluşmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir malzemeden yapılmış bir adet sarı-kırmızı-mavi renkli tahterevalli ve çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği iki adet mavi ve kırmızı renkte tekli oyun aleti bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, araç trafiğini yönlendirici bir konumda bulunduğundan parmaklık ile sınırlarının belirlenmiş olması önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan; parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve yeterli sayıda kullanılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, küçük ölçekli bir park alanı için yeterli düzeydedir. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin sert yapısı ile çocuklara zarar verici nitelikte olduğu, zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.15).

Şekil 4.15 Işık Sokak Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 206 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3 Işık Sokak Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*)
İbreli ağaçlar	Himalaya sediri (*Cedrus deodora*)
Ağaççık ve çalılar	Mazı (*Thuja orientalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta fonksiyonel alanlar çevresinde ve parkın dış çeperinde kaldırıma yakın kısımlarda gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların kullanıldıkları, ibreli türlerin ise parkın genelinde az sayıda kullanıldığı gözlenmiştir. Işık Sokak Parkı özellikle dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerin kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, bitkisel materyalin park alanının tanımlanmasında, sık dokulu formları ile kent dokusundan ayrıştırılmasında ve gürültü, görüntü kirliliği gibi etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanıldığı belirlenmiştir. Ağaçların uzun boyları ve geniş tepe çapları alanın düşey olarak tanımlanmasında, çatı oluşturarak mahremiyet hissi uyandıran mekân oluşturmada etkili olmaktadır. Ayrıca parkın giriş noktalarında kullanımı alanın algılanabilirliğini arttırmakta, belirleyici özellik taşımaktadır. Gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkilerin yaya yolları ve oturma birimleri çevresinde kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur. Ancak parkta ibreli türlerin az kullanımı, yayaları alana

yönlendirme ve rüzgâr perdelemede parkın zayıf kalmasına neden olmaktadır (Şekil 4.16).

Şekil 4.16 Işık Sokak Parkı genel görünüm (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut ve sağlık yapılarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan yokluğu, monoton ve iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, düzensiz trafik, trafo vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (kilit parke taş, çakıl, metal, demir vb.) ve renk (gri renkli kilit parke taş ve çakıl malzeme; kırmızı ve mavi renkteki korkuluk ve çocuk oyun elemanları) yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır (Şekil 4.17).

Şekil 4.17 Işık Sokak Parkı, Anıttepe (Orijinal 2016)

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. İlkbaharda beyaz çiçek açan Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) ve Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) ile yaz başlarında sarı çiçek açan Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) dekoratif görünümleri ile alana renk ve mevsimsel geçiş açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır. Ancak herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Alanda yeşil alanlara yönelik bakımın

(ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi) yapılması, parkın olumlu özellikleri olarak değerlendirilmiştir.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

4.1.1.4 Louis Brailla Parkı

- **Konumu**

Louis Brailla Parkı, Seyranbağları Mahallesi'nde Seyran Caddesi üzerinde, çevresinde konut alanlarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 Louis Brailla Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

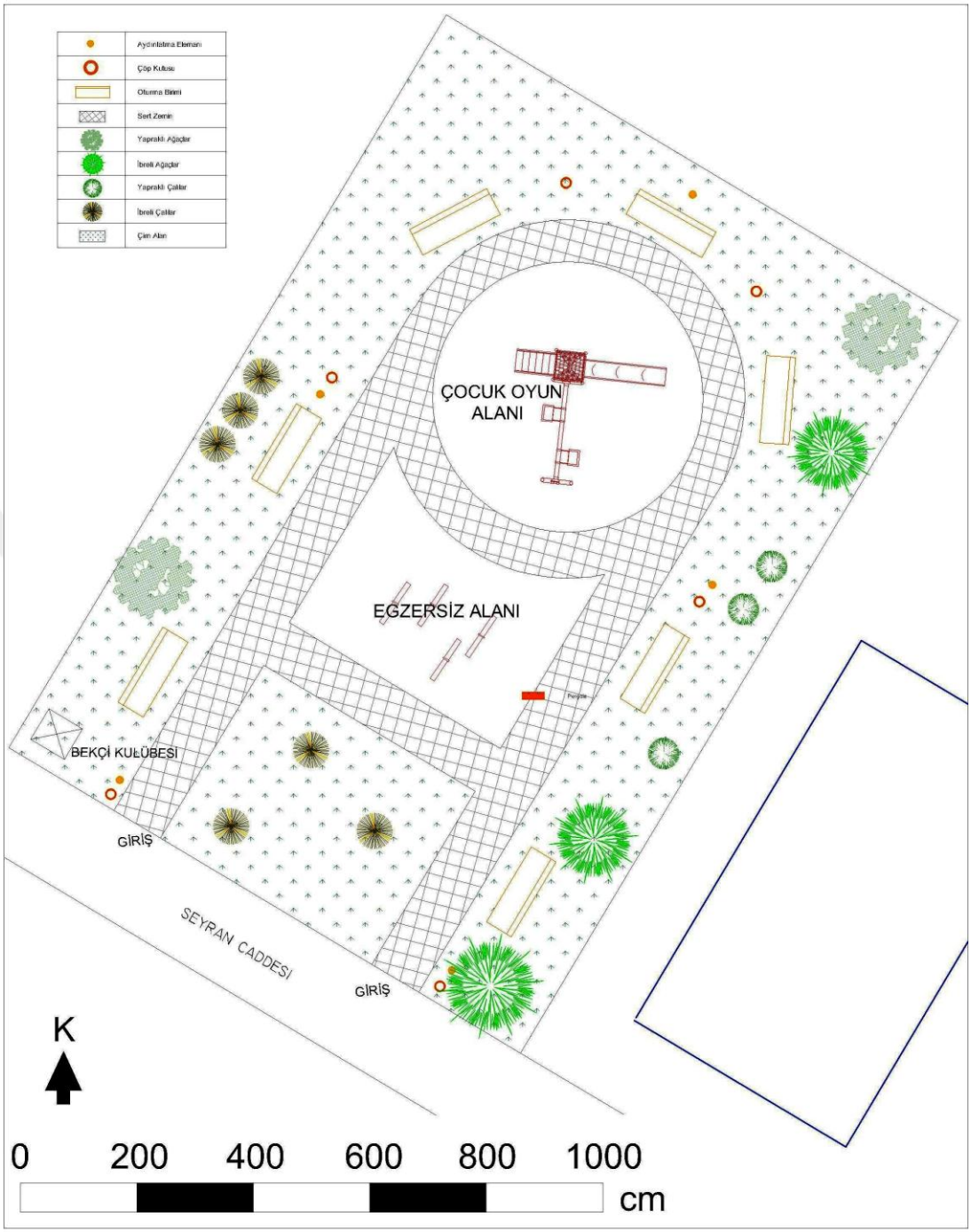
- **Alan Büyüklüğü**

Louis Brailla Parkı toplam 395 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 50 m^2'lik kısmı spor alanı, 75 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 90 m^2'lik kısmı sert zemin, 180 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak tasarlanmıştır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dikdörtgen formlu, düz bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cephesi dar cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır. Yapı ile ilişkili arka ve yan cepheler tel örgü şeklinde sınırlandırılmıştır. Parkın ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve bordür taşı ile sınırlandırılmıştır. Bu cephe üzerinden parka iki ayrı yaya yolu ile giriş yapılabilmektedir.

Doğrusal formlu yaya yolları simetrik şekilde iki ayrı noktadan başlayarak parkın sonunda dairesel şekilde birbirine bağlanmaktadır. Parkın yollar arasında kalan kısmı ise ara yol ile bağlanarak iki adet kare formlu alana bölünmüştür. Parkın giriş kısmında bulunan kare alan yeşil alan olarak değerlendirilmiş, devamındaki alan ise spor/egzersiz aletlerinin bulunduğu bir alan olarak kullanılmaktadır. Parkın sonundaki dairesel alanda ise çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Yaya aksları ve çocuk oyun alanı etrafına yerleştirilen kentsel donatılar tekrar eden yapıları ile alanda tam bir simetri oluşturmaktadır. Parkın dış çeperinin yeşil doku ile çevrelenmesi ve ön kısımda kullanılan yeşil alan parktaki sert dokuyu kırmakta ve parkın genel tasarımını yumuşatmaktadır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 Louis Brailla Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları arasında artık alan olarak adlandırılan, daha çok mahallede yaşayan insanlara hizmet veren küçük ölçekli bir alan olması ve fonksiyonel açıdan

küçük aktivitelere (dinlenme, egzersiz, çocuk oyun alanı) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; dinlenme, spor/egzersiz ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Louis Brailla Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yeterli olduğu görülmektedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapılar ile ilişkili kısımları beton duvar üstü tel örgüler ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısmı ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde iki adet yaya aksı bulunmaktadır. Bu akslar, dairesel formda parkın sonundaki çocuk oyun alanını çevreleyerek birbirine bağlanmaktadır. Yaya yolları gri kilit parke taş döşeme malzemesi ile döşenmiştir ve genişlik 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (7 adet) yaya yolları üzerinde ve çocuk oyun alanı çevresinde konumlanmış, verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (6 adet), oturma birimlerine yakın konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (5 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, kırmızı çelik gövdeden oluşmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Egzersiz - spor elemanları- Alanda, yetişkinlerin fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği ve egzersiz yapabilecekleri öğeleri bir arada barındıran demir malzemeden yapılmış spor aletleri bulunmaktadır. Alanın zemininde ise çakıl taşı kullanılmıştır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği salıncak ve kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran bir oyun aleti bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak çakıl, oyun elemanı olarak ise renkli demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.20).

Şekil 4.20 Louis Brailla Parkı çocuk oyun alanı ve egzersiz alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında kot farkı bulunduğundan duvar ve teller ile çevrili olması, kullanıcıların özellikle çocukların güvenliği açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları üzerinde ve çocuk oyun alanı çevresinde seyir amaçlı konumlandırılması olumlu iken gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmamaları, renk açısından kiri ve tozu belli eden açık renk kullanımı olumsuz nitelik taşımakta ve bankların bakımsız görünmesine neden olmaktadır. Oturma birimlerinde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratması görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu ve parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Spor/egzersiz alanında kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre seçildiği tespit edilmiştir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarının demir malzeme ağırlıklı kullanımı, sert malzemelerin çocuklara zarar verme ve yaralama gibi sonuçlar doğurma olasılığı bulunduğundan olumsuz özellik teşkil etmektedir. Zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 180 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4 Louis Brailla Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Süs eriği (*Prunus cerasifera*) Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*)
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Mazı (*Thuja orientalis*) Adi şimşir (*Buxus sempervirens*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta ibreli türlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Park, özellikle spor ve çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir

park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin az kullanılması fonksiyonel açıdan olumsuzdur. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkiler parkın iç bölgelerinde ve oturma birimleri çevresinde az kullanılırken, ibreli türlerin yapı ile ilişkili cephelerde kullanımı tasarım açısından olumlu özellik göstermektedir. İbreli türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile görüntü kirliliğini perdelemeye ve yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır. aynı şekilde parkın ön cephesinde kullanılan ibreli çalı türleri de parkın yol ile ilişkisini azaltarak görüntü ve gürültü kirliliğine karşı perdeleme sağlamaktadır. Parkın hâkim rüzgâr yönüne karşı gelen arka cephesi ise bitkilendirme açısından zayıf kalmaktadır. Park girişinde kullanılan ağaçların boy ve çap olarak diğer ağaçlara oranla daha baskın karakterde olması odak noktası oluşturmakta ve giriş noktasını belirleyici özellik taşımaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yapılaşmaların düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluştuğu, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, monoton ve iç içe yapılaşma, görüş alanı darlığı, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (kilit parke taş, çakıl, metal, demir vb.) ve renk (gri renkli kilit parke taş ve çakıl malzeme; kırmızı, sarı ve mavi renklerdeki çocuk oyun elemanı ve spor aletleri) yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Ancak ibreli ve yapraklı ağaç türlerinin alandaki dağılımı yeterli düzeyde bulunduğundan olumlu özellik göstermektedir.

Estetik açıdan, alanda dekoratif çiçek veya meyveye haiz türlerin az bulunduğu, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Ayrıca ibreli türler ağırlıklı kullanıldığından alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Ancak park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parktaki bitkisel elemanlar parkın algılanabilirliğine katkı sağlamakta ve parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır. Erken ilkbaharda çiçek açan Süs eriği (*Prunus cerasifera*), dalları ve yaprakları ile dekoratif bir görüntüye sahip Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) ve piramidal formlu Doğu ladini (*Picea orientalis)* alanın görsel peyzaj değerini arttırmaktadır (Şekil 4.21).

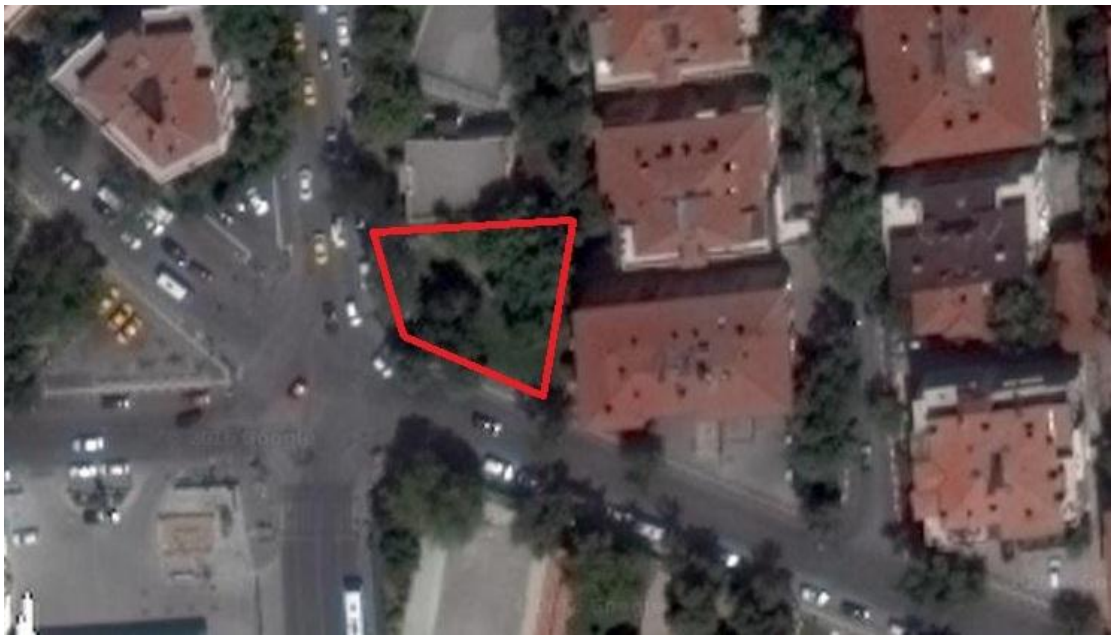

Şekil 4.21 Louis Brailla Parkı, Seyranbağları (Orijinal 2016)

4.1.1.5 Ahmet Narlı Parkı

- **Konumu**

Ahmet Narlı Parkı, Muhsin Ertuğrul Mahallesi'nde Bülbül Deresi Caddesi ile Esat Caddesi'nin kesişiminde, çevresinde konut alanlarının, ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 Ahmet Narlı Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

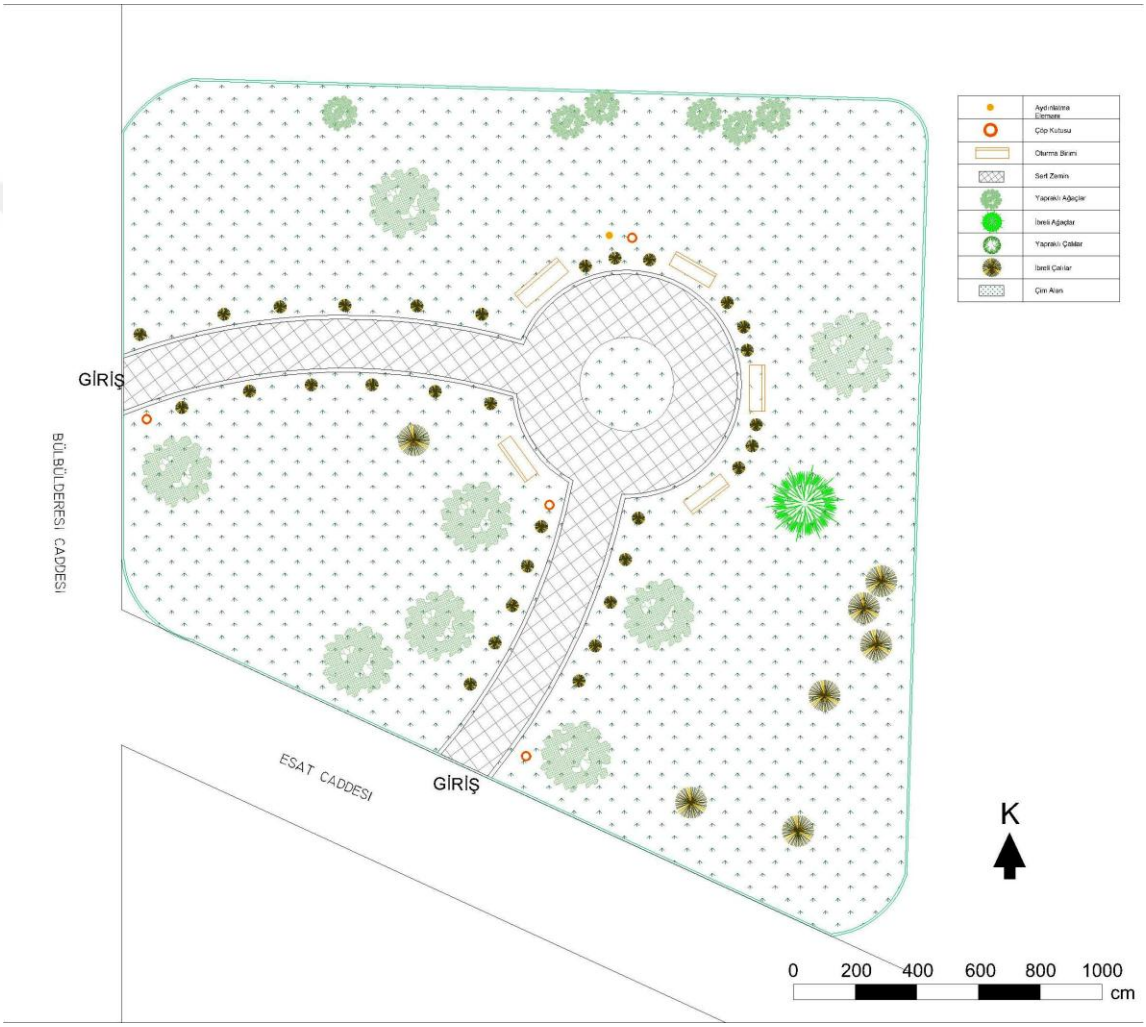
- **Alan Büyüklüğü**

Ahmet Narlı Parkı toplam 492 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 72 m^2'lik kısmı sert zemin, 420 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, uzantısında basket sahalarının bulunduğu bir parselde, iki cadde ve yapılar ile sınırlandırılmış, geometrik formlu, az eğimli bir alanda bulunmaktadır. Parkın

Bülbülderesi Caddesi ve yapı ile ilişkili cepheleri dar, Esat Caddesi ve spor alanına bakan cepheleri geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Parkın caddeler ile ilişkili cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve sınırları bordür taşı ile belirlenmiştir. Parkın yapı ile ilişkili arka cephesi ile yan cephesi ise parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 Ahmet Narlı Park planı (Orijinal 2016)

İki ayrı noktadan başlayan yaya yolları, yay formlu ve doğrusal formlu olmak üzere iki farklı formda parkın merkezinde bulunan dairesel yapıdaki alana bağlanmaktadır. Dairesel alan, etrafına yerleştirilen oturma birimlerinin tekrar eden yapıları ile simetrik bir düzene sahiptir ve alanda odak noktası oluşturmaktadır. Ancak yapısal formun

asimetrik oluşu ve kentsel donatıların alanda düzensiz dağılımı nedeni ile alanın genelinde simetrik bir düzen bulunmamaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın ticari mekânlar, konut alanları yakınlarında bulunması, trafik açısından işlek caddeler üzerinde bulunması, mahalle arasında bulunan spor sahalarına yakın bulunması ve küçük ölçekli bir alan olması "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; konut alanlarında yaşayan insanlar için dinlenme ve evcil hayvan gezdirme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin yüksek olmadığı görülmektedir.

Ahmet Narlı Parkı'nın erişilebilirliği; şehir merkezinde konumlandırılması, taşıt trafiği açısından kentte çok kullanılan caddeler üzerinde bulunması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğimin az olması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yeterli olduğu görülmektedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili kısımları beton duvar ve demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısımları ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta giriş noktalarından başlayan ve ortada birleşerek oturma alanını oluşturan 1,5 m genişliğinde yaya yolu bulunmaktadır. Yaya yolları baskı beton malzeme ile döşenmiştir.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (5 adet) yalnızca orta kısımda konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır (Şekil 4.24).

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimlerine yakın ve giriş noktalarında konumlandırılmış, turuncu ve yeşil renkte, metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanı (1 adet), oturma birimleri arasında konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip, projektör tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Şekil 4.24 Ahmet Narlı Parkı oturma birimleri (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, yoğun trafiğin bulunduğu caddeler ile işkili kısımlarında yapısal veya bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olmaması hem görüntü perdeleme hem de güvenlik açısından sorun teşkil etmektedir. Yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılan parmaklıkların ise iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olması fonksiyonel açıdan; ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından (turuncu, yeşil) farklı renkler kullanılması ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan; parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, yaya yolu üzerinde kullanılmaları, kaldırıma yakın konumlandırılmaları ve malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir. Ancak kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 420 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5 Ahmet Narlı Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Ak söğüt (*Salix alba*)
İbreli ağaçlar	Mavi gümüşi yapraklı ladin (*Picea pungens Glauca*) Leylandi melez servisi *(Cupressocyparis leylandii)*
Ağaççık ve çalılar	Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) Adi şimşir (*Buxus sempervirens*) Mazı (*Thuja orientalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Parkın genelinde ve oturma birimleri çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların yoğun kullanıldıkları görülmektedir ve bu türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda ve hâkim rüzgâr yönünde kullanıldığı belirlenmiştir. İbreli türler ise daha çok fonksiyonel alan çevresinde ve yapıya yakın kısımlarda kullanılmıştır ancak parkı sınırlayıcı noktalar olan kaldırım ile ilişkili kısımlarda ve hâkim rüzgâr yönünde kullanımı zayıftır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkiler parkın iç bölgelerinde ve oturma birimleri çevresinde yoğun kullanılmaktadır. Ahmet Narlı Parkı, özellikle dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin bu alan etrafında kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme,

yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgar gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

İbreli bitkilerin ise park alanının tanımlanmasında, fonksiyonel alanların ayrıştırılmasında, yayaların yönlendirilmesinde yeterli düzeyde kullanıldığı belirlenmiştir. İbreli çalıların oturma alanı çevresinde alanı tanımlayıcı özellik gösterdiği ve yönlendirme amaçlı kullanıldığı görülmektedir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25 Ahmet Narlı Parkı bitkisel materyal genel görünüm (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, yoğun araç trafiği alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların kullanımı, sert zemini sınırlayıcı ve belirleyici özellikte kullanılması parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu,

bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, doğal malzeme (ahşap, metal, demir vb.) kullanımı ve kullanılan malzemelerin bakımlı görünümü parka estetik bir görünüm sağlamaktadır. Alanda kırmızı renkli zemin kullanılması yeşil doku ile renk bakımından zıtlık oluşturmakta ve parka canlılık katmaktadır. Çöp kutularında ise renk bütünlüğü bulunmaması (turuncu, yeşil) ve bakımsız görüntüsü alanın olumsuz özelliklerindendir.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır (Şekil 4.26).

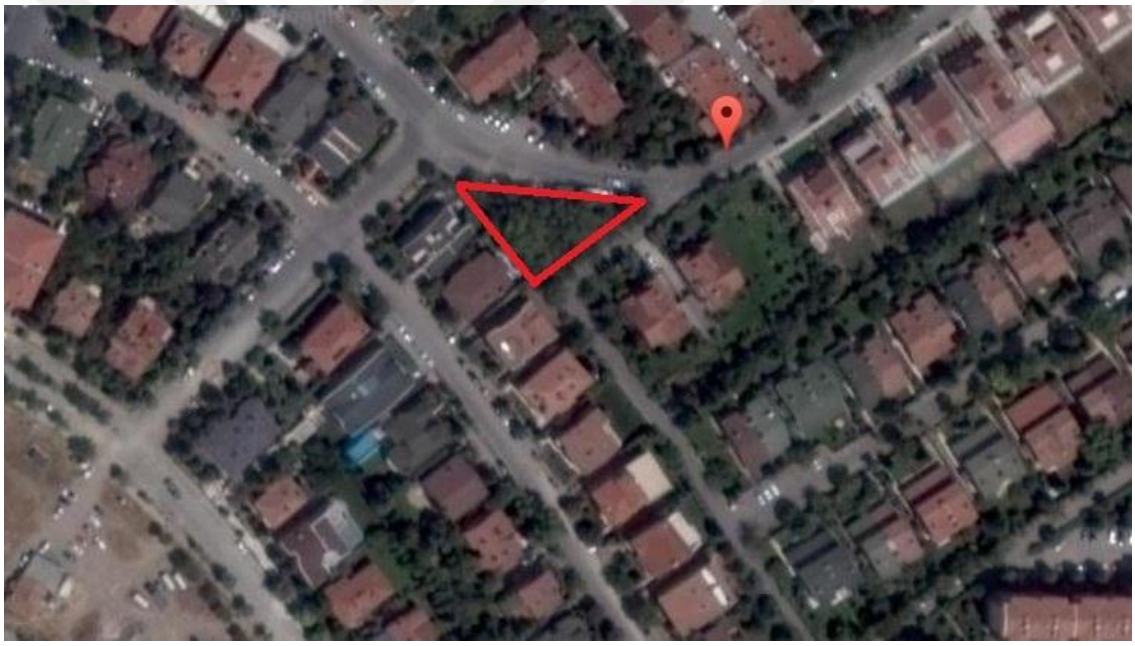
Şekil 4.26 Ahmet Narlı Parkı, Esat (Orijinal 2016)

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının ve yoğun trafiğin bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

4.1.1.6 Duygu Parkı

- **Konumu**

Duygu Parkı, Ümitköy Mahallesi, 1943. Cadde ile 1939. Sokak kesişiminde; çevresinde konut yapıların ağırlıklı olarak bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.27).

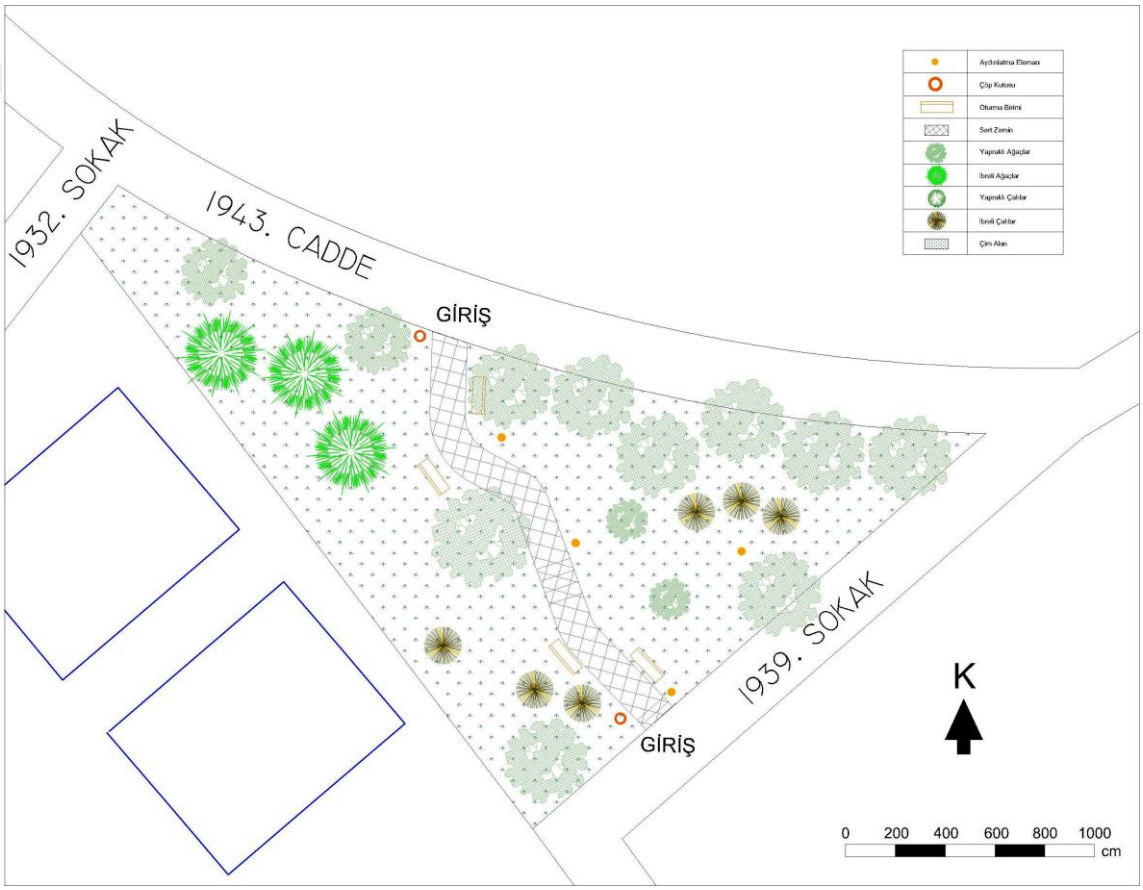
Şekil 4.27 Duygu Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Duygu Parkı toplam 520 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 20 m^2'lik kısmı sert zemin, 500 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 3 farklı sokak ve villa tipi konutların sınırlandırdığı üçgen formlu, az eğimli bir alanda, 1943. Cadde ve 1939. Sokak ile ilişkili cepheleri geniş, konutlar ile ilişkili cephesi dar olacak şekilde tasarlanmıştır. Bulunduğu mahallenin yeni yerleşim bölgesi olmasından dolayı çevresindeki yapılar çağdaş görünümlü ve çok katlı olmayan beton yapılardır. Parkın ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiş, arka cephesi bordür taşları ile yapılar ile ilişkili yan cephe ise demir parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.28).

Şekil 4.28 Duygu Park planı (Orijinal 2016)

Yeşil dokunun baskın olduğu parkta ön cephe ile arka cephe arasında informal bir yaya yolu bulunmaktadır. Bu yaya yolu parkı eşit büyüklükte olmayan iki alana bölmektedir. Az eğimli bir arazide bulunan parkta eğim, merdivenler ile çözümlenmiştir. Yaya yolu üzerinde ön ve arka kısımlarda karşılıklı yerleştirilmiş oturma birimleri, aydınlatma

elemanları ve çöp kutuları bulunmaktadır. Yaya yolu etrafına karşılıklı olarak yerleştirilen bu kentsel donatılar, alanda simetrik bir düzen sağlamaktadır. Yaya yolunun informal yapısı geometrik formlu alanda serbestlik, raslantı ve biçimsel yumuşaklık sağlamaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Ankara'nın yeni yerleşim yerlerinden birinde yer alan parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması, atıl alan olarak adlandırılan boş alanda konumlandırılmış olması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, gezinme, evcil hayvan gezdirme vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için gezinme ve evcil hayvan gezdirme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Duygu Parkı'nın erişebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının azlığı nedeni ile yeterli düzeyde değildir. Parkın yeni yerleşim bölgelerinden birinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının azlığı birçok alandan erişim kolaylıklarını azaltmaktadır. Alanda eğimin merdivenle çözümlenmesi nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay nitelikte değildir.

- ***Yapısal Elemanlar***

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın konutlar ile ilişkili kısmı demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısmı ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde ilişkili olduğu iki sokağı birbirine bağlayan bir adet yaya yolu bulunmaktadır. Yaya yollarında döşeme malzemesi olarak andezit plak taş döşeme kullanılmıştır ve yaya yollarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (4 adet) yaya yolu üzerinde konumlandırılmış, verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (2 adet), oturma birimlerine yakın konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (4 adet), yolu üzerinde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, kırmızı çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma biriminden oluşmaktadır (Şekil 4.29).

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Şekil 4.29 Duygu Parkı yaya yolu ve aydınlatma birimi (Orijinal 2016)

Yapısal bileşenler incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan parmaklıklar ile çevrili olması güvenlik açısından olumlu iken yoğun trafiğin bulunduğu caddeler ile işkili kısımlarında yapısal veya bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olmaması hem görüntü perdeleme hem de güvenlik açısından sorun teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yolunun iki sokağı bağlayıcı nitelikte olduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya aksı üzerinde konumlanması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olması fonksiyonel açıdan, girişe yakın kısımlarda simetrik şekilde kullanılmaları tasarım açısından olumlu iken bakımsız görünümleri görsel açıdan olumsuz özelliklerindendir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratması ve bakımsız görünümleri görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimleri yakınında konumlandırılmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları ve parkta girişe yakın kısımlarda konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 Duygu Parkı oturma birimi ve çöp kutusu elemanları (Orijinal 2016)

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunmadığı ve parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmadığı ancak kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 500 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6 Duygu Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücü bitkiler
Yapraklı ağaçlar	İğde (*Eleagnus angustifolia*) Ak kavak (*Populus alba*) Saplı meşe (*Quercus robur*) Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Gül türleri (*Rosa sp.*) Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Altın çanağı (*Forsythia intermedia*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Parkın yapı ve yol ile ilişkili cephelerinde sınırlayıcı eleman olarak ve hâkim rüzgâr yönünde ibreli türlerin kullanıldığı belirlenmiştir. Parkın iç kısımlarına doğru gidildikçe gölge verici ve görsel etkisi olan bitkilerin özellikle oturma birimleri çevresinde arttığı görülmektedir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkiler parkın iç bölgelerinde ve oturma birimleri çevresinde yoğun kullanılmaktadır. Duygu Parkı özellikle dinlenme ve gezinme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan türlerin yaya yolu ve oturma birimleri etrafında kullanılması fonksiyonel açıdan oldukça olumludur. Ayrıca yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgar gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

İbreli bitkilerin ise park alanının tanımlanmasında, sık dokulu formları ile kent dokusundan ayrıştırılmasında ve gürültü, görüntü kirliliği, rüzgar vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanıldığı belirlenmiştir.

Yapraklı türler ile ibreli türlerin alanda dağılımı açısından orantılı bir dağılım bulunduğu tespit edilmiştir. Parkın ön cephesinde bulunan benzer dokulu yapraklı türler tekrar eden yapıları ile alanda bir devamlılık oluşturmaktadır. Bu türler hafif tekstürleri ile parkın iç kısımlarının aydınlık kalmasını sağlamaktadır. Yapı ile ilişkili kısımlarda ise kaba tekstür yoğun kullanılarak alanda görsel kontrol sağlanmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın çevresindeki yapılaşmanın çoğunlukla yeni bir görüntüye sahip olması ve parkın çevresinde yoğun araç trafiği olmayışı görsel açıdan olumlu niteliklerdir.

Park yoğun yapılaşmanın (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, renk (turuncu çöp kutusu, pembe renkli ve ahşap görünümlü oturma birimleri, kırmızı aydınlatma direği vb.) yönünden çok çeşitlilik bulunması parkta renk açısından bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Renk açısından kentsel donatıların tümünün sıcak renkler olması ve ara tonlar

kullanılmaması gözde yorucu bir etki yaratmaktadır. Ayrıca donatıların bakımsız oluşu pakta estetik olmayan görüntüye neden olmaktadır. Ancak yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar) uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle alanda renk açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Ancak parkta kullanılan türlerde yeşil yaprakları ile dokusal bir çeşitlilik bulunmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.31).

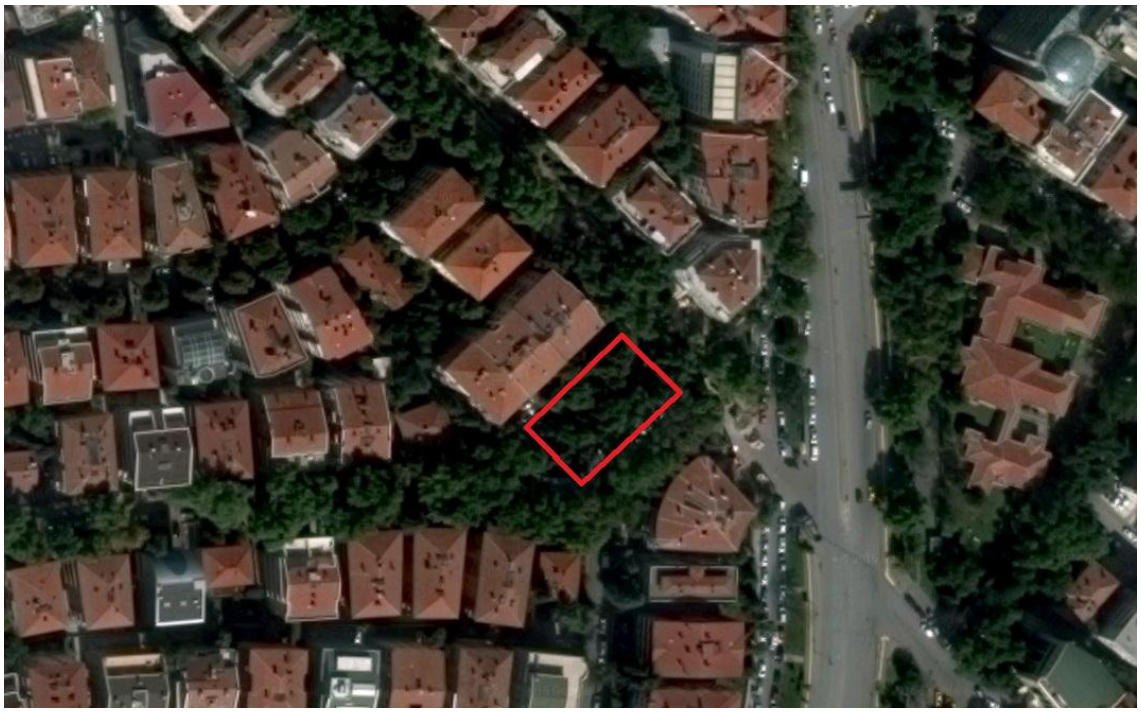

Şekil 4.31 Duygu Parkı, Ümitköy Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.7 Hadiye Tuncer Parkı

- **Konumu**

Hadiye Tuncer Parkı, Mebus Evleri Mahallesi'nde, Şerefli Sokak ve Turgut Reis Caddesi kesişiminde; çevresinde sağlık kuruluşları, muhtarlık gibi kamusal alanların, ticari mekânların, konutların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.32).

Şekil 4.32 Hadiye Tuncer Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

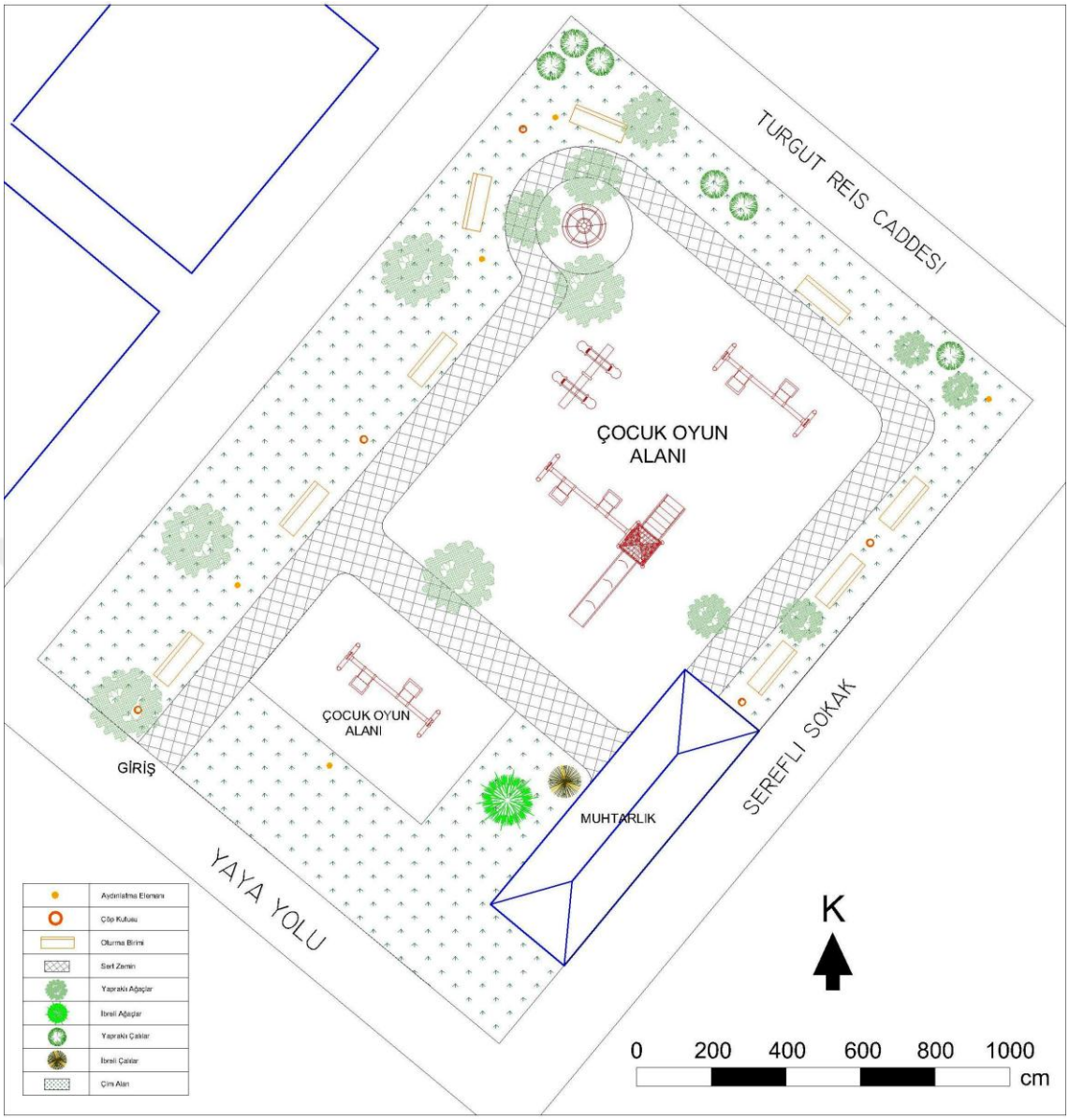
- **Alan Büyüklüğü**

Haidye Tuncer Parkı toplam 590 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 179 m^2'lik kısmı sert zemin, 236 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 175 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı dikdörtgen formlu, az eğimli bir alanda tasarlanmıştır. Parkın Şerefli Sokak ve yapı ile ilişkili cepheleri geniş, Turgut Reis Caddesi ve yaya yolu ile ilişkili cepheleri ise dar olacak şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca Şerefli Sokak üzerinde parkın bağlantılı olduğu Mebusevleri Mahallesi Muhtarlığı bulunmaktadır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Parkın yol ile ilişkili cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve panel çit ile sınırlandırılmıştır. Yapı ile ilişkili cepheleri ise panel çit ile sınırlandırılarak bitkilendirilmiştir (Şekil 4.33).

Parkın yaya yolu ilişkili cephesinden bir adet giriş noktası bulunmaktadır. Bu giriş noktasından çıkan doğrusal formlu yaya yolu; parkın arka kısmında bulunan dörtgen formlu çocuk oyun alanını çevrelemekte ve yan cephedeki Mebusevleri Mahallesi Muhtarlığı'na bağlanmaktadır. Bu çocuk oyun alanının geometrik bir forma sahip olması nedeni ile park formal ve düzenli bir yapıya sahiptir. Çocuk oyun alanı içindeki dairesel formlu alan ise bu keskin yapıyı yumuşatarak alana manzara formu katmaktadır. Parkta Mebusevleri Mahallesi Muhtarlığı'nın girişine bağlanan ve alanı ikiye bölen doğrusal formlu bir yaya aksı daha bulunmaktadır. Bu aksın bölerek oluşturduğu parkın ön kısmında ise üzerinde yalnızca salıncak bulunan parkın formuna uygun bir alan bulunmaktadır. Parkın genelinde yaya aksı etrafına aralıklı tekrarlarla yerleştirilen kentsel donatılar alanda asimetrik bir düzen sağlamaktadır. Parkın dış çeperinin ise yeşil doku ile çevrelenmesi alanın orta kısmındaki yoğun sert dokuyu kırmakta ve parkın genel tasarımını yumuşatmaktadır.

Şekil 4.33 Hadiye Tuncer Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları, muhtarlık ve sağlık kuruluşları yakınlarında bulunması, araç trafiğinin yoğun olduğu caddeler üzerinde bulunması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar ve çevredeki sağlık kuruluşlarını ziyaret eden kullanıcılar için dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Hadiye Tuncer Parkı'nın erişilebilirliği; parkın şehir merkezinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri panel çit ile sınırlandırılmıştır ve yapı ile ilişkili kısımlar sarmaşıklar ile kaplanmıştır.

Yaya yolları- Parkta, giriş ile muhtarlığı bağlayan ve çocuk oyun alanını çevreleyen akslar bulunmaktadır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak kilit parke taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (9 adet) yaya aksları üzerinde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), oturma birimleri çevresinde konumlandırılmış, farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu, yeşil) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (5 adet), oturma birimleri ve kullanım alanlarına yakın mesafelerde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir malzemeden yapılmış bir adet kırmızı-mavi renkli kaydırak, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği tırmanma elemanı, iki adet salıncak ve bir adet tahterevalli bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, yoğun trafiğin bulunduğu caddeler ile işkili kısımlarında yapısal ve bitkisel çit elemanlarının olması hem görüntü perdeleme hem de güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, düzenli aralıklar ile dizilimleri, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından (turuncu-siyah) uyumsuz görünümleri ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Parkta belli aralıklarla ve belirli bir

düzene göre konumlandırılmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve yeterli sayıda kullanılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu ve parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin sert yapısı ile çocuklara zarar verici nitelikte olduğu, zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.34).

Şekil 4.34 Hadiye Tuncer Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 175 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7 Hadiye Tuncer Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*) Süs elması (*Malus floribunda*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) Adi leylak (*Syringa vulgaris*) Gül türleri (*Rosa sp.*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta fonksiyonel alanlar çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların kullanıldıkları, ibreli türlerin ise parkın genelinde az sayıda kullanıldığı gözlenmiştir. Ayrıca belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, Hadiye Tuncer Parkı, yakınındaki muhtarlığa hizmet eden ve çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan türlerin yaya yolları, çocuk oyun alanı ve oturma

birimleri çevresinde kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Parkın genelinde ışığı geçiren hafif tekstürlü ağaçların kullanımı parkın iç kısımlarının aydınlık kalmasını sağlamaktadır. Yapraklı çalılar parkın cadde ile ilişkili kısmında kullanılarak cadde ile park arasında gürültü ve görüntü kirliliği gibi etkenlere karşı perdeleme yapılması sağlanmıştır. Ancak parkta ibreli türlerin az kullanımı, park alanının tanımlanmasında, fonksiyonel alanların ayrıştırılmasında, yayaların yönlendirilmesinde yeterli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut ve sağlık yapılarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan yokluğu, monoton ve iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, düzensiz trafik, trafo vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, zemin malzemelerinde (kilit parke taş, çakıl) renk yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmaktadır ancak kentsel donatılarda renk (farklı renklerdeki çöp kutuları) yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmamaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. İlkbaharda beyaz çiçek açan Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) ve pembe çiçek açan Süs elması (*Malus floribunda*) ile yaz başlarında mor çiçek açan Adi leylak (*Syringa vulgaris*) dekoratif görünümleri ile alana renk ve mevsimsel geçiş açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır. Ancak herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Alanda yeşil alanlara yönelik bakımın (ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi) yapılması, parkın olumlu özellikleri olarak değerlendirilmiştir (Şekil 4.35).

Yeşil alan ve bitki kullanımındaki miktarın az olması nedeni ile parkın kent yeşil alan gelişimine katkısı az bulunmaktadır.

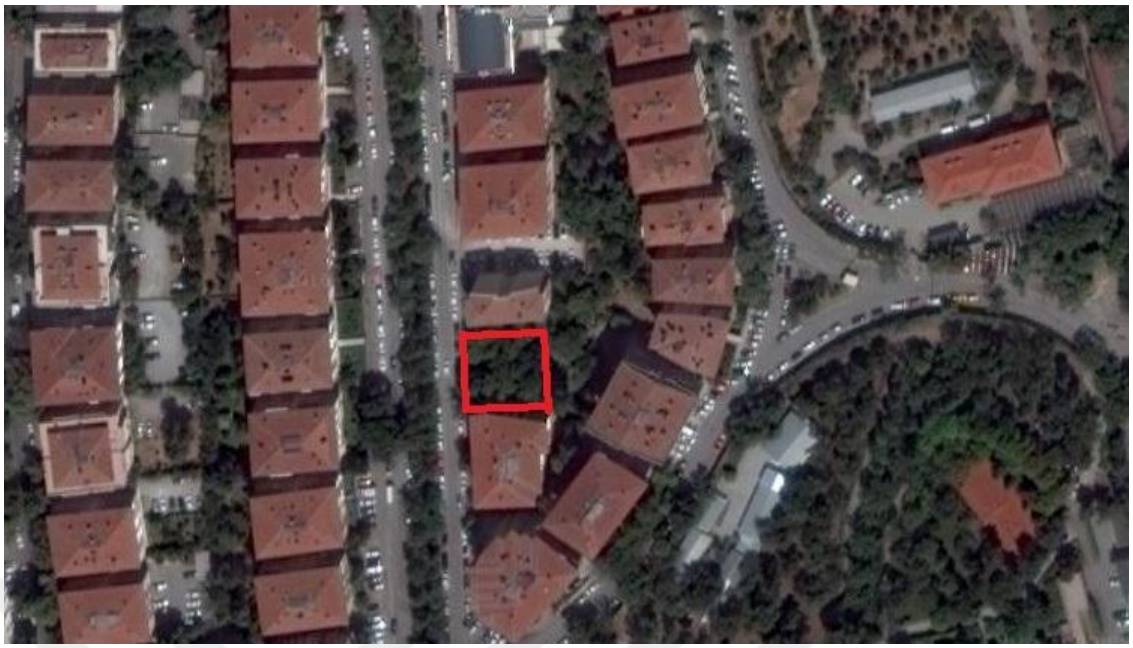

Şekil 4.35 Hadiye Tuncer Parkı, Mebus Evleri Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.8 Eren Onur Demircan Parkı

- **Konumu**

Eren Onur Demircan Parkı, R. Oğuz Arık Mahallesi'nde, Şimşek Sokak üzerinde, çevresinde konut ve sağlık kuruluşunun bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.36).

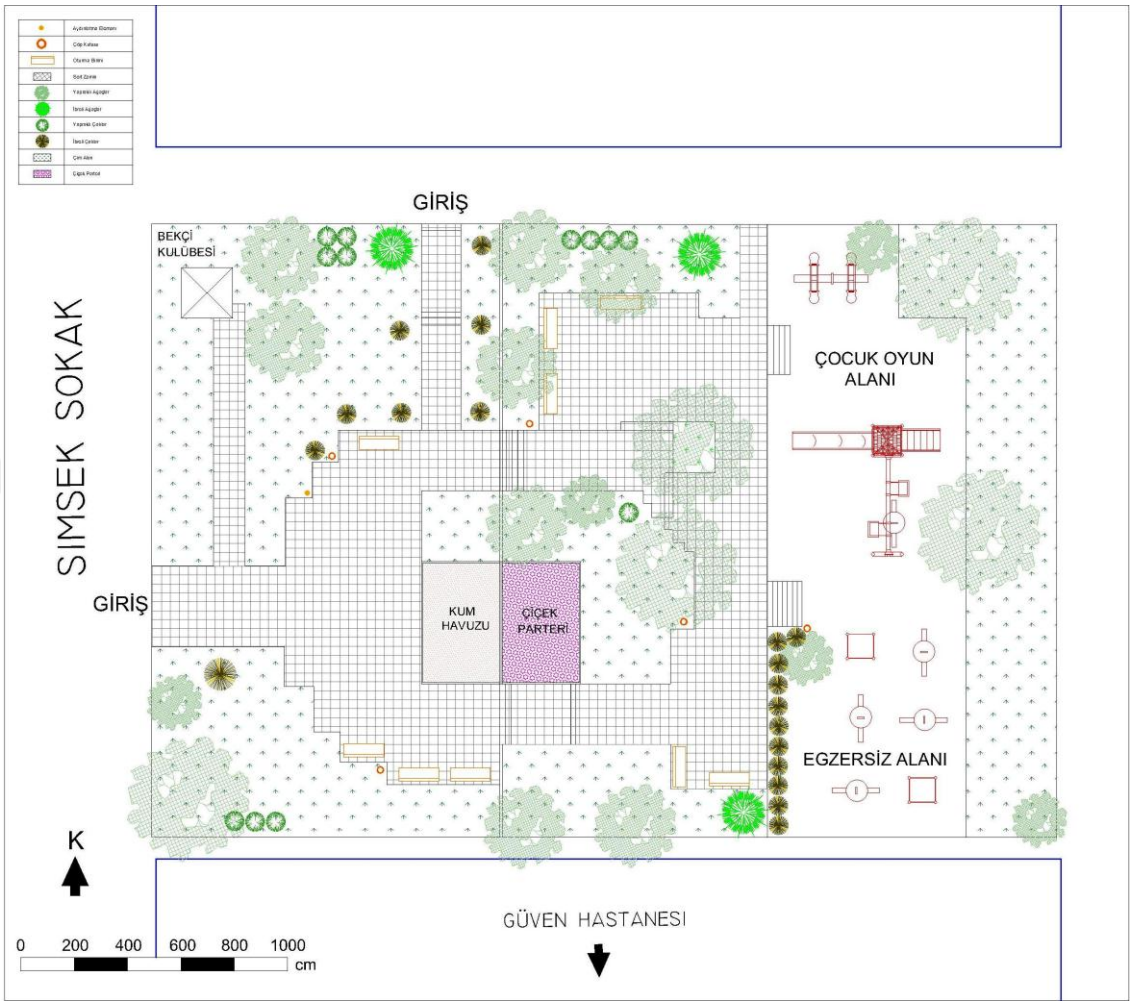
Şekil 4.36 Eren Onur Demircan Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Eren Onur Demircan Parkı toplam 649 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 38 m^2'lik kısmı havuz, 80 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 281 m^2'lik kısmı sert zemin, 250 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dörtgen formlu, eğimli bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın Şimşek Sokak ile ilişkili olan ön cephesi dar, yapılar ile ilişkili yan cepheleri geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri duvar ile çevrelenmiş ön cephesi ise kaldırım ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.37).

Şekil 4.37 Eren Onur Demircan Park planı (Orijinal 2016)

Parka ön cepheden tek, sol yan cepheden ise iki ayrı yaya yolu ile giriş yapılabilmektedir. Parkın yan ve arka cepheleri yeşil alan olarak değerlendirilmiş, orta kısmı ise geometrik formlu sert zeminden oluşmaktadır. Doğrusal formlu yaya yolları alanın iç kısmındaki bu sert zemine açılmaktadır. Bu sert zeminin merkezinde ise dikdörtgen formlu kum havuzu, çiçek parteri ve onu çevreleyen yeşil alandan oluşan bir alan bulunmaktadır. Parkın en alt kotu olan ana giriş kısmında ortada bir kum havuzu, yan kısımlarda ise sert zemin üzerinde oturma birimleri bulunmaktadır. Ayrıca bu kotta parkın yan cephesinden bir giriş daha bulunmaktadır. Ana giriş kısmının devamındaki üst kotta ortada bir çiçek parteri, yan kısımlarında ise oturma birimlerinin bulunduğu

cep şeklinde alanlar bulunmaktadır. En üst kottaki kısım ise çocuk oyun alanı ve spor/egzersiz aletlerinin bulunduğu bir alan olarak kullanılmaktadır. Parkın tasarımında geometrik formlar baskın olarak kullanılmış ve bu formlar ile oynanarak alanda küçük cepler oluşturulmuştur. Bu sayede alanda farklı noktalarda oturma alanları yaratılarak parkın farklı noktalardan algılanabilirliğini kolaylaştırılmış ve alanda hareketlilik sağlanmıştır. Ayrıca alanın tümünde simetrik olmayan bir düzen bulunmaktadır. Giriş kısmındaki girintili çıkıntılı form üst kotlarda da devamlılık göstermekte ve alanda bir bütünlük sağlamaktadır. Bu devamlılık, asimetri ve sert zemin dokusu arasında bitkisel materyal kullanımı ile alanda rastlantı ve keyfilik uyandıran bir tasarım oluşmaktadır. Alandaki yatay bileşenlere zıtlık oluşturan bitkisel materyal yaprakları ve uzun gövdeleri sayesinde parkta bir üst örtü oluşturmakta ve parkta çatı görevi üstlenmektedir. Parkın merkezindeki süs havuzu ve üst kottaki çocuk oyun alanı doku ve renk farklılığı ile parkın odak noktalarını oluşturmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve sağlık kuruluşu yakınında bulunması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar ve çevredeki sağlık kuruluşunu ziyaret eden kullanıcılar için dinlenme, egzersiz alanı ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Eren Onur Demircan Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alan ana girişte ve bir üst kotta yaya yolları düz bir şekilde tasarlanarak engelli kullanıcılar için kolaylık sağlanmıştır. Ancak en üst kotta engelli kullanıcılar için bir giriş bulunmaması engelli erişimini kısıtlanmıştır. Ayrıca çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri andezit kaplama duvar ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkın girişlerinden başlayan akslar parkın orta kısmında bulunan sert zemine bağlanmaktadır. Parkta döşeme malzemesi olarak andezit parke taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (9 adet) sert zemin üzerinde oluşturulan ceplerde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), oturma birimleri yakınlarında konumlandırılmış, turuncu ve mavi renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanı (1 adet), parkın arka kısmındaki yeşil alan üzerinde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Süs havuzu- Dikdörtgen formlu süs havuzu parkın merkezinde konumlandırılmıştır. Beton malzeme ile yapılmış ve renklendirilmiş süs havuzunun alt kotta kalan kısmı kum havuzu bir üst kotta kalan kısmı ise çiçeklik alan olarak kullanılmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir malzemeden bir adet sarı-kırmızı renkli tahterevalli ve çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği salıncak ve kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran, demir ve sert plastik malzemeden yapılmış bir adet çok renkli oyun elemanı bulunmaktadır.

Egzersiz - spor elemanları- Alanda, yetişkinlerin fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği ve egzersiz yapabilecekleri öğeleri bir arada barındıran demir malzemeden yapılmış spor aletleri bulunmaktadır. Alanın zemininde ise çakıl taşı kullanılmıştır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Konutların ve sağlık kuruluşunun bulunduğu bir alanda konumlandırılmış olmasına bağlı olarak bekçi kulübesi bulunması ve duvarlar ile çevrili olması güvenlik açısından olumlu özellik göstermektedir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Parkın girişlerinden başlayan akslar parkın orta kısmında avlu şeklindeki sert zemine bağlanarak alanda rahat ve geniş bir dolaşım sağlamaktadır (Şekil 4.38).

Şekil 4.38 Eren Onur Demircan Park girişi (Orijinal 2016)

Oturma birimlerinin yaya yolları üzerinde konumlanması, çiçek parterlerini ve kum havuzunu izleme imkânı veren gözlemleme, seyretme ve dinlenme amaçlı kullanılması fonksiyonel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Buna bağlı olarak çocuk oyun alanı ve egzersiz alanının bulunduğu en üst kotta hiç oturma biriminin bulunmaması olumsuz özelliklerindendir. Bankların ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları ise görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutuları, oturma birimlerine mesafeli olmaları ve malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması açısından olumlu özellik gösterirken bakımsız ve renk açısından (turuncu-mavi) uyumsuz görünümleri, üstü açık olarak kullanılmaları, sayıca az olmaları gibi nedenlerden dolayı hem görsel açıdan hem de fonksiyonel açısından olumsuz niteliktedir.

Mevcut aydınlatma elemanı sayısı parkın güvenliği ve gece kullanımına yönelik yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Parkın çevresinde bulunan sağlık kuruluşu nedeniyle güvenlik ve gece kullanım kolaylığı açısından alanda daha çok sayıda aydınlatma elemanı bulunması gerekmektedir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarının demir malzeme ağırlıklı kullanımı, sert malzemelerin çocuklara zarar verme ve yaralama gibi sonuçlar doğurma olasılığı bulunduğundan olumsuz özellik teşkil etmektedir. Zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak doğal malzeme olması ve iklim koşullarına uygun olması nedeni ile önem teşkil etmektedir. Oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir. Ayrıca parkta bulunan kum havuzu da çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimine katkı sağlama açısından önem teşkil etmektedir. Kum havuzunu sınırlandıran bordür taşlarının boyanarak renklendirilmesi de çocukların ilgisini çekmede yardımcı

olmaktadır. Ancak kum havuzunun konumu açısından girişte bulunması ve diğer oyun elemanlarından ayrı konumlandırılması olumsuz özellik göstermektedir.

Çiçek parterinde kullanılan yapısal malzemenin renk (mavi) ve doku (beton malzeme) yönünden parkın geneli ile uyumlu olduğu, renk bakımından rahatlatıcı özelliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 250 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8 Eren Onur Demircan Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı
Yapraklı ağaçlar	Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*) Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Karaağaç (*Ulmus glabra*)
İbreli ağaçlar	Arizona servisi *(Cupressus arizonica)*
Ağaççık ve çalılar	Karaçam (*Pinus nigra*) Kurşun kalem ardıcı (*Juniperus virginiana*) Gül türleri (*Rosa sp.*) Duvar sarmaşığı (*Hedera helix*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta yapraklı türlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Oturma birimleri çevresinde ve fonksiyonel alanlarda (çocuk oyun alanı vb.) gölge verici ve görsel etkisi olan bitkilerin özellikle arttığı görülmektedir. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; park spor alanı, çocuk oyun alanı ve dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin yaya yolu, oturma birimleri ve fonksiyonel alanların etrafında yoğun kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgâr gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

İbreli ağaçların ise park alanının tanımlanmasında, fonksiyonel alanların ayrıştırılmasında, yayaların yönlendirilmesinde yeterli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir. İbreli çalıların yaya aksları çevresinde alanı tanımlayıcı özellik gösterdiği ve yönlendirme amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

Parkın ön cephesinde ana girişin iki yanında bulunan uzun gövdeli yapraklı türler girişi tanımlayıcı özellik taşımaktadır. Yapılar ile ilişkili kısımlarda ışığı geçiren hafif tekstürlü ağaçların kullanımı ışığı kontrol etmekte ve parkın iç kısımlarının aydınlık kalmasını sağlamaktadır. Parkın en üst kotunda bulunan sarkık formlu ağaçlar alanda rahatlatıcı bir etki yaratmakta ve üst kottaki fonksiyonel alanlara gölge sağlamaktadır. Alanda bulunan eğimli yapı alana bir derinlik katmakta ve alanın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Bitkisel materyal yaprakları ve uzun gövdeleri sayesinde parkta bir üst örtü oluşturmakta ve parkta çatı görevi üstlenmektedir.

- **Estetik Değerlendirme**

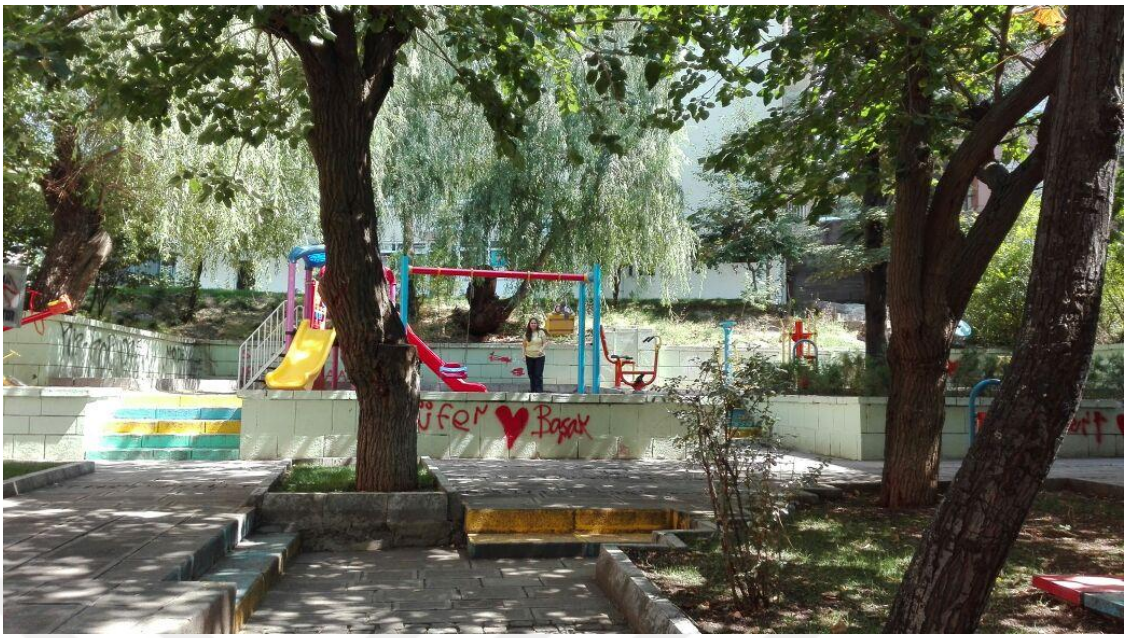
Parkın, yapılaşmaların düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluştuğu, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan yokluğu, monoton ve iç içe yapılaşma, görüş

alanı darlığı, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, donatı elemanlarındaki orantısızlık ve rastgele kullanım, parkı çevreleyen duvarların üzerindeki yazılar vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit parke taş, çakıl, metal, demir vb.) ve renk (gri renkli kilit parke taş ve çakıl malzeme; renkli çocuk oyun elemanları, renkli merdivenler ve süs havuzu) yönünden bir uyum ve bütünlük bulunmaktadır. Parkta uygulanan renklendirme çalışmaları parka canlılık katmakta ve çekiciliğini arttırmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçların alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanıldığı gözlemlenmiştir. İlkbaharda beyaz çiçek açan Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*), mavi-yeşil renkteki Arizona servisi (*Cupressus arizonica*) ve sarkık formlu Salkım söğüt (*Salix babylonica*) dekoratif görünümleri ile alana renk ve görsel açıdan estetik kazandırmaktadır. Ayrıca alanda bulunan çiçek parteri renk ve doku açısından parkın çeşitliliğine katkı sağlamaktadır. Ancak herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Ayrıca yeşil alanlara yönelik bakımın (ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi, yaprakların temizlenmesi) bulunması parkın görünümüne katkı sağlamaktadır.

Park, yapılaşmanın yoğun bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.39).

Şekil 4.39 Eren Onur Demircan Parkı, R. Oğuz Arık Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.9 Kırkkonaklar Parkı

- **Konumu**

Kırkkonaklar Parkı, Kırkkonaklar Mahallesi'nde, Şemsettin Günaltay Caddesi ile 290. Sokak arasında kalan; çevresinde konutların yoğun olarak bulunduğu bir parselde, Kırkkonaklar Mahallesi Muhtarlığı arkasında yer almaktadır (Şekil 4.40).

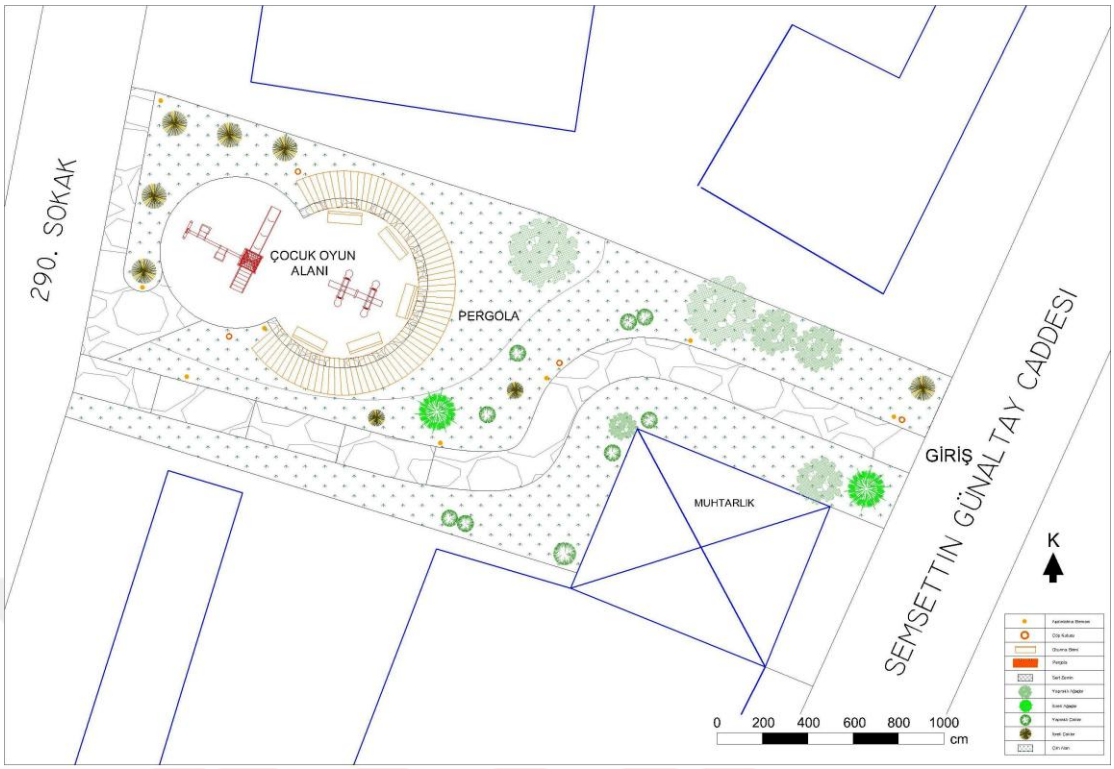
Şekil 4.40 Kırkkonaklar Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Kırkkonaklar Parkı toplam 650 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 70 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 118 m^2'lik kısmı sert zemin, 462 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, konut yapıları arasında kalan, geometrik formlu ve eğimli bir alanda, ön cephesi 290. Sokak, yan cephesi Şemsettin Günaltay Caddesi ile bağlantıyı sağlayan bir yaya yolu, diğer yan cephesi yapı, arka cephesi ise Kırkkonaklar Mahallesi Muhtarlığı ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Bulunduğu mahallenin kentsel dönüşüm bölgesi olmasından dolayı çevresindeki yapılar çağdaş görünümlü ve en fazla 4 kata sahip beton yapılardır (Şekil 4.41).

Şekil 4.41 Kırkkonaklar Park planı (Orijinal 2016)

Parkın ön cephesi kaldırım ile sınırlandırılırken yapı ile ilişkili yan cephe ise tel örgü ile sınırlandırılmıştır. Şemsettin Günaltay Caddesi ile bağlantıyı sağlayan yaya yolu eğimli araziye uygun şekilde rampa oluşturarak parkın aşağı kısmında bulunan dairesel yapıdaki çocuk oyun alanına informal şekilde bağlanmaktadır. Oyun alanının arka kısmına yerleştirilen pergola yarım daire formu ile çocuk oyun alanının dairesel formuna uyum sağlamakta ve düşey bileşen olma özelliği ile alanda zıtlık oluşturmaktadır. Pergola altı oturma birimleri ise yarım daire formuna uygun şekilde belirli ve düzenli aralıklarla konumlandırılarak alanda simetri oluşturmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Ankara'nın kentsel dönüşüm bölgelerden birinde yer alan parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması, atıl alan olarak adlandırılan boş alanda konumlandırılmış olması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, gezinme,

evcil hayvan gezdirme vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı ve sosyalleşme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Kırkkonaklar Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğimin rampa şeklinde çözümlenmesi nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili kısmı tel örgü ile ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısmı ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta, Şemsettin Günaltay Caddesi ile çocuk oyun alanı arasında bağlantıyı sağlayan yaya yolu bulunmaktadır. Yaya aksında döşeme malzemesi olarak kayrak taş döşeme kullanılmıştır ve genişlik 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (5 adet) pergola altında konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), çocuk oyun alanına, oturma birimlerine yakın ve yaya aksı üzerinde konumlandırılmış, yeşil renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (8 adet), oturma birimlerine, çocuk oyun alanına ve kaldırıma yakın mesafelerde ve yaya aksı üzerinde konumlandırılmıştır. Siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Pergola- Parkın arka kısmında yer alan oturma birimleri üzerinde yer alan pergola, dairesel formda, ahşap ve demir malzemeden oluşmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Kauçuk zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında ahşap ve sert plastik malzemeden yapılmış sarı-kırmızı-mavi renkli kaydıraklar, salıncak ve iki adet tahterevalli bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, trafiğin bulunduğu sokak ile işkili kısmında yapısal veya bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olmaması hem görüntü perdeleme hem de çocukların güvenliği açısından sorun teşkil etmektedir. Yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılan parmaklıkların ise iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren pergola altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması görsel açıdan olumsuz özellik gösterse de renk açısından doğa ile uyumlu bir görünüm sergilemeleri, oturma birimlerine mesafeli

olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu ve parkta belli aralıklarla konumlandırıldığı ve çağdaş bir görünüme sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarının ahşap malzeme ağırlıklı kullanımı, çocuklara zarar verme ve yaralama gibi sonuçlar doğurma olasılığı diğer malzemelere göre az bulunduğundan olumlu özellik teşkil etmektedir. Ayrıca oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir. Zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir malzeme olması olumlu özellik teşkil etmektedir (Şekil 4.42).

Şekil 4.42 Kırkkonaklar Parkı yaya yolu döşeme malzemesi (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 462 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, bitkisel materyalin çoğunluğunun çalılardan meydana geldiği belirlenmiştir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9 Kırkkonaklar Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Adi şimşir (*Buxus sempervirens*) Doğu mazısı (*Thuja orientalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta ibreli çalıların ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin az kullanılması fonksiyonel açıdan olumsuz iken ibreli türlerin yapı ile ilişkili cephelerde ve köşe kısımlarda kullanımı tasarım açısından olumlu özellik göstermektedir. Park, ibreli çalıların yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır. Çocuk oyun alanının yol ile ilişkili kısmında herhangi bir bitkisel veya yapısal sınırlayıcı materyal bulunmaması güvenlik ve perdeleme açısından olumsuz özellik göstermektedir. Alanda bulunan eğimli yapı alana bir derinlik katmakta ve alanın algılanabilirliğini arttırmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı ve monoton ve iç içe yapılaşma alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır (Şekil 4.43).

Şekil 4.43 Kırkkonaklar Parkı, Kırkkonaklar (Orijinal 2016)

Parktaki yapısal bileşenlerde; yaya yolunda kullanılan doğal taş malzeme, çocuk oyun alanında kullanılan ahşap ağırlıklı malzemeler ve park genelinde kullanılan kentsel donatıların modern ve bakımlı görüntüsü olumlu özellikleridir. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

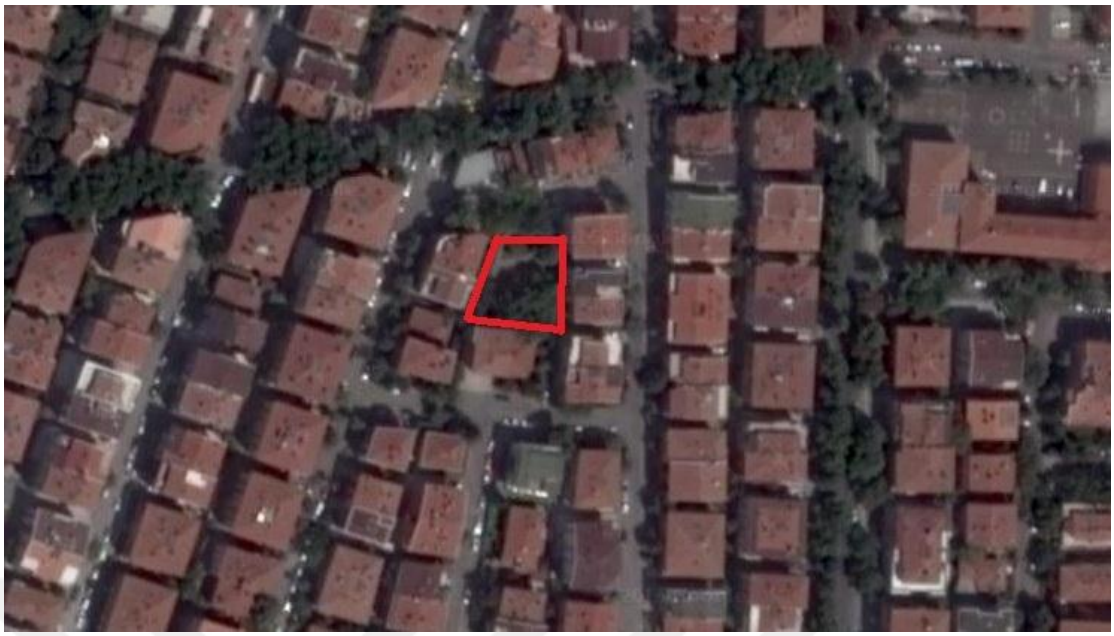
Bitkisel bileşenlerde ise yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitlilik yetersiz bulunmaktadır. Estetik açıdan, alanda dekoratif çiçek veya meyveye haiz türlerin az bulunduğu, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Ayrıca ibreli türler ağırlıklı kullanıldığından alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır.

Yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitliliğin ve miktarın az olması nedeniyle parkın kent yeşil alan gelişimine katkısı az bulunmaktadır.

4.1.1.10 Bahçe Sokak Çocuk Parkı

- **Konumu**

Bahçe Sokak Çocuk Parkı, Emek Mahallesi'nde, Kazakistan Caddesi'ne yakın mesafede, Bahçe Sokak üzerinde çevresinde konutların bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.44).

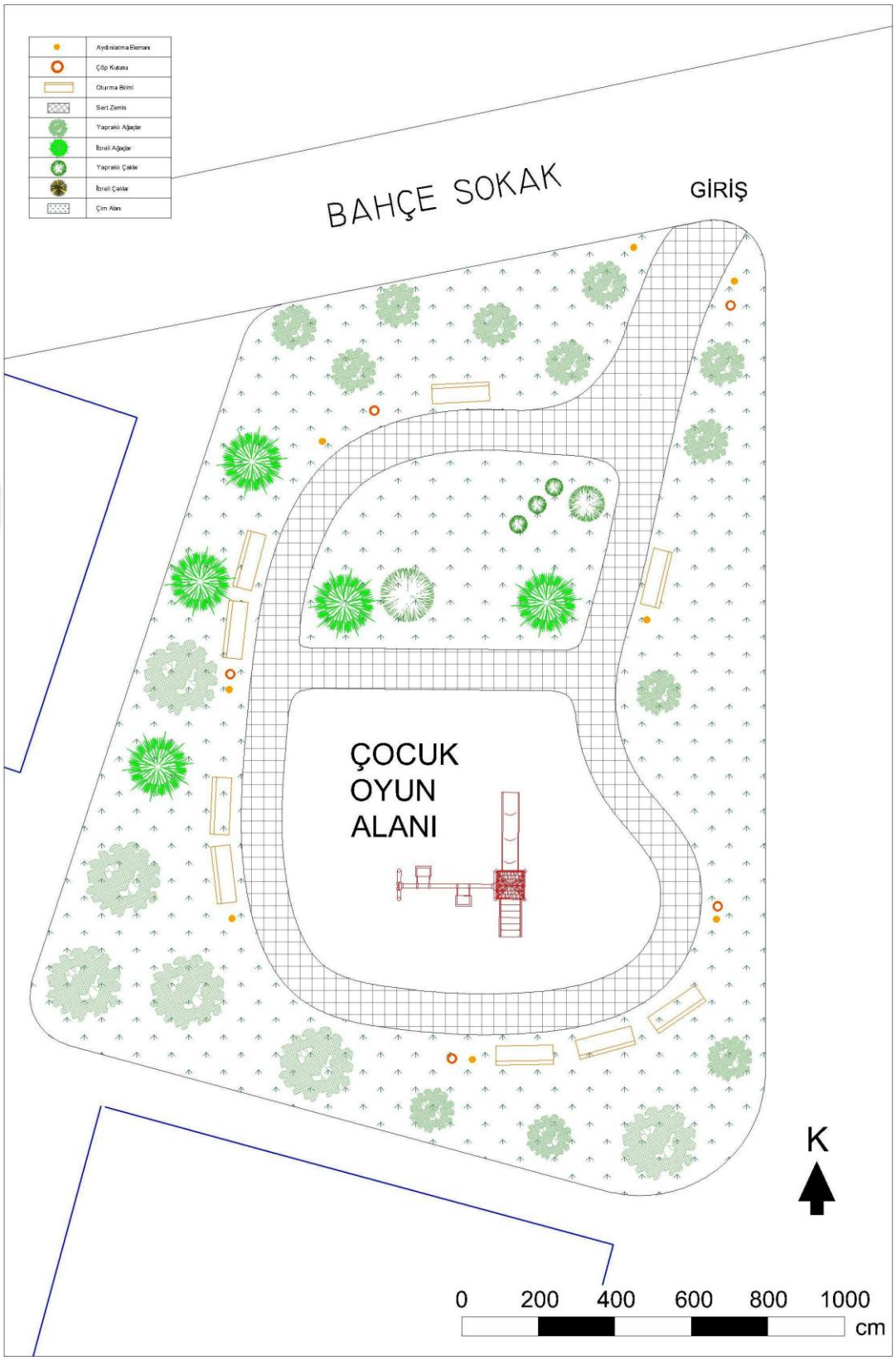
Şekil 4.44 Bahçe Sokak Çocuk Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Bahçe Sokak Çocuk Parkı toplam 670 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 95 m^2'lik kısmı sert zemin, 100 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 130 m^2'lik kısmı ağaçlık alan ve 475 m^2'lik kısmı yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dikdörtgen formlu, düz bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cephesi dar cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır ve parkın yakınlarında atıl durumda bulunan harabe yapılar bulunmaktadır. Yapı ile ilişkili cepheler demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, ön cephesi ise tel örgü ile sınırlandırılmıştır. Parkın ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve bu cephe üzerinde parka ait tek giriş noktası bulunmaktadır (Şekil 4.45).

Şekil 4.45 Bahçe Sokak Çocuk Park planı (Orijinal 2016)

Girişe bağlı yaya yolu parkın genelinde informal yapıda bir aks oluşturmakta ve ortasından geçen yaya yolu ile alanı iki parçaya ayırarak birbirine bağlanmaktadır. Bu alanın bir kısmında çocuk oyun alanı diğer kısmında ise yeşil alan bulunmaktadır. Yaya yolu üzerine yerleştirilen oturma birimleri, aydınlatma elemanları ve çöp kutuları, belli bir düzene göre konumlandırılmadığından alanda simetrik bir düzen bulunmamaktadır. Parktaki informal yapı alanı düzenli ve kurallı yapıdan çıkararak keyfilik ve rastlantı duyguları yaratmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması, atıl alan olarak adlandırılan boş alanda konumlandırılmış olması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, gezinme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı ve sosyalleşme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Bahçe Sokak Çocuk Parkı'nın erişilebilirliği; kent merkezinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili kısmı duvar üstü demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısmı ise tel örgü ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta çocuk oyun alanını çevreleyen ve girişe bağlanan bir adet temel yaya aksı bulunmaktadır. Aks, orta kısımda bulunan adayı ikiye bölecek şekilde ara bir yol ile bağlantılıdır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak andezit taş döşeme kullanılmıştır ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (9 adet) yaya aksı üzerinde ve çocuk oyun alanını gözlemleyebilecek şekilde, farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu, yeşil, mavi) verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), oturma birimleri çevresinde konumlandırılmış, farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu, yeşil, mavi) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (8 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde ve parkın girişinde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir ve sert plastik malzemeden yapılmış, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği tırmanma yeri, salıncak, kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran çok fonksiyonlu ve renkli bir oyun aleti bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, özellikle sokak ile ilişkili kısmında sınırlayıcı eleman olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya aksı çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak bankların farklı renklerde olması ve renk açısından kiri ve tozu belli eden açık renk kullanımı olumsuz nitelik taşımakta ve bankların bakımsız görünmesine neden olmaktadır. Ayrıca park içinde kırık ve bakımsız oturma birimlerinin varlığı, bu elemanların değişim ve tamirinin yeterli düzeyde yapılmadığına da işaret etmektedir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından uyumsuz görünümleri ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları ve malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, küçük ölçekli bir park alanı için yeterli düzeydedir. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin sert yapısı ile çocuklara zarar verici nitelikte olduğu, zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin renkli kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.46).

Şekil 4.46 Bahçe Sokak Çocuk Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 130 m^2'lik alanını ağaçlık alan, 475 m^2'lik alanını ise yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10 Bahçe Sokak Çocuk Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) Ak kavak (*Populus alba*) Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Sabin ardıcı (*Juniperus sabina*) Adi şimşir (*Buxus sempervirens*) İnci çalısı *(Symphoricarpus albus*) Doğu mazısı (*Thuja orientalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

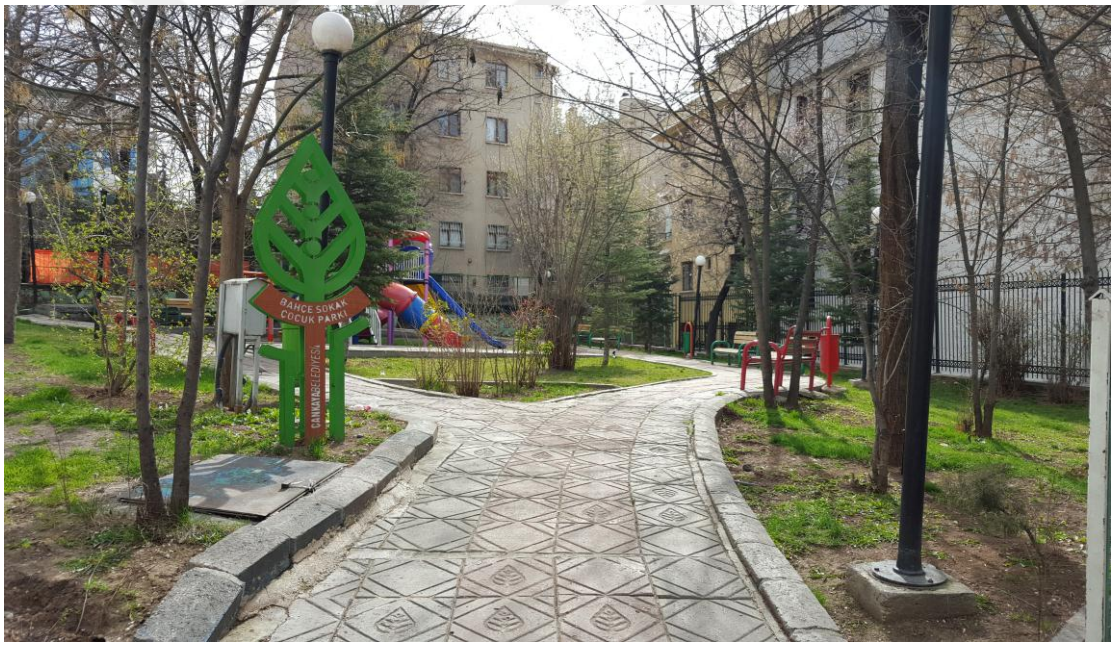
Bitki türleri açısından, parkta parkın genelinde, oturma birimleri çevresinde ve çocuk oyun alanı çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların kullanıldıkları, yapı ile ilişkili kısımlarda ise ibreli türlerin kullanıldığı görülmektedir Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip yapraklı türlerin parkın oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde kullanımı ile ibreli türlerin yapı ile ilişkili cephelerde kullanımı tasarım açısından olumlu özellik göstermektedir. İbreli türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile görüntü kirliliğini perdelemeye ve yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır. Parkın ön cephesinde yalnızca yapraklı türler kullanılması ve ile ibreli türler

ile desteklenmemesi parkın ilişkili bulunduğu yolun yoğun trafik içermemesi nedeni yeterli bulunmaktadır. Parkın ön cephesinde kullanılan ağaçların yapraklı türler olması ilkbahar-yaz aylarında yeşil dokuları ile ön cepheyi görsel anlamda zenginleştirmekte ancak kış aylarında dökülen yaprakları ile parkta zayıf bir görünüm oluşturmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, monoton ve iç içe yapılaşma, görüş alanı darlığı, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, donatı elemanlarındaki uyumsuzluk vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır (Şekil 4.47).

Şekil 4.47 Bahçe Sokak Çocuk Parkı, Emek (Orijinal 2016)

Parktaki kentsel donatılarda, renk yönünden çok çeşitlilik bulunması (farklı renklerdeki banklar ve çöp kutuları) parkta bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Ancak yapısal bileşenlerde kullanılan malzemelerin bulunduğu alanın iklim, mimari

(betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

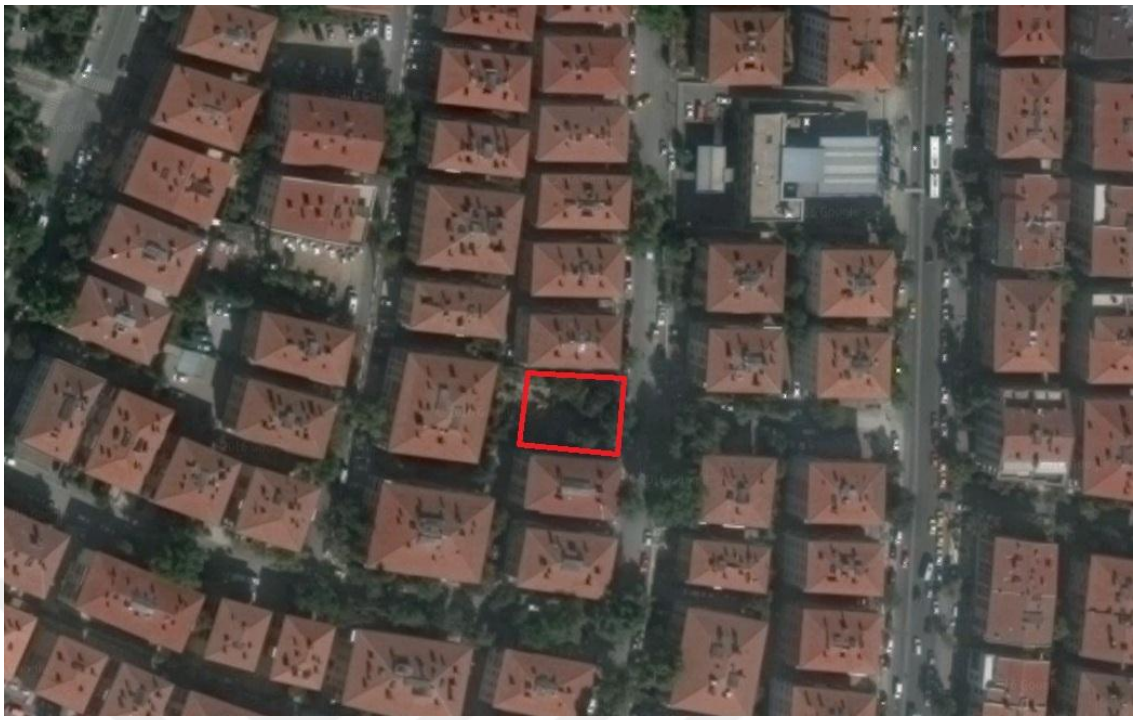
Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Alanda yapraklı türlerin ağırlıklı kullanılması nedeni ile renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

4.1.1.11 Aşık Veysel Parkı

- **Konumu**

Aşık Veysel Parkı, Harbiye Mahallesi'nde, Hürriyet Caddesi üzerinde, çevresinde konut yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.48).

Şekil 4.48 Aşık Veysel Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

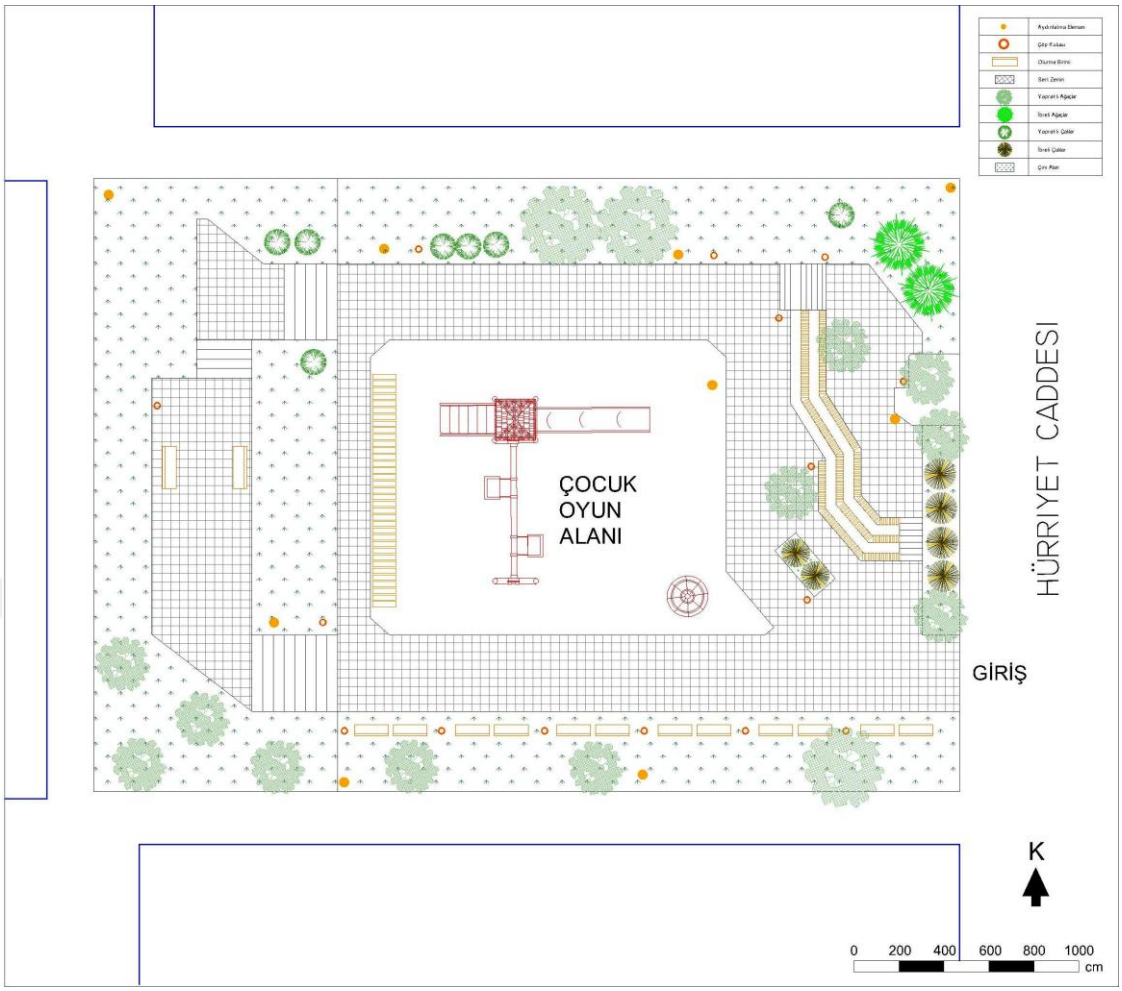
- **Alan Büyüklüğü**

Aşık Veysel Parkı toplam 707 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 170 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 218 m^2'lik kısmı sert zemin, 319 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dörtgen formlu, eğimli bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın Hürriyet Caddesi ile ilişkili olan ön cephesi ve arka cephesi dar, yapılar ile ilişkili yan cepheleri geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri duvar ile çevrelenmiş, yapı ile ilişkili cepheleri tel örgü ile sınırlandırılmış, ön cephesi ise kaldırım ile ilişkilendirilmiştir. Parka sadece ön cephesinden giriş yapılabilmektedir (Şekil 4.49).

Parkın yan ve arka cepheleri yeşil alan olarak değerlendirilmiş, orta kısmı ise dörtgen formlu sert zeminden oluşmaktadır. Parkın en alt kotu olan ana giriş kısmında sağ tarafta bulunan köşegen formlu basamaklardan oluşan bir dinlenme alanı, bu alanın yanından üst kota ulaşan merdivenler bulunmaktadır. Merdivenlerin bitiminden başlayan doğrusal formlu yaya yolu alanın iç kısmındaki dikdörtgen şeklindeki çocuk oyun alanını çevrelemekte ve parkın giriş kısmına bağlanmaktadır. Böylece parkın kısmında sert zemin bir açıklık bulunmaktadır. Bu sert zeminin üzerinde, basamak şeklindeki oturma birimleri arkasında bir adet bitkisel tarh bulunmaktadır. Ana giriş kısmının devamındaki üst kotta ortadaki çocuk oyun alanını çevreleyen yaya aksı üzerinde oturma birimleri doğrusal formda ve belli aralıklarla yerleştirilmiştir. En üst kottaki kısım ise yeşil alan olarak değerlendirilmiş ve banklar kullanılarak oluşturulan küçük bir dinlenme alanı bulunmaktadır. Parkın tasarımında geometrik formlar baskın olarak kullanıldığından alanda düzen hâkim olmaktadır. Alanda eğim olması nedeni ile farklı noktalarda oturma alanları yaratılarak parkın farklı noktalardan algılanabilirliğini kolaylaştırılmış ve alanda hareketlilik sağlanmıştır. Ayrıca alanın tümünde simetrik olmayan bir düzen bulunmaktadır. Giriş kısmındaki girintili çıkıntılı form alanda farklılık ve hareketlilik sağlamaktadır. Alandaki yatay bileşenlere zıtlık oluşturan bitkisel materyal yaprakları ve uzun gövdeleri sayesinde parkta bir üst örtü oluşturmakta ve parkta çatı görevi üstlenmektedir. Parkın merkezi konumundaki çocuk oyun alanı ve girişindeki oturma birimleri farklı formu ile parkın odak noktalarını oluşturmaktadır.

Şekil 4.49 Aşık Veysel Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve muhtarlık yakınında bulunması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme alanı ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Ayrıca Dikmen Vadisi yakınında bulunması neden ile büyük ölçekli parkların kullanıcı yükünü hafifletmek gibi bir işleve sahiptir.

Aşık Veysel Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanın girişte ve bir üst kotta yaya yolları düz bir şekilde tasarlanarak engelli kullanıcılar için kolaylık sağlanmıştır. Ancak en üst kotta engelli kullanıcılar için bir giriş bulunmaması engelli erişimini kısıtlanmıştır. Ayrıca çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili cepheleri tel örgü ile sınırlandırılmış, arka cephesi ise istinat duvarı ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta çocuk oyun alanını çevreleyen ve girişe bağlanan bir adet temel yaya aksı bulunmaktadır. Aks, girişteki geometrik formlu oturma birimlerinden başlayarak üst kotta da devam etmektedir. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak andezit ve granit taş döşeme kullanılmıştır ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

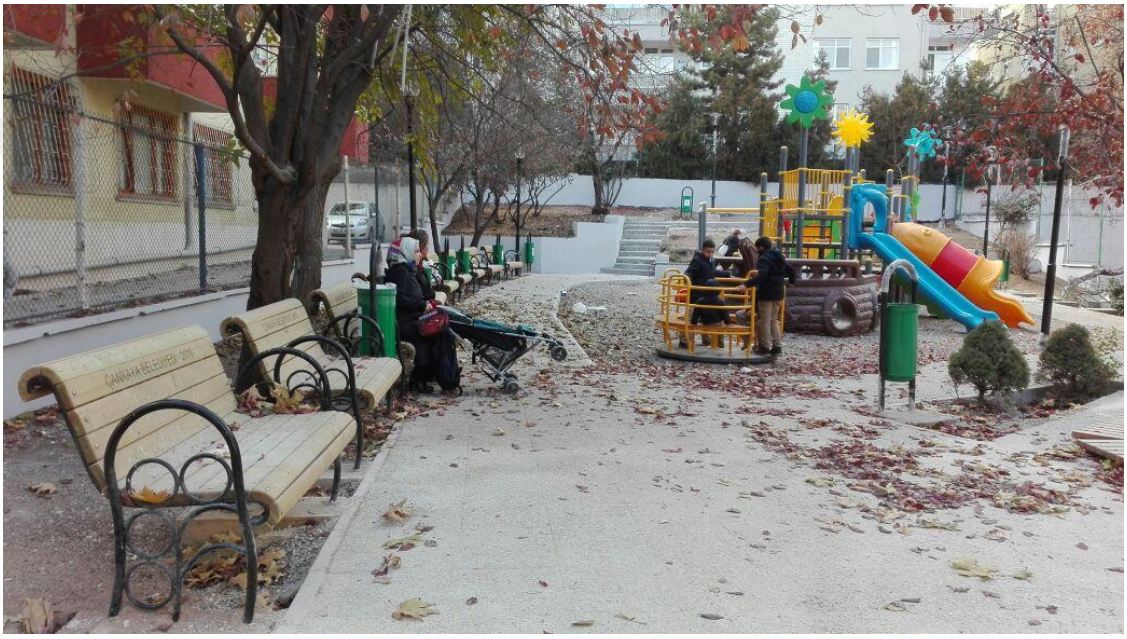
Oturma birimleri- Oturma birimleri (14 adet) alt kotta yaya aksı üzerinde doğrusal ve çocuk oyun alanını gözlemleyebilecek şekilde sıralanmış, alt kotta ise karşılıklı şekilde konumlandırılmıştır ve ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (15 adet), girişte, yeşil alan üzerinde ve oturma birimleri arasında belli aralıklar ile konumlandırılmış, yeşil renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (9 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, çocuk oyun alanında, yeşil alan üzerinde ve giriş kısmında konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir ve sert plastik malzemeden yapılmış, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği tırmanma yeri, salıncak, kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran çok fonksiyonlu ve renkli bir oyun aleti bulunmaktadır (Şekil 4.50).

Şekil 4.50 Aşık Veysel Parkı oturma birimleri ve çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması güvenlik açısından olumlu bir özelliktir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak sokak ile işkili kısmında sınırlayıcı eleman olmaması güvenlik ve görüntü perdeleme açısından olumsuz özellik göstermektedir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için

ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak park içinde kırık ve bakımsız oturma birimlerinin varlığı, bu elemanların değişim ve tamirinin yeterli düzeyde yapılmadığına da işaret etmektedir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması görsel açıdan, parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, temiz, bakımlı ve çağdaş bir görünüme sahip olmaları ise olumlu nitelikleridir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin plastik olması nedeni ile çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzemenin ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin renkli kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 319 m^2'lik alanını çim alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11 Aşık Veysel Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücü bitkiler
Yapraklı ağaçlar	Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*) Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) Huş ağacı (*Betula alba*) Süs eriği (*Prunus cerasifera*)
İbreli ağaçlar	Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) Kuş üvezi (*Sorbus aucuparia*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*) Dağ çamı (*Pinus mugo*) Gül türleri (*Rosa sp.*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta yapraklı ve ibreli türlerin dengeli olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Parkta yapraklı türler giriş ve alt kottaki oturma birimleri çevresinde kullanılırken çocuk oyun alanı çevresinde ve üst kottaki oturma birimleri çevresinde kullanılmamıştır. İbreli türler ise parkın ön cephesindeki oturma birimleri kenarında ve

giriş kısmında kullanılmıştır. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, park dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin oturma birimleri çevresinde kullanılması fonksiyonel açıdan olumlu iken çocuk oyun alanı çevresinde kullanılmaması fonksiyonel açıdan olumsuzdur. İbreli türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile görüntü kirliliğini perdelemeye ve yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır. Aynı şekilde parkın ön cephesinde kullanılan ibreli çalı türleri de parkın yol ile ilişkisini azaltarak görüntü ve gürültü kirliliğine karşı perdeleme sağlamaktadır. Park girişinde kullanılan ağaçların boy ve çap olarak diğer ağaçlara oranla daha baskın karakterde olması odak noktası oluşturmakta ve giriş noktasını belirleyici özellik taşımaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit ve granit taş döşeme, ahşap oturma birimleri) yönünden çağdaş ve bakımlı bir görünüm bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan malzemelerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içerisinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. Yaz başlarında sarı çiçek açan Cennet ağacı (Ailanthus altissima), ilkbaharda beyaz çiçek açan ve kırmızı yapraklara haiz Süs eriği (*Prunus cerasifera*),

kırmızı meyvelere haiz Kuş üvezi (*Sorbus aucuparia*) ve beyaz gövdeye sahip Huş ağacı (*Betula alba*) dekoratif görünümleri ile alana renk ve mevsimsel geçiş açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.51).

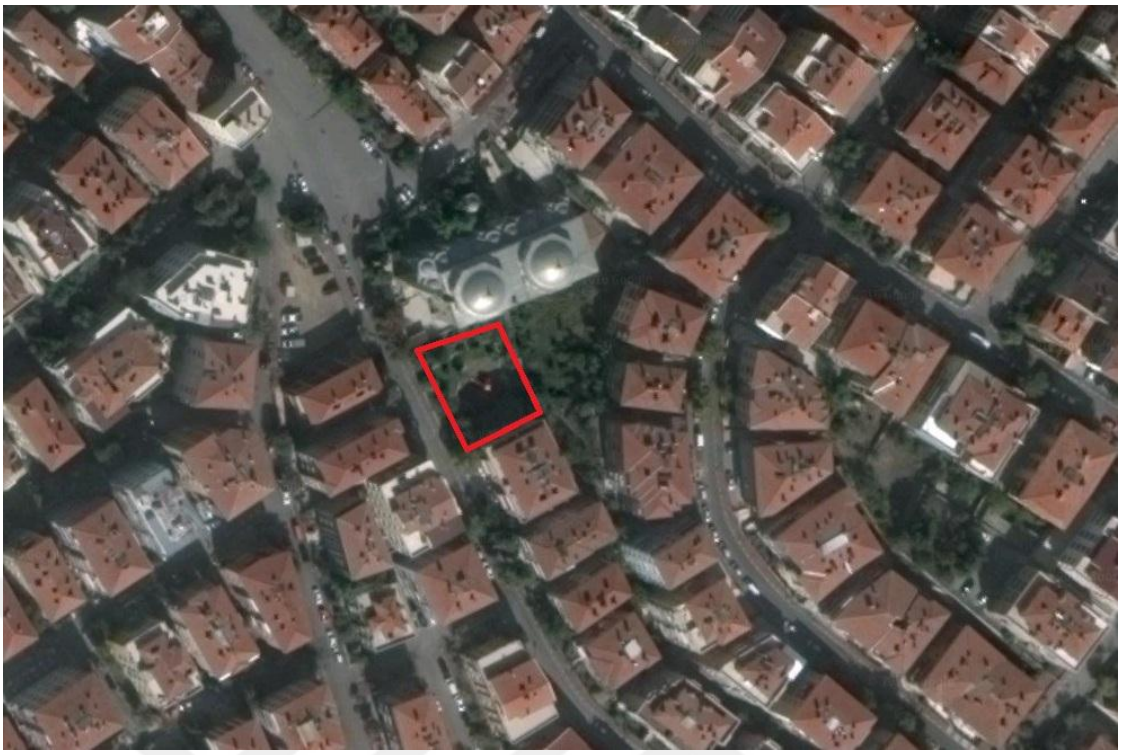

Şekil 4.51 Aşık Veysel Parkı, Harbiye Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.12 Semra Ertem Parkı

- **Konumu**

SSemra Ertem Parkı, Ertuğrul Gazi Mahallesi'nde, Kutlu Gün Sokak üzerinde, çevresinde cami ve ticari mekânlar gibi kamusal alanların, konutların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.52).

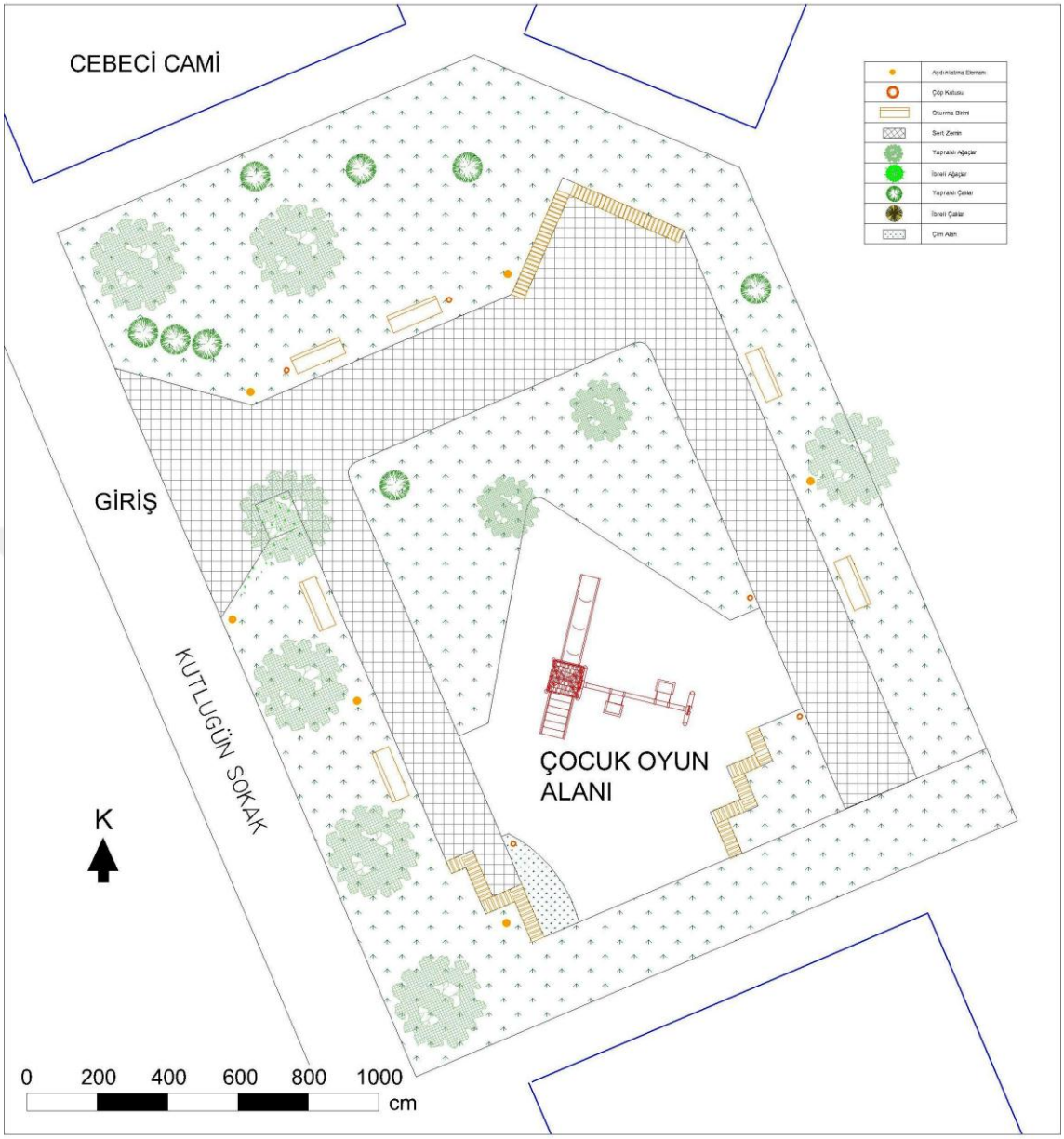
Şekil 4.52 Semra Ertem Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Semra Ertem Parkı toplam 710 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 120 m^2'lik kısmı sert zemin, 160 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 430 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dikdörtgen formlu, düz bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cephesi geniş cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Yapı ile ilişkili arka ve yan cepheler tel örgü şeklinde sınırlandırılmıştır. Parkın ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve bordür taşı ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.53).

Şekil 4.53 Semra Ertem Park planı (Orijinal 2016)

Bu cephe üzerinden parka insan ölçeğine göre geniş bir açıklıktan giriş yapılabilmektedir. Doğrusal formlu yaya yolu girişten başlayarak parkı dolanmakta ancak bağlantılı bulunmamakta, parkın sonundaki istinat duvarına saplanmaktadır. Parkın yollar arasında kalan kısmı çocuk oyun alanı olarak değerlendirilmiş ve bu kısma iki yanındaki yaya yolundan da giriş bulunmaktadır. Yaya aksı üzerinde köşegen formlu oturma birimi ve çocuk oyun alanının benzer formu bir bütünlük sağlamaktadır. Ayrıca yaya aksı etrafında simetrik şekilde yerleştirilen kentsel donatılar bulunmaktadır. Parkın

dış çeperinin yeşil doku ile çevrelenmesi ve ön kısımda kullanılan yeşil alan parktaki sert dokuyu kırmakta ve parkın genel tasarımını yumuşatmaktadır. Parkın girişindeki soliter şekilde kullanılan ağaç parkı belirleyici bir özellik taşımaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın ticari mekanlar, konut alanları ve Cebeci Cami yanında bulunması, araç ve yaya trafiği açısından yoğun bir noktada bulunması ve küçük ölçekli bir alan olması "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı, toplanma alanı ve cami varlığı nedeniyle bekleme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Semra Ertem Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri istinat duvarı üzeri tel örgü ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkta, girişten iki yöne ayrılarak çocuk oyun alanının iki yanında yeşil alan ile sonlanan akslar bulunmaktadır. Bu akslar çocuk oyun alnı ile birbirine bağlanmaktadır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak andezit plak taş döşeme kullanılmıştır ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (6 adet) girişe yakın konumda, çocuk oyun alanını gözlemleyebilecek şekilde çocuk oyun alanı yanındaki aksların kenarında karşılıklı olarak konumlandırılmıştır ve verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır. Ayrıca aks üzerinde parkın arka cephesine yakın konumda köşegen formda ve çocuk oyun alanı içinde geometrik formda duvar üstü ahşap oturma birimleri bulunmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), girişte, yeşil alan üzerinde ve çocuk oyun alanı yakınında konumlandırılmış, farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (6 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, yeşil alan üzerinde ve giriş kısmında konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir ve sert plastik malzemeden yapılmış, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği tırmanma yeri, salıncak, kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran çok fonksiyonlu ve renkli bir oyun aleti bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması güvenlik açısından olumlu bir özelliktir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için

ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, duvar üstü oturma birimlerinin ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ancak bankların farklı renklerde olması ve renk açısından kiri ve tozu belli eden açık renk kullanımı olumsuz nitelik taşımakta ve bankların bakımsız görünmesine neden olmaktadır. Kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından farklı renklerde olmaları (turuncu, kırmızı) nedeni ile uyumsuz görünümleri görsel açıdan, parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve temiz görünümleri ise olumlu nitelikleridir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, çevresinde ticari alanların da parkın aydınlatmasına katkı sağlaması nedeni ile küçük ölçekli bir park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin sert yapısı ile çocuklara zarar verici nitelikte olduğu, zeminde kullanılan malzemenin ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte

olmadığı görülmektedir. Zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin renkli kullanımı ve bakımlı olması çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 430 m^2'lik alanını çim alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12 Semra Ertem Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) Bulut ağacı (*Cotinus coggygria*) Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*)
Ağaççık ve çalılar	Kadın tuzluğu (*Berberis thunbergii*) Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta fonksiyonel alanlar çevresinde ve parkın dış çeperinde kaldırıma yakın kısımlarda gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların kullanıldıkları, ibreli türlerin ise parkın genelinde az sayıda kullanıldığı gözlenmiştir. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, bitkisel materyalin park alanının tanımlanmasında, kent dokusundan ayrıştırılmasında ve gürültü, görüntü kirliliği, rüzgâr

vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir. Gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkilerin yaya yolları ve oturma birimleri çevresinde kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur. Ancak çocuk oyun alanı çevresinde gölge verici özellikte uzun boylu ve yapraklı ağaçların bulunmaması fonksiyonel açıdan olumsuzdur.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, monoton ve iç içe yapılaşma, görüş alanı darlığı, dış cephe görüntüsündeki karmaşa, donatı elemanlarındaki orantısızlık ve rastgele kullanım vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların azlığı parkın algılanabilirliğini azaltmaktadır. Ancak alandaki yapısal bileşenlerde, malzeme yönünden bulunduğu bölgenin iklim, mimari, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, alanda dekoratif çiçek veya meyveye haiz türlerin az bulunduğu, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Alanda dekoratif çiçek veya meyveye haiz türlerin az bulunması ve yapraklı türlerin yoğun olarak kullanılması renk açısından monokrom bir etki yaratmaktadır. Alana yalnızca ince tekstüre sahip ve turuncu-kırmızı renk yapraklara sahip Bulut ağacı (*Cotinus coggygria*) renk olarak estetik katmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik az bulunmakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitliliğin ve miktarın az olması nedeniyle parkın kent yeşil alan gelişimine katkısı az bulunmaktadır (Şekil 4.54).

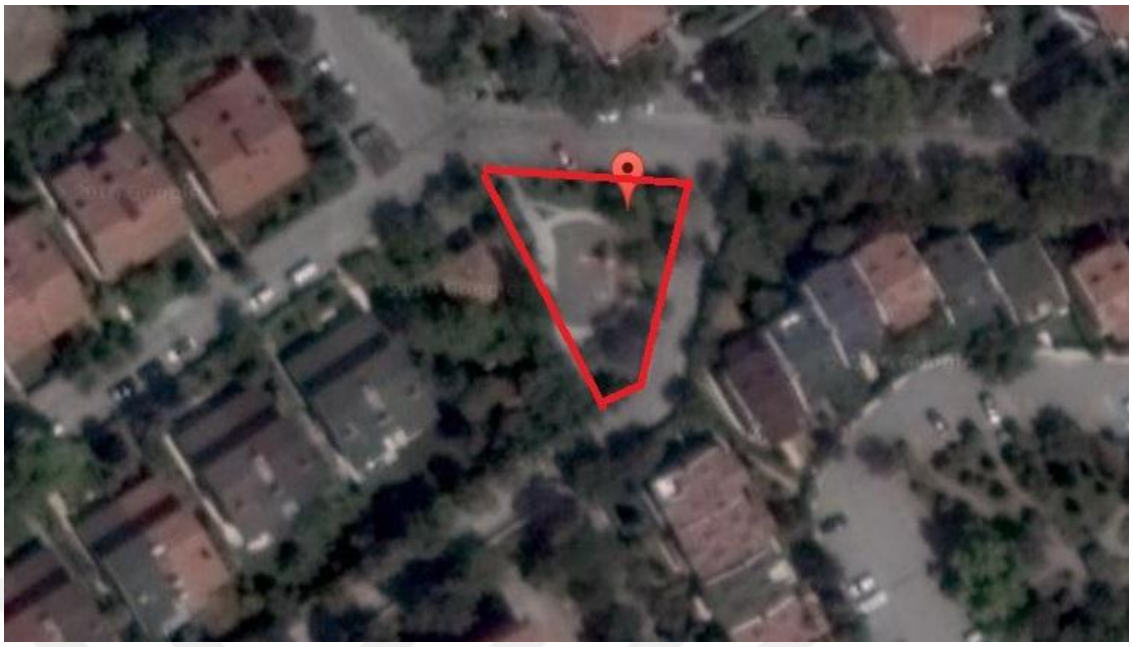

Şekil 4.54 Semra Ertem Parkı, Ertuğrul Gazi Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.13 Beta Parkı

- **Konumu**

Beta Parkı, Ümitköy Mahallesi'nde, 1939. Sokak ve 1941. Sokak kesişiminde, çevresinde villa tipi konutların ve çok katlı blokların bulunduğu bir bölgede yer almaktadır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55 Beta Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

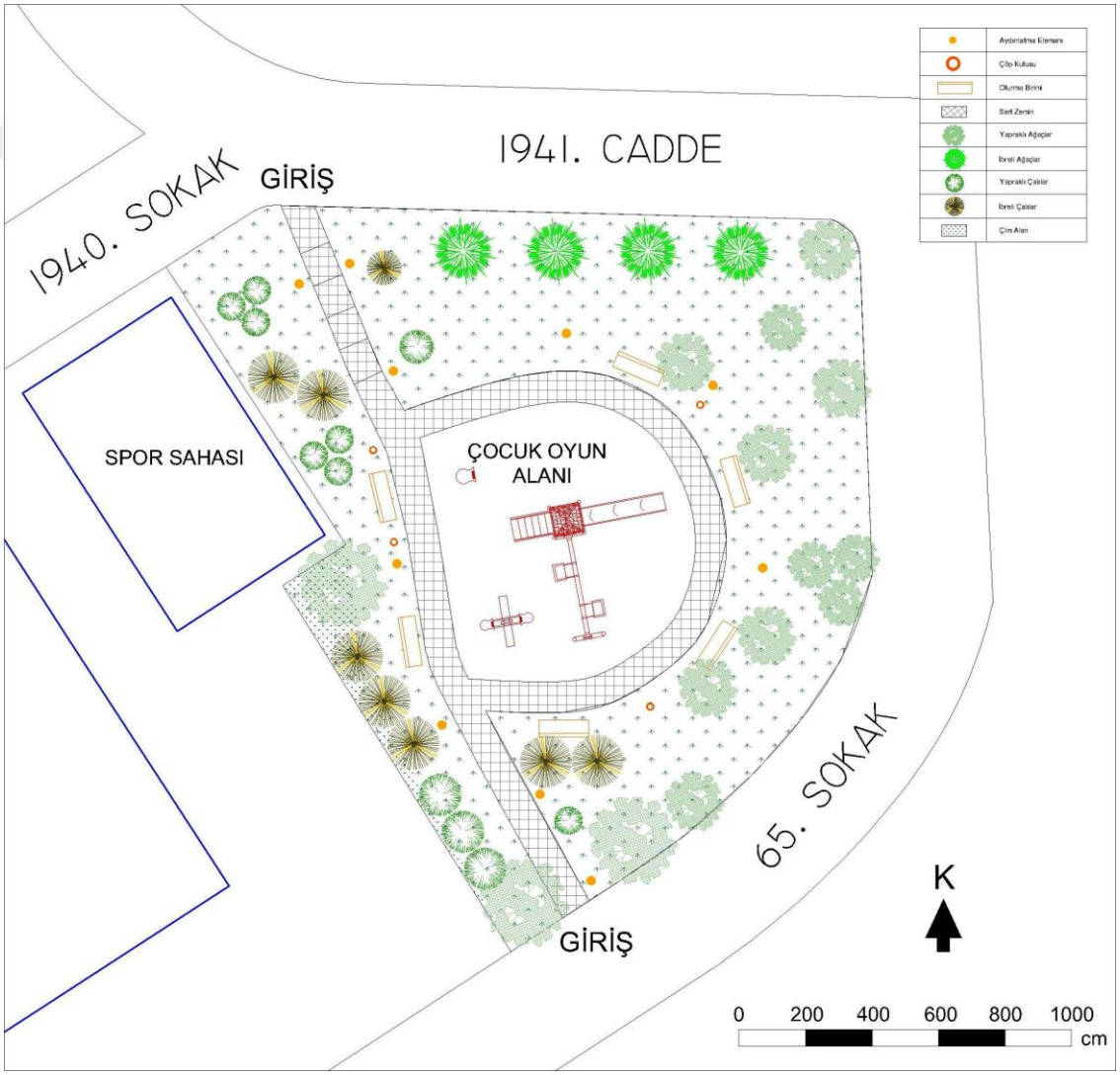
Beta Parkı toplam 723 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 118 m^2'lik kısmı sert zemin, 150 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı ve 455 m^2'lik kısmı yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, iki farklı sokak ve villa tipi konutların sınırlandırdığı üçgen formlu, az eğimli bir alanda, 1939. Sokak ve yapı ile ilişkili cepheleri geniş, 1941. Sokak ile ilişkili cephesi dar olacak şekilde tasarlanmıştır. Bulunduğu mahallenin yeni yerleşim bölgesi olmasından dolayı çevresindeki yapılar çağdaş görünümlü, villa tipi konut bölgesi olmasından dolayı az katlı beton yapılardır. Parkın sokak ile ilişkili cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiş, yapı ile ilişkili kısmı ise demir parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır.

Parkta ön cephe ile arka cephe arasında informal bir yaya yolu bulunmaktadır. Az eğimli bir arazide bulunan parkta eğim, merdivenler ile çözümlenmiştir. İki farklı

sokaktan girişi bulunan parkta yaya yolu girişlerden başlayarak parkın orta kısmında bulunan dairesel yapıdaki alanı çevrelemekte ve birbirine bağlanmaktadır. Bu dairesel alanda çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Yaya yolu üzerinde bulunan oturma birimleri ve çöp kutuları dairesel forma uygun şekilde çocuk oyun alanı etrafına belirli aralıklarla yerleştirilmiştir. Bu da alanda geometrik bir düzenin var olmasını sağlamaktadır. Parkın dış çeperi düzensiz aralıklar ile ağaçlandırılarak ortadaki sert doku yumuşatılmıştır (Şekil 4.56).

Şekil 4.56 Beta Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Ankara'nın yeni yerleşim yerlerinden birinde yer alan parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı ve sosyalleşme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Beta Parkı'nın erişilebilirliği; çevresinde toplu taşıma duraklarının azlığı nedeni ile kolay nitelikte değildir. Parkın yeni yerleşim bölgelerinden birinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının azlığı birçok alandan erişim kolaylıklarını azaltmaktadır. Alanda eğim, iki tarafı da merdivenle çözümlendiğinden engelli kullanıcıların erişimi kolay nitelikte değildir. Ayrıca çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın konutlar ile ilişkili kısmı demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısmı ise bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde ilişkili olduğu iki sokağı birbirine bağlayan ve çocuk oyun alanını çevreleyen yaya aksı bulunmaktadır. Yaya yollarında döşeme malzemesi olarak beton malzeme kullanılmıştır ve yaya yollarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (6 adet) yaya yolu üzerinde konumlandırılmış, verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimlerinin arasına (2 adet banka 1 adet çöp kutusu düşecek şekilde) ve girişe konumlandırılmış, farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu, yeşil) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (10 adet), yaya aksı üzerinde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, yeşil renkli çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir malzemeden üretilmiş bir adet kırmızı-mavi renkli tahterevalli, polietilen malzemeden üretilen kaydıraklar, iki adet mavi ve kırmızı renkli salıncak ve kırmızı renkli tekli oyun aleti bulunmaktadır (Şekil 4.57).

Şekil 4.57 Beta Park çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal bileşenler incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan parmaklıklar ile çevrili olması güvenlik açısından olumlu iken trafiğin bulunduğu caddeler ile işkili kısımlarında yapısal veya bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olmaması hem görüntü perdeleme hem de güvenlik açısından sorun teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının iki sokağı bağlayıcı ve park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin, parkın içindeki iki araç yolunu birbirine bağlayan geçiş yolu niteliğindeki yaya yolu üzerinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bakımlı görünümleri, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olması bakımından olumlu özellik göstermektedir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, bakımsız ve renk açısından (turuncu, yeşil) uyumsuz görünümleri ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimleri yakınında konumlandırılmaları, belli bir düzene ve sayıya göre konumlandırılmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları ve parkta girişe yakın kısımlarda konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre tekrar eden yapıda konumlandırıldığı ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca oturma birimleri ile aynı renkte kullanılmaları uyumlu bir görünüm sergilemektedir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarının demir malzeme ağırlıklı kullanımı, sert malzemelerin çocuklara zarar verme ve yaralama gibi sonuçlar doğurma olasılığı bulunduğundan olumsuz özellik teşkil etmektedir. Zeminde kullanılan malzeme türünün çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak zeminde kullanılan malzemenin doğal malzeme olması, oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 455 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13 Beta Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Ak kavak (*Populus alba*)
	Süs eriği (*Prunus cerasifera*)
	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*)
	Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*)
	Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*)
	Doğu ladini (*Picea orientalis*)
	Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Mahonya (*Mahonia aquifolium*)
	Altın çanağı (*Forsythia intermedia*)
	Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*)
	Doğu mazısı (*Thuja orientalis*)
	Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta yapraklı ve ibreli türlerin dengeli olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Parkın yapı ve yol ile ilişkili cephelerinde sınırlayıcı eleman olarak ve hâkim rüzgâr yönünde ibreli türlerin kullanıldığı belirlenmiştir. Parkta yapraklı türler oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde kullanılmıştır. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, park dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. İbreli türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile görüntü kirliliğini perdelemeye ve yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır. Aynı şekilde parkın ön cephesinde kullanılan ibreli çalı türleri de parkın yol ile ilişkisini azaltarak görüntü ve gürültü kirliliğine karşı perdeleme sağlamaktadır.

Parkın ön cephesinde bulunan ibreli türler tekrar eden yapıları ile alanda bir devamlılık oluşturmaktadır. Bu türler kaba tekstürleri ile alanda görsel kontrol sağlamaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın çevresindeki yapılaşmanın çoğunlukla yeni bir görüntüye sahip olması ve parkın çevresinde yoğun araç trafiği olmayışı görsel açıdan olumlu niteliklerdir.

Parktaki yapısal bileşenlerde, renk (turuncu, yeşil, mor çöp kutuları, yeşil aydınlatma direkleri ve oturma birimleri vb.) yönünden çok çeşitlilik bulunması parkta renk açısından bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Ayrıca donatıların bakımsız oluşu pakta estetik olmayan görüntüye neden olmaktadır. Ancak yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar) uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içerisinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. Yaz başlarında sarı çiçek açan Cennet ağacı (Ailanthus altissima), ilkbaharda beyaz çiçek açan ve kırmızı yapraklara haiz Süs eriği (*Prunus cerasifera*), beyaz gövdeye sahip Ak kavak (*Populus alba*) ve Mahonya (*Mahonia aquifolium*) dekoratif görünümleri ile alana renk ve mevsimsel geçiş açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını ve algılanabilirliğini arttırmaktadır (Şekil 4.58).

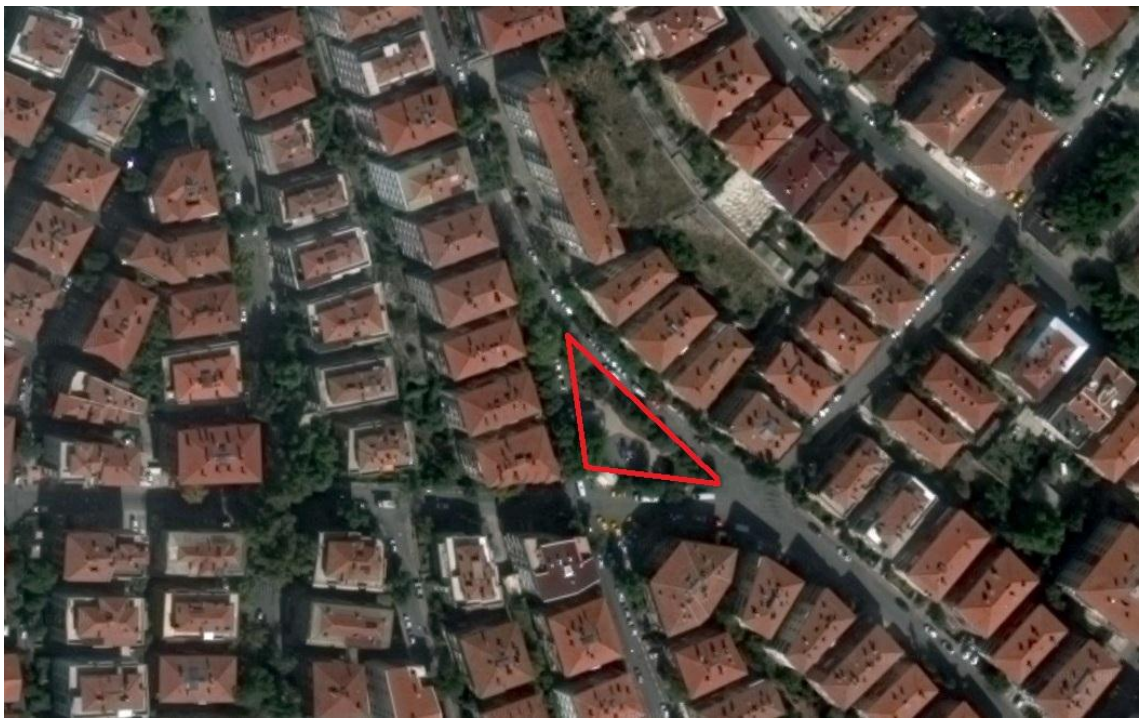

Şekil 4.58 Beta Parkı, Ümitköy Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.14 Mini Park

- **Konumu**

Mini Park, Tınaztepe Mahallesi'nde, Başçavuş Sokak ile Ballıbaba Sokak kesişiminde; çevresinde konutların, muhtarlığın, ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.59).

Şekil 4.59 Mini Park'ın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Mini Park toplam 726 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 136 m^2'lik kısmı sert zemin, 155 m^2'lik çocuk oyun alanı, 435 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 3 sokağın sınırlandırdığı üçgen formlu, eğimli bir alanda, Başçavuş Sokak ile ilişkili olan cephesi geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiştir ve tel örgüler ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.60).

Şekil 4.60 Mini Park planı(Orijinal 2016)

Parkın tüm cephelerinden toplam dört adet giriş noktası bulunmaktadır. Ballıbaba Sokak üzerinde bulunan giriş üst kotta, Başçavuş Sokak üzerinde bulunan giriş ise alt kotta bulunmaktadır. Başçavuş Sokak üzerinde bulunan giriş noktasının yanında Tınaztepe

Mahallesi Muhtarlığı bulunmaktadır. Parkın ön cephesi ile yan cephesi arasında yay formlu bir yaya aksı bulunmaktadır. Bu yaya aksından üst kottaki sokağa ulaşan iki adet doğrusal formlu merdiven çıkmaktadır ve parkın ön cephesinde yaya aksına bitişik dairesel formlu bir çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Parkın yan cephe ile ön cephesi arasında ise taksi durağı konumlandırılmıştır. Parkta oturma birimleri ve kentsel donatılar yaya yolu ve çocuk oyun alanı çevresinde formları ile uyumlu şekilde düzensiz aralıklar ile konumlandırılmıştır. Bu düzensiz aralıklar nedeni ile parkın genelinde asimetri hâkim olmaktadır. Parkın merkezinden geçen yaya aksı ve etrafındaki dinlenme alanları haricinde parkta sert zemin kullanılmamış ve yeşil alan şeklinde tasarlanmıştır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları, muhtarlık ve taksi durağı yakınlarında bulunması, araç trafiğinin yoğun olduğu caddeler üzerinde bulunması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar ve taksi durağında çalışan insanlar için dinlenme ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Mini Park'ın erişilebilirliği; parkın şehir merkezinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğim rampalar ile çözümlenmiş olduğundan engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri tel örgü ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkın ön cephesi ile yan cephesi arasında yay formlu bir yaya aksı ve bu aksa bitişik çocuk oyun alanını çevreleyen bir adet yaya aksı bulunmaktadır. Ayrıca bu aksa dik gelen üst kota bağlanan iki adet yaya aksı bulunmaktadır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak andezit plak taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (6 adet) temel yaya aksı üzerinde, çocuk oyun alanı çevresinde ve taksi durağı yanında konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), oturma birimleri çevresinde ve girişte konumlandırılmış, turuncu renkli ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanı (1 adet), muhtarlığı yanında konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında polietilen malzemeden üretilmiş iki adet renkli kaydırak ve iki adet salıncak bulunmaktadır (Şekil 4.61).

Şekil 4.61 Mini Park çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, yoğun trafiğin bulunduğu caddeler ile işkili kısımlarında sınırlayıcı elemanlar olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, oturma birimleri park içindeki dağılımı, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu

tespit edilmiştir. Ancak gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmamaları ve belirli bir düzende yerleştirilmemeleri tasarım açısından olumsuz özellikler taşımaktadır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması görsel ve sağlık açısından sorun teşkil etmektedir. Ayrıca kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaktadır. Oturma birimlerinin yakınında ve girişte kullanılmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, parkta belirli bir düzene göre (2 adet oturma birimine 1 adet çöp kutusu düşecek şekilde) konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 435 m^2'lik alanını çim alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14 Mini Park'ta kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Çınar *(Platanus orientalis*) İğde (*Eleagnus angustifolia*) Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Leylandi melez servisi *(Cupressocyparis leylandii)*
Ağaççık ve çalılar	Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) Adi leylak (*Syringa vulgaris*) Duvar sarmaşığı (*Hedera helix*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Parkta oturma birimleri çevresinde ve parkın dış çeperinde kaldırıma yakın kısımlarda gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı türlerin kullanıldığı görülmektedir. İbreli türlerin çoğunluğu parkın bir kısmında grup halinde kullanılmıştır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; Mini Park özellikle taksi durağı çalışanları için bekleme alanı ve mahallede yaşayan insanlar için çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan türlerin oturma birimleri çevresinde ve kaldırıma yakın kısımlarda kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur. Yapraklı çalıların ise bekçi kulübesi ve taksi durağı gibi yapı ile ilişkili kısımlarda görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü perdeleme amaçlı

kullanıldığı görülmektedir. Parkın tüm cepheleri yol ile ilişkili olduğundan ibreli (sık dokulu) türlerin tek bir yerde grup halinde kullanımları tasarım açısından olumsuzdur.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, çevresinde trafiğin yoğun olması, alandaki yeşil alan azlığı, monoton ve iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit plak taş döşeme, ahşap oturma birimleri) yönünden çağdaş ve bakımlı bir görünüm bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır (Şekil 4.62).

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. Hoş kokuya haiz İğde (*Eleagnus angustifolia*), Adi leylak (*Syringa vulgaris*) ve Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) gibi türler alana renk ve koku açısından estetik kazandırmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda çok sayıda kullanılması nedeni ile alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alanda yeşil alanlara yönelik bakımın (ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi) yapılması, parkın olumlu özellikleri olarak değerlendirilmiştir.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

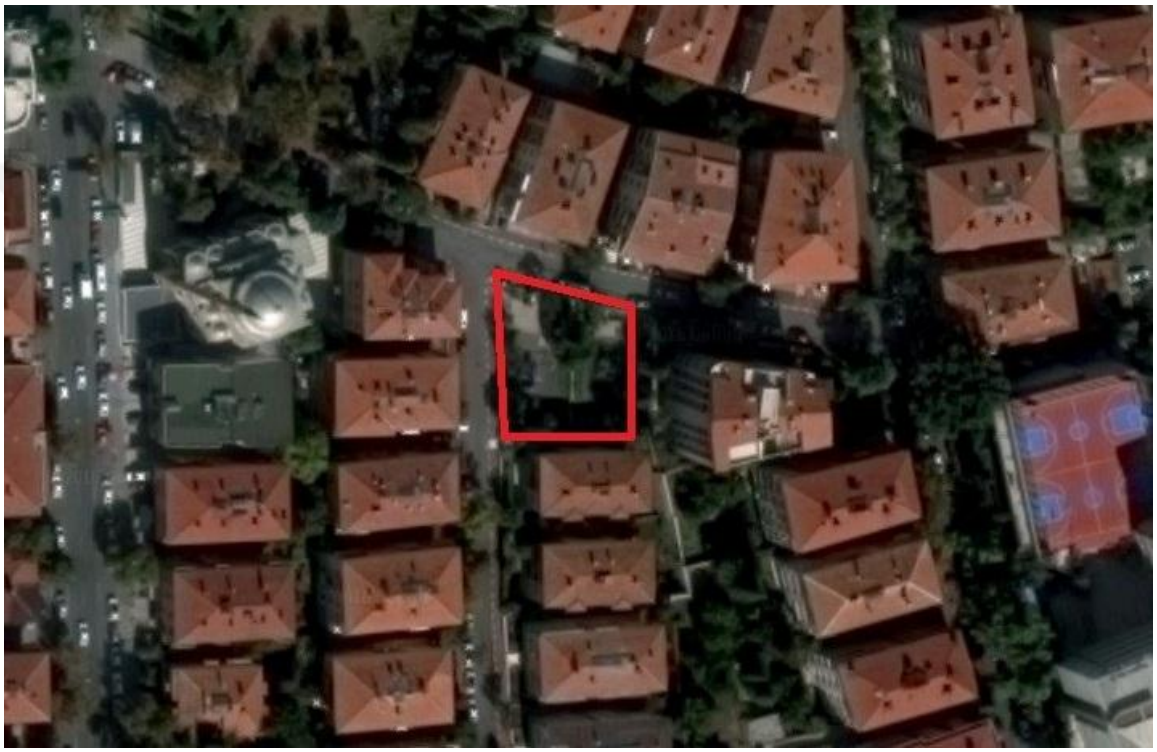

Şekil 4.62 Mini Park, Tınaztepe Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.15 Anneannem Parkı

- **Konumu**

Anneannem Parkı, 100. Yıl Mahallesi'nde, Dolunay Sokak ile Gökçek Sokak arasında, çevresinde konut yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.63).

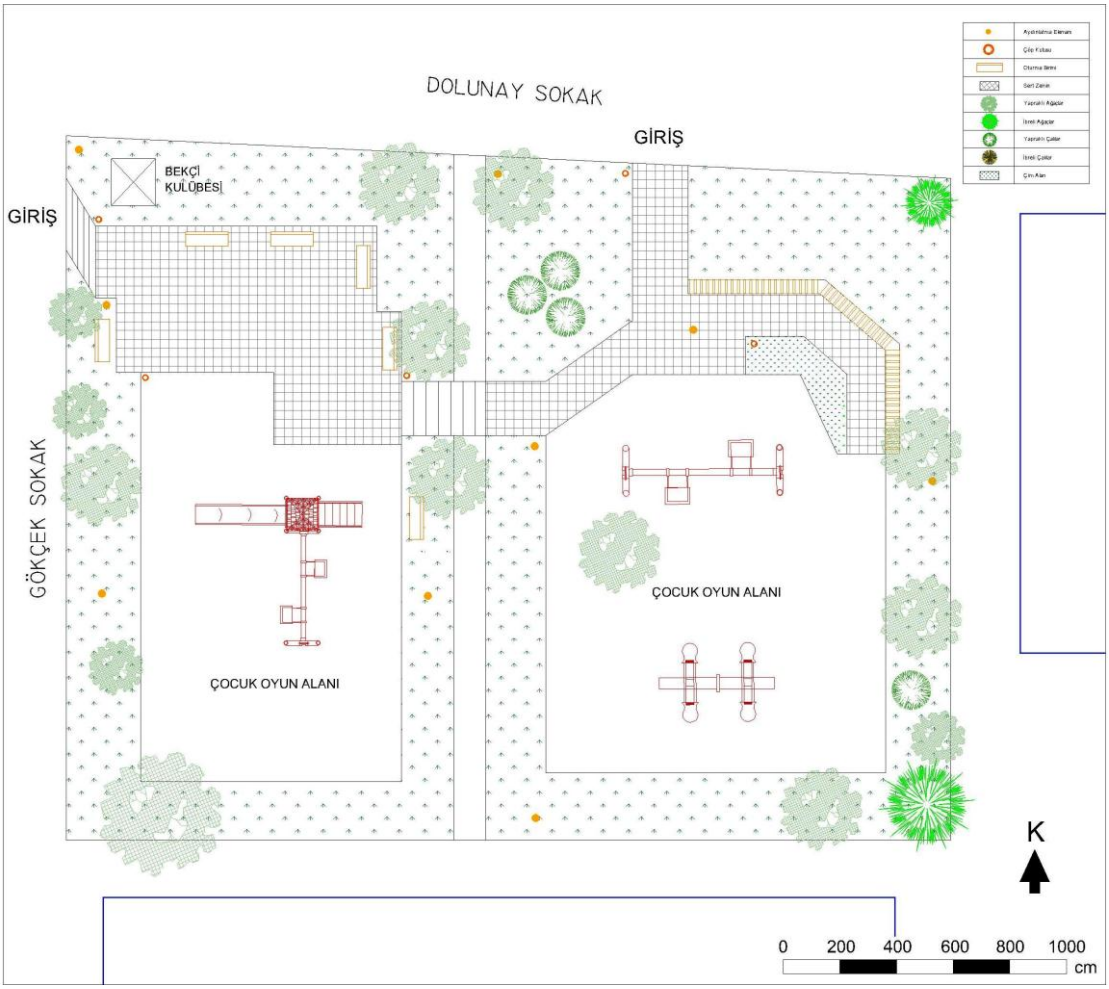
Şekil 4.63 Anneannem Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Anneannem Parkı toplam 742 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 122 m^2'lik kısmı sert zemin, 245 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 375 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, Dolunay Sokak ve Gökçe Sokak arasında, geometrik formda, eğimli bir alanda, iki cephesi yapı ile ilişkili diğer iki cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cepheleri geniş cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar çok katlı yapıya sahip beton yapılardır. Parkın Dolunay Sokak ile ilişkili cephesi beton duvar ile diğer cepheleri ise tel örgü panel ile sınırlandırılmıştır(Şekil 4.64).

Şekil 4.64 Anneannem Park planı (Orijinal 2016)

Geometrik forma sahip olan parkın Dolunay Sokak ve Gökçe Sokak üzerinde olmak üzere iki adet giriş noktası bulunmaktadır. Dolunay Sokak üzerinde bulunan giriş üst kotta, Gökçe Sokak üzerinde bulunan giriş ise alt kotta bulunmaktadır. Eğimli arazi

üzerinde tasarlanan alanda eğim merdivenler ile çözümlenmiştir. Parkın alt kotunda geometrik formlu bir çocuk oyun alanı ve bu alana uygun formda bir dinlenme alanı bulunmakta ve merdivenler ile üst kottaki alana bağlanmaktadır. Dinlenme alanı, çocuk oyun alanını seyre imkân verecek şekilde sert zemin üzerine yerleştirilmiş oturma birimleri ve kentsel donatılardan oluşmaktadır. Merdivenler ile bağlanılan üst kotta ise 2 adet salıncak ve 1 adet tahterevalliden oluşan oyun alanı ve köşe kısmında alanın geometrisine uygun formda ahşap oturma birimi bulunmaktadır. Merdivenler ile üst kota bağlanan yaya aksı üst kot girişi ile birbirine bağlanarak formal yapıda bir yaya yolu ve oturma biriminden oluşan bir dinlenme, seyir alanı oluşturmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan olarak işlev görmektedir. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı ancak cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde olduğu görülmektedir.

Anneannem Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda alt ve üst kotlarda ayrı ayrı girişlerin bulunması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolaylaştırılmıştır. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın Dolunay Sokak ile ilişkili cephesi beton duvar ile diğer cepheleri ise tel örgü panel ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde alt kotta ve üst kotta birbirine merdiven ile bağlanan iki adet yaya aksı bulunmakta ve bu akslar, her iki kotta da çocuk oyun alanı etrafında dinlenme alanı oluşturmaktadır. Yaya yollarında andezit plak taş döşeme malzemesi kullanılmıştır ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri alt kotta (6 adet) bank şeklinde, çocuk oyun alanını gözlemleyecek şekilde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır. Üst kotta ise duvar üstü ahşap oturma birimi şeklinde kullanılmış, çocuk oyun alanını gözlemleyecek şekilde konumlandırılmıştır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), girişlerde, çocuk oyun alanlarında ve merdivene yakın konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (9 adet), girişlerde, yeşil alan üzerinde park sınırına yakın mesafelerde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Parkın alt kotunda çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği salıncak, kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran çok fonksiyonlu bir oyun aleti bulunmaktadır. Üst kotta ise birbirinden bağımsız salıncak ve tahterevalliden oluşan bir alan bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak çakıl taşı, oyun elemanı olarak ise demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır ve bu elemanlar da mavi renk hâkimdir.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, yollar ile işkili kısımlarında ise panel çit ve duvarlar ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak belirli bir düzende yerleştirilmemeleri nedeni ile tasarım açısından olumsuz özellik taşımaktadır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması görsel açıdan, parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 375 m^2'lik alanını çim alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15 Anneannem Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Ihlamur *(Tilia tomentosa*)
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta ağırlıklı olarak yapraklı türlerin kullanıldıkları, ibreli türlerin ise parkın genelinde az sayıda kullanıldığı gözlenmiştir. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip yapraklı ağaçların yapı ile ilişkili cephelerde, oturma birimleri ve oyun alanları çevresinde, yapraklı çalılar ise parkın iç kısımlarında kullanılırken, ibreli türler parkın arka cephesinde girişte ve köşe kısımlarda kullanılmıştır. Bu nedenle ibreli türlerin park alanının tanımlanmasında, kent dokusundan ayrıştırılmasında ve gürültü, görüntü

kirliliği, rüzgar vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir. Yapraklı türlerin gölge verici etkisi ile oturma birimleri ve oyun alanları çevresinde kullanımı, yapı ile ilişkili kısımlarda görüntü perdeleme işlevini yerine getirmesi ve hafif tekstürleri ile aydınlık bir ortam sağlaması fonksiyonel açıdan olumludur.

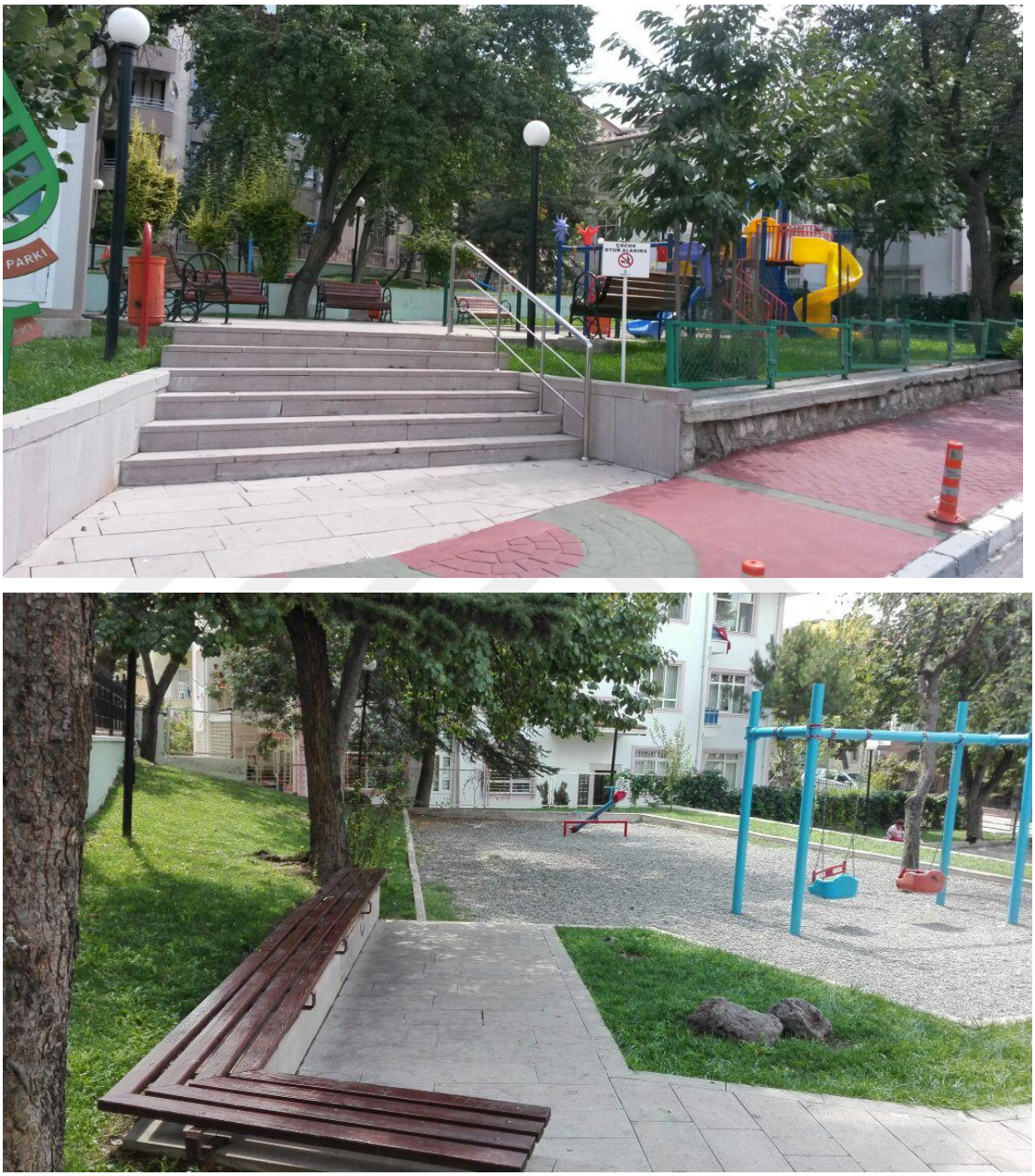
- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alan yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, monoton ve iç içe yapılaşma, görüş alanı darlığı vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit plak taş döşeme, ahşap oturma birimleri, çocuk oyun elemanları) yönünden çağdaş ve bakımlı bir görünüm bulunmaktadır. Ayrıca yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içerisinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. İlkbaharda beyaz çiçek açan Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*) ve sarı çiçek açan Ihlamur (*Tilia tomentosa*) dekoratif görünümleri ve hoş kokuları ile alana renk açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır. Ancak herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Alanda yeşil alanlara yönelik bakımın (ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi) yapılması, parkın olumlu özellikleri olarak değerlendirilmiştir. Parkın ön cephesinde kullanılan Ihlamur (*Tilia tomentosa*) gibi boy ve çap olarak diğer ağaçlara oranla daha baskın karakterde olan türler kullanılması odak noktası oluşturmaktadır (Şekil 4.65).

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

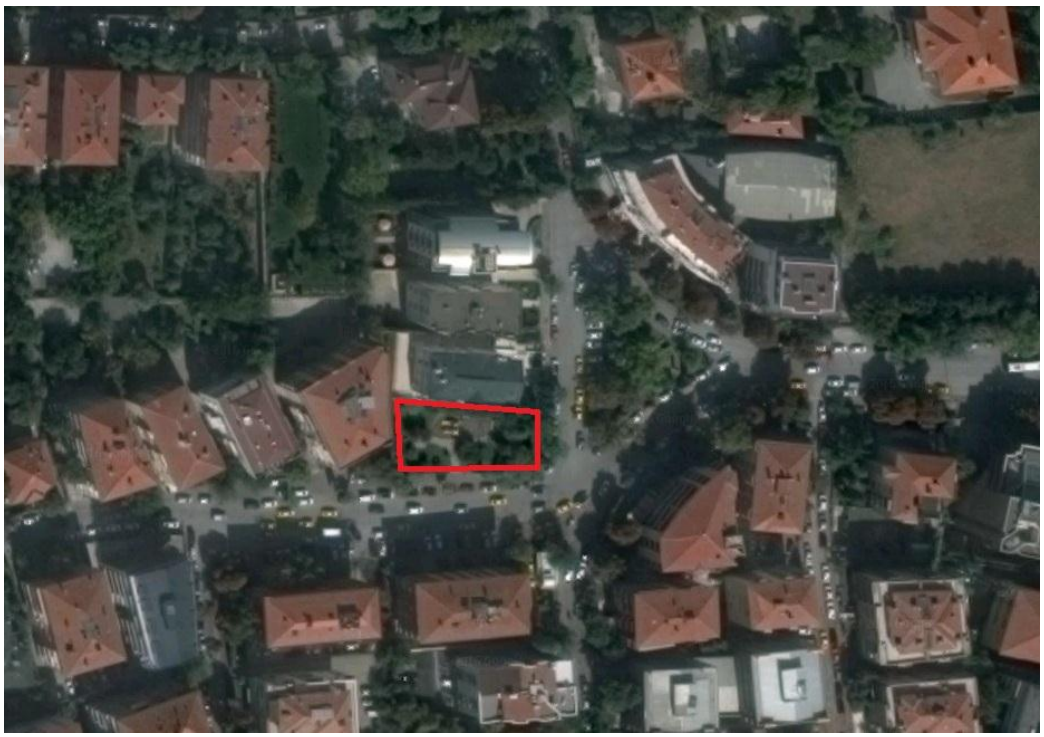

Şekil 4.65 Anneannem Parkı, 100. Yıl (Orijinal 2016)

4.1.1.16 Afet İnan Parkı

- **Konumu**

Afet İnan Parkı, Güvenevler Mahallesi'nde, Paris Caddesi ile Kuveyt Caddesi kesişiminde; çevresinde konutların, ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.66).

Şekil 4.66 Afet İnan Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

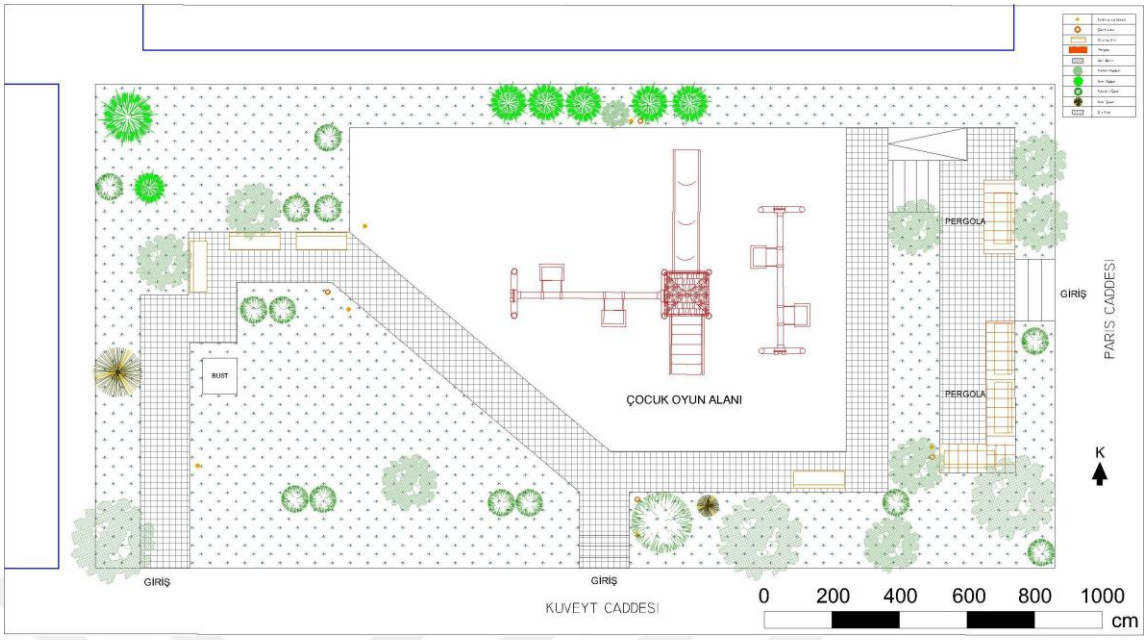
- **Alan Büyüklüğü**

Afet İnan Parkı toplam 769 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 90 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 145 m^2'lik kısmı sert zemin, 534 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı köşe parselde, dikdörtgen formlu, az eğimli bir alanda tasarlanmıştır. Parkın Paris Caddesi ile ilişkili cephesi dar, Kuveyt Caddesi ile ilişkili cephesi ise geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 4-5 katlı beton yapılardır. Parkın yol ile ilişkili cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiştir ve tüm cepheleri demir parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır.

Parkın Kuveyt Caddesi ile ilişkili cephesinde bulunan giriş noktasından başlayan yaya yolu iki kola ayrılarak sol tarafta Prof. Dr. Afet İnan'a ait büstün olduğu alanı çevrelemekte ve bu cephede bulunan diğer giriş noktasına bağlanmaktadır. Sağ tarafa ayrılan yaya yolu ise parktaki çocuk oyun alanının önünden geçerek alt kotta bulunan pergola altı oturma birimlerine ulaşmaktadır. Alt kotta bulunan bu dinlenme alanı ise parkın Paris Caddesi ile ilişkili cephesinde bulunan girişe bağlanmaktadır. Parkın genelinde geometrik formlar hâkimdir. Bu durum parka formal bir yapı, düzen ve sakinlik katmaktadır. Alt kotta bulunan pergola altı oturma birimleri, barındırdıkları yeşil doku ile doğaya uyumlu bir görüntü sergilemektedir. Alt ve üst kotta bulunan iki alanın form ve ölçü bakımından orantısızlığı ve kentsel donatıların alandaki düzensiz dağılımı alanın genelinde asimetrik bir denge sağlamaktadır. Pergola altı oturma birimleri parkı görecek şekilde yerleştirilmiş, parkın sol kısmında bulunan büstün karşısına sıralı olarak yerleştirilen bankların yönü ise büste ve yola bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Parkın dış çeperinin ise yeşil doku ile çevrelenmesi alanın orta kısmındaki yoğun sert dokuyu kırmakta ve parkın genel tasarımını yumuşatmaktadır (Şekil 4.67).

Şekil 4.67 Afet İnan Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ve iş yerleri ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan olarak işlev görmektedir. Ayrıca çevredeki iş yerlerinde çalışanlar için mola noktası olma özeliğindedir. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı ancak cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca Kuğulu Park yakınında bulunması neden ile büyük ölçekli parkların kullanıcı yükünü hafifletmek gibi bir işleve sahiptir.

Afet İnan Parkı'nın erişilebilirliği; parkın şehir merkezinde konumlandırılması ve çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda alt ve

üst kotlarda ayrı ayrı girişlerin bulunması ve engelli rampası ile engelli kullanıcıların erişimi kolaylaştırılmıştır. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri yeşil-beyaz renkte demir çitler ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Park içinde giriş noktasından başlayan yaya yolunun iki kola ayrılarak oluşturduğu akslar bulunmaktadır. Parkın sağına ayrılan aks alt kotta bulunan diğer yaya yolu ile birleşmektedir. Yaya yollarında beton malzeme kullanılmıştır ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (4 adet) yaya aksları üzerinde ve çocuk oyun alanını gözlemleyecek şekilde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır. Alt kotta ise pergola altı oturma birimi (4 adet) şeklinde ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır (Şekil 4.68).

Çöp kutuları- Çöp kutuları (4 adet), girişte, çocuk oyun alanında ve oturma birimlerine yakın konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (6 adet), girişte, çocuk oyun alanında, Afet İnan büstünün yakınında ve yeşil alan üzerinde oturma birimlerine yakın mesafelerde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Parkın üst kotunda ikili salıncak ve kaydıraktan oluşan ve çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği bir alan bulunmaktadır. Ayrıca kırmızı renkte tekli oyun aleti bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak çakıl taşı, oyun elemanı olarak ise demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.69).

Şekil 4.68 Afet İnan Parkı pergola altı oturma birimleri (Orijinal 2016)

Şekil 4.69 Afet İnan Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları ve iş yerleri arasında ve yol ile ilişkisi bulunduğundan sınırının belli olması ve demir çit ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar veya pergola altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak belirli bir düzende yerleştirilmemeleri nedeni ile tasarım açısından olumsuz özellik taşımaktadır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması görsel açıdan, parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin renkli görüntüsü çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 534 m^2'lik alanını çim alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16 Afet İnan Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) İğde (*Eleagnus angustifolia*) Porsuk (*Taxus baccata*) Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*)
İbreli ağaçlar	Lübnan sediri (*Cedrus libani*) Mavi gümüşi yapraklı ladin (*Picea pungens glauca*) Arizona servisi *(Cupressus arizonica)*
Ağaççık ve çalılar	Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) Keçi sakalı (*Spirea vanhouttei*) Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Doğu mazısı (*Thuja orientalis*) Gül türleri (*Rosa sp.*) Amerikan sarmaşığı *(Parthenocissus quinquefolia)*

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta yapraklı türlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde, girişlerde ve yapı ile ilişkili arka cephede gölge verici türlerin kullanıldığı görülmektedir. İbreli türler ise yapı ile ilişkili kısımlarda, parkın köşe kısımlarında kullanılmıştır. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; park çocuk oyun alanı ve dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin yaya yolu, oturma birimleri ve fonksiyonel alanların etrafında kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgâr gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Parkın ön kısmında kullanılan yapraklı çalılar da sık dokuları ve yuvarlak formlu, büyük gövdeleri ile görüntü perdelemeye yardımcı olmaktadır. İbreli türlerin yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılması sık dokuları ile görüntü perdeleme ve yapının sert görüntüsünü yumuşatmaya yardımcı olmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, iç içe yapılaşma, donatı elemanlarındaki rastgele kullanım vb. sorunlar alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, renk (yeşil-beyaz sınırlayıcı eleman, turuncu, kırmızı, yeşil çöp kutuları) yönünden çok çeşitlilik bulunması parkta renk açısından bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Yapısal bileşenlerde kullanılan malzemelerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

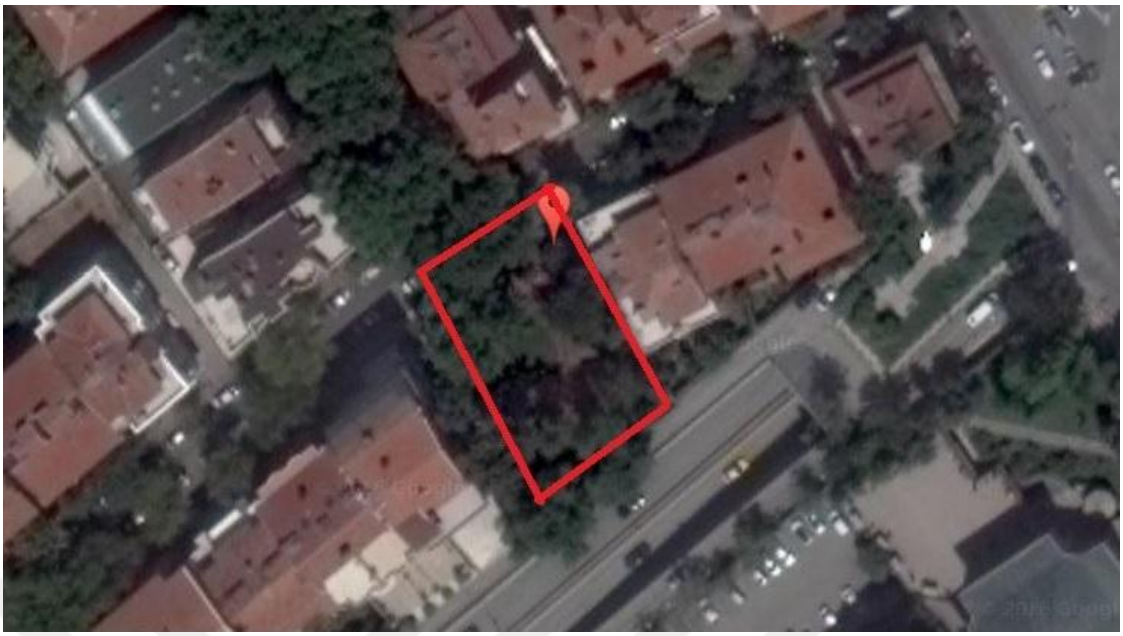
Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçların alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Sarkık formu ile dekoratif görünüm sergileyen Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) , beyaz- yeşil yapraklara ve hoş kokuya haiz İğde (*Eleagnus angustifolia*), mavi gümüşi yapraklara sahip ladin (*Picea pungens glauca*), sarı çiçekleri ile hoş görünüm sergileyen Altın çanağı (*Forsythia intermedia*), ilkbaharda açan beyaz çiçekli Keçisakalı (*Spirea vanhouttei*) ve pergola üzerinde sarılıcı özelliği ve kırmızı renkli yaprakları ile Amerikan sarmaşığı (*Parthenocissus quinquefolia*) gibi türler dekoratif görünümleri ve hoş kokuları ile alana renk ve görsel açıdan estetik kazandırmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda kullanılması alana renk ve doku açısından çeşitlilik katmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır.

Park, yapılaşmanın yoğun bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

4.1.1.17 Devrim Şehidi Kubilay Parkı

- **Konumu**

Devrim Şehidi Kubilay Parkı, Yücetepe Mahallesi'nde, Şehit Gönenç Caddesi, İlk Sokak ve İleri Sokak arasında kalan, çevresinde konut yapılarının, ticari mekânların ve ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.70).

Şekil 4.70 Devrim Şehidi Kubilay Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

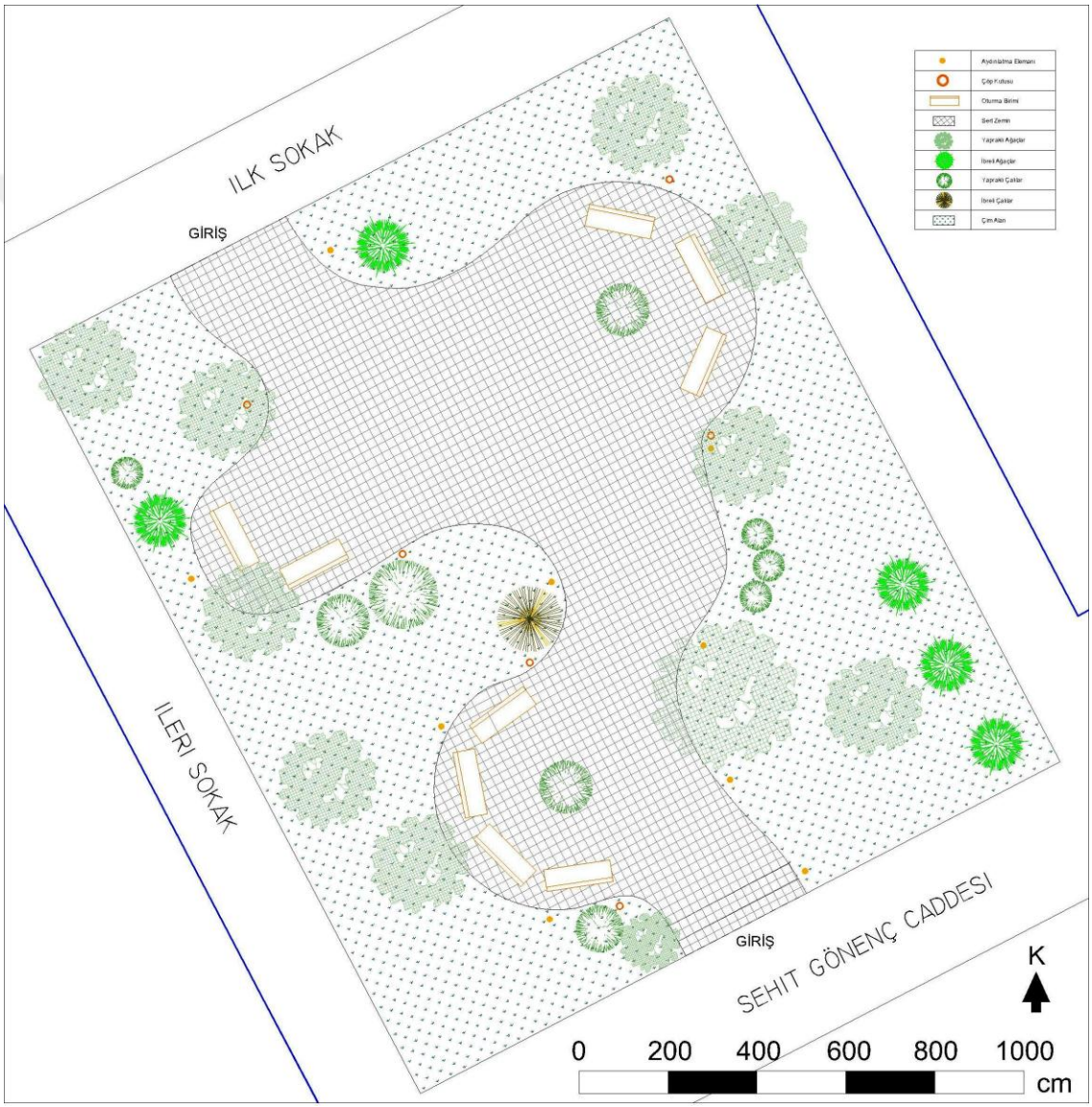
Devrim Şehidi Kubilay Parkı toplam 805 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 165 m^2'lik kısmı sert zemin, 640 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 3 farklı sokak ve konut yapısının sınırlandırdığı, dörtgen formlu, düz bir alanda, Şehit Gönenç Caddesi ve İlk Sokak ile ilişkili cepheleri dar, İleri Sokak ve yapı ile ilişkili cepheleri geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı olmayan beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri demir parmaklıklar ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.71).

Parkın İlk Sokak ve Şehit Gönenç Caddesi üzerinde olmak üzere iki adet giriş noktası bulunmaktadır. Girişler informal bir yol ile birbirine bağlanmaktadır ve bu yaya yolu üzerinde formal yapıda ve cep şeklinde dinlenme alanları bulunmaktadır. Dinlenme alanları üzerinde belirli düzen ve aralıklarla yerleştirilen oturma birimleri ve kentsel

donatılar kendi içlerinde simetrik bir düzen sağlamaktadır. Bu simetrik düzen ve formal yapı alanda bir düzen sağlamakta ve dinginlik katmaktadır. Tasarımda kullanılan informal çizgiler parkın gezinme işlevine uygun olarak parkta keyfilik hissi yaratmakta ve doğaya olan uyumu arttırmaktadır. Parkın merkezinden geçen yaya aksı ve etrafındaki dinlenme alanları haricinde parkta sert zemin kullanılmamış ve yeşil alan şeklinde tasarlanmıştır.

Şekil 4.71 Devrim Şehidi Kubilay Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın ticari mekanlar ve konut alanları arasında bulunması, araç trafiğinin yoğun olduğu bir cadde üzerinde bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, gezinme vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan olarak işlev görmektedir. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı ancak cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde olduğu görülmektedir.

Devrim Şehidi Kubilay Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı ve araç trafiğinin yoğun olduğu bir cadde üzerinde bulunması nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğimin fazla olmaması ve kot farkı olmaması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili kısımları tel örgü ile ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili kısımları ise demir parmaklık ve demir çit ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, bu nedenle park içinde kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (9 adet) cepler üzerinde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır (Şekil 4.72).

Şekil 4.72 Devrim Şehidi Kubilay Park oturma birimleri (Orijinal 2016)

Çöp kutuları- Çöp kutuları (6 adet), oturma birimlerine yakın konumlandırılmış, farklı kırmızı ve turuncu renklerde, metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (9 adet), girişlerde, oturma birimlerine yakın mesafelerde, aks üzerinde ve yeşil alan üzerinde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, yollar ile işkili kısımlarında ise parmaklık ve çit ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak sınırlayıcı elemanların farklı farklı formlarda kullanılması nedeni ile bu elemanlarda bir bütünlük bulunmamaktadır.

Park içinde yaya aksı üzerinde kentsel donatılara erişimin rahat olduğu, ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolu çevresinde konumlanması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Oturma birimleri dinlenme alanları etrafında belli aralıklar ile belli bir düzene göre konumlandırıldığından dinlenme alanları kendi içinde simetrik görünüme sahip olmaktadır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması ve bakımsız görünümleri görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu ve parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca giriş, yeşil alan ve oturma

birimleri etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 640 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17 Devrim Şehidi Kubilay Parkı'nda kullanılan bitki türleri

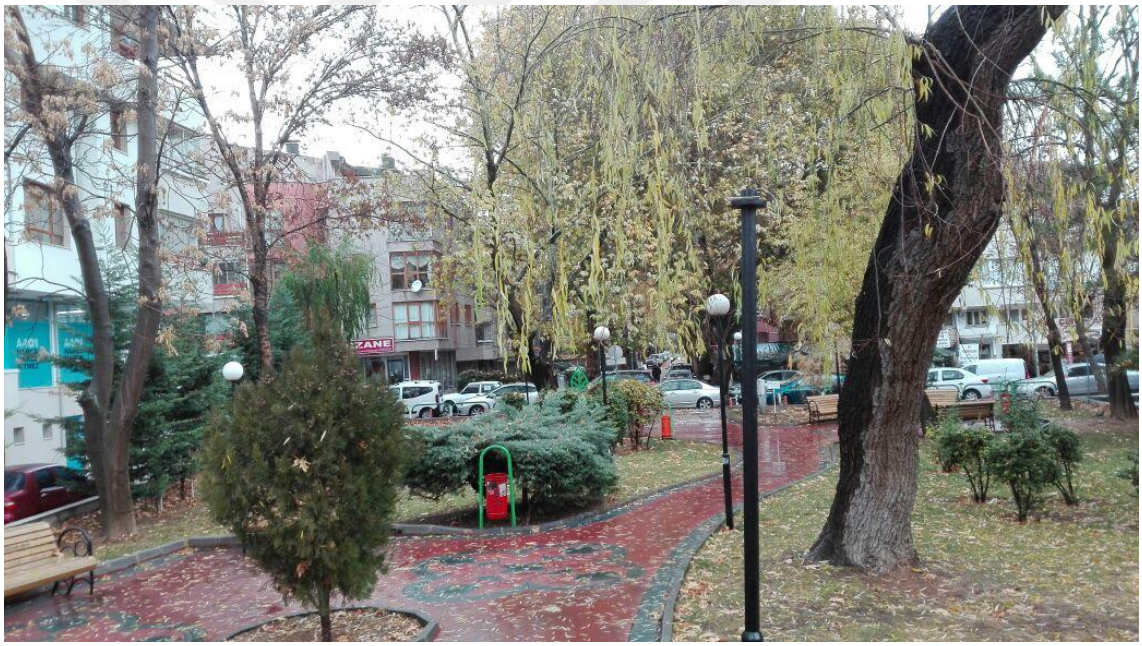
Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Bulut ağacı (*Cotinus coggygria*) Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Çınar *(Platanus orientalis*) Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*)
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta yapraklı ve ibreli türlerin sayıca dengeli olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Oturma birimleri çevresinde ve aks boyunca gölge verici

ve görsel etkisi olan bitkilerin kullanıldığı görülmektedir. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölge verici etkisi olan yapraklı türlerin yaya yolu ve oturma birimleri etrafında yoğun kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ayrıca yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgâr gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı ibreli ve yapraklı türlerin kullanıldığı görülmektedir. Parkın dinlenme alanları kısmında dairesel form ile uyumlu olarak yuvarlak formlu çalıların kullanıldığı görülmektedir. Parkın girişinde kullanılan Salkım söğüt (*Salix babylonica*) sarkık formu ve büyük gövdesi ile vurgu yapmakta ve belirleyici özellik göstermektedir (Şekil 4.73).

Şekil 4.73 Devrim Şehidi Kubilay Parkı (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, alandaki yeşil alan azlığı, kentsel donatıların

görüntüsündeki karmaşa, iç içe yapılaşma vb. sorunlar alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki kentsel donatılarda oturma birimleri ve aydınlatma elemanlarında bir bütünlük sağlanmışken çöp kutularında renk (turuncu, kırmızı, yeşil çöp kutuları) yönünden çok çeşitlilik bulunması parkta renk açısından bir uyum ve bütünlük sağlanmasını zorlaştırmıştır. Parktaki yolun informal yapısı, yol kenarında kullanılan yayılıcı formlu ibreli çalılar ve dikey formlu yapraklı ağaçların zıtlığını algılamada kolaylık sağlamakta ve parka manzara formu katmaktadır. Yapısal bileşenlerde kullanılan malzemelerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçların alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Sarkık formu ile dekoratif görünüm sergileyen Salkım söğüt (Salix babylonica), kırmızı meyveleri ile hoş görünüm sergileyen Ateş dikeni (Pyracantha coccinea) ve bahar sonunda açan beyaz çiçekli Yalancı akasya (Robinia pseudoacacia) gibi türler dekoratif görünümleri ve hoş kokuları ile alana renk ve görsel açıdan estetik kazandırmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda kullanılması alana renk ve doku açısından çeşitlilik katmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır.

Park, yapılaşmanın yoğun bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.74).

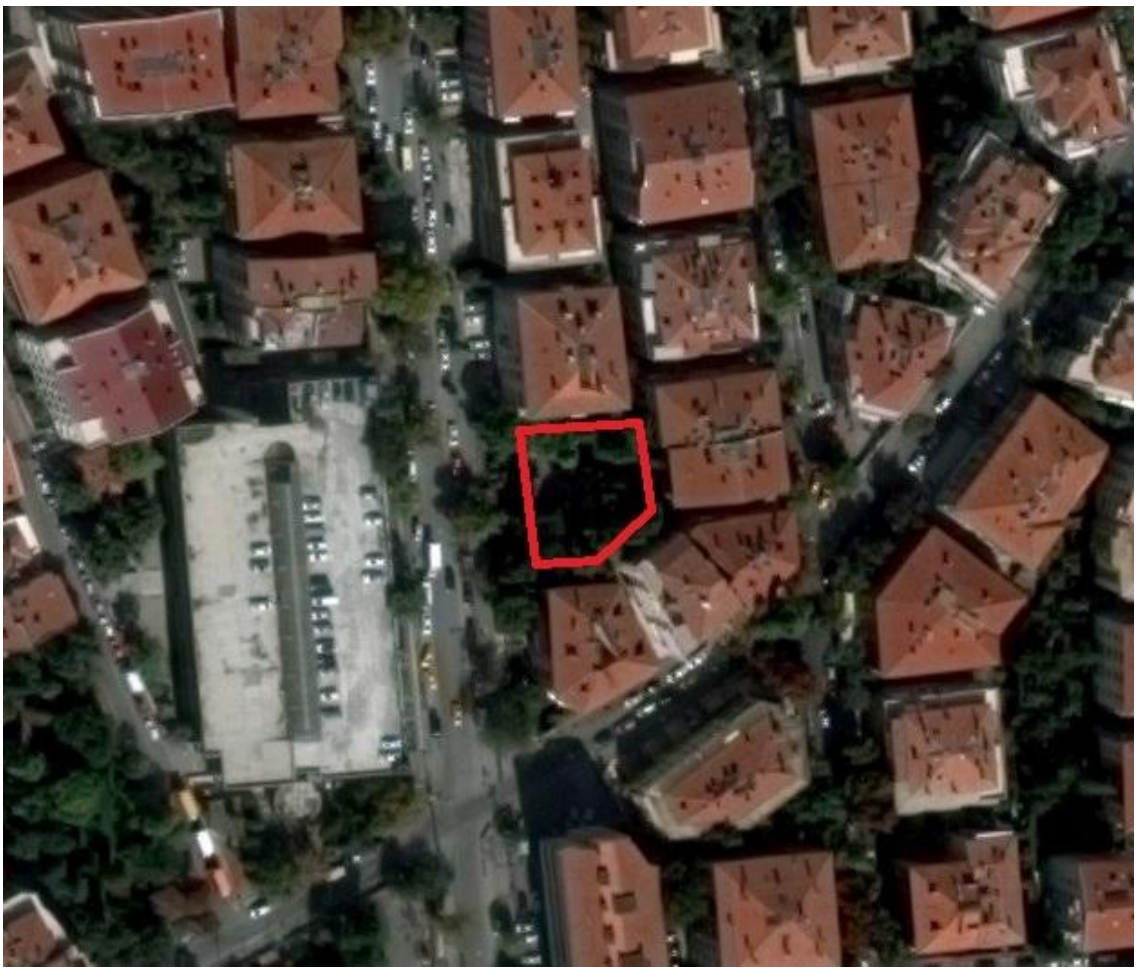

Şekil 4.74 Devrim Şehidi Kubilay Parkı, Yücetepe (Orijinal 2016)

4.1.1.18 Ali İlhan Türker Parkı

- **Konumu**

Ali İlhan Türker Parkı, M. Ertuğrul Mahallesi'nde, Bülbülderesi Caddesi üzerinde, çevresinde konut alanlarının, ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.75).

Şekil 4.75 Ali İlhan Türker Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

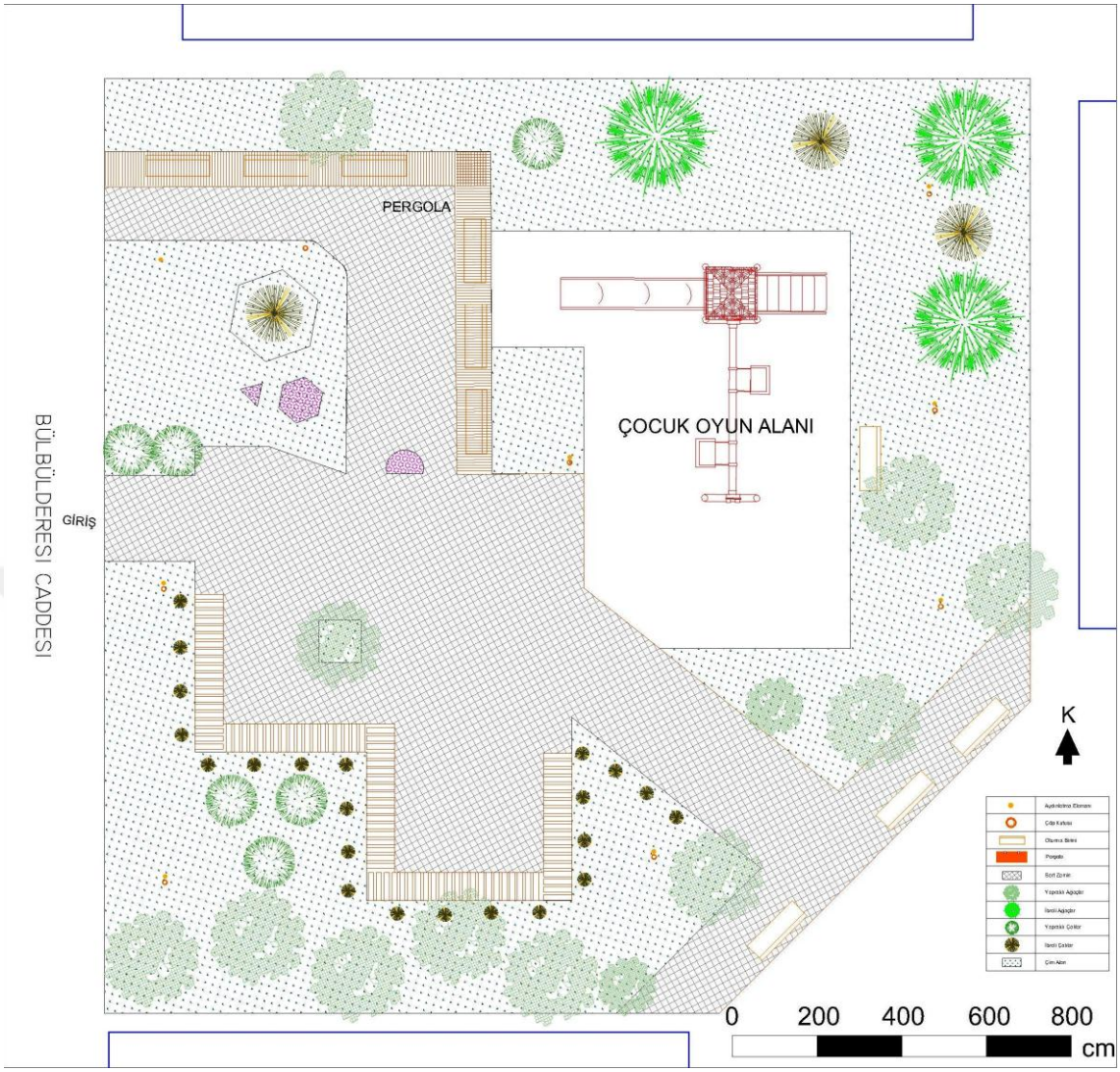
- **Alan Büyüklüğü**

Ali İlhan Türker Parkı toplam 811 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 160 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 226 m^2'lik kısmı sert zemin, 425 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, konu yapıları ile sınırlandırılmış, geometrik formlu, az eğimli bir alanda bulunmaktadır. Parkın Bülbülderesi Caddesi ile ilişkili cephesi dar, yapılar ile ilişkili cepheleri geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 1960'lı yıllarda yapılmış, düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan çok katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri tel örgü ile çevrelenmiş ön cephesi ise kaldırım ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.76).

Parka ön cepheden ve bir noktadan giriş yapılabilmektedir. Parkın girişinden başlayan sert zemin sağ kısımda bir açıklık şeklinde sol kısımda ise formal yapıda bir aks şeklinde devam etmektedir. Girişin karşısından çıkan diagonal şekildeki yaya aksı ise parkın arka cephesinde bulunan oturma birimlerine ulaşmaktadır. Sol tarafta bulunan açıklığa ise dikdörtgen formlu çocuk oyun alanı yerleştirilmiştir. Parkın yan ve arka cepheleri yeşil alan olarak değerlendirilmiş, orta kısmı ise geometrik formlu sert zeminden oluşmaktadır. Parkın tasarımında geometrik formlar baskın olarak kullanılmış ve sert zemin üzerinde bitkisel tarhlar, geometrik formlu çiçek parterleri konularak sert doku ile yumuşak doku bir arada kullanılmıştır. Parkın sol kısmında bulunan ahşap pergola altı oturma birimleri form ve doku açısından onu karşılayan sağ kısımdaki açıklığın etrafına yerleştirilen duvar üstü ahşap oturma birimlerinin devamı niteliğindedir. Pergola altındaki oturma birimleri belirli aralıklarla dizilimleri ile kendi içinde simetrik bir düzene sahipken alanın genelinde düzensiz aralıklarla tekrar eden kentsel donatılar ve fonksiyonel alanları oluşturan formların orantısız dağılımı alanın tümünde simetrik olmayan bir yapı oluşturmaktadır.

Şekil 4.76 Ali İlhan Türker Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın ticari mekânlar, konut alanları yakınlarında bulunması, trafik açısından yoğun araç trafiği bulunan caddeler üzerinde bulunması, mahalle arasında bulunan spor sahalarına yakın bulunması ve küçük ölçekli bir alan olması “cep park” özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve hem bölgede yaşayan insanlar için hem de cadde kullanıcıları için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan

görevindedir. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin yüksek olmadığı görülmektedir.

Ali İlhan Türker Parkı'nın erişilebilirliği; şehir merkezinde konumlandırılması, taşıt trafiği açısından kentte çok kullanılan bir cadde üzerinde bulunması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğimin olmaması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yeterli olduğu görülmektedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri tel örgü panel ile sınırlandırılmıştır ve yapı ile ilişkili cephelerin bazı kısımları bitkilendirilmiştir.

Yaya yolları- Parkın girişinden başlayan yaya yolu sağ kısımda bir açıklık şeklinde sol kısımda ise formal yapıda bir aks şeklinde devam etmektedir. Girişin karşısından çıkan diagonal şekildeki yaya aksı ise parkın arka cephesinde bulunan oturma birimlerine ulaşmaktadır. Yaya yolları baskı beton malzeme ile döşenmiştir ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (10 adet) akslar üzerinde, çocuk oyun alanı yakınında ve pergola altında konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır. Bank şeklinde oturma birimleri haricinde ayrıca duvar üstü ahşap oturma birimleri de bulunmaktadır (Şekil 4.77).

Çöp kutuları- Çöp kutuları (8 adet), oturma birimlerine yakınında ve yeşil alan üzerinde parkın sınırına yakın konumlandırılmış, yeşil renkte, plastik kapaklı çöp poşeti şeklindedir ve aydınlatma elemanlarına bağlı şekildedir.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanı (8 adet), oturma birimlerine yakınında ve yeşil alan üzerinde parkın sınırına yakın konumlandırılmış ve yeşil çelik gövdeye sahip, direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Çakıl zemin üzerine kurulu çocuk oyun alanında demir malzemeden yapılmış bir adet kırmızı rengin hâkim olduğu kaydırak ve ikili salıncak ile kırmızı renkte tekli oyun aleti bulunmaktadır (Şekil 4.78).

Şekil 4.77 Ali İlhan Türker Parkı oturma birimleri (Orijinal 2016)

Şekil 4.78 Ali İlhan Türker Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan ve araç yolu ile ilişkili olduğundan teller ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, tekrar eden bir düzende kullanımları, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının temizliği kolayca yapılabilen poşetler şeklinde kullanımları, renk açısından (yeşil) aydınlatma elemanları ile uyumlu kullanımı ve malzeme yönünden fazla yer kaplamayan, göze batmayan, kolay temin edilebilen malzeme seçilmesi görsel açıdan; parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları ise tasarım açısından olumlu özelliklerindendir. Ancak kapak kısmının el ile açılabilen şekilde olması sağlığa uygunluk açısından sorun teşkil etmektedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 425 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18 Ali İlhan Türker Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücü bitkiler
Yapraklı ağaçlar	İğde (*Eleagnus angustifolia*) Ak kavak (*Populus alba*) Saplı meşe (*Quercus robur*) Adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*) Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) Güvey kandili (*Koelreuteria paniculata*) Yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*)
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*)
Ağaççık ve çalılar	Dağ muşmulası (*Cotoneaster dammeri*) Keçi sakalı (*Spirea vanhouttei*) Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) Doğu mazısı (*Thuja orientalis*) Çoban püskülü (*Ilex aquifolium)*

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Parkın genelinde, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların yoğun kullanıldıkları görülmektedir. İbreli türler ise daha çok yapı ile ilişkili kısımlarda ve yaya yolu çevresinde kullanılmıştır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip türlerin parkta oturma birimleri çevresinde kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur. İbreli türlerin ise yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgâr gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı

görülmektedir. Ayrıca yaya yolu çevresinde düzenli aralıklarla dizilimleri sayesinde yayaları alana yönlendirme açısından katkı sağlamaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, yoğun araç trafiği alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların kullanımı, sert zemini sınırlayıcı ve belirleyici özellikte kullanılması parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, zeminde renkli malzeme kullanımı ve kullanılan malzemelerin bakımlı görünümü parka estetik bir görünüm sağlamaktadır. Alanda kırmızı renkli zemin kullanılması yeşil doku ile renk bakımından zıtlık oluşturmakta ve parka canlılık katmaktadır. Çöp kutularında ise renk bütünlüğü bulunmaması (turuncu, yeşil) ve bakımsız görüntüsü alanın olumsuz özelliklerindendir.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler olması ve mevsimlik çiçekler kullanılması parkın görsel peyzaj değerinin arttırmaktadır.

Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve hoş bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının ve yoğun trafiğin bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.79).

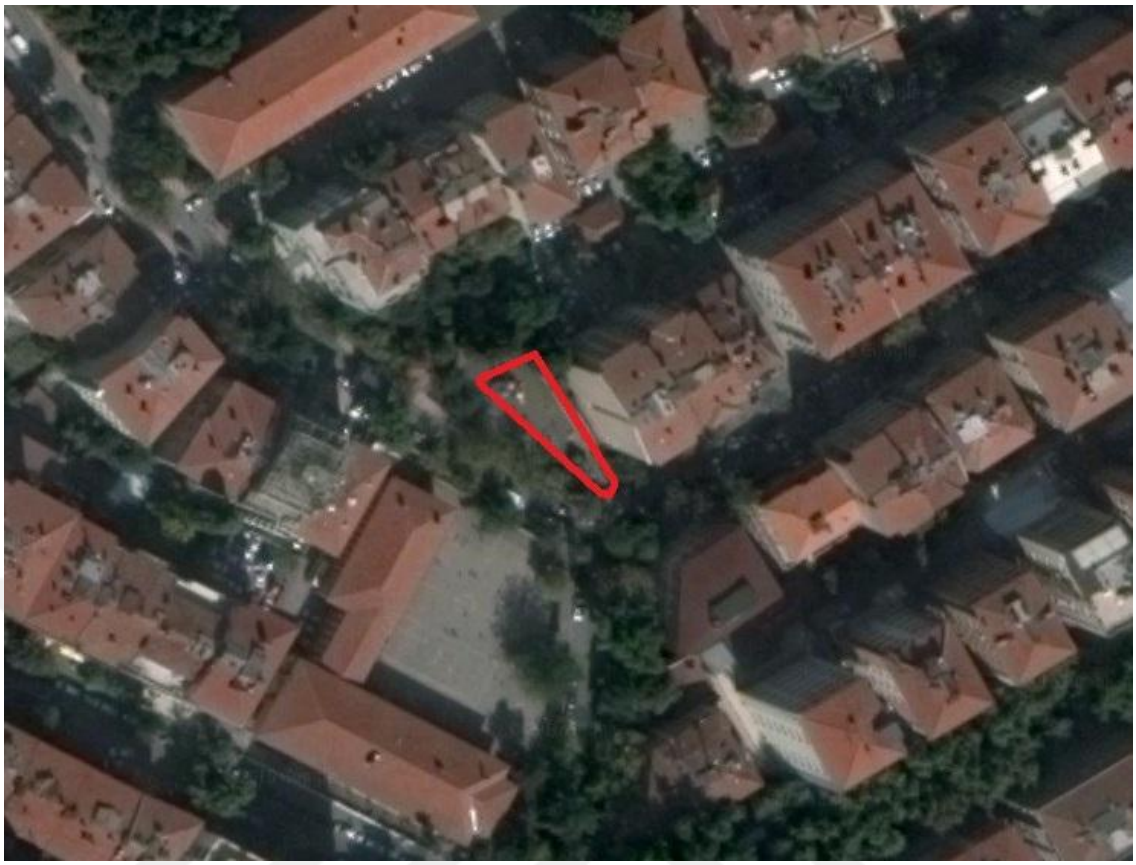

Şekil 4.79 Ali İlhan Türker Parkı, M. Ertuğrul Mahallesi (Orijinal 2016)

4.1.1.19 Hanımeli Parkı

- **Konumu**

Hanımeli Parkı, Korkut Reis Mahallesi'nde, Lale Sokak ve Hanımeli Sokak kesişiminde; çevresinde okul, muhtarlık gibi kamusal alanların, iş hanlarının, ticari mekânların, konutların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.80).

Şekil 4.80 Hanımeli Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Hanımeli Parkı toplam 812 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 167 m^2'lik kısmı sert zemin, 280 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 365 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, Hanımeli Sokak ve Lale Sokak arasında, üçgen formda, düz bir alanda, iki cephesi yapı ile ilişkili diğer iki cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Hanımeli Sokak ve iş hanı ile ilişkili cepheleri geniş, Lale Sokak ve Korkut Reis Mahallesi Muhtarlığı ile ilişkili cepheleri dar cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki

yapılar çok katlı yapıya sahip beton yapılardır. Parkın yol ile ilişkili cepheleri ahşap çit ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.81).

Şekil 4.81 Hanımeli Park planı (Orijinal 2016)

Parkın Hanımeli Sokak üzerinde iki adet, Lale Sokak üzerinde bir adet olmak üzere toplam üç adet giriş noktası bulunmaktadır. Hanımeli Sokak üzerinde bulunan girişten başlayan yaya aksı doğrusal formda oturma birimlerinin olduğu cep şeklinde bir alana ulaşmaktadır. Sağ tarafa ayrılan aks ise Hanımeli Sokak üzerindeki diğer girişe bağlanmakta ve kıvrılarak parkın Lale Sokak üzerindeki girişine bağlanmaktadır. Bu girişten başlayan yaya aksı ise doğrusal formda çocuk oyun alanına ulaşmakta ve alanın yanında sert zemin bir açıklık oluşturmaktadır. Bu açıklık üzerinde çocuk oyun alanını

seyre imkân verecek şekilde yerleştirilmiş oturma birimlerinden oluşan cep şeklindeki alan diğer alanın tekrarı şeklindedir. Parkın geneli keskin formlara, cep şeklinde alanlara ve geometrik formda kullanım alanlarına sahiptir. Parkın ön cephesinde doğrusal formda belirli aralıklar ile dizilmiş oturma birimleri ve kentsel donatılar bulunmaktadır. Parkın ön ve arka cepheleri yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca alanda sert dokular arasında yeşil alanlar bırakılarak sert doku ile yumuşak doku bir arada kullanılmıştır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ve iş yerleri ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan olarak işlev görmektedir. Ayrıca çevredeki iş yerlerinde çalışanlar için mola noktası olma özeliğindedir. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı ancak cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde olduğu görülmektedir.

Hanımeli Parkı'nın erişilebilirliği; şehir merkezinde konumlandırılması ve çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yol ile ilişkili kısımları ahşap çit ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parktaki yaya yolları akslar ve oturma birimlerinin bulunduğu dinlenme alanları şeklinde bulunmaktadır. Yaya yolları gri kilit parke ve küp taş döşeme malzemesi ile döşenmiştir ve genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (13 adet) yaya yolları kenarında, çocuk oyun alanı çevresinde ve dinlenme alanı üzerinde konumlanmış, farklı farklı renklerde ve verzalit-metal malzemeden oluşmaktadır (Şekil 4.82).

Şekil 4.82 Hanımeli Parkı kentsel donatılar (Orijinal 2016)

Çöp kutuları- Çöp kutuları (8 adet), oturma birimleri yakınlarında, çocuk oyun alanında ve girişlerde konumlandırılmış, , farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu, yeşil) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (10 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, yeşil alan üzerinde ve girişlerde konumlandırılmış, tek lambaya sahip, yeşil çelik gövdeden oluşmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği kaydırak, tırmanma yeri gibi öğeleri bir arada barındıran bir oyun aleti, 2 adet salıncak ve tahterevalli bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak çakıl, oyun elemanı olarak ise renkli demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.83).

Şekil 4.83 Hanımeli Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, iş yerleri arasında ve araç yolu ile ilişkisi bulunduğundan yapısal bir eleman ile sınırlandırılması önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, renkli görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak oturma birimleri alanda belli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan; parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve yeterli sayıda kullanılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu elemanlar parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte

olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 365 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 Hanımeli Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve mevsimlik çiçekler
Yapraklı ağaçlar	Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Atkestanesi (*Aesculus hippocastanum*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*)
Ağaççık ve çalılar	Adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*) Kadın tuzluğu (*Berberis thunbergii*) Gül türleri (*Rosa sp.*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Parkın genelinde, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların yoğun kullanıldıkları görülmektedir. İbreli türler ise daha çok yapı ve yol ile ilişkili kısımlarda kullanılmıştır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip türlerin parkta oturma birimleri çevresinde kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur.

İbreli türlerin ise yapı ile ilişkili cephelerde görüntü perdeleme, yapının etkisini yumuşatma, görüntü, rüzgâr gibi etkenlere karşı perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca yaya yolu çevresinde düzenli aralıklarla dizilimleri sayesinde yayaları alana yönlendirme açısından katkı sağlamaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, yoğun araç trafiği alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların çeşitliliği, sert zemini sınırlayıcı ve belirleyici özellikte kullanılması parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, zeminde renkli malzeme kullanımı ve kullanılan malzemelerin bakımlı görünümü parka estetik bir görünüm sağlamaktadır. Alanda pembe renkli taş kullanılması parka canlılık katmaktadır. Çöp kutularında ise renk bütünlüğü bulunmaması (turuncu, yeşil) ve bakımsız görüntüsü alanın olumsuz özelliklerindendir.

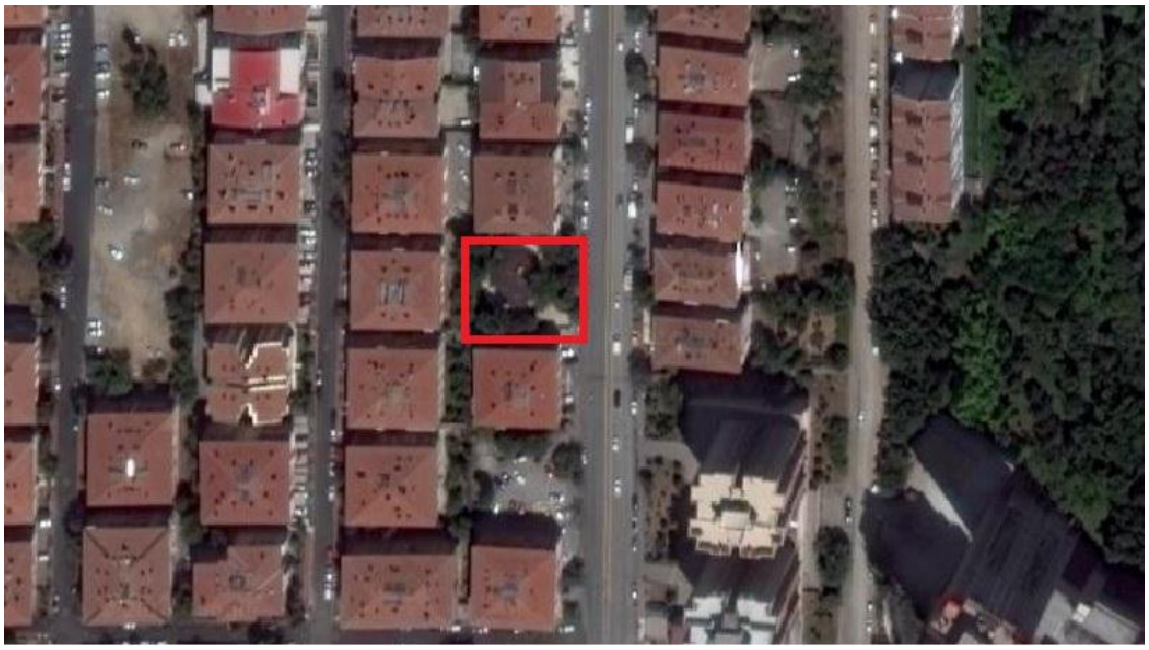
Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler olması ve mevsimlik çiçekler kullanılması parkın görsel peyzaj değerinin arttırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve hoş bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının ve yoğun trafiğin bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

4.1.1.20 Milli Piyango Parkı

- **Konumu**

Milli Piyango Parkı, Harbiye Mahallesi'nde, Dikmen Caddesi üzerinde, çevresinde konut yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.84).

Şekil 4.84 Milli Piyango Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

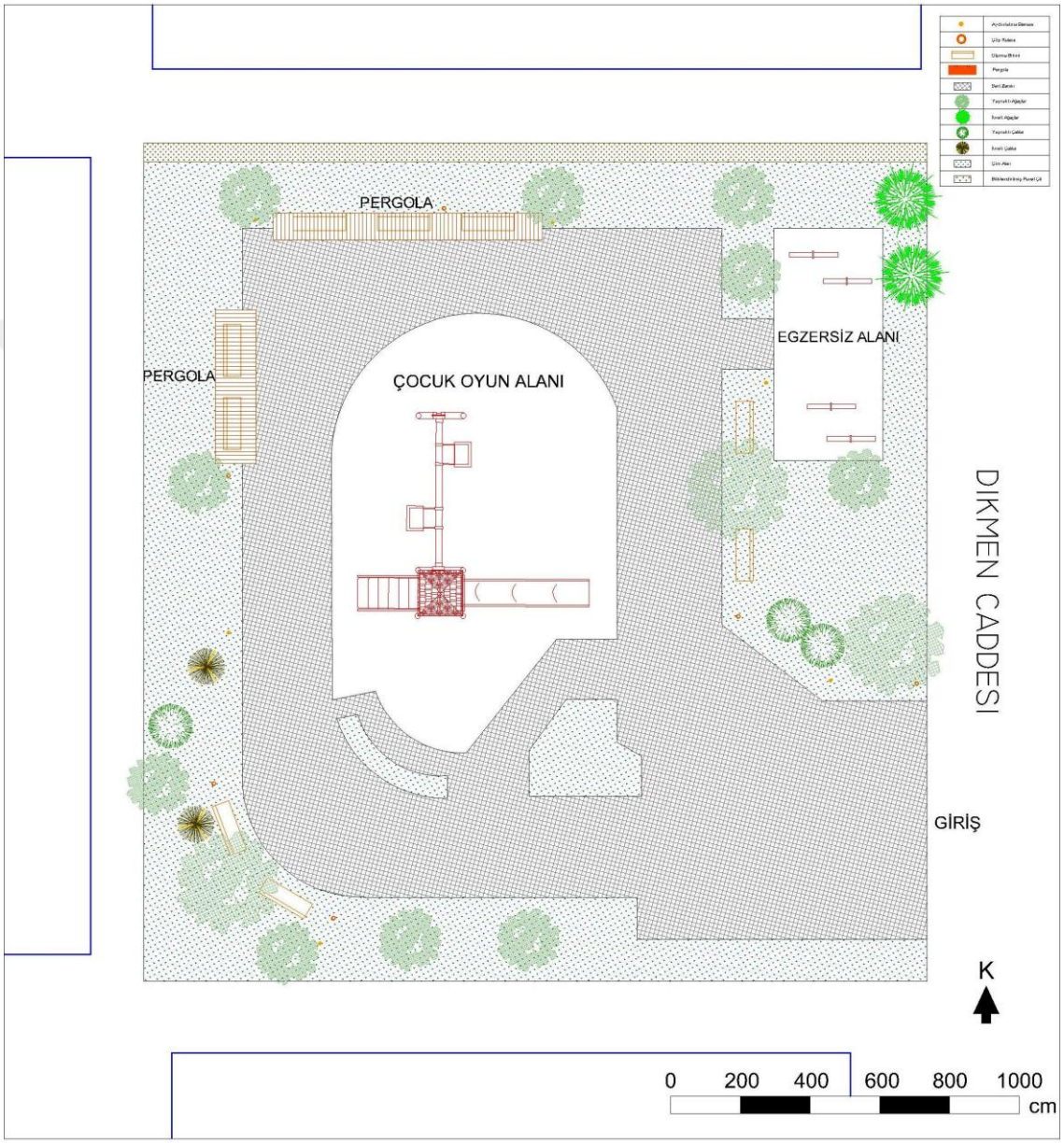
- **Alan Büyüklüğü**

Milli Piyango Parkı toplam 838 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 162 m^2'lik kısmı sert zemin, 250 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 426 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dikdörtgen formlu, düz bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cephesi

dar cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır. Yapı ile ilişkili arka ve yan cepheler tel örgü şeklinde sınırlandırılmış, ön cephesi ise kaldırım ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.85).

Şekil 4.85 Milli Piyango Park planı (Orijinal 2016)

Parka Dikmen Caddesi üzerinden tek giriş noktası bulunmaktadır. Parkın girişinde kare formlu bir açıklık şeklinde bulunan sert zemin aks şeklinde devam ederek parkın orta kısmında bulunan dairesel yapıdaki alanı çevrelemektedir. Bu dairesel formlu alan

çocuk oyun alanı olarak tasarlanmıştır. Dairesel formdaki alanın çevresinde forma uygun olarak yerleştirilmiş bu alanı seyir imkânı veren pergola altı oturma birimleri ve kentsel donatılar bulunmaktadır. Parkın ön kısmında çocuk oyun alanına kısa bir yaya yolu ile bağlanan dörtgen formlu egzersiz alanı bulunmaktadır. Kentsel donatılar park genelinde değişken aralıklar ile yerleştirildiğinden alanda asimetrik ve formal olmayan bir görünüm hakim olmaktadır. Parkın dış kısımları ise yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca parkın girişindeki açıklık ve yaya aksı üzerinde parkın geometrik formu ile uyumlu çim parterler kullanılarak sert doku yumuşatılmıştır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması "mahalle parkı" özelliği taşıdığını ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme, gezinme ve sosyalleşebildikleri bir alan olarak işlev görmektedir. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı ancak cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca Dikmen Vadisi yakınında bulunması neden ile büyük ölçekli parkların kullanıcı yükünü hafifletmek gibi bir işleve sahiptir.

Milli Piyango Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı ve araç trafiğinin yoğun olduğu bir cadde üzerinde bulunması nedeniyle yeterli düzeydedir. Parkın şehir Dikmen Vadisi yakınında konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının olması erişim kolaylığı sağlamaktadır. Alanda eğimin fazla olmaması ve kot farkı olmaması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya yolları üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri panel çit ile sınırlandırılmıştır

Yaya yolları- Park içinde bir adet yaya aksı bulunmaktadır. Bu aks, geometrik formda parkın ortasındaki çocuk oyun alanını çevrelemektedir. Yaya yolunda döşeme malzemesi olarak traverten plak taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (9 adet) yaya aksları üzerinde ve pergola altında konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (6 adet), oturma birimleri yakınlarında ve girişte konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (6 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, yeşil alan üzerinde ve giriş kısmında konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Egzersiz - spor elemanları- Alanda, yetişkinlerin fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği ve egzersiz yapabilecekleri öğeleri bir arada barındıran demir malzemeden yapılmış spor aletleri bulunmaktadır. Alanın zemininde ise kauçuk malzeme kullanılmıştır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği kaydırak ve ikili salıncak bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak kauçuk malzeme, oyun elemanı olarak ise farklı renklerde demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konutlar arasında ve yoğun trafiğe sahip araç yolu ile ilişkisi bulunduğundan yapısal bir eleman ile sınırlandırılması önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar veya pergola altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Oturma birimleri alanda simetrik bir düzene göre konumlandırılmıştır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları ve simetrik bir düzene göre konumlandırılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Giriş, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir ve parkta simetrik bir düzene göre konumlandırılmıştır.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarında kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmaması, zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir

malzeme olması olumlu özellik teşkil etmektedir. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

Egzersiz/spor alanında kullanılan malzemenin yumuşak ve renkli bir malzeme olması insanları alana çekmek ve sağlık (ortopedik olması) açısından olumlu özellik teşkil etmektedir (Şekil 4.86).

Şekil 4.86 Milli Piyango Parkı egzersiz/spor alanı (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 426 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20 Milli Piyango Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı
Yapraklı ağaçlar	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Çınar *(Platanus orientalis*) Süs eriği (*Prunus cerasifera*) Süs elması (*Malus floribunda*)
İbreli ağaçlar	Leylandi melez servisi *(Cupressocyparis leylandii)*
Ağaççık ve çalılar	Yayılıcı dağ muşmulası (*Cotoneaster horizontalis*) Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) Duvar sarmaşığı (*Hedera helix*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, parkta ağırlıklı olarak yapraklı türlerin kullanıldıkları, ibreli türlerin ise parkın genelinde az sayıda kullanıldığı gözlenmiştir. Parkın genelinde, oturma birimleri çevresinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların yoğun kullanıldıkları ancak çocuk oyun alanı çevresinde gölge yaratacak düzeyde kullanılmadıkları görülmektedir. İbreli türler ise yol ile ilişkili kısımda kullanılmıştır. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir ve kirli hava şartlarından dolayı kentlerde kullanıma uygun olan türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda; gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip türlerin parkta oturma birimleri çevresinde ve yapı ile ilişkili cephelerde kullanımı fonksiyonel açıdan olumludur. Yapraklı türlerin gölge verici etkisi ile oturma birimleri çevresinde kullanımı, yapı ile ilişkili kısımlarda görüntü perdeleme işlevini yerine getirmesi ve hafif tekstürleri ile aydınlık bir ortam sağlaması fonksiyonel açıdan olumludur (Şekil 4.87). İbreli türlerin ise yol ile ilişkili kısımda, egzersiz/spor alanı çevresinde görüntü perdeleme amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 4.87 Milli Piyango Parkı'nda kullanılan Süs elması (*Malus floribunda*) (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, yoğun araç trafiği alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, malzeme (andezit plak taş döşeme, ahşap oturma birimleri) yönünden çağdaş ve bakımlı bir görünüm bulunmaktadır. Ayrıca yapısal

bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun türler seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçlar alan içerisinde yeterli düzenlemelerde kullanılmışlardır. Süs eriği (*Prunus cerasifera*), Süs elması (*Malus floribunda*), Yayılıcı dağ muşmulası (*Cotoneaster horizontalis*), Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) gibi türler dekoratif görünümleri ve renkli yaprakları ile alana renk açısından estetik kazandırmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmakta ve alana canlılık katmaktadır. Ancak herdem yeşil türlerin alanda az sayıda kullanılması kış mevsiminde alanın boş görünmesine neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır. Alanda yeşil alanlara yönelik bakımın (ağaçların budanması, çimlerin biçilmesi) yapılması, parkın olumlu özellikleri olarak değerlendirilmiştir (Şekil 4.88).

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının ve yoğun trafiğin bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

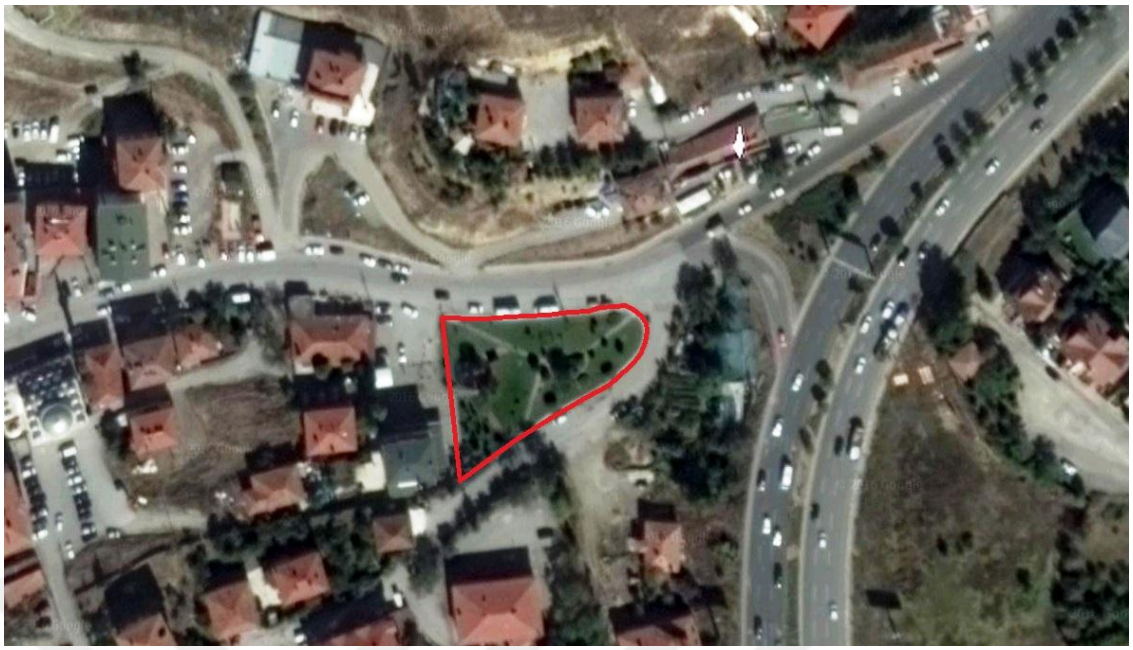

Şekil 4.88 Milli Piyango Parkı, Harbiye (Orijinal 2016)

4.1.1.21 Kutuğun Parkı

- **Konumu**

Kutuğun Parkı, Ümitköy Mahallesi'nde, 2432. Cadde ile Necatibey Sokak kesişiminde, çevresinde ticari mekânların ve yoğun araç trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.89).

Şekil 4.89 Kutuğun Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

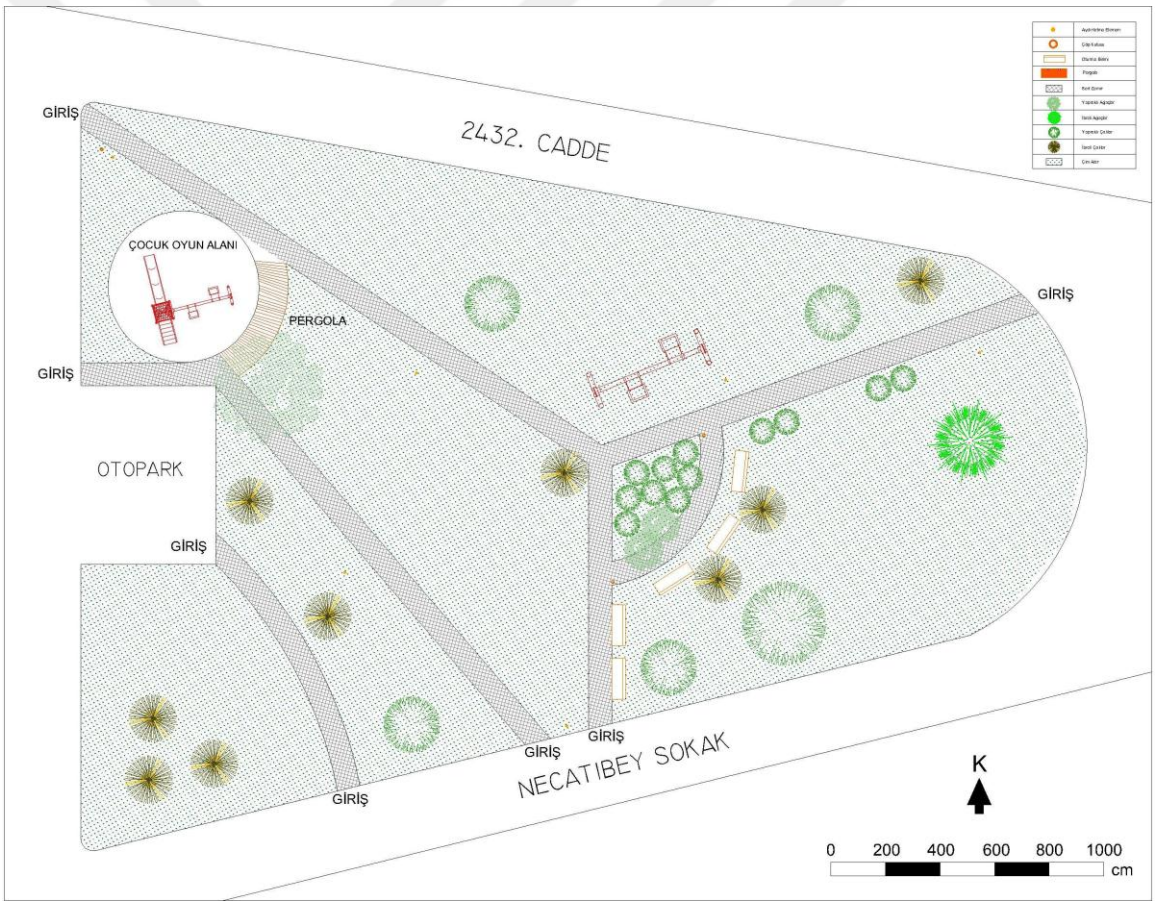
Kutuğun Parkı toplam 876 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 105 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 182 m^2'lik kısmı sert zemin, 589 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı üçgen formlu, eğimli bir alanda tasarlanmıştır ve bir cephesi restoran otoparkı ile ilişkilendirilmiştir. Parkın sokaklar ile ilişkili cepheleri geniş, otopark ile ilişkili cephesi dar olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın tüm cepheleri kaldırım ile çevrelenmiş ve bordür taşı ile sınırlandırılmıştır.

Parkın 3 cephesinden de giriş noktası bulunmaktadır. Bu giriş noktalarından çıkan doğrusal formlu yaya yolları; parkın orta kısmında bulunan dairesel formlu dinlenme alanında birleşmektedir. Bu aks haricinde alanda otopark ile parkın üst kotunu birbirine bağlayan ve diğer aksın bir koluna paralel seyreden iki adet yaya yolu daha

bulunmaktadır. Dairesel formlu alanın orta kısmında yeşil alan dış kısmında ise oturma birimlerinin olduğu aynı merkezden çıkan yaylar şeklinde cepler bulunmaktadır. otoparkı üst kota bağlayan yaya aksının kenarında bulunan çocuk oyun alanı ise dairesel formu ile dinlenme alanına benzerlik göstermektedir. Parkın bu kısmında yine aynı merkezden çıkan yay şeklinde pergola altı oturma birimleri ulunmaktadır. Bu iki kullanım alanı, benzer dokuları ve formları ile bir bütünlük sağlamakta ve parkın odak noktalarını oluşturmaktadır. Her iki alanın da form ve ölçü açısından benzerlik göstermesi ve kentsel donatıların alandaki düzensiz dağılımı alanın genelinde asimetrik bir denge sağlamaktadır. Parkın yaya aksları arasında kalan kısımları ise yeşil alan olarak değerlendirilmiştir (Şekil 4.90).

Şekil 4.90 Kutuğun Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve ticari mekânların yakınlarında bulunması, araç trafiğini yönlendiren bir ada parsel şeklinde konumlanması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar için dinlenme ve çocuk oyun alanı, çevredeki kafe, restoran gibi ticari mekanları ziyaret eden kullanıcılar için bekleme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Kutuğun Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri kaldırım ile ilişkilendirilmiş ve bordür taşları ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Parkın orta kısmında bulunan dairesel formlu dinlenme alanında birleşen yaya aksları ve otopark ile parkın üst kotunu birbirine bağlayan ve diğer aksın bir koluna paralel seyreden iki adet yaya yolu daha bulunmaktadır. Yaya yolunda döşeme malzemesi olarak kilit parke taş döşeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (5 adet) yaya aksları üzerinde ve dairesel formlu dinlenme alanı etrafında konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (3 adet), oturma birimleri yakınlarında ve çocuk oyun alanı yakınında konumlandırılmış, turuncu-yeşil renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (6 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, yeşil alan üzerinde ve giriş kısmında konumlandırılmıştır ve gri çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Pergola- Parkın otoparka yakın kısmında yer alan çocuk oyun alanı çevresinde bulunan pergola, ahşap malzemeden oluşmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği kaydırak, ikili salıncak ve tekli oyun elemanları bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak kauçuk malzeme, oyun elemanı olarak ise farklı renklerde demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Parkın tüm cephelerinin yoğun trafiğe sahip araç yolu ile ilişkisi bulunduğundan yapısal veya bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olmaması hem görüntü perdeleme hem de güvenlik açısından sorun teşkil etmektedir. Yapı ile ilişkili kısımlarda kullanılan parmaklıkların ise iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte değildir ancak küçük ölçekli bir park olduğundan ve aksların birbirine uzak mesafede bulunmamasından kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için

ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar veya pergola altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Oturma birimleri dairesel formlarda kullanılarak alanda formlar arası uygunluk sağlanmıştır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, yeterli sayıda kullanılmamaları ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve dinlenme alanında simetrik bir düzene göre konumlandırılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Girişlerde, otopark kısmında, yeşil alan, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir ve parkta simetrik bir düzene göre konumlandırılmıştır.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Pergolanın çocuk oyun alanını sekarasayir amaçlı konumlandırıldığı, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu ve ahşap görünümü ile sıcak bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarında kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmaması, zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir

malzeme olması olumlu özellik teşkil etmektedir. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.91).

Şekil 4.91 Kutuğun Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 589 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 Kutuğun Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Salkım söğüt (*Salix babylonica*)
	Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
	Doğu ladini (*Picea orientalis*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*)
	Arizona servisi *(Cupressus arizonica)*
Ağaççık ve çalılar	Doğu mazısı (*Thuja orientalis*)
	Mahonya (*Mahonia aquifolium*)
	Dağ muşmulası (*Cotoneaster dammeri*)
	Gül türleri (*Rosa sp.*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir. Kutuğun Parkı'nın tüm cepheleri yol ile ilişkili olduğundan perdeleme özelliği bulunan ibreli ağaç ve çalıların yoğun kullanıldıkları, çocuk oyun alanı yakınında ise sütun forma sahip soliter halde yapraklı türlerin kullanıldığı görülmektedir. Parkın bir kısmı dinlenme alanı olarak değerlendirilmiş olduğu için, bu kısımda perdeleme özelliği olan ibreli türlerin grup halinde kullanımı bulunmaktadır.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda ibreli ağaç ve ağaççıkların alanın dış çeperinde kullanımı görüntü, gürültü, rüzgâr vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca ibreli türlerin sık dokuları sayesinde yapılan bu kuşatma alanda görsel perdeleme ve mahremiyet sağlamaktadır. Ayrıca ibreli türlerin sık kullanımı sık dokuları nedeni ile alanı daraltmakta ve parkın gün ışığından faydalanmasını engellemektedir. Gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkilerin parkın iç

kesimlerinde ve oturma birimleri çevresinde daha çok kullanılması gerekmektedir (Şekil 4.92).

Şekil 4.92 Kutuğun Parkı bitkisel materyal (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) ve yoğun trafiğin bulunduğu bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, ahşap pergola ve renkli çocuk oyun elemanları, dairesel form ve yumuşak zemin kullanımı ile alana canlılık katmaktadır. Yapısal bileşenlerde kullanılan türlerin bulunduğu alanın iklim, mimari (betonarme yapılar) ve kültürel yapısına uygun olması kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların dekoratif çiçek veya meyveye haiz türler barındırmadığı, bu nedenle görsel peyzaj değerinin yüksek düzeyde olmadığı görülmektedir. Alanda ibreli türlerin yaygın olarak kullanılması ve dekoratif çiçek veya

meyveye haiz türler barındırmaması renk açısından monokrom bir etki yaratmaktadır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve tek düze bir görüntüye neden olmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini azaltmaktadır.

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır (Şekil 4.93).

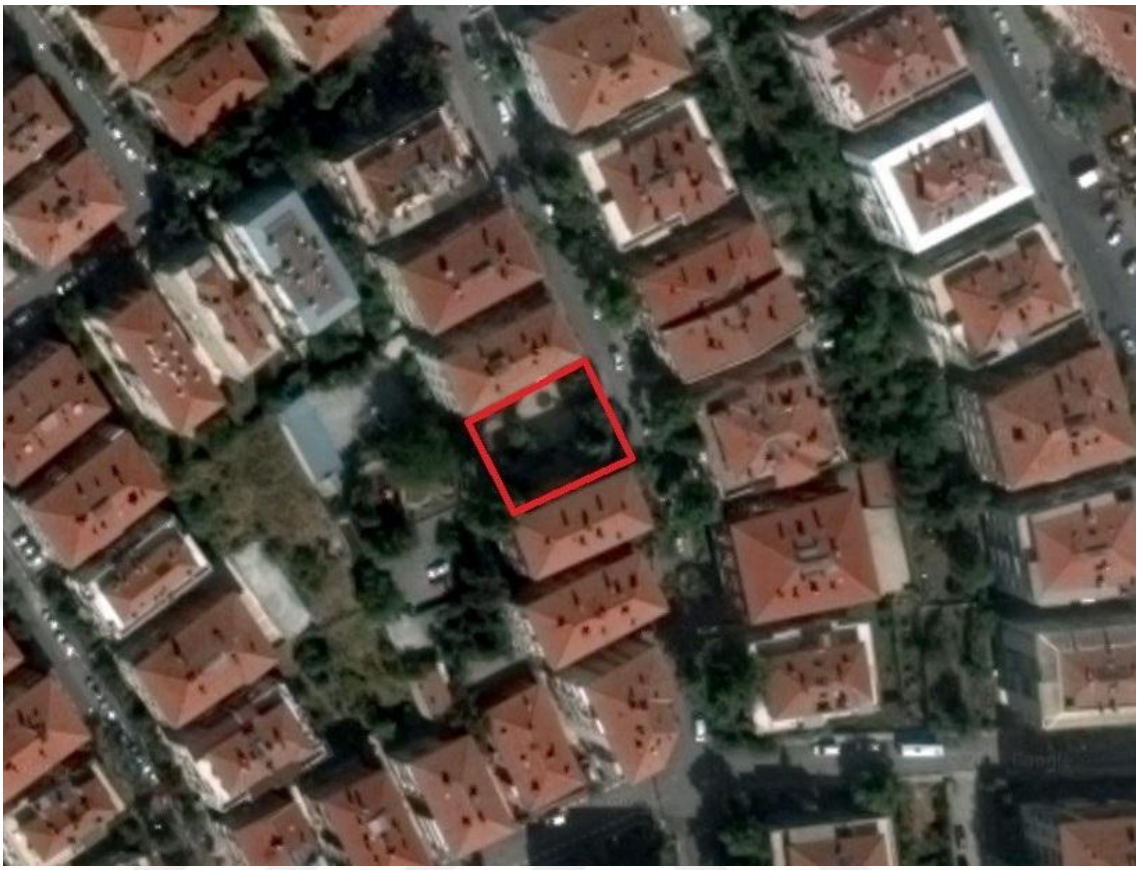

Şekil 4.93 Kutuğun Parkı, Ümitköy (Orijinal 2016)

4.1.1.22 Afacan Parkı

- **Konumu**

Afacan Parkı, Seyran Bağları - Doğuş Mahallesi'nde, Ballıbaba Sokak üzerinde çevresinde konut yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.94).

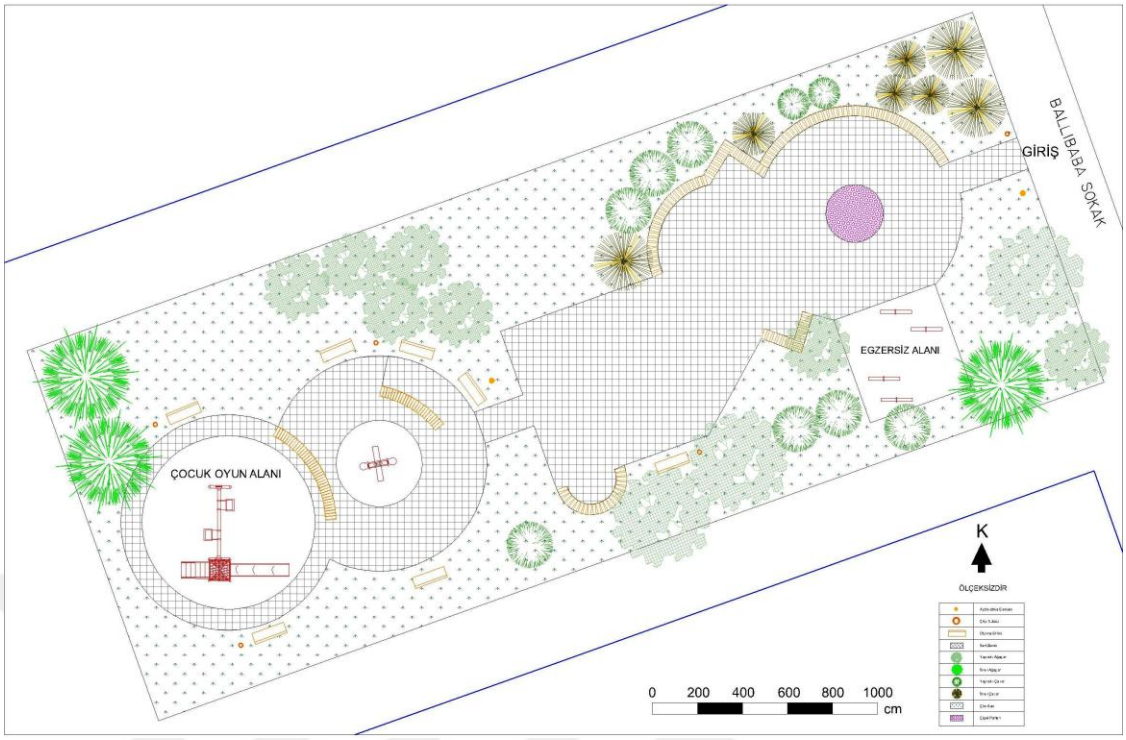
Şekil 4.94 Afacan Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Afacan Parkı toplam 885 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 230 m^2'lik kısmı sert zemin, 80m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 5 m^2'lik kısmı çiçek parteri, 570 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, yapılar arasında kalan, dikdörtgen formlu, düz bir alanda, üç cephesi yapı ile ilişkili, bir cephesi ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yol ile ilişkili cephesi dar cephe şeklindedir. Parkın çevresindeki yapılar düzensiz ve plansız kentleşme sonucu oluşan 4-5 katlı beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.95).

Şekil 4.95 Afacan Park planı (Orijinal 2016)

Parka Ballıbaba Sokak üzerinden tek giriş noktası bulunmaktadır. Yaya yolu girişten başlayarak parkın ön kısmında bulunan dairesel formlu alanı oluşturmaktadır. Bu dairesel alanın ortasında çiçek parteri, sol kısmında ise dikdörtgen formlu egzersiz alanı bulunmaktadır. Bu alanın devamında dairesel forma uygun şekilde yerleştirilmiş parkın ön kısmını seyir imkânı veren pergola altı oturma birimleri bulunmaktadır. Pergola, parkın girişi ile arka kısmındaki oyun alanı arasında bağlantı kuran ve geçiş noktası özelliği gösteren alanda oturma birimleri üzerinde konumlandırılmıştır. Oturma birimleri köşegen formda ve karşılıklı yerleştirilmiştir. Bu alan parkın sonundaki dinlenme ve çocuk oyun alanından oluşan geometrik formların iç içe geçtiği alanlara bağlanmaktadır. Alanın genelinde tekrar eden geometrik formlar iç içe geçerek bağlantı alanları oluşturmuş, bu alanlar oturma birimleri yerleştirilerek dinlenme ve seyir noktaları olarak değerlendirilmiştir. Tasarımda kullanılan farklı formların iç içe geçerek oluşturduğu bu yapısal zemin alanda hareketlilik sağlamaktadır. Kentsel donatılar ise dairesel formlu alanların etrafına karşılıklı olarak yerleştirilerek alanda simetri yaratmaktadır. Parkın dış çeperinde kullanılan bitkisel materyal ve yapısal zemin

üzerinde kullanılarak sert dokuyu kıran bitkisel parterler parkın yeşil dokusunu oluşturmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması "mahalle parkı" özelliği taşıdığını ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; dinlenme, spor/egzersiz ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Afacan Parkı'nın erişilebilirliği; şehir merkezi olarak değerlendirilen bir bölgede olmasına rağmen park çevresinde toplu taşıma duraklarının olmaması nedeni ile yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, ön cephesi kaldırım ile ilişkilendirilmiştir.

Yaya yolları- Park içinde bir adet temel yaya aksı bulunmaktadır. Bu aks, çiçek tarhını çevreleyerek dinlenme alanı oluşturan ve çocuk oyun alanına bağlanan bir yoldur. Yaya yollarında baskı tekniği ile desen verilen renkli beton malzeme kullanılmıştır. Ayrıca yaya akslarında genişlik en az 1,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (7 adet) yaya aksları üzerinde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşan ve duvar üstü ahşap oturma birimleri şeklinde bulunan oturma birimleridir (Şekil 4.96).

Şekil 4.96 Afacan Park çocuk oturma birimleri (Orijinal 2016)

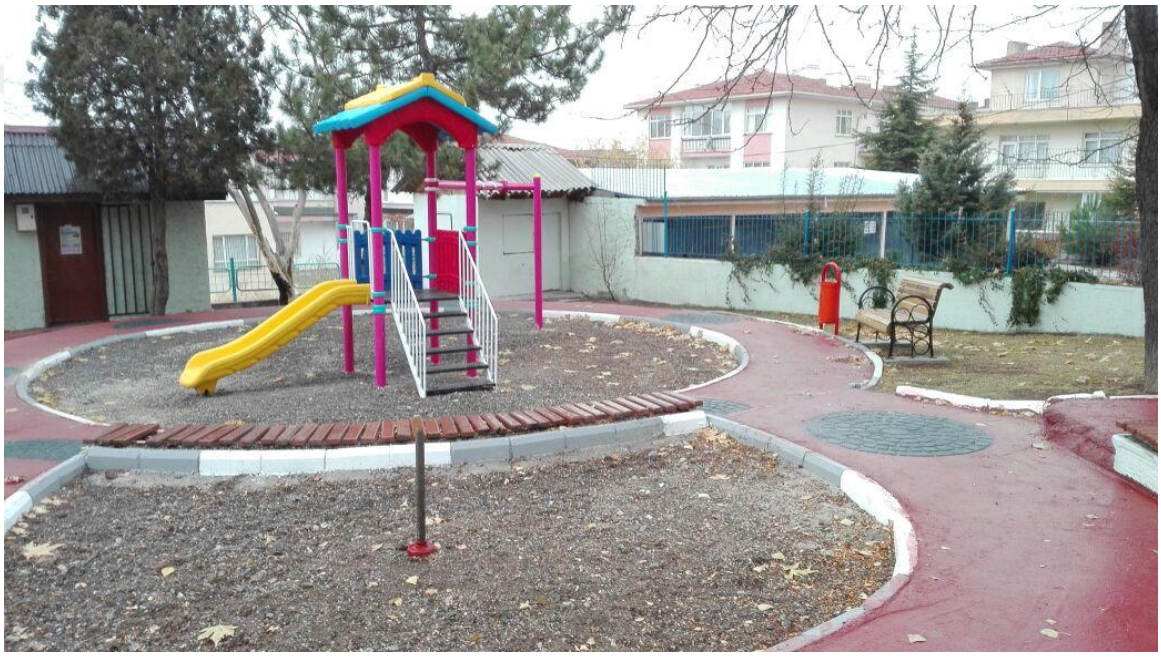
Çöp kutuları- Çöp kutuları (5 adet), oturma birimleri yakınlarında ve girişte konumlandırılmış, , farklı farklı renklerde (kırmızı, turuncu) ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (2 adet), oturma birimlerine yakın mesafede ve girişte konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Pergola- Parkın girişi ile arka kısmındaki oyun alanı arasında bağlantı kuran ve geçiş noktası özelliği gösteren alanda oturma birimleri üzerinde konumlandırılmış, ahşap ve demir malzemeden oluşmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği salıncak, kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran bir oyun aleti ve bir adet renkli tahterevalli bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak çakıl, oyun elemanı olarak ise renkli demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.97).

Şekil 4.97 Afacan Park çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Egzersiz - spor elemanları- Alanda, beton zemin üzerine yerleştirilmiş, yetişkinlerin fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği ve egzersiz yapabilecekleri demir malzemeden yapılmış spor aletleri bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, yollar ile işkili kısımlarında ise parmaklık ve duvarlar ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil

etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar altında bulunmaları, bankların ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak oturma birimleri alanda belli bir düzene göre konumlandırılmamıştır.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel açıdan; parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmamaları ise tasarım açısından olumsuz özelliklerindendir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması ve yeterli sayıda kullanılmaları ise olumlu niteliktedir.

Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Pergolanın parkın bağlantı noktasında bulunan oturma birimleri üzerinde konumlandırılması girişi ve arka kısmı seyretme imkânı vermesi nedeni ile olumlu

özellik göstermektedir. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Spor/egzersiz alanında kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre seçildiği tespit edilmiştir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.98).

Şekil 4.98 Afacan Park'ta kullanılan kentsel donatılar (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 570 m^2'lik alanını yeşil alan, 5 m^2'lik alanını ise mevsimlik çiçek türleri oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun

olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22 Afacan Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve mevsimlik çiçek türleri
Yapraklı ağaçlar	Ak kavak (*Populus alba*) Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) Çınar *(Platanus orientalis*) Süs elması (*Malus floribunda*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Doğu ladini (*Picea orientalis*)
Ağaççık ve çalılar	Doğu mazısı (*Thuja orientalis*) Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*) Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) Kadıntuzluğu (*Berberis thunbergii*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, park alanında gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların ve ibreli türlerin dengeli bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkiler parkın iç bölgelerinde ve oturma birimleri çevresinde yoğun kullanılırken, ibreli türler ise yapı ile ilişkili cephelerde kullanılmaktadır. Belirlenen türler, Ankara kent iklimine (karasal iklim) uygun türlerdir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, ibreli türlerin ise daha çok parkın dış çeperinde perdeleme ve yönlendirme amaçlı, girişlerde vurgu amaçlı ve kullanım alanları arasında sınırlamada kullanıldığı görülmektedir. Afacan Parkı özellikle dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici

etkisi olan türlerin oturma birimleri yakınında kullanılması fonksiyonel açıdan oldukça olumludur (Şekil 4.99).

Şekil 4.99 Afacan Parkı'nda kullanılan bitkisel materyal (Orijinal 2016)

- **Estetik Değerlendirme**

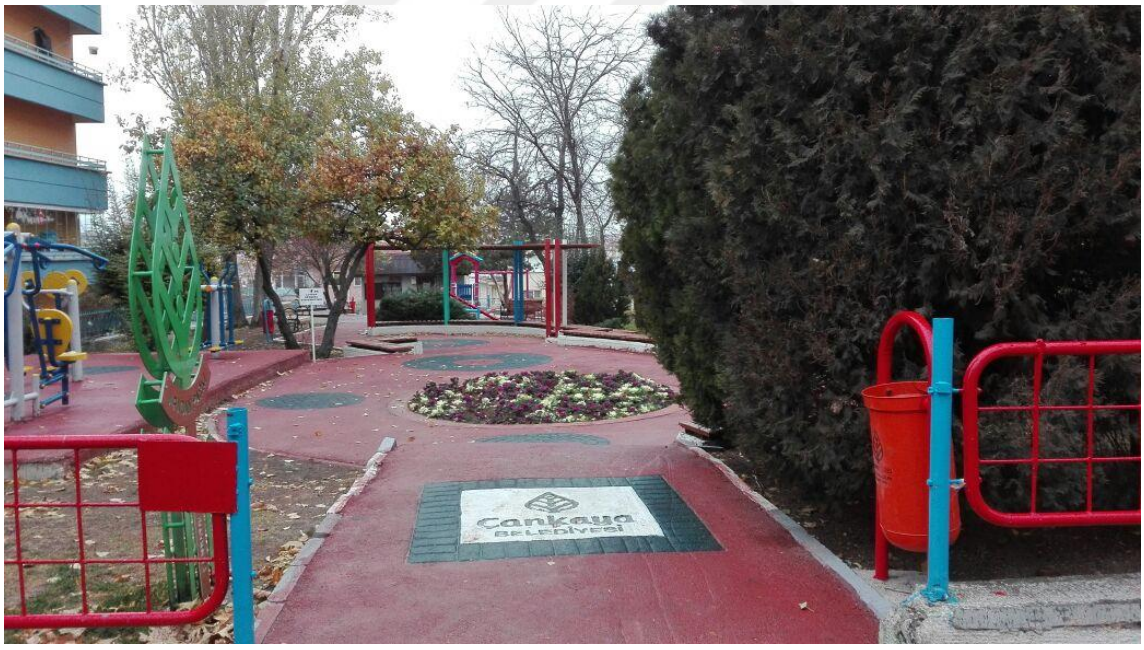
Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların kullanımı, sert zemini sınırlayıcı ve belirleyici özellikte kullanılması parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, zeminde renkli malzeme kullanımı ve kullanılan malzemelerin bakımlı görünümü parka estetik bir görünüm sağlamaktadır. Alanda kırmızı renkli zemin kullanılması yeşil doku ile renk bakımından zıtlık oluşturmakta ve parka canlılık katmaktadır. Kentsel donatılarda (ahşap oturma birimleri ve çöp kutuları) renk açısından kendi içinde bir bütünlük oluşturmaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçların alan içinde yeterli düzenlemelerde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Sarkık formu ile dekoratif görünüm sergileyen Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) , kırmızı meyvelere sahip Süs elması (*Malus floribunda*) ve Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*) ve kırmızı yapraklı Kadıntuzluğu (*Berberis thunbergii*) gibi türler dekoratif görünümleri ve renkleri ile alana görsel açıdan estetik kazandırmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda kullanılması alana renk ve doku açısından çeşitlilik katmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır (Şekil 4.100).

Park, ağırlıklı olarak konut alanlarının bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı, parkın kent yeşil alan gelişimine katkısını arttırmaktadır.

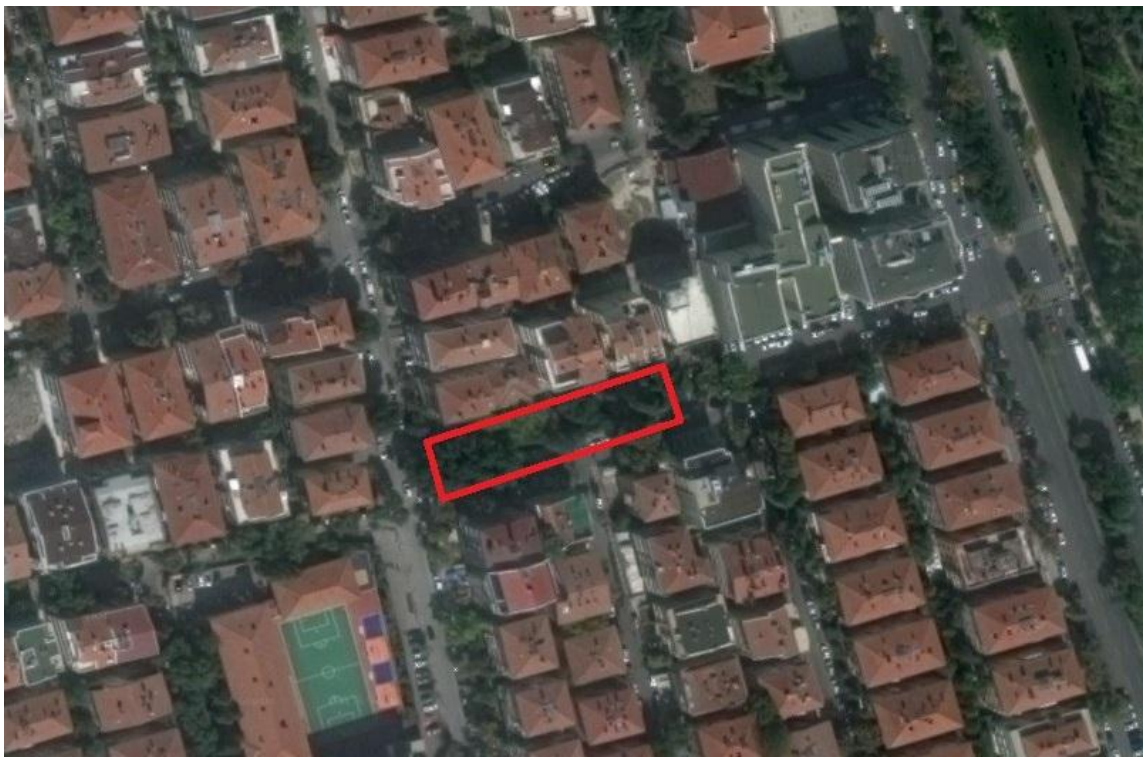

Şekil 4.100 Afacan Parkı, Seyran Bağları (Orijinal 2016)

4.1.1.23 Şükrü Elçin Parkı

- **Konumu**

Şükrü Elçin Parkı, Bahçelievler Mahallesi'nde, Başkent Üniversitesi Hastanesi önünde, Şehit H. Temel Kuğuluoğlu Sokak ve Taşkent Caddesi kesişiminde, yoğun araç ve yaya trafiğinin bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.101).

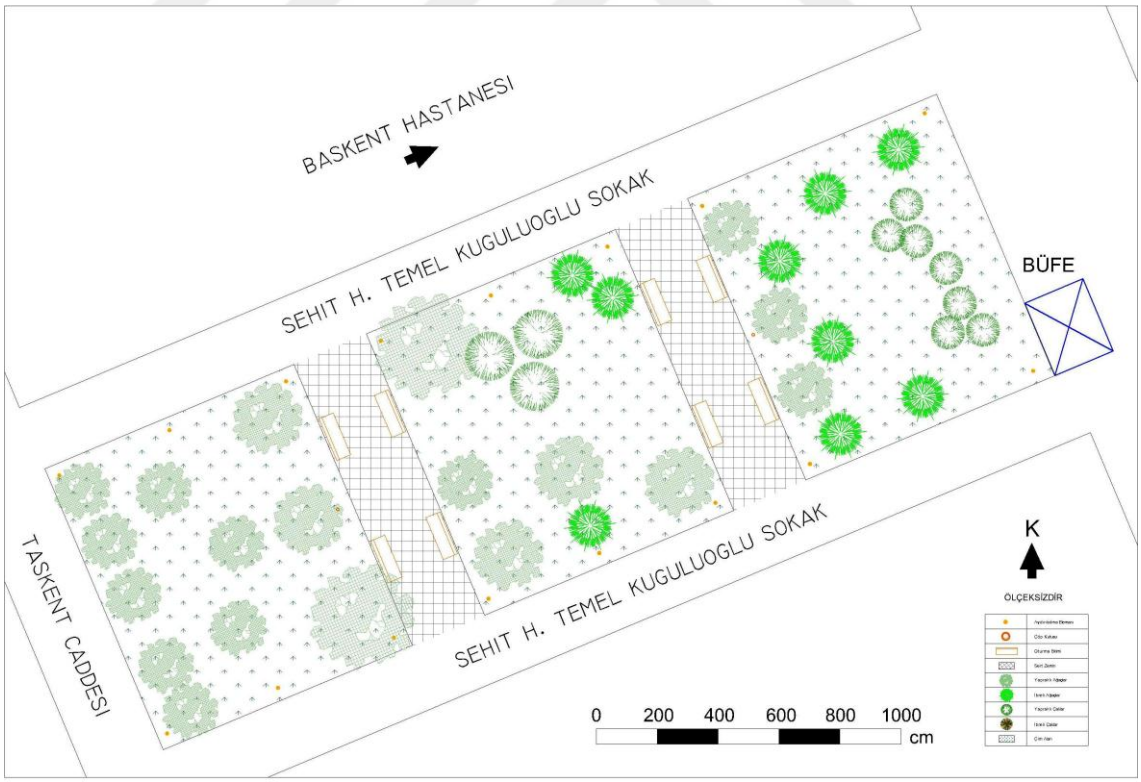
Şekil 4.101 Şükrü Elçin Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Şükrü Elçin Parkı toplam 890 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 75 m^2'lik kısmı sert zemin, 815 m^2'lik kısmı ise yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 4 tarafı yol ile çevrili şekilde, dikdörtgen formda, eğimli bir alanda tasarlanmıştır. Başkent Hastanesi önünde bulunan parkın bir cephesi otopark ve yaya yolu şeklinde kullanılmakta, diğer cepheleri ise araç yolu olarak kullanılmaktadır. Parkın çevresindeki yapılar çok katlı yapıya sahip beton yapılardır. Parkın tüm cepheleri tel örgü ile sınırlandırılmıştır. Eğim boyunca konumlandırılan park eğime dik gelen yaya yolları ile 3 eşit parçaya bölünmüştür ve bu parçaların tamamı yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Aralardan geçen yaya yolları üzerinde karşılıklı konumlandırılmış oturma birimleri, yeşil alan içerisine ise eşit aralıklar ile dizilmiş aydınlatma elemanları bulunmaktadır. Park, aynı ölçüde bölünmüş alanları ve eşit aralıklar ile yerleştirilmiş kentsel donatıları ile tam bir simetrik düzene sahiptir. Park, geometrik, keskin ve net çizgileri ile hastane önündeki yoğun yaya ve araç trafiğine zıtlık oluşturacak biçimde sade ve düzenli bir tasarıma sahiptir (Şekil 4.102).

Şekil 4.102 Şükrü Elçin Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konut alanları ve sağlık kuruluşları yakınlarında bulunması, araç trafiğini yönlendiren bir ada şeklinde konumlanması, küçük ölçekli bir alan olması ve bu nedenle fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, bekleme vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; bölgede yaşayan insanlar ve çevredeki sağlık kuruluşunu ziyaret eden kullanıcılar için dinlenme ve bekleme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Şükrü Elçin Parkı'nın erişilebilirliği; parkın şehir merkezinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğim rampa şeklinde kullanıldığından engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkta yalnızca bitkisel alanlar panel çit ile sınırlandırılmıştır. Yaya bölgesi bu bitkisel alanlar arasında geçiş özelliği gösterdiğinden herhangi bir sınırlayıcı eleman kullanılmamıştır.

Yaya yolları- Parkta, yaya akslarında döşeme malzemesi olarak beton parke taş döşeme kullanılmıştır ve genişlik 2,5 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (8 adet) yaya aksları üzerinde konumlandırılmış, ahşap-demir malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (2 adet), banklar arasında konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (16 adet), bitkisel alanlar üzerinde, oturma birimleri ve kaldırıma yakın mesafelerde konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Parkta yalnızca bitkisel alanların sınırını belirlemek ve geçiş bölgesi oluşturmak amacı sınırlayıcı eleman kullanılmıştır. Yaya bölgesi kaldırım ile ilişkili bulunduğundan ve parkın çevresinde hızlı akan bir araç trafiği bulunmadığından sınırlayıcı eleman kullanımı olumlu özellik göstermektedir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olmadığı, geçiş sağlayan akslar şeklinde kullanıldığı ve aynı zamanda dinlenme, hastane önünde bekleme alanı olarak kullanıldığı, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

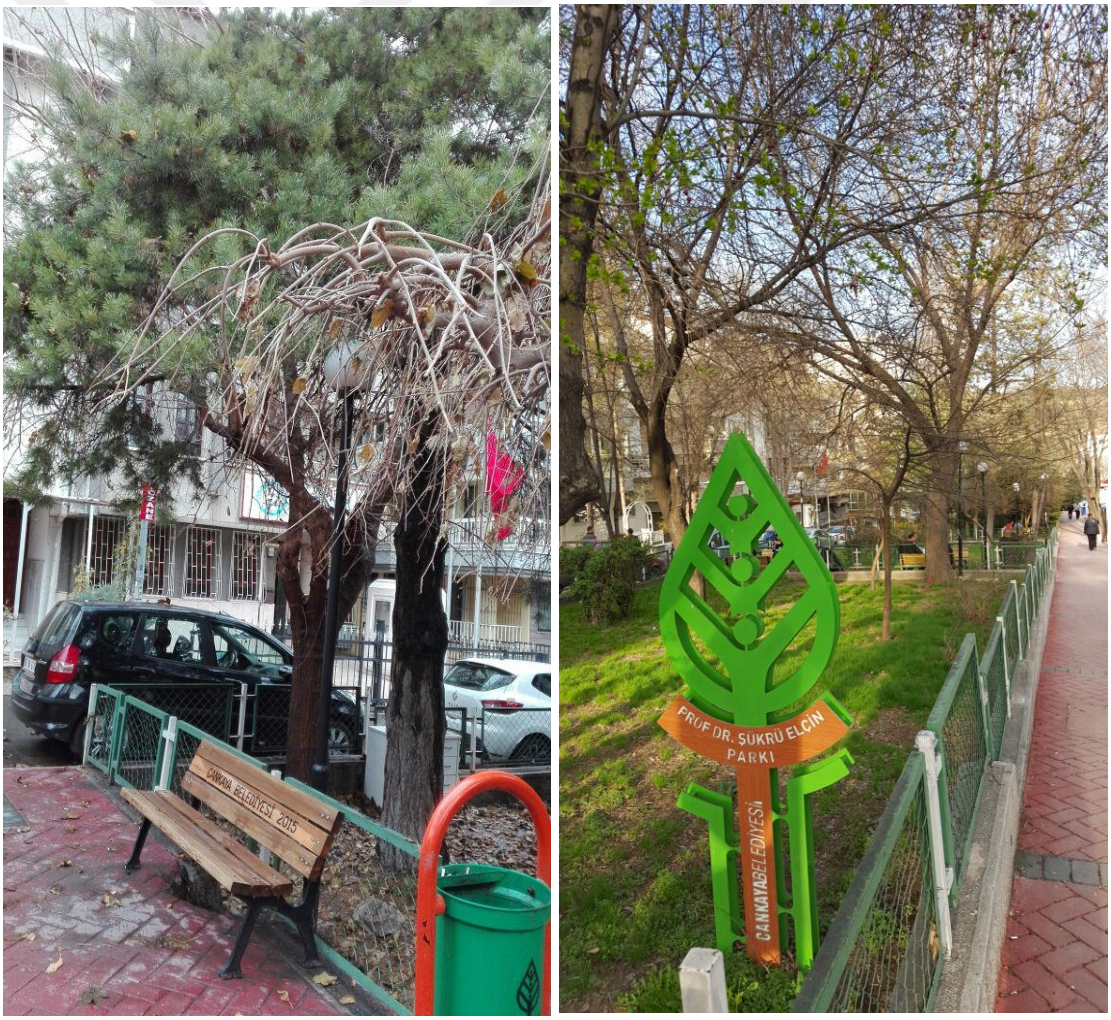
Oturma birimlerinin yaya yolu üzerinde konumlanması, bitkisel tarhları izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, bankların ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu ve alanda belli bir düzene göre konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratması görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları

parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanı sayısının alan büyüklüğüne ve hastane önünde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak güvenlik açısından yeterli sayıda bulunduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olduğu ve parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir (Şekil 4.103).

Şekil 4.103 Şükrü Elçin Parkı'nda kullanılan kentsel donatılar (Orijinal 2016)

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 815 m^2'lik alanını yeşil alan olarak kullanılmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23 Şükrü Elçin Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Dişbudak yapraklı akçaağaç (*Acer negundo*) Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*)
İbreli ağaçlar	Karaçam (*Pinus nigra*) Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)
Ağaççık ve çalılar	Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) Dağ muşmulası (*Cotoneaster dammeri*) Bahar dalı (*Chaneomeles japonica*) Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, park alanında gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların ağırlıklı bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. İbreli türler ise daha çok parkın ön kısmında ve büfe yakınında görsel amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, Şükrü Elçin Parkı özellikle bekleme ve dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici

etkisi olan türlerin oturma birimleri yakınında kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, yoğun trafik, bölgedeki yeşil alan azlığı, iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların yoğun kullanımı algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, zeminde renkli malzeme kullanımı ve kullanılan malzemelerin bakımlı görünümü parka estetik bir görünüm sağlamaktadır. Alanda kırmızı renkli zemin kullanılması yeşil doku ile renk bakımından zıtlık oluşturmakta ve parka canlılık katmaktadır. Kentsel donatılarda (ahşap oturma birimleri ve çöp kutuları) renk açısından kendi içinde bir bütünlük oluşturmaktadır.

Estetik açıdan, çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından renk ve güzel koku gibi özeliklere sahip görsel değeri yüksek ağaçların alan içinde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Sarkık formu ile dekoratif görünüm sergileyen Salkım söğüt (*Salix babylonica*) ve Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) , kırmızı meyvelere sahip Dağ muşmulası (*Cotoneaster dammeri*) ve Ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*), sarı çiçek açan Altın çanağı (*Forsythia intermedia*) ve pembe çiçeklere sahip Bahar dalı (*Chaneomeles japonica*) gibi türler dekoratif görünümleri ve renkleri ile alana görsel açıdan estetik kazandırmaktadır. Ayrıca herdem yeşil türlerin alanda kullanılması alana renk ve doku açısından çeşitlilik katmaktadır. Bu da alanın çevreden algılanabilirliğini arttırmaktadır (Şekil 4.104).

Şekil 4.104 Şükrü Elçin Parkı, Bahçelievler (Orijinal 2016)

4.1.1.24 Kıbrıs Parkı

- **Konumu**

Kıbrıs Parkı, A. Topraklık Mahallesi'nde Mahmut Esat Bozkurt Caddesi ile Sinsin Sokak kesişiminde, çevresinde konut yapılarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.105).

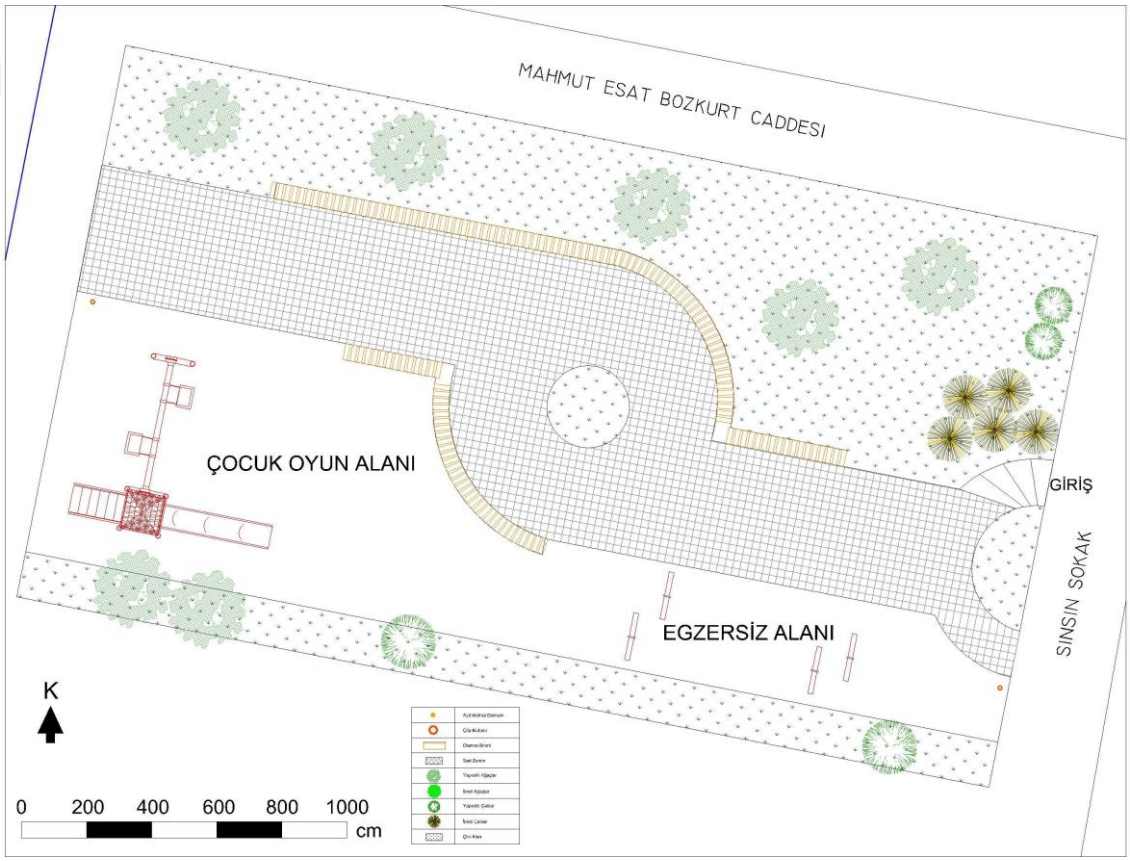
Şekil 4.105 Kıbrıs Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Kıbrıs Parkı toplam 920 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 105 m^2'lik kısmı sert zemin, 126 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı, 199 m^2'lik kısmı çim alan, 490 m^2'lik kısmı ise ağaçlık alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı köşe parselde, dikdörtgen formlu, düz bir alanda tasarlanmıştır. Parkın iki cephesi yapı ile diğer cepheleri ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yapı ile ilişkili cepheler istinat duvarı ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili cepheler ise kaldırım ile sınırlandırılmıştır. Parkın Sinsin Sokak ile ilişkili cephesi dar, Mahmut Esat Bozkurt Caddesi ile ilişkili cephesi ise geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın çevresindeki yapılar 4-5 katlı beton yapılardır (Şekil 4.106).

Şekil 4.106 Kıbrıs Park planı (Orijinal 2016)

Parkın Sinsin Sokak üzerinden tek giriş noktası bulunmaktadır. Yarım daire şeklindeki giriş noktasından başlayan yaya yolu doğrusal formda parkın sonuna bağlanmakta ve alanı iki parçaya bölmektedir. Yaya aksının sol tarafında bulunan alan egzersiz/spor alanı ve çocuk oyun alanı olarak değerlendirilmiş, sağ tarafı ise yeşil alan olarak

değerlendirilmiştir. Park içinde tek bir yaya yolunun bulunması nedeni ile fonksiyonel alanlar bu aksın çevresinde şekillenmiştir. Bu aksın orta kısmında ise eksenleri farklı olan doğrusal formlu iki yaya yolunun dairesel formda birleşerek oluşturduğu bir bağlantı noktası bulunmaktadır. Bu bağlantı noktası her iki tarafında bulunan duvar üstü oturma birimleri ile dinlenme ve seyir noktası olarak değerlendirilmiştir ve bu sayede alanda simetrik bir yapı bulunmaktadır. Aksın yeşil alan ile ilişkili kısımdaki duvar üstü oturma birimleri aks boyunca devam etmektedir.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması "mahalle parkı" özelliği taşıdığını ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; dinlenme, spor/egzersiz ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin cep park ölçeğinde yeterli olduğu görülmektedir.

Kıbrıs Parkı'nın erişilebilirliği; şehir merkezi olarak değerlendirilen bir bölgede olmasına rağmen park çevresinde toplu taşıma duraklarının olmaması nedeni ile yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Alanda eğim olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın yapı ile ilişkili bir cephesi istinat duvarı ile sınırlandırılmış, diğeri ise bitkisel elemanlar ile sınırlandırılmıştır ve diğer cephelerde sınırlayıcı eleman bulunmamaktadır.

Yaya yolları- Park içinde bir adet temel yaya aksı bulunmaktadır. Bu aks, doğrusal formda parkın sonundaki istinat duvarına çıkmaktadır. Yaya yollarında andezit plak taş döşeme malzemesi kullanılmıştır ve genişlik en az 2 m olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (2 adet) yaya aksları üzerinde konumlandırılmış, duvar üstüne monte edilen ahşap oturma birimi şeklindedir.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (2 adet), parkın girişinde ve sonunda, çocuk oyun alanına yakın kısımda konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Çocuk oyun alanı- Alanda, çocukların fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği kaydırak ve salıncak bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zemin olarak kauçuk malzeme, oyun elemanı olarak ise farklı renklerde demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır.

Egzersiz - spor elemanları- Alanda, yetişkinlerin fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği ve egzersiz yapabilecekleri öğeleri bir arada barındıran spor aletleri bulunmaktadır. Bu alanda zemin olarak kauçuk, spor aletleri olarak ise demir malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.107).

Şekil 4.107 Kıbrıs Parkı çocuk oyun alanı ve egzersiz alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Parkın konut alanları arasında bulunması, ilişkili olduğu sokaklarda çok yoğun trafiğin bulunmaması ve yol ile yapılar arasında bitkisel bölgelerin tampon görevi görmesi nedeni ile sınırlayıcı eleman olmaması sorun teşkil etmemektedir.

Park içinde tek bir yaya yolunun bulunması nedeni ile yolun fonksiyonel alanlar ile bağlantılı nitelikte olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu ancak girişte kırık ve bakımsız malzemelerin bulunması nedeni ile alanda olumsuzluklar bulunduğu tespit edilmiştir. Yaya yolunda kırık ve bakımsız döşeme malzemesinin bulunması, bu elemanların değişim ve tamirinin yeterli düzeyde yapılmadığına işaret etmektedir.

Oturma birimlerinin yaya aksı üzerinde konumlanması, karşılıklı konumlandırılarak hem çocuk oyun alanını hem de yeşil alanı izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının az sayıda kullanımı, üstü açık olarak kullanılması ve kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumsuz özelliklerindendir (Şekil 4.108).

Şekil 4.108 Kıbrıs Parkı'nda kullanılan çöp kutusu ve döşeme malzemesi (Orijinal 2016)

Konut bölgesinde konumlandırılmış olmasına bağlı olarak alanda hiç aydınlatma elemanının bulunmaması güvenlik açısından olumsuz özellik teşkil etmektedir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Çocuk oyun alanında; oyun elemanlarında kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmaması, zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir malzeme olması olumlu özellik teşkil etmektedir. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

Egzersiz/spor alanında kullanılan malzemenin yumuşak ve renkli bir malzeme olması insanları alana çekmek ve sağlık (ortopedik olması) açısından olumlu özellik teşkil etmektedir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 199 m^2'lik alanını yeşil alan, 490 m^2'lik alanını ise ağaçlık alan oluşturmaktadır. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24 Kıbrıs Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık ve çalı
Yapraklı ağaçlar	Cennet ağacı (*Ailanthus altissima*) Ters dut ağacı (*Morus alba pendula*) Çınar *(Platanus orientalis*)
İbreli çalılar	Yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, park alanında gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Parkta gölge verici etkisi olan türlerin oturma birimleri yakınında ve spor aletleri yakınında kullanılmaması fonksiyonel açıdan olumlu özellik göstermektedir. İbreli türlerin ise parkın girişinde yayılıcı formda vurgu amaçlı kullanılması ve eğimli alanda toprak tutucu amaçlı kullanılması görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu özellik göstermektedir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, bitkisel materyallerin, park alanının tanımlanmasında, fonksiyonel alanların ayrıştırılmasında, yayaların yönlendirilmesinde, gürültü, görüntü vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede olması (konut yapılaşmasının park çevresinde yüksek olması) ve parkı çevreleyen duvarlarda bulunan yazılar, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Parktaki kentsel donatılarda (ahşap oturma birimleri ve çöp kutuları) renk açısından kendi içinde bir bütünlük oluşturmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitlilik yeterli bulunmamaktadır. Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından görsel değeri yüksek olmadığı görülmektedir ve ağaç, ağaççık ve çalı grupları alan içinde sayıca az bulunmaktadır (Şekil 4.109).

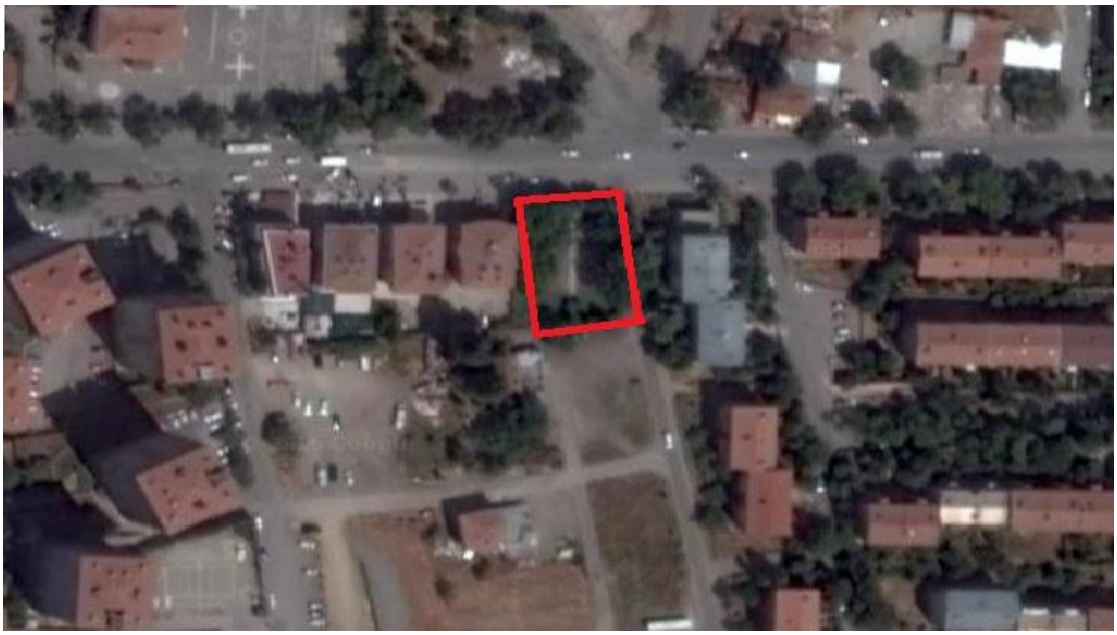

Şekil 4.109 Kıbrıs Parkı, A. Topraklık (Orijinal 2016)

4.1.1.25 Neşe Alparslan Parkı

- **Konumu**

Neşe Alparslan Parkı, Balgat Yüzüncüyıl Mahallesi'nde, 1427.cadde ve 1507.sokak kesişiminde, çevresinde konut ve ticari yapıların bulunduğu bir parselde konumlandırılmıştır (Şekil 4.110).

Şekil 4.110 Neşe Alparslan Parkı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

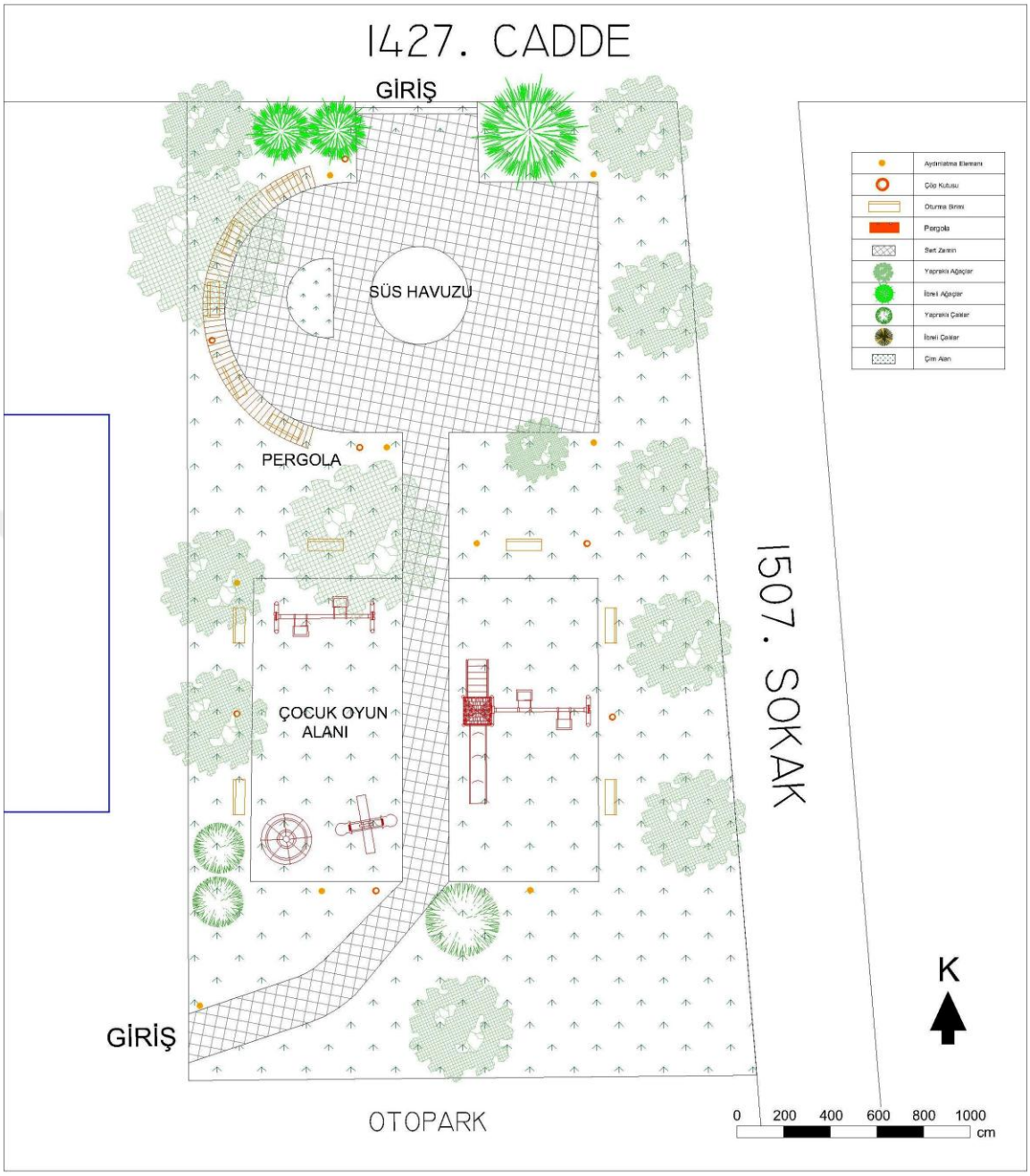
- **Alan Büyüklüğü**

Neşe Alparslan Parkı toplam 1000 m^2 büyüklüğündedir ve bu alanın 215 m^2'lik kısmı sert zemin, 260 m^2'lik kısmı çocuk oyun alanı ve 525 m^2'lik kısmı yeşil alan olarak kullanılmaktadır.

- **Tasarım Özellikleri**

Park, 2 farklı sokağın sınırlandırdığı köşe parselde, dikdörtgen formlu, düz bir alanda tasarlanmıştır. Parkın iki cephesi yapı ve otopark ile diğer cepheleri ise yol ile ilişkili olacak şekilde tasarlanmıştır. Yapı ile ilişkili cepheler demir parmaklıklar ile sınırlandırılmış, yol ile ilişkili cepheler ise kaldırım ile sınırlandırılmıştır. Parkın 1507. Sokak ile ilişkili cephesi dar, 1427. Cadde ile ilişkili cephesi ise geniş olacak şekilde tasarlanmıştır. Park çevresindeki yapılar ticari ve çok katlı olmayan beton yapılardır (Şekil 4.111).

Park, biri cadde üzerinde, diğeri ise yaya yolu ile bağlantılı olacak şekilde iki adet girişe sahiptir. Parkın girişinde geometrik formlu açıklık şeklinde bulunan sert zemin doğrusal şekilde devam ederek iki girişi birbirine bağlamaktadır. Bu doğrusal formlu yaya aksı parkın ön kısmında bulunan dairesel formlu süs havuzunun merkezini karşılamakta ve arka kısımda bulunan dikdörtgen formlu çocuk oyun alanını eşit ve simetrik iki parçaya bölmektedir. Süs havuzunun çevresinde yarım daire formundaki pergolanın altına oturma birimleri eşit aralıklarla yerleştirilerek dairesel forma uygun ve süs havuzunu seyretme imkânı veren bir dinlenme alanı oluşturulmuştur. Aynı şekilde çocuk oyun alanı etrafına da yerleştirilen kentsel donatılar aynı adette karşılıklı gelecek şekilde yerleştirilerek alanda simetri oluşturulmuştur. Parkın genelinde ise geometrik formların orantılı dağılımı ile formal bir yapı ve asimetrik bir denge bulunmaktadır. Parkın dış kısımları yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca parkın girişindeki açıklık üzerinde süs havuzunun geometrik formu ile uyumlu yarım daire şeklinde çim parter kullanılarak hem formlar arası devamlılık sağlanmış hem de sert doku yumuşatılmıştır.

Şekil 4.111 Neşe Alparslan Park planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Parkın konutlar ile çevrili küçük ölçekli bir alanda bulunması "mahalle parkı" özelliği taşıdığını ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere (dinlenme, çocuk oyun alanı vb.) olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Park fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve bölgede yaşayan insanlar için dinlenme alanı ve sosyalleşme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle aktivite çeşitliliğine bağlı olarak parkın aktivite düzeyinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kullanılabilir alan büyüklüğü, cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde işlevine ve buna bağlı olarak kullanıcı sayısına yeterli hizmet verebilecek düzeydedir.

Neşe Alparslan Parkı'nın erişilebilirliği; park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeniyle yeterli düzeydedir. Alanda eğimin fazla olmaması ve kot farkı olmaması nedeni ile engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir ve yaya aksı üzerinde donatılara erişilebilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak çocuk oyun alanında engelli kullanıcılar için herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Parkın tüm cepheleri demir çit ile sınırlandırılmıştır

Yaya yolları- Park içinde bir adet temel yaya aksı ve bu aksın etrafında şekillenen kullanım alanları bulunmaktadır. Yaya akslarında döşeme malzemesi olarak beton, girişte bulunan süs havuzunun bulunduğu açıklıkta ise Arnavut kaldırım taşı ve andezit plak taş döşeme kullanılmıştır ve yaya kullanım alanlarında genişlik en az 150 cm olacak şekilde tasarlanmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (11 adet) yaya yolları üzerinde, çocuk oyun alanı çevresinde ve girişte pergola altı oturma birimleri şeklinde konumlanmıştır ve verzalit malzemeden oluşmaktadır tasarlanmıştır (Şekil 4.112).

Şekil 4.112 Neşe Alparslan Parkı pergola altı oturma birimleri (Orijinal 2016)

Çöp kutuları- Çöp kutuları (7 adet), oturma birimleri yakınlarında, çocuk oyun alanında ve girişlerde konumlandırılmış, turuncu renkte ve metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (9 adet), oturma birimlerine yakın mesafelerde, çocuk oyun alanı çevresinde, yeşil alan üzerinde ve giriş ve çıkış kısmında konumlandırılmıştır ve kırmızı çelik gövdeye sahip direk tipi aydınlatma birimi kullanılmaktadır.

Park tanıtım levhası- Çankaya Belediyesi'nin logosuna sahip, kurumun belirlediği standartlarda üretilmiş parkın adını içeren levhalardır.

Pergola- Parkın giriş kısmında yer alan oturma birimleri üzerinde yer alan pergola, ahşap ve demir malzemeden oluşmaktadır.

Süs havuzu- Süs havuzu, girişteki dikdörtgen formlu alanın ortasında dairesel formda bulunmaktadır ve Arnavut kaldırım taşı ile döşenmiştir. Havuzun içinde plastik objelere benzer fıskiyeler bulunmaktadır (Şekil 4.113).

Şekil 4.113 Neşe Alparslan Parkı süs havuzu (Orijinal 2016)

Çocuk oyun alanı- aks ile ikiye bölünmüş çocuk oyun alanının bir tarafında, sarı-kırmızı renkte salıncak ve kaydırak gibi öğeleri bir arada barındıran bir oyun aleti, diğer tarafında ise mor-sarı renkte tahterevalli, salıncak ve çocukların üzerine binebileceği oyun elemanları bulunmaktadır. Çocuk oyun alanında zeminde çakıl taşı, oyun elemanı olarak ise renkli demir ve polietilen malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.114).

Şekil 4.114 Neşe Alparslan Parkı çocuk oyun alanı (Orijinal 2016)

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, konut alanları arasında bulunduğundan teller ile çevrili olması, yollar ile işkili kısımlarında ise parmaklık ve duvarlar ile çevrili olması güvenlik açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu birimlerde kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Yaya yollarının park içinde birbirleriyle bağlantılı nitelikte olduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, yaya aksı üzerinde kentsel donatılara erişimin rahat olduğu, bu nedenle kolay ve rahat

bir dolaşım sisteminin bulunduğu ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya yolları ve kullanım alanları çevresinde belli bir düzene göre konumlanması, çocuk oyun alanını izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, gölge veren yapraklı ağaçlar veya pergola altında bulunmaları, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının üstü açık olarak kullanılması, kullanılan malzeme yönünden soğuk bir etki yaratması görsel açıdan olumsuz özellikleridir. Oturma birimlerine mesafeli olmaları, malzemenin iklim koşullarına dayanıklı olması, yeterli sayıda kullanılmaları parkta belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları ve renk açısından bütünlük sağlamaları fonksiyon ve tasarım açısından olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanlarının sayısı, park alanı için yeterli düzeydedir. Girişlerde, oturma birimleri ve çocuk oyun alanı etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin dış mekânda kullanım açısından olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Park tanıtım tabelası görsel karmaşaya yol açmayacak, standart bir görüntüye sahiptir.

Pergolanın süs havuzunu seyir amaçlı konumlandırıldığı ve kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Süs havuzunun malzeme yönünden alana tarihi ve anıtsal bir kimlik kazandırdığı, dairesel formu ve içinde barındırdığı plastik objeler şeklindeki fıskiyeler ile estetik ve bakımlı bir görünüme sahip olduğu görülmektedir.

Çocuk oyun alanında; oyun aletlerinde kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmadığı, zeminde kullanılan malzeme türünün ise çocukları yaralama ve malzemeyi çocukların yutma riski taşıdığı ve renk olarak (gri) ilgi çekici nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak oyun aletlerinin bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Parkın 525 m^2'lik alanını yeşil alan oluşturmaktadır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun boylarının 5 m'den uzun olduğu belirlenmiştir. Parkın yeşil dokusunda yer alan bitki türleri ağaç, ağaççık ve çalı olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25 Neşe Alparslan Parkı'nda kullanılan bitki türleri

Kullanılan bitki türleri	Ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücü bitkiler
Yapraklı ağaçlar	Salkım söğüt (*Salix babylonica*) Çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*)
İbreli ağaçlar	Doğu ladini (*Picea orientalis*) Lübnan sediri (*Cedrus libani*)

Bitkisel elemanlar incelendiğinde;

Bitki türleri açısından, park alanının dış kesimlerinde gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçların yoğun kullanıldıkları, ibreli türlerin ise yol ile ilişkili ön cephede kullanıldığı görülmektedir. Neşe Alparslan Parkı özellikle çocuk oyun alanı ve dinlenme alanı olarak düzenlenmiş ve değerlendirilmiş bir park olduğu için, gölge verici etkisi olan türlerin kullanılması fonksiyonel açıdan olumludur. Ancak parkın iç kısımlarına doğru gidildikçe gölge verici ve görsel etkisi olan bitkilerin azaldığı ve bu alanların daha boş kaldığı görülmektedir.

Tasarım özelliklerinin analizi sonucunda, gölgelik alan oluşturma özelliğine sahip bitkiler parkın çeper bölgelerinde ve oturma birimleri çevresinde yoğun kullanılırken, merkezde yeterli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir. İbreli türlerin ise park alanının tanımlanmasında, fonksiyonel alanların ayrıştırılmasında, yayaların yönlendirilmesinde, gürültü, rüzgar vb. etkenlere karşı perdeleme yapılmasında yeterli ve gerekli düzeyde kullanılmadığı belirlenmiştir.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın, yoğun yapılaşmanın bulunduğu (konut alanlarının park çevresinde yüksek olması) bir bölgede yer alması, bölgedeki yeşil alan azlığı, iç içe yapılaşma, dış cephe görüntüsündeki karmaşa vb. sorunlar, alandaki görüntü kirliliğini oluşturmaktadır.

Park yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede yer aldığından, parkta bitkisel elemanların kullanımı, sert zemini sınırlayıcı ve belirleyici özellikte kullanılması parkın algılanabilirliğini arttırmaktadır. Alandaki yapısal bileşenlerde, yakın çevre ile uyumlu, bulunduğu bölgenin iklim, mimari (betonarme yapılar), sosyo-kültürel yapısına uygun malzeme seçilmesi kentsel dokunun sürekliliğini sağlamaktadır.

Parktaki yapısal bileşenlerde, taş havuz sanatsal bir objeyi anımsatan yapısı ile alana estetik bir değer katmaktadır. havuzun hemen yan tarafında bulunun pergola sıcak ve hoş bir görüntü sağlanmasını engellemektedir. Su yüzeylerinin hem estetik hem de psikolojik anlamda insanlar üzerinde önemli etkileri bulunması, park içinde su kullanımını son derece olumlu kılmaktadır. Parkta bulunan süs havuzun malzeme yönünden alana tarihi ve anıtsal bir kimlik kazandırdığı bakımının yeterli düzeyde olduğu, dairesel formu ve içinde barındırdığı plastik objeler şeklindeki fıskiyeler ile alana estetik görünüm kazandırdığı görülmektedir. Kentsel donatılarda (oturma birimleri ve çöp kutuları) renk açısından kendi içinde bir bütünlük oluşturmaktadır.

Yeşil alan ve bitki kullanımındaki çeşitlilik yetersiz bulunmaktadır. Estetik açıdan, alanda kullanılan ağaçların görsel peyzaj değerinin çok yüksek düzeyde olmadığı

görülmektedir. Çiçek, meyve ve yaprak dokusu açısından görsel değeri yüksek ağaç, ağaççık ve çalı grupları alan içinde sayıca azdır ve yeterli düzenlemelerde kullanılmamışlardır. Bu nedenle alanda renk ve doku açısından çeşitlilik bulunmamakta ve sıradan bir görüntüye neden olmaktadır (Şekil 4.115).

Şekil 4.115 Neşe Alparslan Parkı, İşçi Blokları (Http://www.maps.google.com)

4.1.1.26 Armada AVM Arkası

- **Konumu**

Alan, Söğütözü Mahallesi'nde, Armada AVM'nin arkasında bulunan 1. Sokak üzerinde yer almaktadır. Sokak, AVM ve iş merkezlerinin yoğun olduğu bir bölgede konumlanmıştır (Şekil 4.116).

Şekil 4.116 AVM arkası alanın konumu (http://www.maps.google.com)

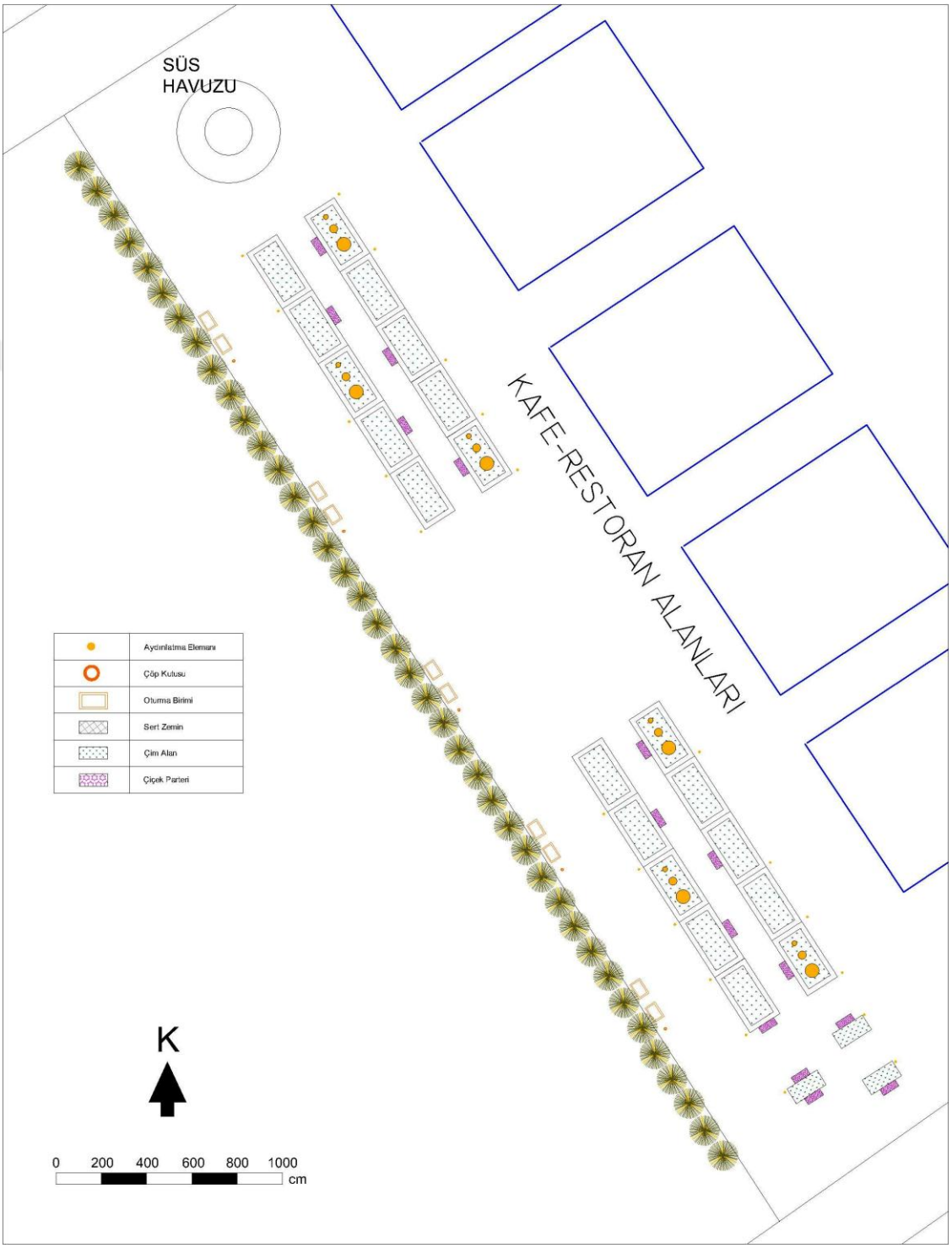
- **Alan Büyüklüğü**

AVM Arkası Alan, 120 m uzunluğunda 15 m genişliğinde bir sokak üzerinde bulunmaktadır ve toplam 2250 m^2 büyüklüğündedir.

- **Tasarım Özellikleri**

Alan, Armada Alışveriş Merkezi'nin arka cephesinde, doğrusal (lineer) şekilde tasarlanmış bir yoldan oluşmaktadır. Alanın çevresindeki yapılar yüksek katlı beton yapılardır ve alanın bir cephesi bu yapılar ile ilişkilendirilmiş ve bu yapıların alt kısmında restoran ve kafeler bulunmaktadır. Alanın diğer cephesi ise bitkisel materyal ile sınırlandırılmıştır. Alan, araç trafiğine kapalı bulunmaktadır ve tamamı sert zemin olarak kullanılmaktadır. Yolun orta kısmında bitkisel tarhlar ve saksılar, yan kısımlarda ise oturma birimlerinin aralıklı tekrar şeklinde yerleştirilmesi ile oluşan dinlenme alanı

bulunmaktadır. Geometrik formlara sahip tarhlar ve saksılar lineer hat boyunca karşılıklı dizilerek simetrik bir düzen oluşturmaktadır (Şekil 4.117).

Şekil 4.117 AVM arkası alan planı (Orijinal 2016)

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Alanın kafe, restoran gibi yapılar ile çevrili bulunması ve fonksiyonel açıdan küçük aktivitelere olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Alan fonksiyonel anlamda; kullanıcılar için toplanma, dinlenme ve rekreasyon alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle parkın aktivite düzeyinin cep parklarına göre yeterli olduğu belirlenmiştir. Alan büyüklüğü cep park ölçeğinde değerlendirildiğinde yeterli büyüklükte bulunmaktadır.

Alanın erişebilirliği; parkın şehir merkezinde yoğun kullanılan bir AVM çevresinde konumlandırılması ve park çevresinde toplu taşıma duraklarının varlığı nedeni ile yeterli düzeydedir. Alanda eğimin olmaması nedeniyle engelli kullanıcıların erişimi kolay niteliktedir.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Alanın bir cephesi yapıların alt kısmında bulunan restoran ve kafeler ile ilişkilendirilmiş, diğer cephesi ise bitkisel materyal ile sınırlandırılmıştır.

Yaya yolları- Aks boyunca traverten plak taş döşeme malzemesi kullanılmıştır

Oturma birimleri- Oturma birimleri (12 adet) yaya aksı üzerinde, bitkisel materyal ile sınırlandırılmış kısımda, yol boyunca eşit aralıklar ile konumlandırılmış, ahşap-metal malzemeden oluşmaktadır.

Çöp kutuları- Çöp kutuları (6 adet), oturma birimlerinin yanında belirli bir düzene (her iki oturma birimine bir çöp kutusu) göre konumlandırılmış, gri metal malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Aydınlatma elemanları (12 adet), bitkisel tarhların önünde yol boyunca konumlandırılmıştır ve siyah çelik gövdeye ve sade bir tasarıma sahip direk tipi led aydınlatma birimi kullanılmaktadır. ayrıca tarhlar üzerinde 3'lü gruplar halinde globe aydınlatma kullanılmaktadır.

Bitkisel tarhlar- Tarhlar yol boyunca aynı eksende karşılıklı yerleştirilmiş, traverten plak taş ile döşenmiş ve içinde mevsimlik çiçek türleri kullanılmaktadır.

Saksılar- Saksılar aks boyunca bitkisel tarhlara göre konumlandırılmış, ahşap malzemeden oluşmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Park, yapı ile işkili kısmında bitkisel çit gibi sınırlayıcı elemanlar olması görüntü perdeleme ve yoğun kent dokusu içinde alana doğal bir görünüm katması açısından olumlu özellik göstermektedir.

Yaya aksı üzerinde kentsel donatılara erişimin rahat olduğu, bu nedenle kolay ve rahat bir dolaşım sisteminin bulunduğu, alanın kullanılabilirliğinin sağlanabilmesi için ölçülerin kullanım standartlarına uygun olduğu, kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Oturma birimlerinin yaya aksı üzerinde çiçek parterlerini izleme imkânı veren seyir ve dinlenme amaçlı kullanılması, ahşap malzeme ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır. Ayrıca kullanılan malzemenin iklim koşullarına göre dayanıklı olduğu tespit edilmiştir.

Çöp kutularının malzeme türü, tasarım ve renk açısından oturma birimleri ile bütünlük sağlamaları, temiz ve bakımlı görünümleri ve üstü kapalı olarak kullanılması, parkta

belli aralıklarla ve belirli bir düzene göre konumlandırılmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu özelliklerindendir.

Aydınlatma elemanları bitkisel tarhlar etrafında kullanımları parkın aydınlatma düzeyini arttırmakta ve alanın gece kullanımına ilişkin kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca etrafındaki ticari mekanlar sayesinde alanda aydınlatma ile ilgili eksiklik yaşanmamaktadır.

Bitkisel tarhlarda kullanılan yapısal malzemenin renk ve doku yönünden parkın geneli ile uyumlu olduğu, traverten döşemenin bu birimlerde de devam ettirilerek parkta bir birlik oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca simetrik kullanılan çiçek parterleri alana çeşitlilik ve dinamizm katmakta ve yayaları alana yönlendirmede katkı sağlamaktadır.

Ahşap saksılar bakımlı ve çağdaş görünümleri ve ahşap malzemenin doğal ve sıcak bir görünüme sahip olması nedeni ile tasarım açısından olumlu özellik göstermektedir.

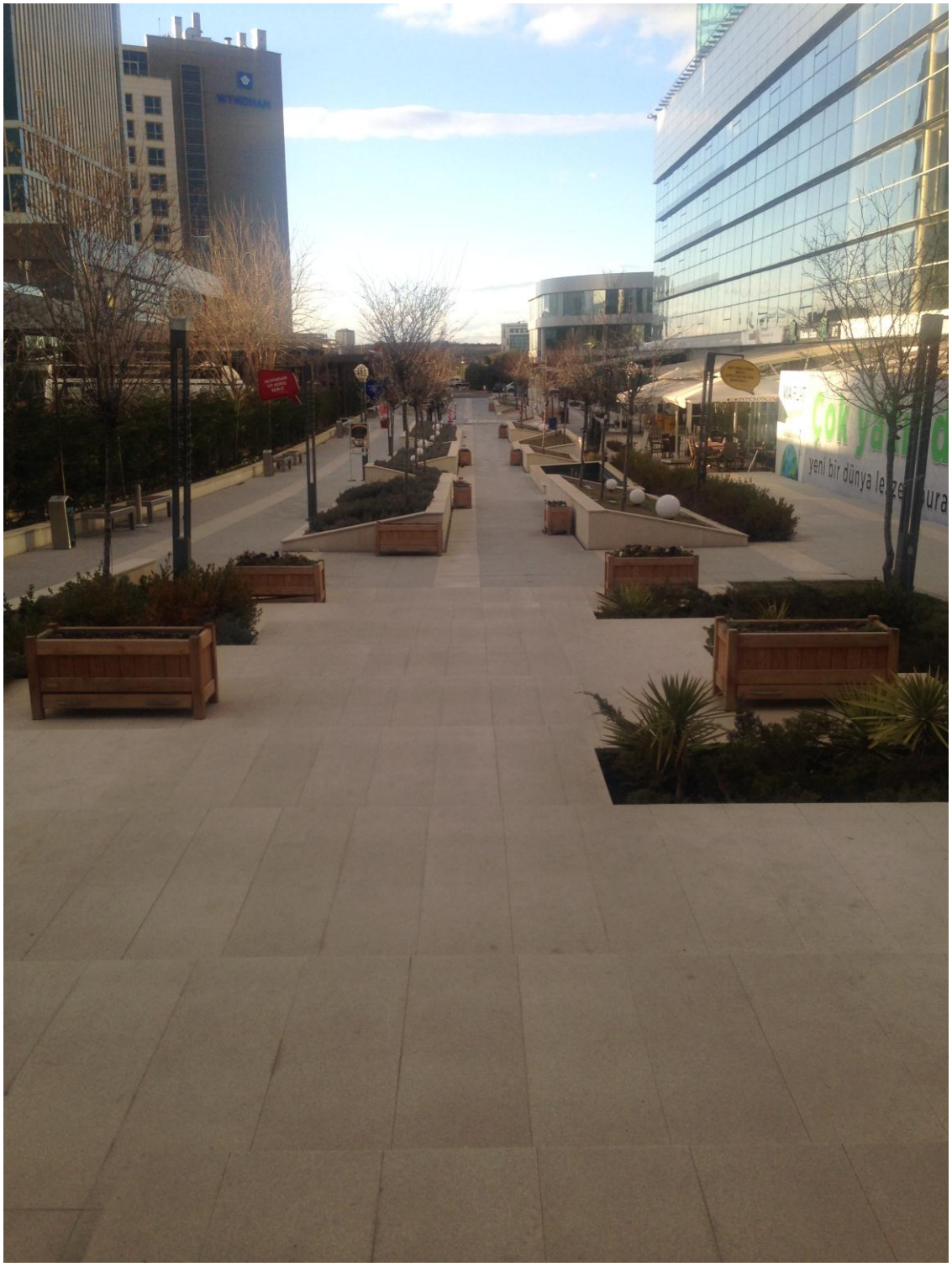
- **Bitkisel Elemanlar**

Alanda bitkisel materyal genellikle ahşap saksılar ve parçalı şekilde oluşturulmuş parterler şeklinde kullanılmıştır. Park içinde, mevcut ağaçların çoğunluğunun kısa boylu türler olduğu belirlenmiştir. Bu türler yol boyunca yerleştirilmiş oturma birimlerinin arkasında hem gölgeleme amacı ile hem de sınırlayıcı eleman olarak kullanılmıştır. Parterlerin içinde yer örtücü bitkiler ağırlıklı olarak kullanılmış, saksılarda ise mevsimlik çiçeklere yer verilmiştir.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede bulunması (ticari yapı ve iş merkezleri yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) fonksiyonel açıdan; parkın çevresindeki yapılaşmanın çoğunlukla yeni bir görüntüye sahip olması ise görsel açıdan olumlu niteliklerdir. Alanda kullanılan yapısal ve bitkisel bileşenlerin temiz ve bakımlı

olması ve çağdaş bir görüntüye sahip olması alana estetik bir değer katmaktadır (Şekil 4.118).

Şekil 4.118 AVM arkası alan, Söğütözü (Orijinal 2016)

4.1.1.27 Oyun Sokağı

- **Balgat Mahallesi Oyun Sokağı**

- **Konumu**

Balgat Mahallesi Oyun Sokağı, Balgat Mahallesi'nde, bir ucu Türkocağı Caddesi, diğer ucu Barış Manço Caddesi arasında kalan Av. Özdemir Özok Sokağı üzerinde yer almaktadır (Şekil 4.119).

Şekil 4.119 Balgat Mahallesi Oyun Sokağı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Balgat Mahallesi Oyun Sokağı 100 m uzunluğunda 5 m genişliğinde, toplam 500 m^2 büyüklüğündedir.

- **Tasarım Özellikleri**

Balgat Mahallesi Oyun Sokağı, doğrusal (lineer) formda ve araç trafiğine açık olarak kullanılan bir sokak şeklindedir. Bulunduğu alanın askeri yerleşim bölgesi olmasından dolayı çevresindeki yapılar çok katlı beton yapılardır. Oyun Sokağı, askeri konutların otoparkı şeklinde kullanılan, araç trafiği ile ilişkisi Barış Manço Caddesi tarafından açık bulunan ve Türkocağı Caddesinden erişimi kontrolle sağlanan bir sokak şeklindedir. Alanda yaya erişimi kaldırım ile sağlanmaktadır ve kaldırımdan oluşan kısım çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Kaldırım üzerine yerleştirilmiş renkli çocuk oyun elemanları, masalar, sandalyeler ve oturma birimleri bulunmaktadır. Sokakta kullanılan oyun elemanları ve kentsel donatılar 0-6 yaş grubundaki çocuklara göre ölçeklendirilmiştir ve sokağın giriş kısmında alanı tanımlayan renkli levhalar kullanılmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Ankara'nın eski yerleşim yerlerinden birinde yer alan sokağın küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan çocuklar için oyun ve spor aktivitelerine olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Alan fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve askeri konutlarda yaşayan insanlar için otopark alanı olarak kullanılmaktadır. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak sokak, sadece oyun aktivitelerine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle park tek bir aktivite için tasarlanmış bir alandır.

- **Yapısal Elemanlar**

Yaya yolları- Kaldırım olarak kullanılan yaya yolları sert zemin (renkli baskı beton) şeklinde bulunmaktadır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (4 adet) kaldırım üzerinde konumlandırılmış, çocukların kullanabileceği ölçülerde yapılmış ahşap malzemeden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Kaldırımda kullanılan sokak tipi aydınlatma armatürleri kullanılmıştır.

Park tanıtım levhası- Oyun oynayan çocuk şeklinde ve renkli kullanımı ile çocukların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır.

Çocuk oyun elemanları- Alanda, çocukların üzerine binerek fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği kauçuk zemin üzerinde yerleştirilmiş, farklı renklerde yaylı oyun aletleri bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Sokak araç trafiğine açık bulunduğundan yol ile ilişkili kısmında sınırlayıcı eleman olmaması güvenlik ve görüntü perdeleme açısından olumsuz özellik göstermektedir.

Oturma birimlerinin çocuk ölçeğinde tasarlanması, bankların ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır.

Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir. Ayrıca aydınlatma elemanları ve çöp kutusu

gibi kentsel donatıların da çocukların kullanabileceği ölçekte tasarlanması gerekli görülmektedir.

Park tanıtım tabelası oyun oynayan çocuk şeklinde ve renkli kullanımı ile çocukların ilgisini çekecek şekilde; yolu kullanmak isteyen araçları ise uyarmak amacı ile dikkat çekici şekilde tasarlanmıştır.

Oyun elemanlarında kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmaması, zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir malzeme olması olumlu özellik teşkil etmektedir. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Alanda yalnızca yol ağaçlandırılması için kullanılan yapraklı türler bulunmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Alanda küçük oyun aletlerinin kullanılması ve oyun sokağı şekline dönüşmesi ile sokak sadece araçların geçtiği ve park ettiği bir alan olmaktan çıkmış ve çok daha renkli ve sıcak bir görüntüye sahip olmuştur. Çocuk oyun aletleri renk bakımından alanda canlılık ve çeşitlilik sağlamaktadır. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.120).

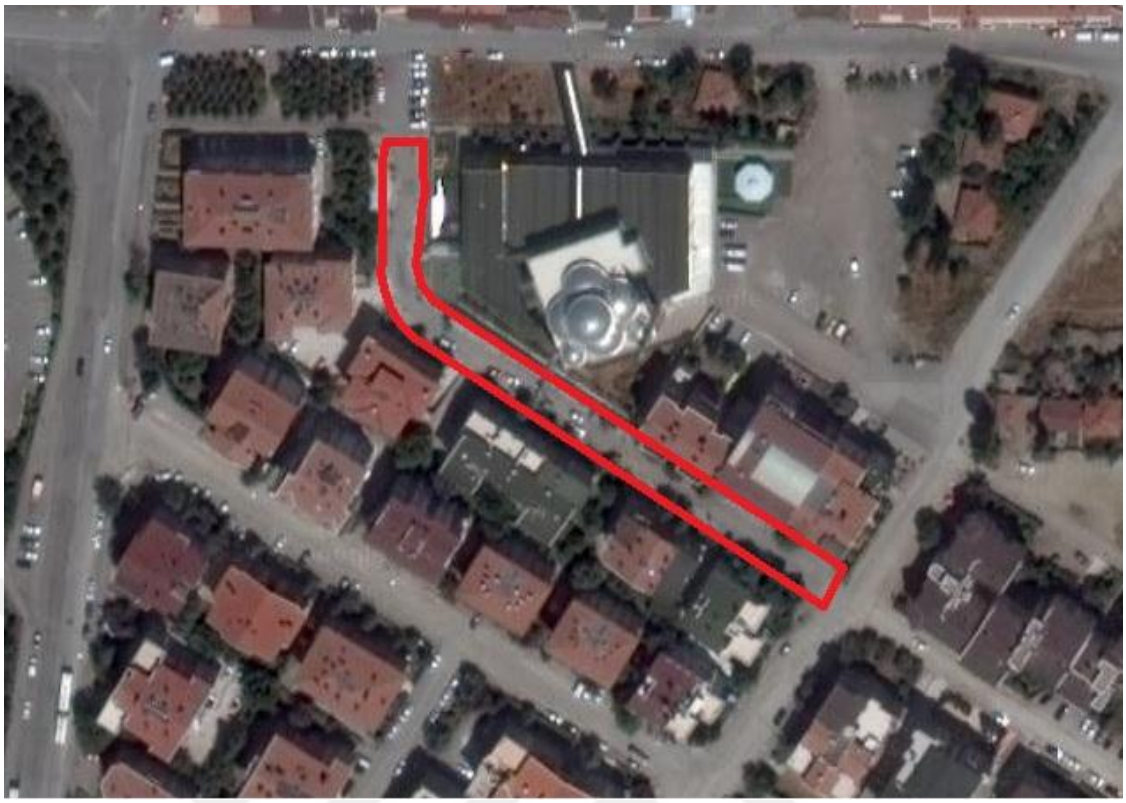

Şekil 4.120 Oyun Sokağı, Balgat Mahallesi (Orijinal 2016)

- **Birlik Mahallesi Oyun Sokağı**

- **Konumu**

Birlik Mahallesi Oyun Sokağı, Birlik Mahallesi'nde, 457. Sokak ile 448. Cadde arasında kalan 455. Sokak üzerinde yer almaktadır (Şekil 4.121).

Şekil 4.121 Birlik Mahallesi Oyun Sokağı'nın konumu (http://www.maps.google.com)

- **Alan Büyüklüğü**

Birlik Mahallesi Oyun Sokağı 200 m uzunluğunda 5 m genişliğinde, toplam 1000 m^2 büyüklüğündedir.

- **Tasarım Özellikleri**

Birlik Mahallesi Oyun Sokağı, doğrusal (lineer) formda ve araç trafiğine açık olarak kullanılan bir sokak şeklinde bulunmaktadır. Bulunduğu alanın yerleşim bölgesi olmasından dolayı çevresindeki yapılar çok katlı beton yapılardır. Oyun Sokağı, cami ve konutların olduğu mahalle arasında bulunan, araç trafiği ile erişimi her iki caddeden de bulunan bir sokak şeklindedir. Alanda yaya erişimi kaldırım ile sağlanmaktadır ve kaldırımdan oluşan kısım çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Kaldırım üzerine yerleştirilmiş renkli çocuk oyun elemanları, pergolalar, masalar, sandalyeler ve oturma

birimleri bulunmaktadır. Sokakta kullanılan oyun elemanları ve kentsel donatılar 0-6 yaş grubundaki çocuklara göre ölçeklendirilmiştir ve sokağın giriş kısmında alanı tanımlayan renkli levhalar kullanılmaktadır.

- **İşlevi - Kullanım Biçimi**

Sokağın küçük ölçekli bir alanda bulunması ve fonksiyonel açıdan çocuklar için oyun ve spor aktivitelerine olanak vermesi "cep park" özelliği taşıdığını göstermektedir.

Alan fonksiyonel anlamda; çocuklar için oyun alanı ve askeri konutlarda yaşayan insanlar için otopark alanı olarak kullanılmaktadır. Aktivite çeşitliliğine bağlı olarak sokak, sadece oyun aktivitelerine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle park tek bir aktivite için tasarlanmış bir alandır.

- **Yapısal Elemanlar**

Sınırlayıcı Elemanlar- Yol kenarında belli aralıklar ile yerleştirilmiş demir yol dubaları bulunmaktadır.

Yaya yolları- Kaldırım olarak kullanılan yaya yollarında renkli parke taş döşeme malzemesi kullanılmıştır.

Oturma birimleri- Oturma birimleri (4 adet) kaldırım üzerinde konumlandırılmış, insan ölçeğinde tasarlanmış ahşap banklar ve çocukların kullanabileceği ölçülerde yapılmış metal malzemeden yapılmış renkli ve üstü kapalı oturma biriminden oluşmaktadır.

Aydınlatma elemanları- Kaldırımda kullanılan sokak tipi aydınlatma armatürleri kullanılmıştır.

Park tanıtım levhası- Oyun oynayan çocuk şeklinde ve renkli kullanımı ile çocukların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır.

Çocuk oyun elemanları- Alanda, ahşap pergola altına ve kauçuk zemin üzerinde yerleştirilmiş, çocukların üzerine binerek fiziksel aktivitelerini geliştirebileceği farklı renklerde yaylı oyun aletleri, tahterevalli ve çocukların kullanabileceği ölçülerde tasarlanmış masa, oturak gibi donatılar bulunmaktadır.

Yapısal elemanlar incelendiğinde;

Sokak araç trafiğine açık bulunduğundan yol ile ilişkili kısmında sınırlayıcı eleman olması güvenlik açısından olumlu özellik göstermektedir.

Pergola altındaki oturma birimlerinin çocuk ölçeğinde tasarlanması, diğer bankların ise ahşap renkleri ile doğaya uyumlu görüntü sergilemeleri, çağdaş görüntüye sahip olmaları ve bakımlı olmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu nitelikler taşımaktadır.

Aydınlatma elemanlarının sayıca az olması parkın güvenliği ve gece kullanımını olumsuz etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle aydınlatma elemanı sayısının arttırılması güvenlik açısından gerekli görülmektedir. Ayrıca aydınlatma elemanları ve çöp kutusu gibi kentsel donatıların da çocukların kullanabileceği ölçekte tasarlanması gerekli görülmektedir.

Park tanıtım tabelası oyun oynayan çocuk şeklinde ve renkli kullanımı ile çocukların ilgisini çekecek şekilde; yolu kullanmak isteyen araçları ise uyarmak amacı ile dikkat çekici şekilde tasarlanmıştır.

Oyun elemanlarında kullanılan malzemenin çocuklara zarar verici nitelikte olmaması, zeminde kullanılan malzeme türünün yumuşak ve renkli bir malzeme olması ve gölge alan sağlayan pergola altında bulunmaları görsel ve fonksiyonel açıdan olumlu özellik teşkil etmektedir. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir.

- **Bitkisel Elemanlar**

Alanda yalnızca yol ağaçlandırılması için kullanılan yapraklı türler bulunmaktadır.

- **Estetik Değerlendirme**

Parkın yoğun yapılaşmanın bulunduğu bir bölgede olması (konut yoğunluğunun park çevresinde yüksek olması) görsel açıdan uygunsuzluk nedenleri olarak belirlenmiştir. Alanda yapı ile ilişkili cepheler duvar ile çevrelendiğinden yapısal bir yoğunluk görülürken bu duvarların boyanması ve üzerindeki resimler ile renklendirilmesi alana çeşitlilik ve farklı bir görünüm kazandırmıştır.

Alanda küçük oyun aletlerinin kullanılması ve oyun sokağı şekline dönüşmesi ile sokak sadece araçların geçtiği ve park ettiği bir alan olmaktan çıkmış ve çok daha renkli ve sıcak bir görüntüye sahip olmuştur. Çocuk oyun aletleri renk bakımından alanda canlılık ve çeşitlilik sağlamaktadır. Oyun elemanlarının bakımlı görüntüsü ve rengârenk kullanımı çocukların alana ilgisini arttırması açısından olumlu özelliklerindendir (Şekil 4.122).

Şekil 4.122 Oyun Sokağı, Birlik Mahallesi (Orijinal 2016)

4.2 Ankara İli, Çankaya İlçesi Cep Parkları Genel Değerlendirme

Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parkları değerlendirdiğinde; bu parkların kentte bulunan büyük ölçekli parklar ile aynı şekilde kenti daha sağlıklı kılmak ve parklarda gerçekleştirilen düzenli egzersizler sayesinde yaşayanların hayat kalitesini artırmak amacı ile oluşturuldukları gözlemlenmektedir. Araştırmalar parklara yakın yaşayan

insanların bu alanları daha sık kullandıklarını göstermektedir ve bu durum parklardan uzakta yaşayan insanlara göre doğal çevre ile bağlantıyı artırarak daha fazla fiziksel etkinlik fırsatı sağlamaktadır. İnsanların fiziksel etkinliğini artırması psikolojk refahı artırmaktadır. Bu alanlarda vakit geçirenlerin ruh hali, stres ve sağlığı üzerine pozitif bir etkiye sahiptir.

Bu cep parklar rekreasyonel amaçlar için organize edilmiş dış mekânları oluşturmaktadırlar. Bireylere aktif ve pasif rekreasyon imkanı sağlayarak kent içinde spor, rahatlama, stres atma ve eğlence ile ilgili olanaklar sunmaktadırlar. Yürüyüş, koşu, gezinti, dinlenme, evcil hayvan gezdirme, hayvan besleme ve spor, Çankaya'daki özellikle mahalle aralarında bulunan cep park ziyaretçilerinin kullandığı rekreasyonel etkinlik örneklerini oluşturmaktadır. Kamusal alanlarda bulunan cep park örnekleri ise daha çok sosyalleşme, alışveriş yapma, buluşma, eylem yapma, etkinlik düzenleme gibi aktivitelere olanak sağlamaktadır. Ayrıca insanların günlük ihtiyaçlarını ve günlük aktivitelerini sürdürdükleri, gerek günlük hayatın akışı içinde gerekse düzenlenen toplantılarla toplumun bir araya geldiği ortamlar olarak da işlev görmektedirler.

Çankaya sınırları, Ankara'nın merkez noktalarına sahip olduğundan burada bulunan cep parklar, kent merkezinde ekolojik olarak kentin aktif yeşil alanlarını çoğaltmakta, içerdikleri bitki çeşitliliği kent iklimini olumlu etkilemekte ve kent görünümüne esneklik ve estetik kazandırmaktadır. Ayrıca kuşlar, böcekler ve kentlerdeki diğer yaban yaşamının korunması ve geliştirilmesi için çok önemli habitatlar olarak işlev görmektedir. İnsanların, kentlerde yitirilen hayvan dünyası ile ilişki kurmalarına yardımcı olmaktadır.

Çankaya cep parkları incelendiğinde; mekansal organizasyon olarak genellikle aşırı yapılaşmadan doğan düzensiz boşluklar şeklinde oluşmuş alanlar olduğu belirlenmiştir. İlçenin eğimi yüksek olan bölgelerinde cep parklar araziye uyumlu olarak eğim üzerine teras şeklinde kurulmuştur. Cep park örneklerine yollar ve konutlar arasında kalan boşlukların çok olduğu veya yeşil alana ihtiyaç duyulan kesimlerde daha sık rastlanmaktadır.

Emek - Bahçelievler - Maltepe Bölgesi ve Cebeci - Esat - Kızılay Bölgesi'ne bakıldığında, Ankara'nın eski yerleşim yerleri olan ve kent merkezini barındıran bölgede yoğun kentleşmeye bağlı olarak düzensiz boşlukların ve atıl alanların fazla olmasından cep park örneklerine sıkça rastlanmaktadır. Yapıların iç içe ve bitişik nizamda bulunması, araçların otopark olarak sokak ve caddeleri kullanması gibi sebeplerden dolayı cep park özelliği taşıyan alanlar bu bölgelerde yoğun yaya ve araç trafiğine maruz kalmaktadır. Özellikle Kızılay Bölgesi ve Tunalı Hilmi Caddesi, kafelerin, restoranların, iş hanlarının ve alışveriş dükkânlarının çok bulunduğu bölgeler olduğundan yaya trafiği ve sosyal yaşam yoğun bu bölgelerde daha fazla olmaktadır.

Ayrancı - G.O. P - Yıldız Bölgesi ve Kırkkonaklar - Birlik - Sancak - A.Dikmen Bölgesi'nin eski yerleşim noktalarında diğer bölgelerde olduğu gibi bakımsız ve eski yapılı örneklere rastlanırken kent nüfusunun yayıldığı noktalardan biri olan Yıldız, Birlik ve Sancak Mahallelerinde yeni planlanmış, modern görünümlü kentsel donatılara sahip cep parklara rastlanmıştır. Kırkkonaklar mevkii Ankara'nın kentsel dönüşüm noktalarından biri olduğundan mahalle aralarında, cep park örneklerine diğer bölgelere oranla daha az sayıda rastlanmıştır.

Dikmen - Sokullu Bölgesi ve Y. Öveçler - Huzur - Cevizlidere Bölgesi, yetersiz alt yapı ve plansız büyüme (dere yatağında yapılaşma) nedeniyle oluşan hatalı kentleşmenin ve buna bağlı olarak yoğun nüfusun bulunduğu bölgelerden biridir. İnşa edilmiş yapıların, konutlaşmanın estetik açıdan çirkin görüntüye sahip olduğu bölgede cep parkların da bu konutlar arasında kalan eğimli boşluklara yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bazı sokaklarında yaya bölgeleri yaratılarak bu alanlar hem yeşil alan hem cep park alanı olarak bölgeye gerek işlevsel, gerek estetik gerekse ekolojik açıdan katkı sağlamaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra Cevizlidere Caddesi'nin Balgat'a uzanan bölümü birçok iş yeri ve esnaf dükkanlarını barındırmaktadır. Bu nedenle bölgede bulunan cep parklar genellikle öğle saatlerinde yoğun olarak bölgede çalışanlara hizmet vermektedir.

Balgat - İşçi Blokları - 100.Yıl Bölgesi, kentsel dönüşüm sonrası konutların ve iş merkezlerinin yoğunlaştığı bir bölgedir ve burada mahalle arası cep parklara ve çocuk oyun alanı şeklinde bulunan sokaklara rastlanmıştır. Özellikle Çukurambar Bölgesi,

kafe ve restoranların yoğun bulunduğu dolayısıyla yayaların ve sosyal yaşamın yoğun olduğu bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Buradaki oluşturulan cep parklar modern kentsel donatılar ve yapısal elemanlar ile kent dokusuna uyum sağlayacak şekilde planlanmıştır.

Karakusunlar - Çiğdem - M.Kemal Bölgesi'nde ise Çiğdem Mahallesi, konutların ve iş merkezlerinin yoğunlaştığı bir bölge olarak görülmektedir. Genellikle konut alanlarının arasında oluşturulmuş planlı park alanları mevcuttur. Bu alanlar daha çok bitkisel elemanlar ile ön plana çıkmaktadır. Mustafa Kemal Bölgesi'nde ise yeni yerleşim alanları oluşturulduğundan cep park özelliklerini taşıyan örneklere pek rastlanmamıştır. Söğütözü Bölgesi, AVM, siyasi parti binaları ve iş merkezlerinin yoğunlaştığı bu alanda kentsel ve modern cep park örneklerine daha çok rastlanmaktadır. Yüksek katlı binaların ve rezidansların yoğun olmasından dolayı Avrupa ve ABD örneklerine en yakın standartlara sahip örneklere bu bölgede rastlanmıştır.

Y. Dikmen – Oran - İncek Bölgesi'nde, Y. Dikmen haricinde yeni yerleşim bölgeleri olduğundan pek örneklere rastlanmamıştır. Y. Dikmen Bölgesinde bulunan cep park örnekleri ise genellikle arazi yapısına uygun biçimde eğimli arazi üzerine kurulmuştur. Konut alanlarının fazla olduğu bu bölgede cep parklar çoğunlukla mahalle halkına hizmet vermektedir.

Beysukent - Ümitköy Bölgesi, Ahmet Taner Kışlalı - Koru Mah. Bölgesi ve Yaşamkent - Dodurga - Konutkent Bölgesi, gelişmekte olan ve büyük site alanlarının bulunduğu bir bölgedir ve bu bölgede siteler arası geniş boşluklar olması nedeniyle genellikle büyük ölçekli kentsel parklara rastlanılmıştır. Bu bölgelerdeki cep parklar ise toplu konut alanlarının kendi içinde oluşturduğu özel mülkiyetlere girmektedir. Ümitköy Bölgesi, bu bölgeler arasında ilk nüfus yoğunluğu ve konutlaşmanın arttığı bölge olması nedeni ile yer yer cep parklara rastlanmıştır. Daha çok bitkisel materyal ile kentsel estetiğe katkısı bulunan bu parklara bölgenin alt yapısının ve planlamasının çağdaş görüntüsü yansımıştır.

4.3 Ankara İli, Çankaya İlçesi Cep Parklarının Çevre ve Kent Estetiği Kapsamında Değerlendirilmesi

İlçe ölçeğinde birçok mahalleye hizmet eden ve çok sayıda kullanıcının rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan cep parkları için işlevsellik ve kent estetiğine katkı büyük önem taşımaktadır. Çevre ve kent estetiğine katkının sağlanması ve kullanım düzeyinin arttırılması ise kaliteli park tasarımları ile gerçekleştirilebilmektedir.

Bu çalışma ile Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parklarının tasarım özellikleri ve tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi, tasarım elemanlarının tür, çeşitlilik, konumlanma, sayı ve yeterlilik koşulları, yapısal elemanlar için kullanılan malzemelerin kalitesi ve uyumu, bitkisel elemanlar için tasarımda görsel ve estetik amaçlı kullanım düzeyleri ile tasarım elemanlarının yeterlilik, kullanılabilirlik, erişilebilirlik, algılanabilirlik, temizlik ve bakım gibi kullanım koşullarına yönelik özelliklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi yöntemi ile tasarım kalitesini belirleyen ölçütler ortaya konulmuştur.

Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parklarında; doğal koşullara karşı (rüzgar, yağmur, güneş, yağış vb.) korunaklı mekan varlığı, uzun süreli oturmaya elverişli gölgelik oturma ve dinlenme alanları varlığı, gece kullanımına uygunluk sağlayacak ve güvenliği arttıracak düzeyde aydınlatma donanımı, park içi dolaşım rahatlığı, oturma gruplarının sayı yeterliliği, bakımı ve erişim kolaylığı ile fonksiyonel alan çeşitliliği tasarım kalitesini ve estetik düzeyini ortaya koyan tasarım ölçütleri olarak belirlenmiştir.

Çankaya İlçesi cep parkları tasarım özelliklerine göre incelendiğinde; form olarak parkların genelinde formların, çevrelerindeki yapılar ile uyumlu olacak şekilde keskin ve net çizgilere sahip geometrik, doğrusal ve dairesel formlar şeklinde tercih edildiği görülmektedir. Genellikle sınırları, çevresindeki yapılar ile belirlenen bu parkların iç kısımlarında küçük ölçekli alanlarda mekân kullanılabilirliğini arttıran formlar ve kentin hareketli ve dinamik yapısına ters düşen dingin formlar kullanıldığı belirlenmiştir. Parkların genelinin düz alanda tasarlandığı ve eğiminin olduğu alanlarda kot farkının parkların tamamında merdivenler ile çözümlendiği belirlenmiştir. Bu nedenle informal çizgilerin az sayıda parkta mevcut olduğu görülmektedir.

Kent insanı, yaşamının her bölümünde kentsel mekânları kullanmak zorundadır. İnsanların bu kentsel mekânları en iyi şekilde kullanabilmesi, ancak estetik ve fonksiyonel olarak uygun ve yeterli donatı elemanlarının varlığı ile mümkün olmaktadır. Donatı elemanları insanların sadece ihtiyacını karşılamakla kalmaz, aynı zamanda psikolojilerini de etkiler.

Kentsel donatı elemanlarının tasarım süreçlerinde, anlatım sadeliği oldukça önemlidir. İnsan-araç-çevre sistemi içinde tasarlanan her eleman bu sistemin bir parçası olarak düşünülmelidir. Öte yandan, donatı elemanları tasarlanırken gelecekteki ihtiyaçlar göz önüne alınmalı ve buna ilişkin olanaklar irdelenmelidir. Kent mekânlarını özelleştiren, işlevsel özellik kazandıran, kullanıcıların gereksinmelerine cevap vererek bu mekânları kullanılır kılan kentsel donatı elemanları, serbest ve ritmik bir düzen içinde tasarlanmalı, birbirleriyle ve yapılı çevre ile bir bağ kurmalıdır. Donatı elemanları mekânı tamamlayan nitelikte olmalı ve tasarımlarında malzeme ve renk seçimlerinin bütüne katkısı önemsenmelidir. Kent mekânı ve doğa ile uyumlu olmaları beklenen kentsel donatı elemanlarının üretimlerinde endüstriyel standartlaşma düşünülmelidir (Güneş 2005).

Kentsel donatıların sistem bütünlüğü içerisinde olması, kentli için görsel bir düzen ve rahatlık sağlar. Kolay algılanmaları, çabuk fark edilmeleri gereken öğeler, sistem niteliklerini kavrayan kullanıcı için bu işlevlerini daha kolay oluşturmaktadırlar. Böylece kullanıcı için daha etkin ve olumlu yaşanılabilir bir kentsel çevre yaratılmış olmaktadır. Üretici için ise, üretim bakım, uygulama kolaylıkları ve dolayısıyla parasal yarar sağlamaktadır. Üretim kolaylığı, sistem anlayışının temelinde yatan standardizasyon, birbirinin yerine geçebilir olma ilkelerinden kaynaklanmaktadır. Sistemi meydana getiren parçalar arası ilişki tür ve kuralları bir dil oluşturmak durumundadır. Bu dil, sistemin mevcut uygulamasında ortaya çıkan çeşitli değişkenler çerçevesinde nasıl davranılacağını belirleyeceği gibi, zaman içinde yer alacak gelişmelerin sonucu gerekecek ek donanımların uygulaması ve yeni öğelerin tasarım süreçlerinde de temel yol gösterici olacaktır. Sistem kuralları çerçevesinde geliştirilen yeni öğeler ya mevcut parçalarını değişik olasılıklar ile birleştirilmeleri ile oluşacak, ya da sistem kurallarını dikkate alarak tasarımlanacaklardır. Her iki koşulda da sonuç

öğeler arasındaki bütünlüğün ve devamlılığın sağlanmasının bir ifadesi olacaktır (Asatekin 1981).

Bu bağlamda Ankara İli Çankaya İlçesi cep parkları incelendiğinde; kentsel donatılarda kullanılan aynı form, renk ve materyal kullanımı ile parkların genelinde kentsel donatılarda bir bütünlük sağlanmıştır. Parkların çoğunda kentsel donatılar veya formlar ile simetrik bir denge oluşturulmuştur ve parkların genelinde belirli bir düzene ve belli bir aralığa göre tekrar eden yapıda konumlandırılmıştır. Materyal seçiminde sosyo-ekonomik yapıdaki farklılıkların etkili olmadığı belirlenmiştir. Bir başka ifade ile parkların bulunduğu semtlerde gelir seviyesi değiştikçe, kentsel donatı elemanları seçiminde değişim olmamaktadır.

Ankara kenti oldukça sert bir iklime sahiptir. İklim donatı elemanlarının seçimini ve kullanımını sınırlandırmakta, yanlış kullanılan malzemenin ömrünü ve kullanışlılığını kısıtlamaktadır. Bu anlamda kısa ve ucuz çözüm önerileri, her yıl yenilenen kaldırım ve caddeler, kaynak sarfiyatı yanı sıra, ulaşımın engellenmesi, gürültü, toz, prestij kaybı, iş gücünün boşa gitmesi gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Kentte kar, buzlanma, düşük sıcaklık gibi etmenler kullanılacak canlı ve cansız malzemenin seçiminde iklimi ön plana çıkartmaktadır. Bu bakımdan halkın sosyo-ekonomik yapısının yanı sıra, kent ekosistemine uyuşan, kent estetiği ile kent imajını güçlendiren malzeme seçimi modern kentler için gerekmektedir.

Kuşatma elemanları, korunması ve sınırlandırması istenilen alanları ayırmak amacıyla çok farklı materyallerden tasarlanıp yapılan elemanlardır. Sınırlama elemanlarının, kullanım yerlerine ve işlevlerine göre değişik türleri vardır. Ritim duygusu yaratarak ilgi çekmektedirler (Yaylalı 1998).

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında kullanılan kuşatma elemanları yüksek bir duvar üzerinde bulunan kısımlarda demir parmaklık, alçak kısımlar ve kaldırımdan ayrılan yani araç trafiği ile ilişkisi bulunan alanlarda genellikle tel örgü veya çit panel şeklindedir. Bu elemanların genel olarak tekdüze hemen ve sıkça rastlanan elemanlardan olması nedeniyle, monotonluk duygusu uyandıran, estetik olma özelliği

göz ardı edilmiş bir görünüm hâkimdir. Parkların bir kısmında ise bu kuşatma elemanları bitkilendirme yapılarak katı görünüm yumuşatılmış, görsel kontrol ve alanda estetik görünüm sağlanmıştır.

Döşeme elemanları, peyzaj çalışmalarının temel öğesi olup, üç boyutlu mekânın zeminini oluşturmaktadırlar. Bu elemanlar doku, renk, çizgi, form özellikleri dikkate alınarak planlamalarda kullanılmaktadırlar. Zemini oluşturan döşeme elemanları pek çok işlevi yerine getirmenin yanı sıra estetik açıdan da alanı tamamlayıcı nitelikte olmalıdır. Döşeme malzemesinin seçimini etkileyen unsurların başında, döşenecek alanın işlevi, trafik, maliyet, iklim, güvenlik, dayanıklılık ve yerel koşullar gelmektedir (Başal *vd* 1997).

Döşeme elemanları ele alındığında parkların çoğunda Andezit taşı veya beton malzeme kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.123). Yaya aksları zemin döşeme kaplamalarında renk, doku, çizgi, form ve ölçek farklılıkları kullanılarak, kentsel yapıya ve çağa uygun malzemeler ile (renkli parke taşları, andezit, traverten vb.) çağdaş tasarımlarla döşeme çalışmaları yapılmıştır. Ancak yaya yollarında yapılan döşeme çalışmalarında yapım aşamasındaki hatalar ve yapım sonrası bakım ve onarım yetersizliği nedeniyle niteliksiz zeminlerin mevcut olduğu gözlemlenmiştir. Park içi yollarda ve sert zeminlerde kullanılan malzemelerin kimi yerlerde bakımsız olması bölgede yaşayan insanların – özellikle çocuklar ve yaşlılar- fiziksel eylemlerine engel olabilmektedir. Bu da düzeltilmediği takdirde insanların sağlığını etkileyecek durumlara neden olmaktadır. Bu nedenle parklarda bakım büyük önem arz etmektedir. Ayrıca renkli malzeme kullanılan alanlar, diğerlerine oranla daha hareketli, farklı ve estetik bir görüntüye sahip olmaktadır.

Şekil 4.123 Kullanılan döşeme malzemeleri (Orijinal 2016)

Kentsel mekânlarda kullanılan oturma birimleri, kullanıcı gereksinimlerini karşıladığı ölçüde dış mekân yaşantısına katkıda bulunabilir. Bu anlamda, oturma elemanının yerleşimi, türü ve tasarımı nitelikli bir dış mekân çözümü için değerlendirme kriterleri olarak ele alınmalıdır.

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında kullanılan oturma birimleri sayısının parkın bulundukları alan ölçeğinde yeterli kullanıldığı, yaya dolaşım güzergâhları üzerinde, çocuk oyun alanı gibi aktivite alanı çevrelerinde veya çiçek parterleri gibi seyir noktalarında konumlandırıldığı gözlemlenmiştir. Bunu haricinde parkın kenar bölümleri ya da insanların kendilerini korunaklı hissettikleri yerler seçildiği belirlenmiştir. Parkların genelinde arkalıklı ve demir gövde üzerine monte edilmiş, oturma kısmı ahşap oturma elemanları mevcuttur. Bu birimler haricinde duvar üstüne monte edilmiş ahşap ızgara şeklinde oturma birimleri ve verzalit malzeme ile yapılan oturma birimleri de mevcuttur. Bu bağlamda oturma elemanlarının iklim koşullarına uygun, sağlam malzemeden yapıldığı belirlenmiştir. Oturma elemanlarında form ve malzeme açısından çeşitlilik gözlenmesi ise tekdüzelikten ayrılmak anlamını taşımaktadır (Şekil 4.124).

Şekil 4.124 Kullanılan oturma birimleri (Orijinal 2016)

Çöp kutuları tüm kentsel mekânlarda bulunması zorunlu donatılardır. Mekânlarda mümkün olduğu kadar gizlenmeli, fonksiyon yanında estetiğe de önem verilmelidir. Mekânların özelliğine, ihtiyaca ve özellikle de ihtiyacı karşılayacak miktarda yerleştirilmeli, dış mekân kullanış birimleri ve yaya yolları ile doğrudan ilişkili olacak şekilde konumlandırılmalıdır. Ulaşabilme ve temizleme kolaylığı, bu elemanların önemli özelliklerindendir ve bu elemanlar farklı tip ve büyüklükte olabilmektedir. Mekâna yetmeyen çöp elemanları alanın kirlenmesine, fazla ve gereksiz yerleştirilenler ise karmaşaya neden olmaktadır. Her iki durumda da bir görsel kirlilik oluşmaktadır. Ayrıca zaman, işgücü ve maliyet açısından da bir kayıp da söz konusu olmaktadır. Çöp kutularının alana yerleştiriliş biçimleri çok önemli olmaktadır. Sağlam ve ergonomik olmalıdırlar. Diğer taraftan insan ölçülerine uygun şekilde, antropometrik ölçüler doğrultusunda yapılan bir konumlandırma tercih edilmelidir (Gökçen 2001).

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında kullanılan çöp kutuları 2 tip olarak belirlenmiştir (Şekil 4.125). Bu çöp kutularının özgün bir tasarıma sahip olmadıkları ve yere veya askı sistemine sabitlenmiş biçiminde farklılaştıkları tespit edilmiştir. Kentsel çevrenin bir elemanı olan çöp kutuları, diğer donatı elemanları ile bir araya gelişlerinde belirli bir bütünlük oluşturmamakta ve üstü açık kullanımları ve bakımsız görünümleri ile görsel ve çevresel kirliliğe neden olmaktadır. Çalışmada çöp kutularının yerleştirilmesinde ise yaya aksları esas alınmış, park girişleri, aktivite alanları ve oturma birimlerine yakınlık göz önünde tutulmuştur.

Şekil 4.125 Kullanılan çöp kutuları (Orijinal 2016)

Aydınlatma elemanları, kullanılacak yerlerdeki işlevlerine ve çevre düzenine uyumlu şekilde seçilerek kullanılmalıdırlar. Kentsel mekânlarda gün aydınlığının bittiği zamanlarda kent sokakları cadde ve yollar kentsel mekânlar, kavşaklar, toplanma noktaları anıt yapı ve binalar aydınlatma grupları ile zenginleştirilerek ilgi çekiciliklerinin daha fazla arttırılması görsel anlamda önem taşımaktadır (Kurtay 1994)

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarının çoğu mahalle parkı olma işlevi gösterdiğinden aydınlatma sisteminin park içi güvenliği arttıracak nitelikte olması sağlanmış, parklar gece kullanımına uygun hale getirilmiştir. Parkların genelinde kullanılan direk tipi aydınlatma elemanlarının estetik açıdan aralarında bir birlik bulunan ve birbirlerine referans veren elemanlar oldukları belirlenmiştir. Kentsel yapıya ve iklim şartlarına uygun şekilde kullanılan bu elemanlar heykel, havuz gibi birimlerin yakınında kullanımları ile bulundukları alanlara fonksiyonel işlevinin yanı sıra estetik katkı da

sağlamaktadır. Yer yer hiç aydınlatma yapılmamış alanlara rastlanmaktadır. Hiç aydınlatma yapılmaması ya da düşük düzeydeki aydınlatma, güvenlik açısından önemli bir sorun olmaktadır.

Heykel ve plastik öğeler kentin görünümünün zenginleştirilmesine doğrudan etki eden tasarım elamanlarındandır. Özellikle kent meydanlarında, girişlerde veya dikkat çekilmesi gereken bir mekânda sıklıkla kullanılmaktadırlar. Heykeller ve plastik öğeler, kent peyzajının görsel değerini arttıran, renk, form, biçim ve ölçü özellikleriyle tasarımı daha etkili ve algılanabilir yapan elemanlardır. Anlatım özelliklerinin yanı sıra, zevk verici ve estetik özelliklere sahip olup, kentsel planlamalarda özellikle meydanlara, park ve bahçelere, mimari yapılara, plastik doku, renk ve ölçü gibi özellikleriyle anlam kazandıran donatılardır (Uzun 1990). Kent kimliğini ve karakterini yansıtacak plastik objeler ile kent meydanları veya parkları daha estetik bir hale getirilebilmektedir.

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında heykel ve plastik öğelerin dayanıklı malzeme kullanıldığı için bakımlı olduğu ve güzel görünümler sergilediği görülmektedir ancak miktar bakımından oldukça yetersizdir. Sadece Afet İnan Parkı'nda bu kriterde bir öğeye rastlanmıştır. Odak noktası özelliği taşıyan büst görsel anlamda alanın bir kimlik kazanmasına yardımcı olmaktadır.

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarının bir kısmında oturma birimlerinin üzerinde ve çocuk oyun alanı çevresinde pergolalara yer verilmiştir. Ağaçların sık olmadığı noktalara yerleştirilen bu elemanların, üzerlerindeki bitkisel materyal ile birlikte hem işlevsel hem de dekoratif anlamda düzenlenmiş olduğu belirlenmiştir.

Çiçeklikler bitkiler için yaşama ortamı sağlayan, estetik ve işlevsel amaçlar için kullanılan donatı elemanlarıdır. Bitki kasaları, kullanıldıkları mekâna estetik değerler kattıkları gibi bazı durumlarda, doğru kullanımlarla sınırlayıcı eleman olarak da görev yaparlar. Araştırma alanındaki çiçekliklerin, Kutlu Gün Parkı, Eren Onur Demircan Parkı ve Afacan Parkı'nda yer aldığı görülmektedir. Bu elemanların bulundukları parklarda yayaları yönlendirici olarak düzenlendiği ve tasarımları ile görsel anlamda estetik duygular uyandırmaktadır ve kent imajını olumlu yönde etkilemektedir.

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında yer alan çocuk oyun alanları mahalle ölçeğine kadar giderek her semtte yaygınlaştırılmış ancak çeşme ve wc gibi diğer kullanımlarla beraber düşünülmemiştir. Alanlarda kullanılan oyun aletleri teknolojik gelişmelere uygun olarak zenginleştirilmiştir ancak engelli çocuk ve gençler için çocuk oyun alanı elemanları düşünülmemiştir.

Öztan ve Çalık (2000) suyun işlevsel estetik ve rekreasyonel kullanımlar için kentsel mekanlarda vazgeçilmez peyzaj öğelerinden birisi olduğunu vurgulamakta ve bu alanların tasarımında değişik faktörlerin etkisi olduğunu belirtmektedir.

Ankara İli Çankaya İlçesi cep parklarında Neşe Alparslan Parkı ve Armada AVM arkasındaki yolda alan girişlerinde havuz tasarımlarına rastlanılmaktadır. Kent insanlarının yoğun olarak kullandığı, oturup dinlendiği, çeşitli aktivitelerin sergilendiği bu alanlarda kullanılan havuzlar sayesinde suyun insan üzerindeki dinlendirici etkisi kullanılmış ve kent ve park peyzajına katkısının bulunduğu görülmüştür.

Bitkisel tasarım anlamında parkların hepsinde gerek çim alan olarak gerekse ağaçlık ve çiçeklik alanlar olarak mekânı dolduran ve yeterli sayıda bitkisel eleman olmadığı, ağaç ve çalı türlerinin saptanmıştır. Ancak özellikle çim alanlarda yeterli bakımın olmadığı belirlenmiştir.

Parkların genelinde çeper bölgelerinde; bitkilerin perdeleme amaçlı kullanılmadığı, trafik yoğunluğuna dayalı gürültü etkisini kontrol altına alacak nitelikte olmadığı belirlenmiştir. İç bölgelerinde ise aktivite alanlarında ve oturma grupları çevresinde tepe tacı geniş ve gölge elemanı özelliği bulunan yapraklı ağaçlar kullanıldığı, uzun süreli kullanıma elverişli, gölgelik oturma ve dinlenme mekânları yaratıldığı gözlemlenmiştir. Parkların az bir kısmında ise peyzaj değeri yüksek ağaç, ağaççık ve çalı türlerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Ankara İli, Çankaya İlçesi cep parklarında genel olarak atkestanesi (*Aesculus hippocastaneum*), çınar (*Platanus orientalis*), adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*), cennet

ağacı (*Ailanthus altissima*), yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) gibi geniş tepe tacı yapan ağaçlar olduğu gözlenmiştir. Bunların yanı sıra orta boylu ağaçlar ve çalılar kullanılmıştır. Bunlardan bazıları; adi şimşir (*Buxus sempervirens*), altın çanağı (*Forsythia intermedia*), adi kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*), ateş dikeni (*Pyracantha coccinea*)'dır. Ayrıca süs eriği (*Prunus cerasifera*), ters dut (*Morus alba pendula*) gibi dekoratif gövde, çiçek veya yaprağa sahip türler belirlenmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Kentlerde yaşayan nüfusun hızla artması ve sanayileşme sonucunda kent içindeki ve çevresindeki doğal peyzajlar beton yapılar ile yer değiştirmekte, iklimi değiştirmekte ve kırsal alandan uzaklaştırmaktadır.

Cep parkları, kentler ve doğa arasında ilgi kuran alanlardır. Bir yandan kentlerin monoton, formal yapılarının tekdüzeliğini hafifletirken öte yandan da kent yapılarının yumuşak bir görünüm kazanmasında ve aralarında organik bir bağ kurulmasında görevler üstlenmektedirler. Kentlerin formal yapılar ile meydana getirdiği katı kalıbı yumuşatarak kente organik bir karakter kazandırmaktadırlar.

Cep parkları, kentsel hiyerarşide bağımsız olarak değerlendirildiğinde en küçük birim olmasına karşın aynı zamanda diğer kent parkları gibi karmaşık sistemlerdir. İçinde yer alan birçok faktör - bitkiler, toprak, su, hava, renk ve koku, mevsimsel değişimler, kuşlar ve böcekler, görünür ve duyumsal deneyimler, ziyaretçiler - bu karmaşık sistemi biçimlendirmek için bir araya gelmektedirler. Cep parklar, pozitif çevresel kalitenin göstergesidir. Bir cep park ve onu çevreleyen alanlar, insanlara yoğun kentleşmenin olduğu bölgelerde doğa ile baş başa kalma fırsatı sunmalarının yanı sıra, oyun oynama, paten kayma, yürüyüş yapma gibi fiziksel aktivitelere, sanat ve topluluk olayları gibi kültürel ve sosyal aktivitelere katılma olanaklarını sunmaktadırlar. Böylece insanların doğal ve sosyal çevre ile iletişimlerini sağlamaktadırlar.

Cep parkların kent dokusu içindeki diğer alan kullanımlarını yönlendiren, sınırlandıran, ayıran ya da birleştiren organik bir sistem olarak düzenlenmesi, kullanım amaçlarına uygun olarak da büyüklük, erişilebilirlik ve kullanım çeşitliliği ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanmasında, park ve rekreasyon alanlarını arttırmak için kullanılmayan, artık veya terk edilmiş alanlar cep ve mini park kurulumları için önemli rol oynamaktadır. Cep parklar boş alanlar dışında kullanılmayan veya değerlendirilmeyen alanlar olarak da düşünülebilmeli; bu bağlamda rantın yüksek olduğu kentsel alanlarda yeşil alan gereksinimine çözüm olmaktadır.

Cep parklar, kentsel ekosistem ağı içinde yeşil doku hücrelerine benzemektedir. Kent dokuları arasında, kentin yakın çevresinde ve kentin dışında kırsal alanda yer alan cep parklar, yeşil alan sisteminin ekolojik alt bileşenleri olup bulundukları bölgeye mikroklimatik özellik kazandırmaktadırlar. Kent iklimini, su döngüsünü düzenleyip, kente ışık ve hava sağlamaktadırlar. Ekolojik katkısı kentsel parklara oranla daha az olsa da atmosferdeki zararlı gazları ve tozu önleyip, gürültüyü absorbe etmektedirler.

Cep parklar genellikle ölçüleri çok küçük boyutlarda olup kolay tanımlanabilen alanlardır fakat uluslararası örneklerde değişen ölçülerde uygulamalar da bulunmaktadır. Buna bağlı olarak ölçülerin, kentsel alanlarda yaşayan insanların günlük yaşamlarının etki alanına göre oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu tip açık alanlar büyüklükleri ne olursa olsun yarı kamusal alanlar veya cep park benzeri alanlar olarak kabul edilmektedir.

Cep parklar insanlara sundukları küçük ölçekli aktivitelere katılma olanakları ile kent ortamını daha yaşanabilir kılmakta, içinde aktivitelerde yer alan değişik insan grupları arasındaki iletişim, park alanlarını sosyal mekânlar haline getirmektedir.

Cep parkların ölçü, form, doku ve renk özelliklerinden yararlanılarak oluşturulan uyum ve zıt görsel etkiler, kent insanı üzerinde çekici bir etki yaratmaktadır. Bitkisel materyal ile mevsimler arası değişik renk etkileri yaratarak kentsel peyzaja canlılık veren, hareketlilik kazandıran estetik bir oluşum olarak kente hizmet etmektedirler.

Cep parkların önemli işlevleri olmasına rağmen, Türkiye'de az sayıda bulunan örnekler dışında kent alan planlama çalışmaları çerçevesinde ele alınmadıkları, mevcut uygulamalardan bazı örneklerin çağdaş örneklere yaklaşmasına karşın bazı örneklerin cep parklardan beklenen işlevleri yerine getirecek düzeyde olmadıkları saptanmıştır.

Cep parkların Türkiye'de yeterince gelişememesinin nedenlerinin başında özellikle yerel yöneticilere konunun yeterince tanıtılmış olmaması gelmektedir. Ayrıca bazı yöneticiler bu alanların gereksiz olduğunu da düşünmektedir. Ancak cep parkların

işlevsel özellikleri ve özellikle kent içi ya da bitişiğindeki mevcut açık alanların kimliklerini koruyarak yapılaşmalarını önlemesi, bu alanların Türkiye'de planlanması için yeterli bir neden olmaktadır. Bu nedenle de çağdaş çevrelerde yaşamak adına yerel yöneticilerin bu konuda etkin uygulamaları beklenmektedir.

Yapılan analiz ve değerlendirmeler sonucunda araştırma kapsamında değerlendirilen cep parklarının uluslar arası düzeyde çağdaşları ile karşılaştırıldığında birçok açıdan eksik olduğu gözlenmiştir. Çankaya cep park örnekleri, Dünya örnekleri ile karşılaştırıldığında, Dünya örneklerinin bulunduğu ülkenin mimarisine, tarihi dokusuna, bitki örtüsüne ve en önemlisi halkın sosyal ve kültürel gereksinimine uygun şekilde tasarlanmış ve uygulanmış olduğu görülmektedir. Dünya örnekleri incelendiğinde; Çankaya'da bulunan cep parkların biçimsel, işlevsel ve içerik anlamında Dünya örnekleri kadar çeşitli olmadığı görülmektedir. Çankaya'da bulunan cep park örneklerinin benzer işlevlere ve benzer tasarımlara sahip olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni ise Çankaya'da bulunan örneklerin çoğunun belediyeler tarafından uygulanmasıdır. Bu durum cep parklar da tekdüze bir görüntüye sebep olmaktadır. Oysa Dünya örneklerinde, mahallelerde yaşayan insanların yaratıcı faaliyetleri yardımı ile bölge halkının ihtiyacına göre oluşturulan cep parklar hem işlevsel hem estetik anlamda bulunduğu bölgelere hareket ve farklılık getirmektedir. Bunun yanı sıra plaza, rezidans, AVM gibi projeleri tasarlayan şirketlerin bu tip alanlara planlama aşamasında yer vermesi de bu çeşitliliği sağlamaktadır. İncelenen tüm örneklerde de görüldüğü gibi Çankaya İlçesi'nde bulunan cep parkların özel fonlar ve kuruluşlar tarafından desteklenmemesi çeşitliliği kısıtlamaktadır. Dünya cep park örneklerinin birçoğu ülkelerinde sembol olmuş park ve alanlar olarak göze çarparken Çankaya örneklerindeki parkların hiçbiri mahalle sınırları dışında tanınmamaktadır.

Çankaya İlçesi'ndeki cep park örneklerini diğer büyük parklardan ayıran tasarım ve işlev olarak büyük farklar bulunmamaktadır. Çankaya'daki cep parklar, tekdüze ve beton yüzeylerden oluşan yapıların bulunduğu sokak ve mahallelerde yeşil dokusu sayesinde bir dinamizm katmaktadır. Çankaya'da bulunan cep parklar kent içinde genellikle yoğun yapılaşmanın olduğu bölgelerde bulunduğundan kentin gri görüntüsü

içinde gerek bitkisel gerek yapısal öğelerle renkli bir görüntü sergileyerek kent estetiğine katkıda bulunmaktadır.

Ankara İli, Çankaya İlçesi'ndeki cep park örneklerinde yer alan donatı elemanları tasarım ilkeleri ve kent kimliği ilişkisi, kentsel estetik açısından değerlendirildiğinde, kentin belirli bir plana bağlı olmadan geliştiği ve bu duruma bağlı olarak görsel bütününde karmaşaya neden olduğudur. Bu karmaşanın nedeni kent yönetimindeki etkin kurum olan yerel yönetimlerin görev yaptıkları zaman süreci içerisinde kendisine ait estetik beğenilerinin belirleyici olmasıdır. Bu nedenle kentlerde çağdaş ve sağlıklı toplumsal ilişkilerin kurulabilmesi için kentleri yönetenler, kamusal alanlarda, hem düzen ve güvenliği, hem de işlev ve estetik niteliği arttırmaya çalışmalıdırlar.

Kent kimliğine anlam kazandıran bu objelerin, hatalı seçimi ve kullanımı kargaşaya neden olmakta ve görsel kirlilik yaratmaktadır. Bu nedenle bu objelerin seçimi ve kullanımlarında kent kalitesinin yükseltilmesi ve modern kent görünümü yaratılması hedeflenmelidir. Kent bütününde kullanılan kent mobilyasındaki tutarlılık, kent silüeti ve kimliğinde belirleyici olacaktır. Kentin kimliğini destekleyecek, o kente ait tasarımların üretilmesi ve kentte yer alan ürünler arasında uyum ve ortak dil oluşturulması önem taşımaktadır.

Çalışma alanı olan, Ankara İli, Çankaya İlçesi'ndeki cep parklarında donatı elemanlarından, kullanımı yerinde ve uygun olan örneklerin yanı sıra pek çok da olumsuz örnekler tespit edilmiştir. Bu çalışma alanının kent merkezi olması nedeniyle daha yoğun bir şekilde işlevsel ve estetik unsurlara yer verilmeli, oturma gurupları ve döşeme malzemelerine dikkat edilmelidir. Ayrıca çöp kutuları ve oturma birimleri insan kullanımı ve ölçüleri bakımından ergonomik anlamda yeterli olmalıdır.

Aydınlatma elemanları çeşitli tiplerde olup kimi dekoratif, kimi standart formlu, yer yer işlevsel olmayan örneklere rastlanmıştır. Bu aşamada sistem giderlerini sınırlamak adına yeni nesil teknolojilere yer verilmesi ve ilgili uzmanlık çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Araştırmaya kaynak oluşturan Ankara İli, Çankaya İlçesi bütününde yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda görülmektedir ki; cep parklar bir kent dokusunun oluşumunda önemli görevler üstlenmektedir. Bu ölçütler kapsamında, tasarım kalitesinin yükseltilmesine, işlevsellik ve kullanım düzeyinin arttırılmasına yönelik olarak yapılan değerlendirmeler ve gerçekleştirilmesi gereken düzenlemeler şöyle belirlenmiştir:

- Cep parklarının planlama, tasarım ve yönetim süreçlerinin kentsel gelişime katkıları göz önünde tutularak ele alınması ve programlanması gerekmektedir. Bu anlamda, şehir plancıları, peyzaj mimarları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile bu hizmeti alacak olan kent insanının (park kullanıcıları) birlikte bu parkların oluşturulması ve yenileme süreçlerinde müdahil olması gerekmektedir. Bu doğrultuda parkların kullanımında, kullanıcıların talepleri doğrultusunda başta belediyeler olmak üzere kamu kurumları, vakıflar ve özel sektöre önemli görevler düşmektedir.

- Cep park alanları tasarımında kullanıcının ihtiyaç ve taleplerinin belirlenmesi gerekmektedir. Daha sonra toplumun özelliklerinin, park planlaması ve düzenlenmesini geliştirmek için nasıl kullanılacağına karar verilmesi gerekmektedir. Bütün bunlar toplumun park ile ilgili görüşlerinin gelişmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda bölge halkının ihtiyaçlarının belirlenmesi ile oluşturulacak alanlar farklı, kendine özgü bir kimliğe sahip alanlar yaratılmasına yardımcı olacaktır. Bu da kent dokusuna kattığı estetik olgu ile kentsel kimlik oluşumuna katkıda bulunacaktır.

- Cep parkları kent içinde bulunan yollar ve binalar arasında kalan yerler olarak sınıflandırılabilmektedir. Ayrıca ıssız, terk edilmiş, kent atıklarının toplandığı atıl alanlar gibi kullanılmayan alanlar kentsel dönüşümle kullanılabilir hale getirilerek cep parkı şeklinde değerlendirilebilir. Bir diğer şekilde de atıl durumda bulunan toprak alanlar çocuklar için oyun alanı yaratmada kullanılabilecektir.

- Kent mobilyaları kentsel kamusal alanlarda genellikle mekânı tanımlayan veya tamamlayan öğeler niteliğindedir. Koruma amaçlı, süsleme amaçlı, eğlenme-oyun amaçlı, ticari amaçlı olmak üzere kent mobilyaları oldukça çeşitlidir. Kent mobilyaları, cep parklar içinde diğer kent öğeleriyle birlikte daha geniş bir bütün içinde ele alınmalı işlevi ile uyumlu, fonksiyonel ve estetik değerler taşımalıdır. Aydınlatma elemanları, oturma birimleri, telefon kulübeleri, çöp kutuları, yangın muslukları vb. öğeler değerlendirilerek cep parklarda görsel zenginlik arttırılmalıdır (Şekil 5.1)

Şekil 5.1 Oturma birimleri (Anonim 2016)

- Çocuk oyun alanlarında kullanılan sıradan oyun aletlerinin yerine çocukların yaratıcılığını arttıracak, zihinsel ve fiziksel aktivitelerine daha fazla katkı sağlayacak güncel oyun elemanları ve ahşap gibi doğal malzemeler kullanılması bu parkları daha ilgi çekici hale getirecektir (Şekil 5.2).

Şekil 5.2 Çocuk oyun aletleri (http://www.schoolplayground.com)

- Peyzaj mimarlığının en önemli bileşeni olan bitkisel materyal kullanımı cep parklarda doku, renk ve form özellikleri ile değerlendirilmeli, bitkisel tasarım uygulamaları arttırılarak daha fazla yer edinmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde bitkisel materyalin kullanımı ekolojik işlevleri (havanın temizlenmesi, diğer canlılar için beslenme ve barınma ortamı sağlama vb. gibi) ile de kentsel alanlara katkı sağlayacaktır.

- Parkların genelinde, çeper bölgelerinde bitkiler perdeleme amaçlı kullanılmalı, trafik yoğunluğuna dayalı gürültü etkisi kontrol altına alınmalıdır. Bitkisel materyal, alanının bütününde dengeli bir biçimde kullanılarak, fonksiyonel kullanımı destekleyen tasarımlar gerçekleştirilmelidir.

Sonuç olarak; yapısal ve bitkisel açıdan estetik bir kentsel çevre ve kent dokusunun yaratımı anlamında Ankara İli ve Çankaya İlçesi, cep parklar ile ön plana çıkarılmalı, var olan olumlu çalışmalar desteklenmeli ve bu anlamda kent kimliğinin oluşumunda cep parklar ile bütünleşen uygulamalar hedeflenmelidir. Cep parkların sayısında artış sağlanması bölgedeki kullanıcıların ekolojik, ekonomik, sosyo-kültürel ve psikolojik olarak hayat kalitesini arttırmasına da katkı sağlayacaktır. Ayrıca Ankara Kenti'nin diğer ilçeleri için de uygun bir yaklaşım olarak tüm ilçelerde benzer uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

Anonim. 2016. Web sitesi: https://www.google.com.tr Erişim Tarihi: 25.02.2016

Anonim. 2016a. Web sitesi: http://listelist.com/dunyanin-en-buyuk-20-sehir-parki/ Erişim Tarihi: 26.02.2016

Anonim. 2016b. Web sitesi: http://www.maps.google.com Erişim Tarihi: 14.03.2016

Anonim. 2016c. Web sitesi: http://www.pocketparksnyc.com Erişim Tarihi: 17.03.2016

Anonim. 2016d. Web sitesi: http://www.schoolplayground.com.uk Erişim Tarihi: 17.03.2016

Anonim. 2015. Web sitesi: http://www.alasayvan.com/harita-kadastro Erişim Tarihi: 04.12.2015

Anonim. 2015a. Web sitesi: http://www.ankara.bel.tr/, Erişim Tarihi: 15.02.2015

Anonymus. 2012. Web sitesi: http://en.wikipedia.org/wiki/Pocket_park, Erişim Tarihi: 13.03.2012.

Anonymus. 2012a. Web sitesi: http://streetswiki.wikispaces.com/Pocket+Parks Erişim Tarihi: 13.03.2012.

Anonymus. 2013. Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity, http://www.nrpa.org, Erişim Tarihi: 29.10.2013

Asatekin, M. 1981. Kentsel Donatım Öğeleri ve Bütünsel Yaklaşım Gereği. Mimarlık, 81(1), s18-19.

Aslanboğa, İ. 2002. Odunsu Bitkilerle Bitkilendirmenin İlkeleri. TC Orman Bakanlığı, Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, İzmir.

Aygen, S. 1991. Kent Estetiği Açısından Ankara Kenti İçin Açık ve Yeşil Alan Sisteminin İrdelenmesi ve Değerlendirilmesi, "2000'li Yıllar İçin Ankara Kenti'nin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne Olmalıdır?", Ankara Büyükşehir Belediyesi&Peyzaj Mimarlığı Derneği Sempozyum Bildirileri Ortak Yayını, 29/31 Mayıs, S. 61-64, Ankara.

Bekiroglu, Z.D. 1992. Tarihsel süreç içerisinde su ögesinin peyzaj planlamada kullanımı. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). Yıldız Teknik Üniversitesi, s 207, İstanbul.

Bektaş, C. 1997. İnsan Çevre Toplum, Keleş, R., (Ed.), İmge Yayınevi, İstanbul.

Blake, A. 2012. Pocket Parks, http://depts.washington.edu, Erişim Tarihi: 13.03.2012.

Booth, N.K. 1990. Basic Elements of Landscape Architectural Design. ISBN: 0-88133-478-2, Waveland Press Inc., USA.

Bozkurt, N. 2000. Sanat ve Estetik Kuramları. Asa Kitabevi, ISBN:975-8149-17-2, Özal Matbaası, Bursa.

Bumin, K. 1990. Demokrasi Arayışında Kent, Ayrıntı Yayınları, Vol. 10, İstanbul.

Buyurgan, S. 1999. Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü Öğrencilerinin Üniversite Başarı Durumları Üzerine Bir Araştırma, G.Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 19, Sayı: 2, 147 - 159

Cansever, T. 2009. İslam'da Şehir ve Mimari, Timaş Yayınları, İstanbul.

Cendere, A. 1998. Su elemanlarının kentsel mekânlarda ve yeşil alanlarda kullanımı.

Coşkun, D. 2008. Kent Estetiği Oluşumunda Yer Oluşturma İlkelerinin İzmir Kentleri Bağlamında Karşılaştırmalı Olarak İrdelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Erdal, Z. 2003. Su elemanlarının kentsel mekânlarda kullanımı "_stanbul Örnegi". Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). İstanbul Teknik Üniversitesi, s 221, İstanbul.

Erdoğan, E. 2006. Çevre ve Kent Estetiği. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Cilt:8 (S: 9); s. 68–77, Ankara.

Ergün, M. 2010. Estetik (Sanat Felsefesi), Felsefeye Giriş (Estetik), 1-1. http://www.egitim.aku.edu.tr/sanatfelsefesi.pdf, Erişim Tarihi: 30.07.2015

Erşen, A. 2014. Kent Estetik Kurulları Kavramı Ve Kırklareli'nin Kentsel Kalitesinin Artırılmasına olası Etkileri, Kırklareli Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kırklareli.

Erzen, J. 2010. Kent Estetiği. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dergisi, ISSN 1309-0704, 1-6, Ankara.

Fujimoto, N. 1988. Randezvous Place, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Giritlioğlu, İ. ve Avcıkurt, C. 2010. Şehirlerin Turistik Bir Ürün Olarak Pazarlanması, Örnek Şehirler ve Türkiye'deki Şehirler Üzerine Öneriler (Derlemeden Oluşmuş Bir Uygulama), Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 4, 74-89, Adıyaman.

Gültekin, E. 1994. Bitki Kompozisyonu. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No:10, Adana.

Günay, B. ve Selman, M. 1994. Kentsel Görüntü ve Kentsel Estetik Örnek Kent: Ankara, Kent, Planlama Politika, Sanat Tarık Okyay Anısına Yazılar, 277-319, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.

Güneş, S. 2005. Kent Mobilyası Tasarımında Disiplinler Arası Etkileşim. Planlama/TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Sayı 33, 92-96.

Göğebakan, Y. 2012. Estetik ve Kentsel Yapılanma Üzerindeki Etkisi, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, ISSN: 1309-9876 E-ISSN:1309-9884 Cilt/Vol. 2, Sayı/No.4, s.73-84, Malatya.

Iwashita, H. 1988. Pocket Park, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Kavaklı, K. 1994. Su elemanlarının kullanımı ve İstanbul çevre düzenlemelerindeki su elemanlarının araştırılması. Doktora Tezi

Kinoshita, I. 1988. Children's Play and Pocket Park, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Kumbaracıbaşı, C. 2007. Kent, Estetik, Ankara, "2000'li Yıllar İçin Ankara Kenti'nin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne Olmalıdır?" Ankara Büyükşehir Belediyesi Peyzaj Mimarlığı Derneği Sempozyum Bildirileri Ortak Yayını, 29/31 Mayıs, S. 65-67, Ankara.

Kuruç, A. 1999. Mimaride Estetik Değerlendirme Boyutlarından Kültürel ve Anlamsal Boyutun İncelenmesi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisan Tezi, İstanbul.

Kurum, E. 1987. Peyzajda suyun gösteri elemanı olarak kullanım tekniği. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). Ankara Üniversitesi, s. 185, Ankara.

Masiero, R. 1999. Mimaride Estetik, (Çev: Fırat Genç), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Mazı, F. 2008. Antik Çağda Düşüncenin Kentsel Mekâna Yansıması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2008, Cilt: 5, Sayı: 10, Hatay.

Mercin, L. 2013. Çevre ve Kent Estetiği Açısından Grafik Tasarımın Önemi, Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1 (S: 1); Bahar 2013, Kütahya.

Mülayim, S.1994. Sanata giriş, Bilim-Teknik Yayınevi, İstanbul.

Nordh, H. ve Ostby, K. 2013. Pocket parks for people–A study of park design and use. Urban forestry & urban greening, 12(1), 12-17.

Onsekiz, D. ve Emür, S. 2008. Kent Parklarında Kullanıcı Tercihleri ve Değerlendirme Ölçütlerinin Belirlenmesi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1, Sayı 69 S:105, Kayseri.

Özdemir, A. 2009. Katılımcı kentli kimliğinin oluşumunda kamusal yeşil alanların rolü: Ankara kent parkları örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1(A), 144-153.

Özdenören, R. 2009. Kent İlişkileri, İz Yayıncılık, İstanbul.

Özer, B. 2005. İnsan Psikolojisi ve Peyzaj Tasarımı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara. Özkan, B. Kaplan A., Aslan N. ve Kılıç H. 1996. Ülkemizde Kent Küçük Bahçe Parklarının Gelişimi Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı 18, Ocak-Şubat-Mart 1996, İzmir.

Özkır, A. 2007. Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Öztan, Y. 1970. Peyzaj mimarlığında su. Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Sayı:2-3, Ankara.

Öztan, Y. ve Çalık, E. 2000. Ülkemizde Kentsel Yerleşme Alanlarında Çevre Olgusu Bağlamında Akarsu Kaynakları ve Değerlendirme Olanakları: Ankara Kenti Örneği, 2000'li Yıllarda Yaşadığımız Çevre ve Peyzaj Mimarlığı Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, (283): 277-283. Roth, L. M., 2006. Mimarlığın Öyküsü, (Çev: Ergün Akça), Kabalcı, İstanbul.

Saito, K. 1988. Tools and Equipment, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Sasano, S. 1988. Nepal, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Sherer, P.M. 2006. The Benefits of Parks: Why America Needs More City Parks and Open Space, The Trust for Public Land, (White Paper).

Şentürer, A. 1990. Mimaride Estetik Olgusunun "Mutlak Değişmez ve Bağımlı-Değişken" Özellikler Açısından İrdelenmesi", İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul.

Takashina, M. 1988. San Francisco, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Tanaka, M. 1988. Pocket Park and Sculpture, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Tekin, G. 2009. Konutta Değişim: Mekansal ve Estetik Kalitenin İzmir Örneği Üzerinde İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Turani, A. 1998. Çağdaş Sanat Felsefesi, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Turgut, H. 1990. Kültür- Davranış- Mekan Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Ustaömeroğlu, A. A. 1998. Mimari Analiz İçin Temel Tasarım Öğe ve İlkelerinin Kullanımı ile Oluşturulan Estetik Ağırlıklı Bir Yöntem Araştırması, Karadeniz Teknik Üniversitesi en Bilimler Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.

Uzun, G. 1990. Kentsel rekreasyon alan planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı, (48), Adana.

Uzun, G. 1987. Peyzaj mimarlığında su kullanım teknigi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Adana.

Watabe, K. 1988. Water as the Core, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Watanabe, T. 1988. New York, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Yosida, F. 1988. Media Furniture, Process Architecture Pub. Co., Process, Architecture, Sayı 78, Tokyo, Japan.

Zaloğlu, A. 2006. Ankara kent parklarında suyun gösteri elemanı olarak irdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Özge İNAK
Doğum Yeri : Ankara
Doğum Tarihi :09/06/1986
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Cumhuriyet Lisesi (2003)
Lisans : Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2009)
Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (Şubat 2011 – Mart 2017)

Çalıştığı Kurumlar

Pb İnşaat Ltd. Şti. (18.04.2011-29.10.2011)
Meç Mimarlık Ltd.Şti. (06.2012- 02.2013)
Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Gen. Md. (2016-…)